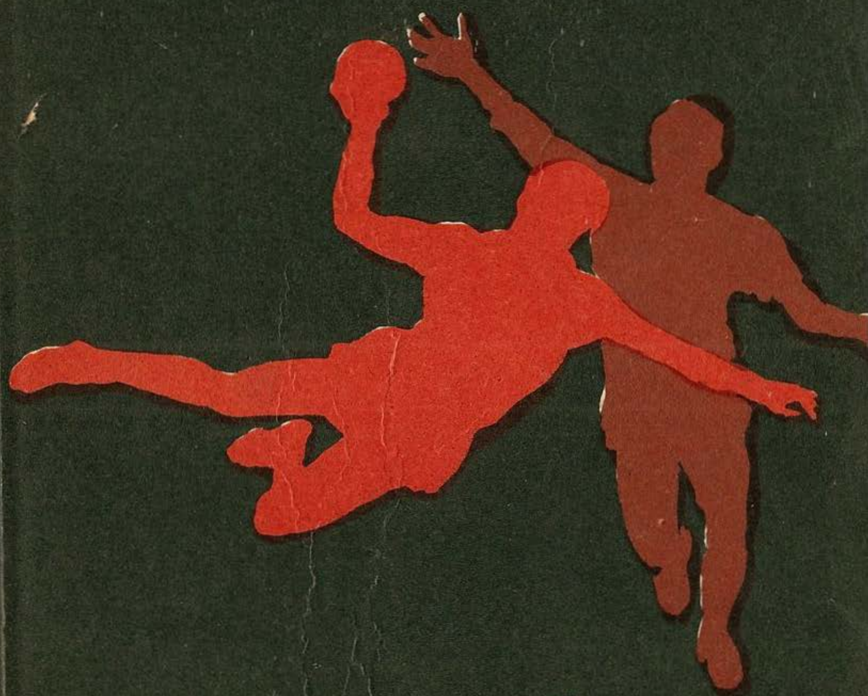
MARIUS POPESCU

Conducător de joc, Gațu

EDITURA MILITARĂ

MARIUS POPESCU

Conducător de joc, Gațu

Sorin

MARIUS POPESCU

Bucureşti - 17 martie 1979.

Conducător de joc, Gaţu

EDITURA MILITARĂ, 1978

Coperta : V. BĂRBULESCU

Dedicăm această carte celui care a fost ziaristul exemplar Petre Gaţu, colegul mai vîrstnic al autorului şi tatăl eroului-subiect cu care vă veţi întîlni în paginile care urmează.

MARIUS POPESCU şi CRISTIAN GAŢU

ȚI-AI FĂCUT LECȚIA LA MATEMATICĂ, CRISTIAN?

— Ți-ai făcut lecția la matematică, Cristian? Termină-ți problemele și poți ieși la aer. Dar nu stai mai mult de o oră și jumătate, că iar te duci obosit după-amiază la școală. Ne-am înțeles?

— Alo, Cristian, vezi că problema a doua ai greșit-o. Nu poate să dea rezultatul care ți-a ieșit ție. Nu e logic. Ia mai încearc-o o dată!

La biroul din fața mea, decanul de vîrstă al redacției, un bărbat brunet și uscățiv, o mînă de om de o uimitoare vitalitate, s-a întrerupt de cîteva minute din dactilografiat. Bătea de vreo două ore încontinuu, bătea de dimineață, în stilul său „mitralieră". Îl vedeam și îl auzeam pufnind și bombănind înciudat: „Nu iese. Nu iese nici așa, nici așa! Ce problemă e asta, dom'le!? N-o fi cumva enunțul greșit?!?" Apoi urma rugămintea: „Ia vezi tu, mă băiatule, că ai ieșit din școală mai alaltăieri, poate o dibuiești, că am de terminat documentarul ăsta și iar strigă secretariatul după marfă".

Așa l-am cunoscut pe Cristian Gațu. Din telefoanele tatălui său. L-am cunoscut fără să-l văd. S-a întîmplat ca ani de zile să nu-l știu decît din vocea ascultată în receptor și din foarte zgîrcitele, scoțienele prezentări pe care i le făcea, rar, părintele său, colegul meu mai vîrstnic, la care o să mă gîndesc toată viața cu un viu sentiment de dragoste și smerit respect.

... — Așadar, ți-ai făcut lecția la matematică, Cristian?

— Da, pot să spun că am făcut-o, mi-am terminat toate problemele, mi-a ieșit și rezultatul bun : am ajuns inginer constructor, visul tatălui meu.

Stau de vorbă într-un hotel din Poiana Brașov cu Cristian Gațu, una dintre celebritățile handbalului mondial, căpitanul echipei reprezentative a României. Firesc, omenesc, discuția pornește și revine mereu la legătura noastră comună, existentă chiar înainte de a ne cunoaște, tatăl său, fostul meu coleg, reputatul cronicar de fotbal Petre Gațu.

— Mulți s-au mirat de nepotrivirea de pasiune dintre Petre și Cristian Gațu. Primul, robit pînă la moarte fotbalului, fuma două pachete de țigări Select la un cuplaj bucureștean ; al doilea, departe de fotbal, strălucește în cu totul altă lume sportivă, lumea handbalului. Cum a fost posibilă această dezbinare ? Nu ți-a plăcut fotbalul ?

— Mi-a plăcut enorm. Ani de zile, pînă am intrat la facultate, am visat să ajung un mare fotbalist. Și nu visam așa, ca prostu' America, aveam toate motivele să visez. Aveam, după părerea multor tehnicieni, destule date să ajung un fotbalist de valoare. N-a fost să fie.

— Să înțeleg din ceea ce spui că facultatea te-a sustras fotbalului ?

— Nu, povestea e mai complicată și mai lungă. (Interlocutorul meu s-a ridicat de la masă și s-a dus la geam, să nu-i observ lacrimile care i-au mijit în colțul ochilor). Eu eram nebun după fotbal, iar tata, săracu', dorea nemaipomenit să-și vadă băiatul mare fotbalist. La vîrsta cînd alți părinți le arată copiilor primele litere ale alfabetului, tata m-a luat de mînă și m-a dus la centrul fotbalistic de copii al C.C.A., de pe Ilie Pintilie. Acolo m-am întîlnit pentru prima dată în viața mea cu gazonul, cu porțile de fotbal și cu mingea adevărată. Mingea de fotbal adică, mingea de la meciuri, care-mi ajungea aproape pînă la genunchi.

Mîndru de mine, tata m-a prezentat ca pe un plocon antrenorului Cornel Drăgușin :

— Cornele, uite-ți clientul ! Șapte oase și un suflet, nu dai pe el mare lucru, dar are fotbalul în sînge. Îți spun eu, că l-am „citit" de mult.

Ca să nu-i taie elanul tatii, Cornel Drăgușin m-a băgat imediat într-o „miuță“ cu alți puști, veniți, ca mine, la selecție.

După vreo 10 minute eram transpirat leoarcă, cu limba de un cot, ca rățoiul Donald, și nu mai știam nici cum mă cheamă. Fugisem și mă zbătusem ca nebunul ca să demonstrez ce pot eu să fac.

Nea Cornel, înțelegînd situația, l-a luat pe tata deoparte și i-a spus : „e ager puștiu', nea Petrică, dar mai lasă-l un an, doi, să mănînce bine și să doarmă, și-apoi adu-l din nou la noi“.

De unde să știe Cornel Drăgușin că din ziua aceea fotbalul a pus total stăpînire pe viața mea ? Ziua mîncam fotbalul și noaptea adormeam tot cu mingea în gînd. Asta ca să nu mai spun că tata mi-a făcut, după „ieșirea“ la centrul C.C.A., o adevărată cură de fotbal. Fiind ziarist la „Sportul popular“, tata făcea săptăminal cronica unui meci, iar eu eram agățat de vestonul lui la orice joc. Duminică de duminică eram la datorie, în tribună.

După meciuri, adeseori, tata intra prin vestiarele echipelor, lua interviuri jucătorilor, arbitrilor, discuta cu ei, le cerea o părere sau alta, iar eu, ascuns după haina lui, eram fermecat de tot ceea ce vedeam și auzeam. Nu vă puteți închipui ce mult rîvneam un tricou sau un chilot de fotbalist. Mă uitam la ei, la acei magnifici ai copilăriei mele care se numeau Ozon, Voinescu sau Constantin, mă uitam la ei ca la niște zei, aș fi dorit nespus să-i ating cu mîna, dar mi-era frică. Atunci închideam ochii, îi deschideam imediat și-mi spuneam : „Uite, nu visez, sînt la doi metri de marele Ozon sau de vestitul Voinescu“. „Doamne, îmi spuneam în gînd, mi-aș da jumătate din viață să ajung și eu un „Ozonel“ sau un „Țopică“ sau un „Crăcănel“...

Și am început școala. Două drumuri pe zi, de mînă cu bunica, care mă ținea strîns, să nu-i scap, știind că sînt gata în orice moment să alerg după o minge în fața unei mașini. „Mă, pe tine mingea o să te mănînce, proorocea mama-mare !“ Mamă de ziarist sportiv, bunică-mea, care a trăit, săraca, 92 de ani, n-a fost în viața ei la un meci și nici pe mine n-a apucat să mă vadă vreodată

jucînd, mă refer la partidele transmise pe micul ecran, căci i-a slăbit vederea.

Adevărul este că m-am înțeles bine cu bunica în ale sportului. Era mai îngăduitoare ca mama, care-și dădea seama că mingea mă ia cum ia apa plutele. Intuiția maternă fără greș, care simțea că pe tata nu putea pune prea multă bază în direcția aceasta, a operat toată viața mea ca o frînă în privința sportului. La orice poveste de-a mea cu vreun meci sau altul, mama avea o replică invariabilă : „lecțiile ți le-ai făcut ?" Și nu de puține ori plecam capul, spășit, și adio partide mari. Țin minte că odată am avut un mare derby în cartier, strada noastră, Pop de Bășești, urmînd să întîlnească o selecționată a cîtorva străzi din jurul Foișorului de foc. Meciul am început să-l trăim cu mult înaintea zilei jocului, echipa străzii noastre stabilindu-și chiar un loc de „cantonament" în curtea bisericii Pantelimon, unde, cu complicitatea cîinelui parohiei, ne înmulțeam globulele roșii cu vișine, cireșe și roșii proaspete de grădină. A sosit ziua meciului. Nu știu cum s-a întîmplat că tocmai atunci mama, tehnoredactor la revista „Probleme economice", a scăpat mai iute de la redacție și a ajuns acasă mai devreme ca de obicei. A urmat obișnuitul raport al lui mam'mare.

— Cristian a fost cuminte ?

— Daaa !

— Și-a făcut lecțiile ?

— Daaa !

— A dormit după-amiază ?

— ?!? (Mama mare a ridicat din umeri, cu vinovăție ; patul era neatins, iar eu îmi lustruiam, fluierînd, bombeul la pantofi în curte).

— Cristian, treci la culcare !

Eram pămînt de supărare. Știam că n-aveam nici o șansă s-o conving pe mama. Nici nu vroia să mă asculte cînd era vorba de regulile pe care le stabilise ea.

În culmea disperării, m-am culcat, cu mama paznic alături, eu trebuind să dorm — culmea ghinionului — și la perete ! Să se lipească somnul de ochii mei, nici vorbă ! Am așteptat pînă ce am auzit-o pe mama respirînd regulat, adînc, și m-am strecurat, pe la picioare, jos din pat.

Ajuns în părculețul de la Foișor, abia am apucat să intru și eu în echipa mea în clipa în care băieții tocmai își făceau apariția pe teren. Cred că am apucat să joc vreo 10 minute. La o fază în care am reușit să driblez pe toți cei ce îmi stăteau în cale, ajungînd singur în fața porții ale cărei bare le făcuserăm noi, copiii, din cărămizi așezate una peste alta, mă reped să șutez la colț și dau cu ochii, în spatele porții, de ...mama. A urmat, bineînțeles, întoarcerea imediată acasă, întoarcere „sub escortă", animată, din clipa pătrunderii în curte, de tocul pantofului mamii, care mi-a plătit cu vîrf și îndesat evadarea din patul somnului de după-amiază. Astăzi, cînd sînt inginer constructor, mă gîndesc, firește, adeseori la tatăl meu, care mi-a călăuzit pașii în viață și în meserie, dar trăiesc cu convingerea că fără mama, fără frîna cu care mi-a strunit extraordinara-mi pasiune sportivă, n-aș fi ajuns niciodată ceea ce sînt acum în societate.

Revenind la fotbal, e cazul să spun că a doua expediție oficială am făcut-o tot împreună cu tata, la „Tînărul dinamovist". Aveam vreo 9 ani și taică-meu, fermecat de numele și prezența uneia dintre cele mai celebre vedete ale fotbalului nostru în „grădina" dinamovistă, m-a dus să mă prezinte.

Așa am ajuns la nea Petrică Steinbach și apoi în fața celui care fusese poreclit „minunea blondă", Gyussy Baratky. Minunea nu mai era blondă, era căruntă, dar rămăsese o minune, adevăr despre care aveam să mă conving după absolvirea examenului de selecție printre copiii lui Dinamo.

ÎȚI MULȚUMESC, MAESTRE BARATKY !

— Vă veți întreba, poate, ce mare lucru poate învăța un copil de 9 ani de la un fost mare sportiv ? Am să vă spun și o să vedeți.

Lovea uimitor mingea. Cele mai multe dintre atingerile piciorului său cu balonul nu erau de fapt loviri, ci ștersături, gheata atingea aproape tangent mingea care se ducea cum vroia „stăpînul". Era un stăpîn desăvîrșit al balonului. Dacă stau să mă gîndesc, un singur jucător am mai văzut în țara noastră care să facă, la fel, din minge ce vrea el : Dobrin.

Lovituri ca la biliard, rist interior, rist exterior, rist plin, lovituri „cu șiretul", stopuri în aer, pe bocanc, pe pantoful de tenis, pe piciorul gol... Acum îmi dau seama că ceea ce ne arăta Gyussy-baci era de domeniul vrăjitoriei. Punea, știe toată lumea, sticla pe bară, deasupra păianjenului, și din 10 șuturi o dobora de 10 ori ! Sigur, despre felul cum lovea Baratky mingea se pot scrie multe, poate chiar cărți de specialitate. Pe mine însă m-a mai impresionat la acest mare artist al gazonului poziția corpului în timpul jocului, alergarea sa de trăpaș de mare rasă, și mai ales faptul că Baratky nu privea niciodată mingea cînd era la el ! Se uita la jucătorul care-l ataca, privea poarta, privea în jurul său, la coechipieri, la adversari, dar niciodată nu se uita la „obiect". Mingea o simțea extraordinar, dîndu-ți impresia că o leagă pur și simplu de gheata sa. Foarte importantă era lecția de privire periferică pe care ne-o dădea Baratky, lecție pe care atunci, copil fiind, am înregistrat-o doar cu o mare uimire, dar pe care, ulterior, în cariera mea handbalis-

tică, am învățat-o, zic eu fără modestia stas de circumstanță, aproape la perfecție. De la Baratky am învățat prima oară ce înseamnă să te uiți la dreapta și să pasezi, surprinzător dar decisiv, extremei lansate pe partea stîngă, angajările de azi pe semicerc, angajări cu fentă, „pe la spate", derutante, avînd în ele sămînța pusă de Gyussy-baci la „Tînărul dinamovist".

Și dacă eu am ajuns să aplic în handbal cîteva lucruri pe care le-am văzut la un foarte mare fotbalist, pot să vă spun că un fotbalist care putea să ajungă și el mare, dar pe care nu l-a ținut „mașinăria internă", Varga, dinamovistul, a învățat de la Baratky cel mai mult. Ajunsese și el să facă din minge ce vroia, o stăpînea perfect. Ce păcat că acest mare talent al fotbalului nostru nu a ajuns să se stăpînească și pe el însuși...

Revenind la mini-cariera mea de mini-dinamovist, aș vrea să spun că una din bucuriile cele mai mari de pe vremea aceea era selecționarea mea printre băieții de mingi la meciurile de duminică ale echipei mari. Stăteam în spatele porții și trăiam cu tot sufletul meu fazele decisive, dramatice, din careu. Atunci, cred, am înțeles ce înseamnă golul, ce clipă sublimă este pentru cei care-l reușesc și ce dramă se petrece în mintea portarului și a celorlalți apărători la primirea lui. La unele goluri și mie, care stăteam în spatele porții, îmi venea să strig de bucurie sau să urlu de necaz.

Astăzi, cînd am marcat sute de goluri în viața mea și am trăit mari bucurii la înscrierea a mii de goluri create de mine, pot să spun că nu există „injecție" psihologică mai puternică decît golul. Golul te învie uneori, iar alteori te îngroapă, moralmente.

Și ca să mă întorc din nou la Dinamo, trebuie să mărturisesc că aproape îmi mutasem casa în parcul din Șoseaua Ștefan cel Mare. Sufletește eram sportiv sută la sută, și n-am să uit niciodată ce mari emoții am avut înaintea unui întîi de Mai la a cărui manifestație sportivă, la defilare adică, trebuia să particip și eu. În ajun, toată ziua plouase zdravăn, motiv pentru care n-am închis un ochi toată noaptea, cu speranța că a doua zi va răsări soarele. Și a răsărit. Și am defilat cu sportivii,

cu maeştrii renumiţi dintre care pe unii îi văzusem pînă atunci doar la film.

Primul meci oficial din viaţa mea? La pitici, Dinamo—Metalul 4-1. Am înscris şi eu un gol, primul gol „cu acte“ din viaţa mea. Ţin minte că portarul s-a aruncat la picioarele mele, eu am săltat mingea peste el, am dat să fug după ea, am simţit că portarul se ţinea de piciorul meu stîng, dar am reuşit să scap... fără gheată şi, uite aşa, cu un picior încălţat şi cu unul desculţ, am marcat primul meu gol trecut în catastifele federaţiei române de fotbal, partida contînd în campionatul de pitici.

CA S-O PĂCĂLIM PE MAMA, TATA ÎMI ARUNCA, PE FURIŞ, BOCANCII DE FOTBAL PE FEREASTRĂ...

— Între un gol și altul, am terminat școala elementară nr. 51, găsindu-mă la prima importantă răscruce din viața mea. Ce liceu aveam să urmez? Tata era pentru Mihai Viteazul, liceu de tradiție, serios, al cărui prag de jos era, după expresia tatii, mai înalt decît pragul de sus al multor altor licee din Capitală. Ce-am făcut? Am intrat într-un „cantonament" sever, am citit vreo două săptămîni de dimineața pînă seara, m-am prezentat la examenul de admitere și l-am luat. Fără probleme. A fost ca un șut din vole sub bară! Răspunsuri precise, siguranță în expunere — eram și în vervă! —, am mers la toate obiectele fără nici o pană și am reușit între primii. Spre marea satisfacție a tatălui meu, care și-a confirmat sieși și i-a demonstrat și mamei că „băiatul are stofă și la sport și la carte".

Care a fost în continuare situația mea la sport? Eram, înainte de toate, dinamovist, fiind legitimat cu acte în regulă, vreme de 10 ani, din 1953 pînă în 1963, la clubul din Ștefan cel Mare. E adevărat însă că, odată intrat la Liceul Mihai Viteazul, am trecut la o frenetică activitate polisportivă, baschet, volei, handbal, fotbalul reprezentînd, firește, partea leului și la școală. N-am să înșir aici toate „faptele de arme" trăite pe perioada liceului în numele fotbalului, dar am să amintesc totuși cîteva întîmplări pe care n-am să le uit cît oi trăi. Și cum aș putea bunăoară să uit că eu, elevul aflat de cele mai multe ori printre fruntașii clasei, am fost de două ori eliminat pentru fotbal! Prima oară s-a întîmplat în clasa a VII-a. Țin minte, era iarnă, dar la Liceul Mihai

Viteazul fotbalul era o pasiune non-stop care nu ţinea seama că afară plouă, ninge sau îngheaţă. Jucam oricînd şi oriunde găseam un loc să batem mingea. În iarna aceea terenul nostru de fotbal l-am brodit în podul şcolii. Vorbesc serios, nu-i nici o glumă. Era un pod destul de mare, mai dădeai cu capul de cîte o grindă sau te mai ciocneai de cîte un stîlp de susţinere, dar toate astea nu făceau decît să sporească spectaculozitatea jocurilor. Încingeam, îmi amintesc, nişte meciuri grozave al căror şir s-a întrerupt tocmai în ziua cînd noi, băieţii de a VII-a, disputam marele „derby al podului" cu echipa clasei a VIII-a. Parcă văd şi acum faza deznodămîntului. Am driblat doi adversari, am driblat şi un ...stîlp, scăpasem singur spre poartă, cînd, deodată, în faţa mea a răsărit, ca din pămînt, un ultim „fundaş", tovarăşa directoare Carapancea !! Ce a urmat ? Ne-a „umflat" imediat pe toţi, jos, în cancelarie, unde am coborît aşa cum eram, în chiloţi şi maieuri, verdictul fiind scurt şi limpede : eliminarea pe trei zile. Din fericire pentru situaţia de acasă, în acele trei zile am fost totuşi primiţi la şcoală, la curăţatul zăpezii, aşa că majoritatea părinţilor n-au aflat de pedeapsa noastră.

A doua eliminare a fost cu cîntec. Eram elev în ultimele clase de liceu, şi pe stadionul 23 August urma să se joace, într-o miercuri mi se pare, o partidă de mare atracţie între C.C.A., faimoasa noastră echipă de acum 10—15 ani, şi vestita formaţie milaneză Internazzionale. Aveam în după-amiaza aceea, printre altele, două ore de matematică şi îmi făcusem planul ca în pauza dintre ele să plec la stadion ca să prind meciul. Ghinionul meu a fost că profesoara s-a hotărît să ţină cele două ore şnur, să nu facă pauză între ele, urmînd ca la sfîrşitul celei de-a doua ore să ne dea drumul mai iute în recreaţie. Eram distrus, pierdeam un meci la care mă gîndisem toată noaptea. La un moment dat, mi-a venit o idee. Profesoara scria la tablă, ne făcea o lungă demonstraţie a unei teoreme. Era cu spatele la noi. Aveam cîteva secunde să mă hotărăsc. Şi m-am hotărît. Din trei paşi, am fost călare pe geam. A urmat o coborîre pe burlan de la etajul întîi, acolo aveam clasa, o coborîre ca în filmele cu Belmondo, şi cred că pînă să se fi

Fotbal juniori. Dinamo București — Dinamo Obor 4—1. „Spiridușul" Gațu înscrie două din golurile echipei sale.

întors profesoara spre elevi eu deja eram pe scara troleibuzului 84, sosind pe stadion exact în clipa intrării echipelor pe teren. A fost un meci minunat, iar C.C.A. a învins cu 2—0, ceea ce m-a făcut să mă întorc la școală într-o dispoziție foarte fericită. Am intrat radios în clasă, tocmai urma ultima oră din acea după-amiază, cînd am dat ochii cu directorul Costea. Eram gata eliminat! Directorul mi-a spus doar atît: „Gațule, îți recomand un frizer foarte bun, la colț, la bulevard, te duci și-i ceri să te tundă zero cu cărare..."

Cînd am ajuns acasă, i-am spus tatii, care n-a aflat niciodată că am fost eliminat, că a început să-mi cadă părul și de aceea m-am tuns, ca să se regenereze.

Îmi dau seama că din cele povestite de mine pînă acum, cineva care mă cunoaște mai puțin, numai de la

televizor și din cronicile ziarelor, și-ar putea închipui că am fost pe vremea școlii o mică pușlama. Ceea ce ar fi o impresie falsă, pentru că n-am fost, numărîndu-mă cam în toți anii printre fruntașii clasei. Mai mult, m-a pasionat matematica, unde am fost întotdeauna tare, motiv pentru care mi-am făcut din matematică o carieră, dînd examen la construcții și ajungînd inginer într-o specialitate recunoscută de toți ca fiind grea. E adevărat că pasiunea mea pentru matematică a fost permanent la concurență cu pasiunea pentru sport, pentru fotbal, dar pentru băiatul unui cronicar de fotbal, fost, la vremea lui, și el fotbalist, pasiunea aceasta era o „chemare a sîngelui". Și apoi, repet ceea ce am mai spus, nimeni nu știe ce mult dorea tata să ajung un fotbalist de care să se vorbească. Deși mă urmărea îndeaproape în treburile mele școlare și mă controla zilnic la lecții, tata era complicele meu în ale fotbalului. Știind că mama nici nu vroia să audă de fotbal, tata și cu mine recurgeam adeseori la o stratagemă care n-a dat niciodată greș. Eu ziceam că plec la școală, la ore suplimentare sau la meditații, ieșeam cu ghiozdanul în mînă, condus adeseori de mama pînă la ușă, dădeam cuminte colțul străzii, dar reveneam după cîteva minute să-mi iau bocancii de fotbal din stradă, unde tata mi-i arunca, pe furiș, pe geam. Și nu de puține ori, cînd mă întorceam de la antrenament, îl vedeam de departe pe tata la colțul străzii, amenințîndu-mă cu pumnul c-am întîrziat și făcîndu-mi semne că mama e îngrijorată. Mă amenința cu pumnul, dar toată viața lui nu mi-a dat o palmă, iar cînd intram în casă, eu cu ghiozdanul, el cu bocancii de fotbal cu iarbă proaspătă pe crampoane, zicea, dacă se întîmplă să-i zărească maică-mea, „am fost și eu, Lucico, să mă mai dezmorțesc puțin la fotbal, să mă bat puțin cu reumatismul ăsta păcătos".

EU ÎL VISAM PE BEN TIFOUR, DAR ANTRENORUL M-A PUS SĂ JOC ROLUL CÎINELUI DE PAZĂ

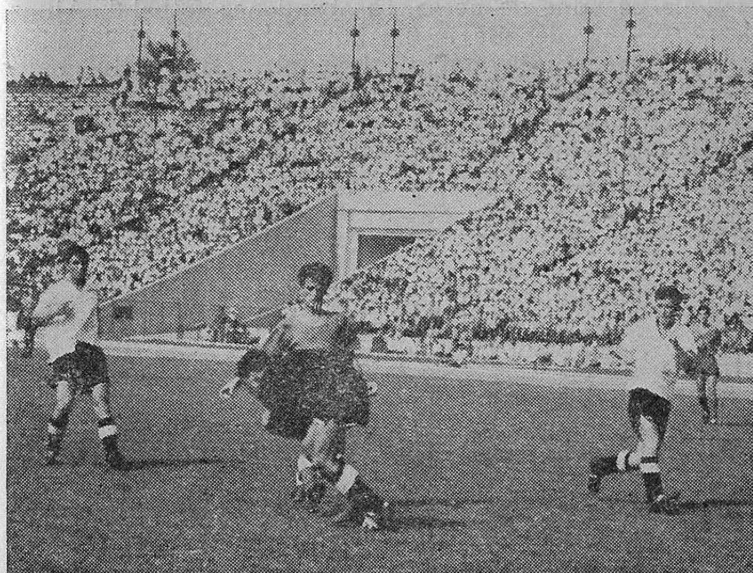
— Spuneam că fotbalul a fost marea pasiune a tatălui meu și a mea. Asta nu înseamnă că nu-mi plăceau celelalte sporturi. Prin temperamentul meu, prin îndemînarea în mînuirea mingii, eram bun cam la toate. Așa se face că în timpul școlii jucam în echipele de fotbal, de baschet, de handbal și de volei ale liceului. Cel mai puțin îmi plăcea voleiul, pentru că e un joc în care trebuie să dai imediat mingea altuia, n-o poți opri nici o clipă.

Preocupîndu-mă cel mai mult, fiind și legitimat la Dinamo de la vîrsta de 9 ani, progrese mari am făcut la fotbal. Antrenat, pe rînd, de Petre Steinbach, de Fane Stănculescu și de „minunea blondă", Gyussy Baratky, am învățat de la ei o mulțime de „șuruburi" cu care la un moment dat am ajuns să fiu considerat un nume care promitea la Dinamo.

— Erai atacant ? Pe ce post jucai ?

— Inter dreapta. Îmi plăcea nemaipomenit golul. Făceam parte dintr-o linie de înaintare căreia mulți îi preziceau un viitor de aur : Asan IV — Gațu — Cristoloveanu — Nunweiller VI. Cu oricine jucam, nu era adversar să nu-i dăm mai puțin de trei-patru goluri. Am jucat și în altă linie de atac, la fel de promițătoare : Asan III — Gațu — Varga — Vîlcov — Bîzgu. Tot un fel de „mașină" de marcat goluri. Am ajuns apoi să fiu titular, în ediția 1962/1963, și în campionatul de tineret, unde îi aveam coechipieri pe Ene Daniel, Nunweiller VI, Stoenescu, Nuțu, Goleac și alții. Cea mai mare perfor-

manță fotbalistică am atins-o însă la juniori. Am jucat cu Dinamo în finala campionatului republican! O finală care m-a determinat să las fotbalul... Nu pentru că am mîncat bătaie, cu 2-1, de la Farul Constanța, ci pentru că la meciul acela antrenorul mi-a călcat în picioare personalitatea. M-a obligat să fac ceea ce-mi plăcea mai puțin și știam mai puțin, ca un fel de pedeapsă. L-am ascultat, am făcut cum a zis el, dar la sfîrșitul jocului mi-am predat bocancii și am zis adio fotbalului. Toată povestea a început de la semifinale. Jucam cu C.F.R. Timișoara și eram conduși, cu 5-6 minute înainte de sfîrșitul partidei, cu 2-1. Eu mă aflam pe banca rezervelor, pentru că antrenorul Fane Stănculescu se supărase pe mine că prea mă băgam în toate sporturile și neglijam, zicea el, fotbalul. Ceea ce era fals. Aveam numai fotbal în cap, jucam zi de zi și-l visam și noaptea. În fine, cum semifinala cu C.F.R. Timișoara se anunța un meci ușor, Fane Stănculescu nu m-a introdus în formație. Să-mi fie, zicea el, învățătură de minte. Cînd mai erau însă, cum spuneam, 5-6 minute pînă la sfîrșitul jocului, îl văd pe nea Fane că se ridică de pe banca rezervelor și-mi strigă: „Gațule, intri în joc". Și am intrat. Și cum ardeam de ambiție să arăt ce pot și să dovedesc că mi se făcuse o nedreptate, am jucat cinci minute ca un diavol. Am luat o minge pe cont propriu și am driblat toată apărarea, servindu-l ideal pe Radu Nunweiller, care a egalat fără nici o dificultate, 2-2, pentru ca în ultimele secunde ale partidei să reușim o combinație de pe urma căreia aveam să înscriem „in extremis", cum zic cronicarii, golul victoriei. Așa am ajuns în finala campionatului republican de juniori al României. Partida avea loc pe stadionul „23 August", în deschidere la finala Cupei, finală pe care urmau să și-o dispute în acel an Petrolul și Siderurgistul Galați și care avea să revină ploieștenilor cu 5-1, după ce gălățeanul Zgardan deschisese scorul printr-un șut fantastic de la vreo 30 de metri. Dar să revin la noi. În pregătirea jocului, în vestiarele stadionului „23 August", Fane Stănculescu îmi azvîrle chinina: „Gațule, joci extremă falsă, cu sarcini defensive! Îl ții pe Vlad. Asta e treaba ta, să

O finală fotbalistică pierdută. 21 iulie 1963, Stadionul 23 August din capitală, finala campionatului național de juniori Farul Constanța — Dinamo București 2—1. În imagine, un atac al juniorului dinamovist Cristian Gațu.

nu mişte Vlad. Rămîi tot timpul umbra lui". Mi-am muşcat buzele de ciudă. Dar n-am scos un cuvînt. Tot ce ştiam mai bine şi-mi plăcea mai mult, să atac, să driblez, să intru în combinaţii „algeriene" cu Radu Nunweiller şi cu alţii, — combinaţii pe care le văzusem pe „Republicii" la Ben Tifour şi la Mekloufi, într-o partidă cu Rapidul, jucători care se încrucişau în plină viteză şi-şi lăsau unul altuia mingea ca nişte vrăjitori — toate astea n-aveam voie să le fac. Eram condamnat să joc rolul cîinelui de pază al constănţeanului Vlad. Disciplinat, am respectat hotărîrea antrenorului şi Vlad n-a apucat, într-adevăr, să dea de cinci ori cu piciorul în minge în timpul partidei. În schimb noi, Dinamo, am pierdut finala cu 2-1.

Ieşind cu lacrimi în ochi de pe teren, am luat o mare hotărîre. M-am decis atunci, cînd îmi venea să rup tri-

coul de pe mine de necaz, să abandonez fotbalul. Ajuns acasă, o lună de zile m-am autosechestrat! O lună de zile în care am învățat zi și noapte. La sfîrșitul lunii m-am prezentat la examenul de admitere la Facultatea de construcții. L-am trecut cu brio.

De atunci a început un nou capitol al vieții mele.

CÎND NU MĂ AȘTEPTAM, HANDBALUL A INTRAT ÎN VIAȚA MEA ȘI N-A MAI IEȘIT

Cine se gîndește că trecerea de la picior la mînă, adică de la fotbal la handbal, s-a produs așa, brusc și radical, într-o bună zi, se înșeală. Dragostea veche a trăit mult timp în pieptul meu odată cu cea nouă. Adevărul e că dragostea veche mai trăiește și astăzi, martori mi-s Liță Dumitru și Vigu și Iordănescu, dar despre asta poate că o să vorbim mai tîrziu. Pînă atunci vă spun cum mi-a intrat handbalul în suflet și apoi în viață.

Eram elev la Mihai Viteazul, liceu cu o bogată tradiție sportivă. Așa se face că la puțină vreme după înființarea Școlii sportive nr. 2, profesorii acestei școli au venit pe la noi să-și recruteze elevi pentru diferitele ramuri sportive. Eu, dinamovist cu legitimație, cînd i-am văzut am rîs superior și m-am îndepărtat de grupul unde se făceau selecționările. A trecut toamna, a venit iarna și într-o bună zi am aflat că la sala Recolta, acolo unde se antrenau handbaliștii cooptați de Ș.S.E. 2, în lipsa profesorului de handbal, bolnav, băieții încingeau niște partide de fotbal de care aflase tot Pantelimonul. Eram în vacanță, stagiune moartă pe toată linia, așa că m-am hotărît să mă duc și eu la Recolta să văd care-i treaba.

Într-adevăr, se juca fotbal de duduia sala. Patru zile am jucat și eu cu ei cu atîta înfocare încît veneam acasă cu cămașa udă ca un prosop de baie. A cincea zi însă a venit la sală profesorul Spier, antrenorul de handbal, care, după cuvenita papară pentru trădare, ne-a împărțit pe toți care eram în sală în două echipe și ne-a pus să jucăm handbal. Urmarea ! La sfîrșitul meciului mar-

Meci de fotbal — pitici pe Stadionul 23 August. 1959. În deschidere la partida România—U.R.S.S. 0—0, a avut loc meciul de pitici Dinamo — Recolta. Victorie „memorabilă" 7—1, deoarece patru din golurile învingătorilor au fost înscrise de teribilul atacant Cristinel, fiul lui nea Petrică Gațu.

casem 12 goluri! Profesorul Francisc Spier, care la început se uitase la mine ca la oaia neagră, a trecut prin cel puțin trei stări de spirit foarte ușor de citit pe un chip altminteri foarte expresiv. La început indiferență, apoi uimire și în sfîrșit entuziasm. Eram pentru el, avea să mi-o mărturisească mulți ani mai tîrziu, o adevărată revelație. În ce privește starea mea de spirit, trebuie să recunosc că eram încîntat de numărul golurilor marcate. Nu există bucurie mai mare decît înscrierea golurilor și nu e clipă mai fericită decît aceea în care vezi plasa zbătîndu-se în urma șutului tău. Și azi, cînd Birtalan înscrie zece goluri iar eu, servantul lui, nu marchez decît unul, în momentul în care dau gol îmi vine să mă arunc și eu în plasă, după minge, de bucurie. În fine, revenind la primii mei pași în handbal, pot să spun că după întîmplarea aceea de la sala Recolta m-a prins nițel și handbalul. Nu eram nebun după el ca după fotbal, dar îmi plăcea. Îmi plăcea pentru goluri și îmi plăcea pentru

că se potrivea calităţilor mele, demarajul, jocul la intercepţie, explozia, fantezia. Aşa se face că în perioadele de pauză fotbalistică sau în momentele de supărare cu jocul-rege, momente mai frecvente în fotbal decît în oricare alt sport, căutam refugiu în handbal. Un refugiu ce mă vindeca de rănile pe care mi le făcea fotbalul. Veneam la handbal şi deşi eram „un intrus sosit cu ultimul tren", cum îi plăcea profesorului Spier să glumească, — un intrus care pe deasupra declara că va rămîne toată viaţa credincios fotbalului, — eram primit cu toată dragostea şi mai ales cu toată stima pentru talentul meu handbalistic.

ÎL VEDEŢI PE NEGRICIOSUL ĂSTA MIC? ASCULTAŢI-MĂ PE MINE, AJUNGE SIGUR ÎN NAŢIONALĂ!

— Soarta a vrut ca înţelegerea pe care aproape o cerşeam la fotbal s-o primesc ca pe un cadou la handbal. Şi, desigur, tot soarta a vrut să întîlnesc în handbal oameni minunaţi, care au tras de mine ca de un macaz pînă mi-au schimbat drumul vieţii. A fost, mai întîi, profesorul Francisc Spier, care nu numai că m-a lansat în handbal, dar într-o bună zi m-a luat de mînă în faţa tuturor jucătorilor săi şi le-a spus cu o seriozitate şi cu un aer profetic care m-au topit de emoţie : „Îl vedeţi pe negriciosul ăsta mic ! Ascultaţi-mă pe mine, ajunge sigur în naţională !“ A fost apoi Eugen Trofin, unul dintre antrenorii de azi ai echipei noastre reprezentative, pe atunci conducător al echipei de handbal a şcolii sportive, un om care pe vremea aceea mă lua tot timpul în şuturi, adică mă certa din clipa în care mă vedea, nu mă slăbea cu observaţiile nici în timpul jocurilor, găsind motive de dojană pînă în clipa în care ne despărţeam. Speriat la început, mi-am dat seama cu timpul, mi-au confirmat-o şi alţii, că tratamentul de şoc la care eram supus, un adevărat bombardament psihologic, avea în intenţie călirea mea la „foc continuu“. Pe de altă parte, tirul lui Nea Mändel, cum îl porecliseră, din simpatie, băieţii, pornea dintr-o profundă afecţiune pentru mine şi dintr-o mare teamă că ar putea să mă piardă dintre elevii săi, sentiment sporit de neascunsa mea pasiune pentru fotbal şi de veştile care-i parveneau de la Dinamo.

Dar să revenim la nea Feri Spier, cel care de fapt mi-a schimbat destinul sportiv. Omul acesta a fost pentru mine de la început o mare surpriză. Întîi pentru că era

antipodul obișnuitului antrenor de fotbal de la noi, adeseori gălăgios, fără multe menajamente, adeseori dur. Pe lîngă antrenorii de fotbal, nea Feri parcă era antrenor de... pian. Vorbă domoală, multă finețe și multă politețe în atitudine, indiferent cu cine avea de-a face, cu un sportiv consacrat sau cu un „broscoi" care abia debutase în handbal. Atenția și căldura lui mi-au produs în prima clipă un șoc, atît de neașteptată a fost întîlnirea mea cu acest om, apoi a început să-mi placă din ce în ce mai mult. Așa se explică faptul că am rămas cinci ani elevul lui. Dealtfel, eu n-am fost o excepție, între elevii profesorului Spier aflîndu-se numai două categorii : cei care-l stimau și cei care-l iubeau. Iar eu am făcut parte din categoria a doua.

După întîlnirea din sala Recolta am intrat și eu în grupa handbaliștilor de la Școala sportivă de elevi nr. 2. Fără a părăsi, bineînțeles, fotbalul și celelalte activități sportive. Mergeam mai departe la Dinamo, jucam mai departe fotbal, baschet și volei la noi, la Liceul Mihai Viteazul. Dar handbalul începu să se înfiripe tot mai adînc în viața mea.

Cei patru ani petrecuți la Ș.S.E. 2 au însemnat pentru mine o perioadă de serioase acumulări cantitative și de incontestabile transformări calitative, atît ca sportiv cît și ca om. Pedagogi eminenți ca Romulus Spirescu, Dorothea Ionescu sau Mircea Stănculescu au inoculat elevilor lor nu numai „vitaminele" sportului, ci și cunoștințe utile în formarea lor ca oameni. Taberele de vară sau de iarnă erau folosite de acești minunați profesori nu numai pentru pregătirea sportivă, dar și în scop insstructiv-educativ. Îmi aduc aminte de o asemenea tabără stabilită la Sinaia în iarna anului 1962. Erau acolo selecționatele de fotbal, handbal, baschet, atletism etc. Pe lîngă antrenamentele zilnice cu caracter fizic și tehnic, la Sinaia s-au organizat un campionat de fotbal între secții, un cros și un concurs „Cine știe cîștigă !"

La fotbal au ajuns în finală echipa de handbal și, cum era de așteptat, cea de fotbal. Contrar tuturor pronosticurilor, am cîștigat noi, handbaliștii, cu 4-1, condiția noastră fizică „topindu-i" pe specialiștii fițelor din echipa de fotbal. La crosul de a doua zi, pe primul loc, din nou, noi,

S.S.E. 2 — S.S.E. Cluj, meci de juniori în care „argintul viu" Gațu nu poate fi oprit de nimeni și de nimic.

handbaliștii, care am sosit în grup cu un apreciabil avans față de specialiștii probei, atleții. Pentru desemnarea victoriei generale mai era o singură probă, concursul „Cine știe, cîștigă!" Ambițioși nevoie mare, trei zile n-am ieșit din cabană, citind materialul documentar din scoarță în scoarță. În seara concursului era o animație nemaipomenită. După cele 15 întrebări obligatorii, patru echipe se găseau la egalitate. La baraj, băieții mă desemnează pe mine să-i reprezint și Cristinel Gațu, principalul favorit al galeriilor, o dă frumușel în bară, nereușind să-și amintească înălțimea vîrfului Furnica! Efectul, ne-am clasat pe locul trei, iar eu am fost evacuat pentru o noapte din dormitorul handbaliștilor, ca... supliment la premiul III unde coborîserăm exclusiv prin contribuția mea „talentată".

Şi cînd mă gîndesc că peste 10 ani aveam să învăţ vîrful Furnica pe de rost, urcîndu-l şi coborîndu-l de zeci de ori, în alergare!, cu ocazia pregătirilor pentru Olimpiada müncheneză !

Revenind la Şcoala sportivă de elevi nr. 2, trebuie să spun că valoarea echipei noastre de handbal creştea an de an, ajungînd chiar, în lumea juniorilor, la un pas de vîrful piramidei, acolo unde se afla formaţia Clubului sportiv şcolar, antrenată de profesorul Eugen Trofin, antrenor şi al echipei naţionale de tineret. Nea Măndel, ce să spun, adunase la Clubul sportiv şcolar crema handbaliştilor juniori, cinci dintre ei — Goran, Marinescu, Anghel, Roşescu şi portarul Bombo Ionescu (mai tîrziu un bun jucător de fotbal la Dinamo şi apoi la Jiul) — fiind titulari şi în echipa naţională de tineret. Oricît ne suceam noi şi ne învîrteam şi ne zbăteam, îi băteam pe toţi, dar cînd ajungeam să jucăm cu Clubul sportiv şcolar o încasam. Ei erau „naşii" noştri în orice sezon şi pe orice teren. E adevărat că în timp ce numele jucătorilor lor apăreau în ziarul Sportul popular la partidele internaţionale, noi eram nişte iluştri necunoscuţi — Cristi, Lică, Gogu, Marcel, Vali etc. — pe care nici măcar simpatizanţii noştri nu ne ştiau pe toţi după numele de familie, dar asta nu scădea cu nimic preţul ambiţiei noastre, ba dimpotrivă.

Doream cu înfrigurare să-i batem pe „îngîmfaţii" de la Clubul sportiv şcolar, visam noaptea meciurile cu ei, şi ajunseserăm fiecare dintre noi să credem că lucrul cel mai important în viaţa fiecăruia este să zdrobim Clubul şcolar. Ştiam desigur că adversarii noştri cunosc mai mult handbal ca noi, dar noi eram extraordinar de uniţi, eram ca o echipă de fraţi, şi pe deasupra aveam o ambiţie rară, de parcă fiecare mîncam dimineaţa, la prînz şi seara numai jăratec. Ţin minte o finală de pomină, dotată cu Cupa „Sportul popular", în care, bineînţeles, cele două finaliste junioare au fost Clubul sportiv şcolar şi echipa noastră. Ne-am pregătit pentru meciul acela ca niciodată. Scheme peste scheme, o condiţie fizică nemaipomenită, de am fi fost gata să-i înfruntăm pe adversarii noştri şi la unu noaptea dacă ne-ar fi sculat cineva din pat şi ne-ar fi spus „băieţi, acum e ora revanşei!" În plus,

antrenorul Feri Spier a pregătit pentru finala-derby și o premieră pentru handbalul care se juca pe atunci în țara noastră, o apărare om la om pe tot terenul cu care dorea să-i încurcăm, să-i irităm și să-i paralizăm pe adversarii noștri, surprinși de marcajul-scai pe care aveam să-l facem asupra lor. Era arma noastră de nimeni așteptată cu care nutream speranța că vom reuși să contracarăm tehnica superioară și experiența competițională a tradiționalilor noștri rivali. Mai țin minte că în pregătirea acelui meci, „pe viață și pe moarte", două săptămîni alergaserăm în sală cu atîta foc de „ne săriseră capacele", — expresie obișnuită în lumea sportului — cu toții considerînd că nici un sacrificiu nu este prea mare pentru victoria visată.

Vorbind acum despre mine, cred că e cazul să amintesc că în acele zile eram hotărît să aplic la sînge o vorbă a lui nea Feri : „jucătorul de elită e rău în teren și bun în afara lui, jucătorul de elită nu acceptă pînă în ultima secundă a jocului înfrîngerea și dacă se întîmplă să piardă o primește demn, cu fruntea sus". Firește, despre înfrîngere nu putea fi vorba, eu mă gîndeam doar la victorie, mă gîndeam intens la echipa pe care o întîlneam și în primul rînd la Goran, omul meu, adversarul meu direct, căpitanul și conducătorul de joc al Clubului sportiv școlar. Pe Goran ăsta, care, mai tîrziu, de-a lungul anilor, mi-a fost ca un frate, ajunsesem, în zilele acelea, să-l urăsc !? Cu mine n-o să-ți meargă, îi spuneam în gînd ; oi fi tu mare căpitan și la echipa națională de tineret, dar Gațu îți pune capac !

În sfîrșit, a sosit ziua cea mare ! Sala Floreasca gemea de elevi, dar și de iubitori ai sportului maturi, curioși să vadă la lucru cîteva dintre speranțele handbalului nostru. După fluierul de început, am produs senzație prin marcajul nostru strict, om la om, pe tot terenul. Jocul a fost ca niciodată, foarte echilibrat, nici o echipă nu reușea să se detașeze la mai mult de un gol, două. La box probabil că meciul ar fi fost socotit egal, dar la handbal au cîștigat din nou — la o diferență de numai un gol ! — vedetele de la Clubul sportiv școlar.

Ce a fost după meci, nu e greu de imaginat. În vestiarul nostru toată lumea plîngea, inclusiv nea Feri Spier,

căruia pentru prima și ultima oară în viața mea i-am văzut un fir de lacrimă în colțul ochilor.

Și a mai fost o finală a campionatului de juniori pe București, în care cele două combatante au fost din nou, ca și altă dată, echipa noastră și cea a Clubului sportiv școlar. S-a jucat pe o ploaie torențială, meciul de handbal transformîndu-se în mare parte într-o luptă între „gladiatori"... Partida s-a terminat nedecis, 2-2, eu marcînd unul din cele două goluri ale noastre, ceea ce nu m-a consolat, bineînțeles, pentru faptul că nu reușiserăm, din nou, să-i întrecem pe rivalii noștri. Țin minte că la ieșirea de pe teren, eu, o mască plină de noroi, mă confesam altei măști pline de noroi : „ca să vezi, mă, iar ne-au scăpat ăștia și nu i-am bătut!" La care masca de lîngă mine a rîs și m-a bătut superior pe umăr : „nu-i nimic, puștiule, mai creșteți și voi și mai învățați!" Era adversarul meu direct, Goran!. Am zîmbit și eu și i-am promis solemn că data viitoare mor pe teren, dar nu ies bătut de echipa lor. Așa a și fost, dealtfel, în meciul următor, la Arad, în finală campionatului școlilor sportive, unde am întîlnit din nou Clubul sportiv școlar și a fost singura dată cînd noi am obținut locul întîi, iar trupa lui Goran s-a clasat frumușel pe locul al doilea.

La sfîrșitul anului 1962, prima promoție de absolvenți ai Ș.S.E. 2 și-a luat zborul. Ne-am luat rămas bun unii de la alții, majoritatea dintre ai noștri au terminat-o cu handbalul competițional, dar cu toții și-au cîștigat ulterior un loc stimat în societate. Vasile Zamfirescu este azi inginer mecanic, Grigore Niță e profesor de... handbal, Gigi Anca, metodist la Voința, Marcel Dumitrescu, arbitru etc. Mari îndrăgostiți de mingea de handbal, nici unul dintre ei n-a avut parte de un visat titlu de campion al României. I-am răzbunat în schimb eu pe toți, cîștigînd, cu Steaua, titlul național de 11 ori.

După perioada școlii sportive, am traversat Bucureștiul, am trecut Podul Grant și am ajuns în patria Rapidului. Întîmplător? Nu. Nea Feri Spier a luat la începutul anului 1963 Rapidul în „antrepriză". Echipa era pe ducă, obosită, bătrînă și dragul meu antrenor, care mi-a deschis ochii în handbal, m-a chemat după el. Bineînțeles, m-am dus. Am găsit cîțiva jucători cu stofă, frații Lungescu,

Liviu Constantinescu, Barbu, Chiru etc., dar nu prea mai aveau benzină și era necesară o revitalizare a formației. „Bătrînii“ mai țineau cîte o repriză, o repriză și ceva, dar aveau nevoie de oameni de rezervă care să fie în stare să termine cum se cuvine un meci.

Țin minte ca și acum debutul în divizia națională A. Primul joc, împotriva cui credeți că mi-a fost dat să-l susțin? Împotriva zmeilor de la Dinamo! Campionii intangibili ai țării! Echipa marilor vedete: Redl, Ivănescu, Hnat, Bădulescu și ceilalți campioni europeni și mondiali!

Înfierbîntați de o atmosferă de „mare meci, mare, sub Podul Grant“, giuleștenii veniseră în număr record să-și susțină echipa favorită. Și rapidiștii știau să-și susțină idolii. Încurajați de o galerie „nebună, nebună, nebună“ și de o locomotivă care — cu totul întîmplător... — făcea încontinuu manevre în imediata apropiere a terenului de joc și a porții dinamoviste, scoțînd fum de cîte ori trăgeam noi la poartă și fluierînd de cîte ori atacau adversarii, în aceste condiții „napolitane de Giulești“ am început jocul în trombă, irezistibili.

Eu am debutat în divizia A fiind introdus în echipă în minutul 4 al meciului. În următoarele 20 de secunde marcam primul gol al Rapidului și primul meu gol în divizia A! Faza a fost o surpriză pentru toată lumea. M-am ascuns după Ivănescu, care era mare și solid ca un tanc, și-n clipa în care Bogolea, portarul, i-a aruncat mingea, am țîșnit din spate, am interceptat, m-am făcut că șutez, Bogolea s-a aruncat disperat spre un colț al porții iar eu i-am dat drumul mingii... de-a dura, ca la popice, în colțul opus. Ce a urmat? La pauză era 9-6 pentru noi și spectatorii credeau că visează. Nici nouă, jucătorilor, nu ne venea să credem ce vedeam pe tabela de marcaj. Pînă la urmă, firește, Dinamo și-a revenit, învingîndu-ne însă cu foarte mare greutate, scor 17-16, după o partidă palpitantă de la un capăt la altul, partidă în care eu, debutantul Gațu, am reușit să înscriu 4 goluri.

Deși se relansase într-o oarecare măsură prin promovarea cîtorva elemente tinere, Rapidul a fost în cele din urmă victima unui cadou pe care una din fruntașele handbalului nostru i l-a făcut unei contracandidate la retro-

Meciul Rapid — Tractorul Brașov 22—12. Gațu înscrie unul din golurile echipei giuleștene pe terenul de lîngă Podul Grant.

gradare (i-a dat, cu alte cuvinte, meciul), care a rămas în divizia A trasă de păr, în timp ce echipa mea a căzut în B. Cum după un sezon în prima divizie ajunsesem să mă fac oarecum remarcat, fiind selecționat în lotul de tineret al României, nu se punea problema să mă duc cu Rapidul în divizia a doua. Federația, specialiștii aveau tot interesul să mă vadă în continuare evoluînd în primul campionat al țării, așa că mi s-a aprobat cu deplină înțelegere transferul la Știința București. Adică la... Eugen Trofin, care abia mă aștepta. Mi a și transmis dealtfel un avertisment diplomatic care exprima totul : „Spuneți-i lui Gațu că-l aștept ca pe un cozonac".

...Între timp aveam probleme școlare. Se apropiau examenele de maturitate și mai ales cel de admitere la facul-

tate. În clasa a X-a reală făceam matematica, disciplină hotărîtoare pentru viitorul meu, lucru de care nu mi-am dat seama pînă cînd am avut cîteva „derbiuri" decisive cu profesoara mea de la acest obiect, Florica Ionescu. La început, viața mea în orele dumneaei a fost foarte senină. Intrat în sport pînă în gît, învățam în salturi. Luam o notă și după aceea îmi făceam eu calculul cînd îmi mai vine rîndul la ascultare, pentru a ieși din nou, la timpul potrivit, basma curată. Dacă la alte obiecte „prognoza" mea se dovedea destul de eficace, la matematică însă profesoara Ionescu m-a dibuit nemaipomenit. M-a ascultat într-o zi, am luat 9, m-am întors acasă umflat și fălos ca un curcan, arătîndu-le carnetul de note nu numai părinților, ci și vecinilor. Au urmat, în după-amiaza respectivă, antrenamentele și un binemeritat film. A doua zi aveam, întîmplător, tot matematica. Stăteam liniștit în banca mea cînd, deodată, aud : „Gațu, la tablă !" Am înghețat. Eram K.O. în picioare ! Și am luat 3 ! În următoarele două ore de matematică, aceeași scenă. Deznodămîntul ? După primul 9, au urmat alte trei note care adunate dădeau aceeași sumă : 9. Ce era să fac ? Strategia și tactica mea se dovediseră un simplu joc de copii pentru profesoara de matematică. Am fost nevoit să schimb „schema". Întîi și întîi, am „pierdut" carnetul de note, care ajunsese un adevărat explozibil în geanta mea. Apoi am pus mîna serios pe matematică, făcînd zilnic — două, trei ore cel puțin — probleme peste probleme. Așa am ajuns, aproape fără voia mea, excelent la matematică. Și asta a fost, mi-am dat seama mai tîrziu, principala premisă a intrării mele la facultatea de construcții. Profesoara Ionescu, pe care am întîlnit-o la reunirea elevilor și profesorilor cu ocazia împlinirii a 10 ani de la absolvirea liceului, mi-a mărturisit cu acea ocazie că a nutrit întotdeauna o adevărată simpatie pentru mine, motiv pentru care a devenit o pasionată amatoare de handbal la televizor. I-am mulțumit atunci, îi mulțumesc și astăzi. Să știți, stimată profesoară Ionescu, că pe diploma mea de inginer constructor văd undeva, într-un colț, scris și numele dumneavoastră, dascălul care a contribuit decisiv la croirea destinului fostului dumneavoastră elev Gațu.

În fine, pentru că doresc ca această carte scrisă de Marius Popescu, prietenul meu și al tatălui meu, să fie sinceră de la cap pînă la coadă, n-am să sar peste faptele care mă dezavantajează, n-am să le „fac uitate" și am să evoc și acele momente din timpul școlii care mă onorează mai puțin. Astfel, trebuie să spun că în urma „profilării" mele exclusiv pe materiile de care aveam nevoie la examenul de admitere în facultate, la multe altele eram ca și absent cu duhul. La psihologie, de exemplu, mă duceam după cretă, la germană și la rusă plecam să ud cîrpa, la română mă bazam mai ales pe cunoștințele dobîndite în familie. Minte de copil! De unde să știu că peste ani și ani voi juca semifinale și finale de campionat mondial în care lupta psihologică avea să fie uneori acerbă, de unde să știu că viața mea va însemna și numeroase turnee în lume, multe, foarte multe, la Berlin, Moscova, Leipzig, Leningrad, Dresda etc. cu ocazia cărora, de fiecare dată, aveam să regret nespus chiulul din liceu la limbile respective, fiind nevoit să pun mîna serios pe cărțile de rusă și germană pe care elev fiind le deschideam mult prea rar.

În fine, ca să fiu obiectiv cu mine pînă la capăt, n-am să uit nici „partida eliminatorie", tip cupă, admiterea, pe care am pregătit-o cu totul altfel și am susținut-o la facultatea de construcții. Neomițînd ajutorul indirect pe care mi l-au adus... abandonarea fotbalului după acea decepționantă finală pierdută în fața Farului, 1-2, precum și retrogradarea Rapidului în divizia B de handbal, e cazul să subliniez aici că am învățat pentru examenul de admitere zi și noapte, rezolvînd sute de probleme și ajungînd cu adevărat stăpîn pe materie în clipa prezentării mele la concursul de admitere al facultății de construcții. Deși știusem bine și foarte bine la toate probele examenului, concurența fiind foarte mare aveam un cui în inimă, mă frămînta îndoiala că poate alții au răspuns și mai bine ca mine, obținînd note mai mari și ocupînd, în consecință, numărul limitat de locuri rezervate anului I. Țin minte, cînd m-am dus să iau rezultatul am început să citesc lista celor admiși de jos în sus, adică începînd cu mediile mai mici și urcînd spre mediile tot mai mari. Și urcam mereu, cu privirea și cu degetul, și nu-mi vedeam numele și mă luase, așa, o transpirație rece, ca de

moarte, înghețîndu-mi sufletul. Dacă nu-s, dacă nu-s pe această listă, îmi spuneam, unde să mă duc, că acasă nu mai am ce căuta, nu pot să dau ochii cu tata, mama și bunica. Cînd eram aproape gata, pe trei sferturi disperat, mă găsesc destul de sus, ce mai încolo-încoace, sus, în primul pluton : Gațu Cristian — 8,75. Am sărutat afișul și am luat-o nebunește la goană, fiind la un pas să dau peste o mașină, ca să nu spun invers...

Ajuns acasă, am deschis ușa cu piciorul și am strigat : ridicați-vă în vîrful picioarelor și veniți să-l sărutați pe studentul Gațu !

Eram student. Nu încăpea nici o îndoială. Aveam să ajung inginer constructor, eram sigur de acest viitor. Pînă la împlinirea lui, însă, viața mea avea să fie nespus de plină, atît sub raport profesional, cît și sub raport sportiv, compunînd o existență foarte dinamică, zbuciumată adeseori, dar plină de satisfacții și de bucurii pe care nu le voi uita nicicînd.

ADIO PODUL GRANT !

— Așadar, Rapidul în B, Gațu în A ! La Știința. Așa a fost soarta Rapidului, așa a fost soarta lui Gațu. Dacă nu se duceau giuleștenii în divizia B, Gațu nu se ducea la Știința București și cine știe ce s-ar fi ales cu cariera lui sportivă, comentau unii peste ani. Raționamente ieftine. Nu trebuie să te naști filozof ca să înțelegi că dacă viața ta n-ar fi fost cum s-a potrivit să fie ar fi fost altfel. Dar vieții mele așa i-a fost dat s-o cotească, traseul ei a făcut un viraj pe la Podul Grant înainte de întîlnirea atît de fericită, cum avea să se dovedească din plin de-a lungul anilor, cu Eugen Trofin, alias nea Mändel, „Mister M“, „nu iartă nimic“, „magul“ etc., etc. O să-i pomenesc eu de-a lungul cărții restul numelor pe care i le-am dat noi, elevii săi, care l-am stimat și l-am iubit mai mult ca pe oricare alt antrenor.

Dar am ajuns prea repede la concluzii. E cazul, mă gîndesc, să vă explic de ce l-am stimat și l-am iubit, de ce-l stimăm și-l iubim pe acest om, urmînd ca dumneavoastră să ne judecați motivele.

...Erau ultimele zile ale verii anului 1964. După ce îmi „făcuse curte“ zadarnic mai mulți ani ca să vin să joc la Clubul sportiv școlar, unde era el antrenor, eu rămînînd cu profesorul Francisc Spier la Ș.S.E. 2, urmîndu-l apoi pe nea Feri un an și la Rapid, pînă la naufragiul giuleștenilor, iată că primesc o nouă invitație de la omul care mă urmărea „din umbră“, Eugen Trofin. Peste mulți ani aveam să aflu că Nea Mändel „îmi știa fiecare mișcare“, se interesa permanent de mine, de evoluțiile și progresele mele, mă urmărea cînd putea la me-

ciuri și îi plăceam atît de mult încît ajunsese să-și facă un fel de obsesie că o să mă scape! Vroia cu orice preț să mă aibă printre elevii săi, să joc la echipa lui. Toate tentativele de a mă „racola" dăduseră însă greș. Transferul meu la Rapid fusese ultimul cuțit pe care i-l înfipsesem în inimă fără să știu. Noroc însă, noroc din punctul lui de vedere, că Rapidul se scufundase și s-a ivit ocazia decisivă. Ocazie pe care n-a mai ratat-o.

Țin minte că m-am prezentat la el ca un mielușel, cuminte și puțin pleoștit, așa cum se cădea, poate, să fie orice jucător care vine de la o echipă ce retrogradează și căruia i se oferă o șansă neașteptată.

M-a primit destul de rece. „Mă băiete, la Rapid ai pierdut un an din viață!" Indiferent — mult mai tîrziu am aflat că era o poză pe care și-o controla cu o mare severitate regizorală — m-a trimis la vestiar, unde mi-am cunoscut viitorii coechipieri. Samungi, Goran, vechiul meu adversar, care între timp promovase de la Clubul sportiv școlar la Știința, Marinescu, Savu, Anghel, Gheorghiu, Duca, Paraschiv, Papuc, Bădău. Toți talente în plină lansare pe arena handbalului românesc. Unii dintre ei au și ajuns, peste ani, campioni mondiali și vedete incontestabile ale handbalului internațional. Atunci, însă, la Știința, cînd nu erau mari valori, dar începuseră, oricum, să se afirme, viitorii mei colegi m-au primit cum nu mă așteptam. Rău? Dimpotrivă! Foarte bine. De la primul antrenament, aproape de la primele mingi schimbate, parcă eram coechipieri de cînd lumea, le plăcea stilul meu de joc, îmi pasau mereu, nu mă ocoleau, eram, ce mai încolo și încoace, de-al lor. Totul era în regulă, cu excepția atitudinii lui... Nea Mändel, care de la al doilea antrenament m-a luat într-un tir care a ținut ani de zile. Prima lui nemulțumire: eram nemaipomenit de individualist. „Aici nu faci acrobații de unul singur pe gheață, să-ți admire lumea piruetele — m-a luat în primire nea Mändel. Pe teren se află echipa ta. Tu trebuie s-o ajuți să cîștige, să-ți aduci contribuția cu ce ai mai bun, mai eficace. Nu te-am băgat în formație să le arăți coechipierilor că tu ești mai cu moț ca ei, că știi să faci zece fente pe minut. Toți luptă și muncesc în fiecare partidă, treci și tu la muncă! N-avem post pentru primadone de

coloratură! Nici pentru șmecheri de Foișor — aluzie la cartierul unde locuiam — care-și driblează și umbra ca să smulgă aplauze fraierilor. Știința e o echipă de oameni serioși, nu de circari! Etc. etc.!“ Înțelegi, bănuiesc, că eu am citat doar a suta parte din prelegerile „academice“ pe care nea Mändel mi le servea dimineața, la prînz și seara...

De fapt ce vroia cu mine?

Vroia multe.

Vroia, în primul rînd, să mă îndrepte în direcția pe care o dorea el. Apoi vroia să pună de la început șaua pe mine, să nu crîcnesc și să muncesc zdravăn.

Și fiindcă veni vorba de direcția pe care dorea să mi-o imprime, e cazul să spun — pentru a nu se înțelege cumva greșit — că Nea Mändel n-a vrut niciodată să facă din mine un executant orb al unei formații în care toți băteau, să zicem, toba. Adică nu mi-a impus unilateralitate simplistă sub pretextul disciplinei de joc a echipei. Nu. Niciodată. Mă lăsa să-mi fac „numărul meu“, dar numai cînd era cazul. Și era cazul atunci cînd era de folos echipei. Cînd aveam, de pildă, cu toții o scădere de ritm, cînd adversarul ne copleșea prin forță, cînd eram supuși unui marcaj om la om pe tot terenul, fără menajamente, atunci, în acele momente, nea Mändel simțea că e nevoie de o scînteie. Sau de mai multe scîntei. Și mă chema la banca de rezerve ca să-mi dea „foc verde“, adică „liber“. „Ia fă-le, mă, cîteva braziliene de la voi, din Grant, că a adormit sala. Ia trezește-i puțin pe oameni!“ Și-mi dădeam drumul! 3-4 minute eram peste tot, pe sus, pe jos, prin fața semicercului, alergam de nebun de la o poartă la alta, făceam fentă după fentă pînă simțeam că-mi plesnește inima. În acest interval, de regulă, se întîmplă ceva. De obicei, surprinsă, sala aplauda evoluția mea și-și manifesta într-un fel sau altul simpatia pentru echipa noastră. Alteori, băieții, colegii mei se prindeau și ei în avalanșa pe care o provocam eu și din momentul acela echipa noastră „schimba jocul“. Schimba viteza, era alta. Avea altă inimă. Și restul partidei se juca de obicei foarte ofensiv, fiecare dînd din el totul pentru victorie. Alteori se enerva adversarul. „Țîn-

țarul“ care le tot zbura prin fața nasului reușea să-i irite, să-i scoată din sărite, și-atunci urmau greșelile individuale sau faulturile, echipa adversă își ieșea uneori din pepeni, se creau breșe de care profitam noi, punctînd decisiv.

Așa stăteau lucrurile cu nea Mändel și cu libertatea mea de acțiune. Tot ce făceam trebuia să fie în folosul echipei. Atuurile mele, ca și ale celorlalți coechipieri, trebuiau puse în slujba jocului colectiv. „Prin ei ești mare și tu, măi Cristinele, era teoria lui nea Mändel. Și tu, și Samungi, și Goran trăiți pe efortul tuturor. E drept că și echipa trăiește pe efortul vostru individual, dar ea se poate lipsi de oricare dintre voi, pe cînd voi fără echipă sînteți nemaipomeniți, dar nu existați... Sînteți grozavi în fața oglinzii, dar nu vă știe nimeni !“

Ca să-l înțelegeți mai bine pe antrenorul nostru Eugen Trofin, e cazul, cred, să evoc măcar cîteva spicuiri dintr-un film pe care eu l-aș intitula „nea Mändel, fotbalul și noi“. Un film de lung metraj trăit mulți ani de zile, un film pe care mi-l amintesc deseori și rîd singur revăzînd cu ochii minții o secvență sau alta. Bănuiți, desigur, că filmul nu există decît în memoria „actorilor“ săi, handbaliștii de la Știința și antrenorul lor.

Om de handbal, cu o pregătire cum n-am mai întîlnit, ajuns ulterior, și pe deplin merit, antrenor emerit, nea Mändel avea o cunoscută slăbiciune pentru fotbal. Plecînd de la ideea că este un excelent joc complimentar pentru noi, amatori cu toții de fotbal, că jucînd tot felul de „miuțe“ ne completăm cu vizibilă plăcere pregătirea fizică, nea Mändel mai avea și o teorie a lui. „Fotbalul unește extraordinar oamenii în tot ce au mai bun. Știa el ce știa autorul „Ciumei“, marele Albert Camus, cînd spunea că tot ce are mai bun datorează fotbalului“. Teoria aceasta, antrenorul ne-o împărtășise și nouă, iar noi eram de acord și cu Albert Camus și cu Eugen Trofin. Nu-i mai puțin adevărat că tot suportul acesta teoretic clădit pentru noi de antrenor avea la bază marea sa dragoste pentru fotbal. Urmarea ? Toate antrenamentele noastre cuprindeau, fără excepție — de obicei în finalul lor, dar uneori și la început — jocuri de fotbal. Și ce jocuri nemaipomenite ! Ca să vă dați seama ce pasiuni

polarizau aceste partide, trebuie să spun că lotul nostru s-a împărțit de la început în două echipe de fotbal, a căror componență a rămas aproape aceeași ani de zile ! În tot acest timp s-a ținut o evidență strictă a rezultatelor, s-au efectuat, din cînd în cînd, „transferuri" de la o echipă la alta, s-au disputat derbiuri palpitante, cu spectatori „latini" în susținerea unei echipe sau alteia, de regulă studenții Institutului pedagogic, pe al căror teren ne antrenam.

Se nășteau adeseori momente de mare haz, datorate în primul rînd dîrzeniei și modului de a aborda aceste jocuri. Și să nu uit un element absolut esențial : nea Mändel era jucător într-una din cele două echipe. Dar nu unul oarecare ! Era cel mai pătimaș dintre toți ! Juca în apărare, juca „măturător" și trebuie să recunosc că dacă nu erai foarte atent la jocul lui te mătura într-adevăr cu fulgi cu tot !

Odată, la unul din primele noastre derbiuri, — nea Mändel juca într-o echipă, eu în cealaltă — ne-am construit o întreagă strategie menită să-i scoată pe adversari (și în primul rînd pe nea Mändel) din sărite. Întîi și întîi, ne-am prezentat toată echipa — Marinescu, Anghel, Bădău, Savu, Paraschiv și cu mine — în bluze de pijama. am apărut în șir la centrul terenului, am salutat de trei ori pe spectatori — era doar nea Neaga, îngrijitorul terenului ! — și ne-am salutat și adversarii în următorul chip : „Și din somn de ne sculăm, micilor, tot vă bătem !"

A început jocul. Primul gol l-a marcat nea Mändel, dar în propria-i poartă (!), deviind nefericit un voleu de-al meu trimis de la marginea terenului. Nea Mändel să moară, nu altceva, de ciudă ! Al doilea gol l-am marcat tot noi, prin Savu. La sfîrșitul timpului regulamentar, scorul era 11-11. Nea Mändel decide prelungiri. Ultimele minute le jucăm aproape pe întuneric și adversarii cîștigă în cele din urmă cu 17-15. Se aliniază frumos la centrul terenului și, în replică la salutul nostru de la începutul meciului, auzim următoarele cuvinte : „Lecția s-a terminat, acum mergeți la culcat !"

Altă dată, mulți ani mai tîrziu, același derby, pregătit cu multă grijă și mare ambiție de ambele echipe. Nea

Mändel, spre ghinionul lui, era „rechiziționat" pentru seara acelei zile la un film, cu familia. Nerăbdîndu-l inima, vine totuși la teren, cu întîrziere, măcar să-și încurajeze coechipierii. Parcă-l văd și acum, îmbrăcat într-un costum gri deschis, cu cravată asortată și cu butoni, apărînd discret lîngă poarta adversarilor noștri. I-a încurajat un timp, i-a condus de pe margine, dar rezultatul era același; dominam continuu și portarul advers era supus la un adevărat bombardament. Deși terenul era noroios și plin de băltoace, plouase în ajun cu găleata, nea Mändel n-a mai rezistat la un moment dat supliciului de a-și vedea coechipierii umiliți, și-a suflecat pantalonii și a intrat în joc. Eu atîta așteptam. După ce la ultimul meci mă „măturase" foarte dur la o acțiune de atac a mea, rîzînd apoi de mine în termenii „Micule, ferește-ți pieptul ăla cît trei biscuiți, că pe aici bate puternic vîntul!", acum sosise ceasul răzbunării. Cum ajungeam în zona lui, șutam de rupeam pămîntul la poartă și nea Mändel încerca să-mi blocheze, eroic, șuturile care amenințau să devină goluri. După numai un sfert de oră avea cămașa ca o hartă a continentelor. Dar nu se lăsa, juca înainte, îl auzeam că mă tot bombănea după fiecare șut oprit pe piept, dar îi strigam în fugă : „nene, iartă-mă, la jocul ăsta nu cunosc nici pe mama, nici pe tata".

Epilog : meciul l-am cîștigat noi, la o diferență confortabilă, vreo 7, 8 goluri, iar cînd a venit soția lui Eugen Trofin să-și ia soțul la cinema s-a speriat : Nea Mändel, săracu', arăta ca un miner ieșit din șut.

Alte întîmplări cu nea Mändel. Într-o seară, țin minte, eram în cantonament, aveam vreo 22 de ani și ca orice tînăr de vîrsta asta eram îndrăgostit lulea. „Dînsa" mă aștepta neapărat și eu, „băiat salon", n-am vrut s-o dezamăgesc. Am sărit pe furiș gardul căminului unde eram cazați și... trăiască libertatea ! După cîteva ore mă întorceam pe același drum și, tiptil, tiptil, fără să aprind lumina, mă dezbrac și dau să mă culc. Cînd să mă întind în pat, surpriză ! „Salteaua" pe care mă așezasem a început să se scuture — era nea Mändel, care aflase, nu știu cum, de escapadă și se culcase în patul meu ! — și tot tiptil, tiptil am încasat cîteva palme.

A două zi am alergat de-mi sfîrîiau călcîiele, sub privirile uimite ale coechipierilor, care nu înțelegeau ce minune se petrece cu mine.

Tot în acea perioadă, la numai cîteva zile după scurtul intermezzo de box nocturn, ne aflam la Brașov, pe terenul asociației Dinamo, unde am încins obișnuita noastră partidă de fotbal. Îmi amintesc, iarba era umedă, permițîndu-mi „slalomuri" pe cît de spectaculoase, pe atît de eficace. Firește, adversarul meu direct, nea Mändel, trăgea cu dinții de orice minge, dar pe terenul acela nu avea nici o șansă. La fiecare fentă de-a mea se ducea ca din pușcă doi, trei metri într-o parte sau alta, nemaipunînd la socoteală că și eu nu-l menajam deloc, căutînd să-i dau să înțeleagă că-mi plătesc în felul meu, sportiv, polița pentru „antrenamentul la sac" pe care-l făcuse cu cîteva nopți înainte pe pielea mea. La un moment dat, pun frișca la tort. Scap singur spre poartă după ce driblasem tot ce apăruse în fața mea, driblez și portarul, care-mi ieșise în față să mă blocheze în disperare, și... nu șutez. Îl aștept pe „mag", să-l mai „umilesc" o dată cu o fiță. Nea Mändel vine, bineînțeles, lansat ca o torpilă spre mine, îl culc dintr-o fentă și înscriu „diabolic", cu călcîiul, pe lîngă el trîntit la pămînt. Enervat la culme, dar și „artist", nea Mändel se apucă cu mîinile de bară, „bate cîteva cuie cu capul" și strigă patetic: „M-a bătut, m-a bătut, n-am ce să-i fac!"

...Cîteva ore mai tîrziu beam împreună, cu toată echipa dealtfel, berea învingătorului la restaurantul Carpați. Excelent psiholog și mare pedagog, nea Mändel se pricepea să găsească leac și pentru obișnuitele tentații ale sportivului. Știind că unii dintre noi s-ar întinde, pe furiș, la băutură, găsea cîte un prilej ca să bem cu toții două, trei pahare cu bere, pe față, cinstit. Și Herrera, ne spunea nea Mändel, le dă vedetelor de la Internazzionale cîte un pahar cu vin după meci, duminica, dar pînă la joc toată lumea e o apă și-un pămînt...

Și pentru că am ajuns cu vorba la apă, e cazul să amintesc o întîmplare unică din cariera mea de sportiv. Era într-o seară de iarnă a anului 1967, ne aflam în cantonament la Cluj, pregătindu-ne pentru campionatele mondiale care urmau să aibă loc în Suedia. După zile

lungi de antrenamente, profesorul I. Kunst-Ghermănescu ne dă 24 de ore libere. După o lungă perioadă de viață trăită contracronometru, plecăm în oraș să bem o bere. Nu găsim bere. Lui Samungi îi vine atunci o idee. Ce-ar fi să bem carcalete ? Adică vin cu sirop. Încercăm formula asta nouă, băutura era bună la gust și ne-a făcut plăcere. Eram patru, Goran, Marinescu, Samungi și cu mine. Bem cîteva pahare bune și luăm apoi drumul, ușor euforici, spre Sala de sport A.S.A. unde se disputau niște meciuri de baschet și de handbal. Odată ajunși, pocniți în cap de valul de căldură de acolo, simțim nevoia de aer. Nu știu cînd am ieșit, nu știu unde am vrut să mă duc în continuare, știu doar că peste vreo oră Gil Hnat, unul dintre înțelepții „bătrîni" ai echipei, m-a pescuit din fața unei vitrine colorată cu neon roșu în dreptul căreia așteptam, tîmp, să apară culoarea verde. Mă credeam la un semafor !!!

Asta a fost, vă rog să mă credeți, prima și ultima mea escapadă în compania dezonorantă a lui Bachus ! În aproape 15 ani de sport am întrecut măsura la băutură, jur, o singură dată, dar mi-a fost lecție pentru toată viața.

O altă întîmplare pe care greu o pot uita este legată de excelentul meu prieten Samungi. Era ziua lui de naștere. După antrenament, Sami se apropie de nea Măndel și-l roagă să-i dea o învoire de la cantonament pînă la ora 23,30. Bine dispus, profesorul îi spune : Nu, Sami, pentru că ai lucrat foarte bine și-s mulțumit de tine, îți dau voie pînă la douăsprezece și jumătate.

A doua zi, Samungi întîrzie la antrenament. Cînd apare, încercăm să-i suflăm ceva, să-i spunem că se află într-o situație delicată, dar el nu înțelege nimic. Nea Măndel ne aliniază și-l scoate pe Samungi din rînd.

— La ce oră mi-ai venit, tinere, azi-noapte ?

— Să vedeți, pe la 1 fără...

— Samungi, te întreb serios !

— La 1 și...

— Samungi, te întreb pentru ultima oară : la ce oră ai venit azi-noapte ?

— La două fără cinci eram în pat...

— Cum la două, mă, cînd eu am dormit în patul tău pînă la 8 dimineața !!!

...Și sărmanul Sami a alergat — după discuție — două ore ca un iepure, arătînd la sfîrșitul antrenamentului exact ca o „radiografie îmbrăcată", cum îl poreclise nea Mändel.

Băiat foarte inteligent, sportiv cu nebănuite, la prima vedere, calități atletice, Valentin Samungi a fost o piesă importantă a handbalului românesc în deceniul 1962—1972. Permanent cu zîmbetul pe buze, om de spirit, prieten cald, adevărat, inginerul Samungi este unul dintre oamenii care a adus mari servicii handbalului nostru.

Și acum cîteva cuvinte despre un băiat cu totul aparte din lotul nostru, Nicu Gheorghiu, zis și „măzgîrdici", poreclă derivînd direct de la statura-i „mini" și de la vivacitatea-i cu totul ieșită din comun.

Gheorghiu, tînăr intelectual de soi, era tipul omului care face sport pentru relaxare și plăcere. Pe deplin realizat în meserie, absolvent strălucit al Politehnicii, Gheorghiu se apucase, din pasiune, de a doua facultate. Cea de matematică. Nu lipsea la un meci, nu lipsea la un antrenament, iar la facultate era o adevărată mitralieră de 10. Noi, desigur, îl admiram pe ascuns, dar nea Mändel a luat-o la un moment dat de capital cu Gheorghiu. Cum se plîngea, cîteodată, vreunul dintre noi că i-e mai greu cu facultatea, cu vreun examen, hop și nea Mändel cu capacul : „Nu-i nimic de capul vostru, bă, oilor ! Măzgîrdici cum le face pe toate și la examene n-are voie să ia sub 10 ?"

Azi așa, mîine așa, Măzgîrdici al nostru ne strica piața și la note și mai ales la vreo absență de la vreun antrenament — pe deplin motivată, dealtfel — pentru cîte un examen mai greu. Ce să facem cu Măzgîrdici ăsta, ne frămîntam noi ? Iată ce am făcut. Înaintea unui examen socotit de el mai greu, l-am luat toată noaptea la un marcaj „om la om", ba un banc, ba o poveste, ajungînd pînă acolo încît i-am ascuns și cursurile ! Chior de somn, Nicușor al nostru s-a dus a doua zi la examen cu moralul destul de zdruncinat. La întoarcere însă, la întrebarea noastră ce notă a luat, Măzgîrdici a ridicat toate cele 10 degete de la mîini, lăsîndu-ne pe toți cu gura căscată. Din ziua aceea, prin decret oral, Măzgîrdici a fost recunoscut „oficial" deșteptul echipei, ceea ce însemna, prin-

tre altele, că-n orice dispută teoretică părerea lui avea putere de concluzie și era adoptată de întregul colectiv.

Și pentru a încheia cu Nicu Gheorghiu, e cazul să mai amintesc o a doua trăsătură cu care devenise proverbial. N-am văzut în viața mea un om cu mai multă șansă ca Măzgîrdici al nostru la jocurile distractive. La table, de exemplu, nu puteai să-l bați orice zar ai fi dat. Țin minte că odată, la un meci teribil de spectaculos mai ales prin verva copleșitoare a adversarului, care nu era altul decît nea Măndel, Nicușor Gheorghiu a reușit să întoarcă trei situații de marț „citit" împotriva lui, cîștigînd de 3 ori la rînd deși adversarul rămăsese de fiecare dată cu un singur pul ! Înnebunit, exasperat, după cea de-a treia și ultimă linie, nea Măndel a aruncat tablele în aer și a strigat patetic : „Gheorghiule, o să aperi la Știința cînd o să-mi văd eu ceafa !"

Firește, proorocirea de circumstanță a lui nea Măndel nu s-a împlinit, Gheorghiu a apărat la Știința și a apărat mult și foarte bine.

Astăzi, cînd mă gîndesc, îmi dau seama că aș putea povesti multe despre fiecare dintre colegii mei de la Știința. Esențial pentru echipă, pentru noi, era faptul că eram legați ca frații. Acesta era dealtfel principalul nostru atu în disputele cu cei doi „monștri sacri" ai handbalului românesc, Dinamo și Steaua. Acesta a fost și motorul care ne-a urcat mereu cota valorică, Știința ajungînd o echipă cu o personalitate aparte, bucurîndu-se de o simpatie crescîndă în marea masă a publicului.

Nu mai era nici o supriză pentru nici unul dintre noi cînd la București sau în orice oraș al țării lumea întorcea capul și auzeam : „Îl vezi pe Gațu !", „Uite-l pe Samungi !", „Ce zici de Goran ăsta, pe teren pare un tanc, dar pe stradă zici că-i un băiețaș, un elev !".

BARCA NOASTRĂ ȘI CRUCIȘĂTOARELE DINAMO ȘI STEAUA

— Crescînd an de an, echipa noastră a urcat încet și sigur în handbalul românesc, ajungînd pînă pe treapta a treia. De aici în sus însă era teribil de greu...

Ați văzut desigur la televizor măcar una din edițiile tradiționalei curse de canotaj de pe Tamisa dintre Universitățile Oxford și Cambridge. Trag băieții celor două echipaje ce nu s-a mai pomenit. Așa am făcut și noi. Am tras pînă ni s-a făcut „limba cravată“ — asta-i o vorbă a fotbaliștilor — și am ajuns pe poziția a treia. De-aici în sus însă noi ne aflam față de Dinamo și Steaua într-un raport asemănător în care s-ar fi aflat ambarcațiunea Oxford-ului sau a Cambridge-ului față de un crucișător. Serios. Dinamo și Steaua erau adevărate păduri de campioni mondiali, maeștri și maeștri emeriți, iar noi veneam cu bărcuța noastră și cu *Gaudeamus igitur* să scufundăm cele două crucișătoare...

Visuri de domeniul fantasticului, cu atît mai mult cu cît echipa noastră se „subția“ regulat la sesiuni, cînd nu se putea să nu lipsească 2-3 jucători la un meci sau altul. E adevărat că după zile și săptămîni de toceală, cînd apăream pe teren aveam un elan, o poftă de joc și niște draci în noi de parcă jucam curentați. Asta mai compensa, cîteodată, experiența, pregătirea superioară, rodajul internațional al adversarilor noștri, cărora le opuneam o putere de luptă și o ambiție ieșite din comun. Și făceam din cînd în cînd în compania „maeștrilor“ cîte o partidă care rămînea de pomină.

De pildă, în perioada 1964-1967 „meciul meciurilor“ a fost cu Steaua, într-o competiție dotată cu „Cupa F.R.H.“.

Cu trei zile înainte învinsesem echipa militară în partida-tur, dar ea se prezentase fără trei „stele“ : Nodea, Oțelea și Bulgaru. În seara aceea însă, Steaua alinia efectivul complet pentru revanșă, jocul urmînd, dealtfel, să hotărască una din finalistele Cupei.

Adversarii noștri erau setoși de victorie, vădind încă de la încălzire o încrîncenare și o ambiție pe care oricine le putea citi pe chipurile lor.

Noi — la ședința de pregătire a jocului — eram galbeni ca lămîia.

Țin minte și acum discursul memorabil pe care ni l-a ținut cu acest prilej, înaintea „bătăliei“, „generalul“ nostru, nea Măndel. Și el, subliniez, avea fața de aceeași culoare cu noi. Tot ca lămîia.

— Măi băieți, a început nea Măndel, trebuie să ieșim pe teren. Altă soluție nu există ! (Sala era arhiplină, fiind ocupate pînă și scările). Situația e clară : trebuie să jucați repede, dezinvolt și tare...

În momentul acela privirea i s-a oprit asupra lui Samungi și a mea care — ce ne-o fi venit ? — tocmai ne... măsuram mușchii de la brațe. S-a uitat lung, a înghițit în sec și a izbucnit :

Aoleu, da' cu cine să joc eu tare azi ?

Cu Samungi — radiografie îmbrăcată ?

Cu Gațu — trei oase și un zîmbet ?

Cu Goran — minibidon de trei litri ?

Cu Paraschiv care și-a uscat pantalonii pe butoi ?

Cu Marinescu — cinci crenvurști la legătură ?

Cu Duca — bărbatul irezistibil care calcă pe monturi ?

Sau cu Gheorghiu — deștept de-i ia poarta foc cînd o apără ?

Cum să bat eu vestita Steaua cu ciorchinele ăsta amărît de Obor ?

Apoi, brusc, și-a schimbat tonul, pînă atunci jalnic, expresia feții, pînă atunci păguboasă, și chiar „încărcătura“ vorbelor.

Fază dintr-un meci Universitatea – Steaua 14–9. Infiltrat în dispozitivul de apărare al steliștilor, studentul Gațu înscrie spectaculos.

— Băieți, toate astea sînt adevărate, așa sînt, dar azi, nu știu de ce, simt eu, în fizic, că-i tăvălim prin sală. Hai mă copii, că se poate !

Și așa a și fost !

Spre surpriza tuturor, a spectatorilor, a jucătorilor de la Steaua și a noastră înșine, a jucătorilor de la Știința, s-a putut.

Nea Mändel simțise bine „în fizic".

A fost un spectacol handbalistic electrizant.

Spectatorii se ridicaseră la un moment dat în picioare, rămînînd așa pînă la sfîrșitul partidei, unii dintre ei începuseră să bată ritmul în tabla acoperișului bătrînei săli Floreasca, iar noi jucam de parcă pe fiecare ne înțepase cîte un țînțar în partea posterioară... Și cei de la Steaua au făcut un joc bun, dar la toate acțiunile lor izbutite, la toate golurile lor, noi reușeam regulat acel „plus unu", care este cheia victoriilor în toate meciurile strînse.

Dintr-un joc disputat și spectaculos „de la cap la cap", îmi permit să amintesc momentul culminant, o fază incredibilă de nu s-ar fi petrecut realmente pe teren și de n-am fi reușit-o noi, cu mîinile noastre, sub privirile uluite ale spectatorilor. A fost un atac la poarta noastră, Gheorghiu salvează, prinde mingea și printr-un pas pe la spate o transmite lui Goran, care, deși marcat la sînge de un adversar, o aruncă printre picioare pe partea stîngă, la Samungi, acesta, stereotip, o pasează tot printre picioare, spre semicerc, unde mă aflam eu, urmează o „bătută pe loc", o fentă la dreapta, una la stînga, după care arunc la poartă și înscriu cu un șut... tot printre picioare !! În sală, delir ! Exaltații strigau : „Harlem ! Harlem !" Adevărul este că acțiunea s-a desfășurat oarecum reflex, fiecare a văzut gestul precedent al coechipierului care i-a pasat lui și uite așa s-a născut un lanț de faze cum n-am mai văzut.

La sfîrșitul meciului, cel mai fericit bărbat de la nord de Dunăre era, fără îndoială, nea Mändel, care nici nu mai putea vorbi și care ajunsese să explice cu... degetele cum a fost jocul și ce tactică a comandat el echipei.

ÎN MARE PARTE, SÎNT CREAŢIA PUBLICULUI

— Fiecare sport are un public al lui. Noi avem publicul nostru, oameni de diferite vîrste şi profesii care-şi rup din timpul liber pentru a fi alături de sportul preferat, alcătuind, împreună cu jucătorii şi cu antrenorii, marea familie a handbalului. De-a lungul anilor, acest public a contribuit din plin la succesele handbalului, întoarcerile triumfale din campaniile victorioase duse pentru cucerirea titlului suprem intrînd în legendele sportului românesc. Ce-a fost la aeroport la întoarcerile de la Dortmund, Paris, Praga şi Berlin nu poate fi uitat de nici un suflet care s-a aflat acolo, măcar în treacăt, ca spectator. Se cade de asemenea menţionată opinia străinilor despre publicul handbalului nostru. Sportivii din alte ţări, ca şi ziarele străine au subliniat în numeroase rînduri temperamentul, căldura, forţa de însufleţire, dar şi evidentele cunoştinţe tehnice ale publicului românesc. Ca să nu mai vorbesc de *fair-play*-ul său !

Relaţia mea cu publicul ? Aş vrea să spun mai întîi că de multe ori aveam pur şi simplu impresia că aproape fiecare spectator şi-a ocupat locul de duminica trecută, de luna trecută, de anul trecut... Aceleaşi feţe pline de bunăvoinţă, de optimism şi de dragoste, aceleaşi chipuri încurajatoare, aceiaşi ochi emoţionaţi în care puteai citi ca într-o oglindă desfăşurarea meciului, cu momentele lui de reuşită, de nereuşită şi de mare tensiune.

Încă de la apariţia mea pe un teren de handbal, am remarcat doi oameni în vîrstă, soţ şi soţie, care stăteau undeva pe la mijlocul rîndului întîi în Sala Floreasca. Au urmat zeci de partide, apoi peste o sută, şi cei doi

bătrîni parcă erau lipiți de locurile lor. Cum intram pe teren, mă uitam spre locurile lor și-i zăream mereu acolo, fie toamnă, fie iarnă, fie primăvară. Prezența lor ajunsese să mă obsedeze, cu atît mai mult cu cît avusesem de mai multe ori prilejul să-mi dau seama că eram unul din favoriții acestui cuplu. Îi priveam uneori după cîte un gol sau după o acțiune mai reușită de a mea și-i vedeam de fiecare dată aplaudînd să-și rupă mîinile, nu alta, se ridicau în picioare entuziasmați, îmi fluturau o batistă etc.

De cunoscut, nu i-am cunoscut niciodată. Nici azi nu le știu numele. Știu doar că odată, vreme de o lună și ceva, cei doi bătrînei au dispărut din sală! Oare ce s-o fi întîmplat cu ei, mă întrebam eu intrigat atunci cînd, intrat în sală, priveam reflex spre cele două locuri goale? După acea perioadă de „eclipsă", țin minte că era în timpul unui meci Steaua-echipa Berlinului Occidental (trecusem între timp la Steaua), în timpul acelui meci, zic, ducîndu-mă spre o minge care ieșise în aut, îmi încrucișez privirea cu cine?, cu bătrînelul pasionat și necunoscut pe care nu-l mai văzusem de o bucată de vreme.

Era singur. Am aruncat mingea în teren și mi-am întors ochii spre el, întrebîndu-l cu privirea și cu gestul unde-i era soția? Nespus de trist , mi-a arătat cu degetul în jos. Am înțeles. Tovarășa lui de viață murise. Mi s-au umplut ochii de lacrimi. În acele clipe a murit ceva și în inima mea. Repet, nu i-am cunoscut niciodată pe cei doi minunați bătrîni, dar pentru mine au fost, într-un fel, o a doua pereche de părinți.

După cum este ușor de bănuit, anii petrecuți la Știința nu au însemnat doar cheltuială de energie fizică și morală pe terenurile de sport. Înainte de a fi handbalist, eram student, și la o facultate foarte pretențioasă, la Construcții civile, unde, vă rog să mă credeți, traiul nu era deloc ușor. Nu exagerez deloc — cu toate că azi vorbesc foarte detașat, au trecut doar atîția ani, deci aș putea să mai îndulcesc culorile — cînd susțin că multe examene erau pentru studentul Gațu adevărate derbiuri, iar sesiunile campionate extrem de grele care mă storceau ca pe o lămîie. Profesorii facultății noastre, recunoscuți, iar unii chiar renumiți pentru severitatea lor, aveau

pentru mine, de cele mai multe ori, un plus de „atenție", în sensul că erau de două ori mai severi cînd mă prezentam la examene. Exigență sporită în bună parte explicabilă, dacă mă gîndesc că aveam absențe cu duiumul — absențe perfect motivate, dar asta nu-i interesa pe profesori — datorită turneelor în străinătate și în țară. Din această cauză s-a întîmplat, nu o dată, ca profesorul să mă vadă la față pentru prima oară tocmai la examen, eu plecînd din start cu un handicap — moral, cel puțin — greu de recuperat.

Nu e prea dificil de imaginat ce stare de spirit poate avea un student care deschide ușa, dă să se apropie de masa examinatorului, pentru a-și trage biletul, și-n clipa aceea se ridică doi ochelari de pe catalog, se opresc îndelung scrutător asupra studentului și urmează o întrebare cam de felul ăsta :

— Aici avem examen, drăguță. Dumneata, cu ce treburi pe la noi ?

Tu (bîlbîindu-te) : Știți, știți... și eu... și eu sînt student... în grupa asta...

El : Dumneata ? Te văd pentru prima oară în viața mea. Ai buletin de identitate ? Ai carnet de student ??

Vă închipuiți cum mă puteam simți după o asemenea introducere. După ce prezentam „actele la control" și reușeam să-mi regăsesc... limba, înghițită pe trei sferturi de emoție, treceam la asaltul examenului — îmi venea să spun al piscului — pornind nu de la zero, ci de la minus 50 sau minus 100. De cele mai multe ori recuperam handicapul, cîteodată de așa manieră încît profesorii treceau rînd pe rînd de la neîncredere la uimire și chiar la încîntare. Uneori, însă, mărturisesc, am pierdut și cîteva asemenea derbiuri profesionale.

Țin minte — nu voi uita niciodată — un examen de Elasticitate și Dinamică. Profesorul ? Renumit. Mazilu. Aflasem că este foarte sever, dar și foarte drept. Intru în sala de examen, trag biletul. Învățasem mult pentru examenul acela care făcea de regulă „victime" în proporție de 70-80 la sută, la prima sesiune, între studenții unui an. Așadar, iau biletul, citesc, și-mi dau seama că două subiecte le știu pe de rost, dar că celui de-al treilea nu

sînt în stare nici măcar să-i „traduc“ titlul. Stăteam ca pe jeratec. La un moment dat, profit de o clipă de neatenție a asistenților profesorului — care erau la tablă cu un student — și... evadez din sală. Două ore mai tîrziu, un coleg mă sună acasă la telefon, spunîndu-mi că sînt căutat pînă și pe sub bănci! Bineînțeles că am rămas acasă și toată vara am citit la Elasticitate și Dinamică.

În sesiunea din toamnă, după „protocolul“ tragerii biletului, sînt trimis strategic în fundul sălii. De-acolo nu puteam scăpa, practic, decît pe fereastră. Și cum mă aflam la etajul trei...

În fine, mă prezint cu biletul în mînă la profesor, gata să răspund.

Începe „meciul“.

— Dumneavoastră? Cu ce ocazie pe la noi?

Încerc să spun ceva, dar nu găsesc cuvintele cele mai potrivite.

În sfîrșit, sînt scos la tablă.

— De vorbit, văd că vorbești ca un orator, mă atacă direct profesorul, să vedem cum stai cu scrisul.

Cu scrisul la tablă stăteam mai bine. Visam, pe cuvîntul meu, toate cele trei subiecte. Cum însă mi-era teamă de eventuale capcane ale profesorului sau de obișnuitele „întrebări de baraj“ care ar fi putut să mă prindă „pe picior greșit“, am lăsat dinadins în demonstrațiile pe care le-am așternut pe tablă două mici greșeli tocmai în zone ale teoriei unde eram mai tare, greșeli pe care — strategic — aveam de gînd să le repar după o primă ochire, potopindu-l apoi pe profesor cu zeci de amănunte destinate să umple cele două „găuri“ și să-i facă o puternică impresie. „Tehnica“ cu cele două greșeli lăsate strategic o învățasem de la Samungi, coechipierul meu, mare tactician al examenelor, care mă instruise punct cu punct în privința schemei de atac. Conform așteptărilor, profesorul „mușcă momeala“ și mă atacă în cele două zone greșite ale demonstrațiilor. Eu, sigur pe mine, aflîndu-mă în partea dreaptă a tablei, șterg cu o singură mișcare ce era greșit și mă apuc să scriu... de la dreapta la stînga rîndul corectat. Profesorului Mazilu atîta i-a trebuit. A izbucnit:

— Priviți-l ! Priviţi artistul ! Scrie de-a-ndoasela ! Păi unul ca ăsta o să construiască mîine blocurile invers, cu parterul la etajul 12 !

După care urmează o ofensivă împotriva sportului : voi ăştia, sportivii, vă muşcaţi de umăr pe teren ! lasă, v-am văzut eu la televizor. De ce n-ai făcut şi tu un sport mai intelectual ? Şah, de pildă ? Şi-aşa ai fizic de şahist !! Sau gimnastică, sau turism ?... Nu, că turism faci destul, Spania, Franţa, Suedia, numai pe la facultate nu prea te-am văzut...

Şi uite aşa, examenul a durat 45 de minute — în care a vorbit el, profesorul, plus 5 minute — în care am apucat să-mi recit ca pe o poezie cele trei subiecte. În final am luat 7 şi am ieşit din sala de examen ameţit, fericit, vlăguit, ca după o coridă în care eu fusesem pe post de taur şi profesorul Mazilu pe cel de toreador.

Un alt examen-coşmar a fost cel de la „beton". Pentru mine a durat un an, dar mi-a mîncat trei ani de viaţă. Profesorul Călin, idolul şi modelul proaspeţilor ingineri, dar şi spaima studenţilor nici nu vroia la început să mă primească la examen, datorită fluviului de absenţe pe care-l aveam la orele sale. Examenul în sine — ce să vă spun ! — era o adevărată întîlnire cu un uragan. Te lua profesorul Călin şi te arunca prin toată materia, indiferent ce întrebări aveai pe bilet, aşa că nu exista noroc sau ghinion ; ori ştiai foarte bine tot, şi treceai, ori nutreai speranţe zadarnic.

Cu mine „meciul" a început cu mult înaintea examenului. Ba nu mă primea la examinare profesorul, pretinzîndu-mi acte, justificări şi parajustificări pentru absenţele mele, ba nu intram la examen eu, de frică. Dintr-una într-alta, ba el — nu, ba eu — nu, ajunsesem în ultima zi a sesiunii din septembrie fără să fi văzut cum arată examenul de „beton"... pe dinăuntru.

Dacă eram pregătit ?

N-am fost în viaţa mea mai pregătit la vreun obiect ca la „Construcţii de beton". Plimbasem cursurile profesorului Călin prin toată lumea. Ba, în Islanda, ţin minte, mi-au şi îngheţat scoarţele. Citeam în fiecare seară — subliniez şi jur, în fiecare seară ! — dacă nu un capitol, măcar cîteva pagini „de beton". Ajunsesem proverbial.

Coechipierii, antrenorii știau cu toții că orice moment de răgaz — în turnee, în cantonamente — îl foloseam pentru unul și același lucru : citeam la „beton“ ! Băieții mai jucau ping-pong, șah, fotbal, ca să se destindă, eu ? — „beton“ ! Ba venea uneori și cîte cineva de la federație sau de la Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport și se întîmpla ca omul să întrebe de mine.

— Da' Gațu unde-i, că nu-l văd ?

— Lucrează la „beton“...

— Ce face ?

— Învață dom'le, învață la „beton“ de ne-a înnebunit pe toți cu examenul ăsta ! Am ajuns să știm și noi, antrenorii și jucătorii, cum se prind armăturile, cum face priza betonul...

Eu, ce să mai zic, spuneam și noaptea în vis formule ! Am ajuns să fiu fotografiat de revista Sport cu cursul respectiv în mînă, iar la o emisiune de radio de Anul nou am declarat că prima mea dorință în anul care începe era să iau examenul la „beton“.

Pînă la urmă a fost destul de simplu, mult mai simplu decît în gîndurile mele de groază legate de acest examen.

M-am prezentat în ultima zi a sesiunii din septembrie, știind cursurile din scoarță în scoarță, capitol cu capitol și pagină cu pagină. Știam tot și știam bine orice și oricum m-ar fi întrebat, de la început, de la mijloc sau de la coadă. Așa că examenul a fost un permanent „atac“ al meu, la fiecare întrebare a profesorului eu replicînd cu cîte trei răspunsuri, cu completări, cu asocieri, mă rog, cu „tot tacîmul“.

Ce mai încolo și încoace, am luat examenul în stil mare, așa cum cîștigă caii de rasă derbiurile la Longchamps, sprintînd pe ultima linie dreaptă într-un fuleu irezistibil.

Nu-i mai puțin adevărat că după examenul de beton ajunsesem eu însumi subțire ca o armătură, de-mi puteai număra coastele prin cămașă ! Dar ce fericit eram ! Și ce mîndru !

În fine, după examenul de stat, luat la termen și cu brio, am fost cel mai fericit om din lume. Și toată lumea a fost foarte mulțumită... profesorii, examinatorii și prietenii mei.

ÎN FAȚA MEA A APĂRUT SCARA DE MĂTASE A GLORIEI

— De copil, de pe vremea cînd tata mă ducea de mînă pe stadioane, am visat tricoul reprezentativei, am visat că o să port și eu, cîndva, pe piept tricolorul nostru. De copil încremeneam de emoție în tribună cînd fanfara cînta imnul național la meciuri între reprezentative. De copil am visat să apuc și eu un asemenea moment pe post de erou principal, adică de jucător al echipei României. La Știința fiind, m-am apropiat de realizarea visului meu ca de o scară de mătase.

Pe vremea cînd eram student în anul I am fost selecționat în lotul de tineret al țării. Tricoul echipei reprezentative l-am îmbrăcat pentru prima oară la Budapesta, în august 1964. Se disputa, în capitala Ungariei, „Cupa Dunării", iar naționala României era nevoită să se prezinte fără jucătorii de lot dinamoviști, angajați în Cupa Campionilor Europei. Absența acestora, a marilor vedete de la Dinamo, este prima explicație a prezenței mele în echipa reprezentativă a țării. Asta ca să fiu sincer cu toată lumea, și cu mine însumi, și să nu-mi descopăr vreo pană de păun pe trupu-mi, pe atunci, de vrabie. Cam asta eram la ora aceea în handbalul românesc : o vrabie. E drept, o vrabie mai vioaie ca altele, dar atît. Totuși nu pot să nu amintesc de rezultatul acelei Cupe a Dunării, pe care am cîștigat-o noi, echipa României, în care un pion am fost și eu, debutantul Cristian Gațu.

Pasul următor — foarte important — pe calea afirmării mele ca om de lot l-a reprezentat „Cupa orașului București", în care echipa de tineret a țării, în care am

evoluat şi eu, a învins clar echipele de seniori ale Ungariei, U.R.S.S. şi... României.

Am ajuns cu acea ocazie, noi, „noul val" al handbalului românesc, lîngă idolii de ieri : Nodea, Telman, Ivănescu, Bulgaru.

Joncţiunea oficială dintre „schimbul II" şi „senatorii de drept" avea să se facă în Suedia, în 1967, la Campionatele Mondiale. Acolo, primul meci, disputat la Stockholm, l-am văzut de pe banca rezervelor. Adversar foarte puternic, echipa R. D. Germane. Ce meci am văzut ? E ca şi cum v-aş povesti un film de groază. Cu 70 de secunde înainte de sfîrşitul partidei, Eichorn, jucător extraordinar de contraatac, face ca scorul să fie 14-13 pentru echipa R. D. Germane. Adversarii noştri trag de timp, noi ratăm două atacuri consecutive, mai sînt 40, 30, 20, 15 secunde — pe banca noastră jumătate sîntem ca şi morţi, Gunesch, livid, este întins de medic pe jos, Samungi şi-a pus treningul pe ochi, Goran stă cu capul plecat pe genunchi, iar mie îmi vine să vomit de atîţia nervi la stomac — cînd o pasă îl găseşte pe Gruia care, de pe linia de centru, şutează fantastic ! Mingea trece ca o rachetă printr-o pădure de mîini — toată echipa R. D. Germane se afla masată în faţa propriului semicerc ! — şi se înfige în vinclul porţii apărate de Frieske, înmărmurit ca de un trăznet.

Al doilea meci, disputat la Falun, împotriva Canadei, a însemnat debutul meu şi al lui Penu la un campionat mondial. Scor : 27-3 pentru noi. Penu a apărat ca un înger, iar eu am înscris 7 goluri. Deci ambii am debutat cu dreptul.

Urmează partida cu puternica echipă a Uniunii Sovietice, jucată tot la Stockholm. Antrenorul Ioan Kunst-Ghermănescu începe jocul cu titularii de drept şi echipa noastră este condusă aproape permanent : 7-9 la pauză, 8-10, 10-12, 11-13, în minutul 51, cînd toţi spectatorii ne vedeau ca şi învinşi, marea surpriză, înfrîngerea campioanei mondiale, — România cîştigase ultimul titlu, la Praga —, profilîndu-se încet şi sigur. În ultimele 8 minute de joc, profesorul I. Kunst-Ghermănescu, nemaiavînd ce pierde, ne aruncă pe noi, pe tineri, în foc. Şi cu Goran, Licu, Oţelea (era cel mai „vîrstnic" tînăr),

Gaţu şi Penu roata jocului se întoarce, egalăm la 13 şi cîştigăm cu 15-13 un meci pe care toată lumea îl văzuse pierdut.

Ocupînd locul întîi în grupă, cîştigăm sferturile de finală — cu Ungaria, 20-19 —, după un meci care a stat pînă la sfîrşit pe muchie de cuţit, şi jucăm semifinala, la Vasteras, cu Cehoslovacia. Începem partida foarte bine, conducem cu 5-1, 6-3, 7-4 şi 8-5, dar ne lăsăm prea repede cuprinşi de iluzia că am şi ajuns în finală! În consecinţă, facem abstracţie de atacantul ceh Duda, care şutează din orice poziţie şi de la orice distanţă. Acesta schimbă jocul şi rezultatul. Susţinut, e adevărat, de senzaţionalul portar Arnost, care din 5 aruncări de la 7 metri a primit un singur gol, dar mai ales susţinut de... noi, care în repriza a doua am făcut o demonstraţie pe viu a ceea ce înseamnă joc de handbal fără cap.

Aşa se face că am ratat un titlu mai uşor de cîştigat decît toate celelalte titluri cucerite de-a lungul anilor de echipa României, întorcîndu-ne la Bucureşti cu medaliile de bronz, după o nouă victorie — în partida pentru locurile 3-4 — în faţa echipei Uniunii Sovietice.

Poate că unii îşi mai amintesc epilogul acestor campionate mondiale: locul 3 a fost considerat acasă un adevărat eşec, atitudine care pe mine nu m-a afectat totuşi prea mult, marea mea supărare fiind aceea că în Suedia am avut, cum se spune, titlul în palmă şi l-am lăsat să ne scape printre degete.

Abia reîntorşi, o parte dintre noi sîntem luaţi imediat în primire de profesorul Trofin, cu care pornim la asaltul titlului de campioni mondiali de tineret.

Pregătită ca focul şi excelent condusă la toate jocurile, „trupa“ noastră — alcătuită din Moldovan, Bădău, Licu, Kicsid, Gaţu, Dincă şi alţii — cîştigă spectaculos campionatul, succesul nostru fiind dublat de victoria fetelor. Aşa se face că handbalul românesc s-a întors din Olanda cu două cupe.

La sosirea acasă, pe aeroportul Băneasa, taică-meu, venit să-şi întîmpine victoriosul căpitan de echipă, m-a strîns la piept şi mi-a mulţumit.

Oare nu eu, tată, trebuia să-ţi mulţumesc atunci?

AM MAI DANSAT O SINGURĂ VARĂ LA ȘTIINȚA

— A urmat campionatul intern, ultima ediție pe care am jucat-o sub culorile echipei studențești.

A fost un campionat greu, pentru că echipa noastră resimțea plecarea unor titulari care-și încheiaseră studiile universitare. În același timp, Știința a cooptat cîțiva foști mari jucători de la alte cluburi, hotărîți să-și cînte cîntecul lebedei la o echipă simpatizată, iubită de public. Așa a venit la noi dinamovistul Georgică Covaci, coordonatorul de joc al echipei României la Dortmund, în 1961. Handbalist complet și sigur în joc ca un ceasornic, Covaci juca la fel de bine și dacă l-ai fi sculat la ora 2 noaptea din somn.

Așa a venit, de asemenea, Virgil Hnat, celebritate a handbalului în anii 1961-1967, jucător de o mare eleganță, intrat în istoria acestui joc prin faimosul său șut la poartă „prin evitare". Adoptat imediat de colectivul nostru, „Gil" Hnat a jucat doi ani la Știința, făcînd ulterior o carieră universitară.

Dar figura cea mai pitorească a „vedetelor de import", cum îi botezase în glumă nea Mändel pe așii transferați la noi în etapa premergătoare cîntecului lebedei, a fost fără îndoială Geo Bădulescu. Și el campion mondial, și el — ca și Covaci și Hnat — din vechea și strălucita gardă dinamovistă. Extremă stîngă și inter stînga, fin tehnician și excelent tactician, „nea Geo" și-a luat și la noi în echipă rolul foarte în serios și „trăgea" la antrenamente în chip exemplar pentru noi, coechipierii lui cu 7-8-10 ani mai tineri ca el. Ceea ce l-a lipit definitiv de inima noastră pe Geo n-a fost însă numai

minunatul său spirit de muncă și de luptă, cît mai ales felul cum s-a apropiat de noi și cum a „coborît" în toată atitudinea lui la vîrsta noastră, a celorlalți băieți. Fire veselă, foarte simpatică și comunicativă, de un umor adeseori irezistibil, Geo a trăit realmente o a doua tinerețe sportivă, prilejuindu-ne destule momente de neuitat pe care noi, colegii săi, le vom păstra toată viața în tezaurul de amintiri ale sufletului. Iată, bunăoară, două scene pe care, povestindu-vi-le, le revăd aevea, ca dintr-un film urmărit cîndva cu mare plăcere. Jucam, într-o după-amiază, șah cu Geo, la clubul nostru. Partide strînse, foarte tăioase, care ne-au înfierbîntat în așa măsură încît după o vreme am uitat de ceas, neobservînd că afară s-a întunecat. Jucam deci foarte cufundați în scheme și combinații cînd, la un moment dat, îl văd pe Geo cum sare ca ars, se plesnește peste frunte și o ia la goană din club! Neștiind ce s-a întîmplat, mă reped după el, dar văd că aleargă din ce în ce mai îndrăcit, pe bulevard în jos. Intrigat, o iau și eu la goană după el. Închipuiți-vă scena: se înserase de-a binelea, uriașul de 1,90 m care este Geo fugea de-i sfîrîiau călcîiele printre oameni, iar la vreo 20 de metri în urma lui alergam și eu la fel de tare. Mirați, oamenii se fereau din calea noastră, întorceau capul întrebători după noi, ba unul mi-a și strigat: „ce-a furat?"

După o goană de cîteva sute de metri, îl văd pe Geo că se oprește brusc la un telefon. Îl ajung, abia trăgîndu-mi sufletul. A urmat convorbirea lui Geo cu soția sa și descifrarea tainei cursei frenetice de la club la telefon. Geo întîrziase la teatru — „mamă, am avut un antrenament de groază..." —, unde, în cele din urmă, s-au dus totuși împreună, intrînd în sală în pauza dinaintea actului al II-lea.

A doua zi, cînd l-am întrebat cum a fost piesa, mucalitul Geo mi-a mărturisit că, încercînd s-o convingă pe nevastă-sa că la antrenamentul „pe descălțate" a făcut o întindere, a reușit pînă la urmă s-o facă de-adevăratelea, mergînd neatent și călcînd greșit pe stradă, în drum spre casă...

Altă „secvență-Geo" într-o zi, în troleibuz. Eram vreo cîțiva băieți din echipă, stăteam pe scaune, troleibuzul

era pe jumătate gol, cînd, la un moment dat, în fața lui Geo se așază un omuleț atît de turmentat încît te întrebai ce procente de sînge mai putea avea în vinul pe care l-a băut? Stînd față în față, tipul îl fixează pe Geo și dă se se strîmbe de vreo două ori la el. La care Geo îl privește serios, apoi rîde brusc, mimează cîteva ticuri nervoase, apoi iar redevine serios, iar rîde brusc etc. Scena a durat vreo trei minute, în care bețivul, hipnotizat parcă de giumbușlucurile lui Geo, a rămas la un moment dat cu gura căscată, încremenindu-i pe față o expresie de teamă. Ce a urmat? Ghemuindu-se pe scaun, l-am văzut deodată pe omuleț sărind în sus ca un resort și dînd buzna jos din autobuz la o stație care a urmat, mult mai treaz — după ședința de mimă pe care i-o administrase Geo — decît în clipa urcării în vehiculul public. Noi, băieții de la Știința, care urmărisem toată scena, am izbucnit într-un rîs nemaipomenit, pe care o bătrînică — spectatoare și ea la toată scena — l-a amendat părintește: „nu rîdeți, maică, boala asta (n.n. — a lui Geo, adică!) se ia..."

Acesta era Geo, veșnic tînăr, îi plăcea să se joace, era cu noi, era de-al nostru, un băiat admirabil. Ulterior profesor cu prestanță, Geo Bădulescu a contribuit din plin, destulă vreme, la succesele echipei noastre.

În fine, ultimul personaj din galeria amintirilor mele cele mai dragi din perioada studențească, omul care a fost pentru mine un prieten și un frate mai mare, conferențiarul universitar Sandu Constantin, de la catedra de pedagogie a Universității. „Nea Sandu", cum îi ziceam noi, a fost și a rămas președintele secției de handbal pentru care și-a sacrificat foarte mult timp. Îmi aduc aminte cum venea la noi, înaintea jocurilor, cu ciocolată „proprietate personală". Îl mai știu colindînd facultățile pentru a urmări situația universitară a fiecărui jucător, intervenind ca un părinte atunci cînd vreun nor mai negru amenința viața vreunuia dintre noi.

Eu eram slăbiciunea lui declarată. De cîte ori mă găsea jucînd șah la Casa Universitarilor, nu pierdea prilejul să mă ia cu el și să mă prezinte la somitățile universitare care se aflau acolo. Mă lua deseori și la catedra lui, unde eram socotit de-al casei. Nu exista deplasare în

țară să nu meargă cu echipa ; mergea și dormea cu noi. Rapidist „din fotbal“, deci suferind „din fotbal“, îl mai alina „pe partea cealaltă a inimii“ evoluția echipei noastre de handbal.

Inimă de aur, la plecarea mea de la Știința mi-a ținut o predică de „bunică“. „Cristiane dragă, ai grijă de tine ! Să nu bei ! Să nu fumezi ! Să nu umbli după fuste ! Ai grijă mare de tine !“

O perioadă după transferul meu, venea la toate meciurile echipei Steaua, special pentru mine. Culegea relații despre favoritul său de la antrenori, de la toată lumea. Cînd am devenit o personalitate „proeminentă“ în handbal, a încetat să mai vină la meciurile Stelei. Actualmente este tot președinte al secției de handbal la clubul studențesc, îl iubește cu aceeași impresionantă pasiune, iar cînd ne întîlnim pe un stadion sau pe stradă ne îmbrățișăm ca doi frați.

STEAUA SAU DINAMO?

— Student în ultimul an la facultate, începusem să mă gîndesc la ce club o să mă duc după ce ies inginer. Să abandonez handbalul nu putea fi vorba. Întîi pentru că-mi intrase în sînge... și sîngele, cum bine se știe, trece prin inimă și prin creier, iar pe mine nici mintea, nici, mai ales, inima nu m-ar fi răbdat să abandonez acest joc care reprezintă jumătate din viața mea. Apoi nu putea fi vorba să abandonez acest joc pentru că ajunsesem oarecum să fiu cineva în handbalul românesc, mulți așteptînd să confirm o ascensiune subliniată cu simpatie de presă și de iubitorii acestei discipline. Cei care credeau în mine mă vroiau „pe scenă“ încă cel puțin 2-3 ani, iar eu n-aveam voie să mă retrag, discret, pe ușa din spate. Sincer să fiu, nici nu mi-a trecut serios prin cap să abandonez sportul.

Eram tînăr, mă simțeam puternic, ajunsesem să înțeleg perfect handbalul pe care-l judecam — în joc — aproape ca pe o partidă de șah. Nu întîmplător în gîndurile mele vedeam doar două „mutări“ posibile: Steaua sau Dinamo? Cele două cluburi cu mare greutate în sportul nostru — cluburi care în handbal se prezentau, cum am mai spus, ca două superbe crucișătoare, impunîndu-se atît pe plan intern cît și pe plan internațional — mă atrăgeau, fiecare, din unghiuri și considerente diferite.

Steaua era copilăria mea. Dragostea mea dintîi. Nu puteam să uit că generații întregi de nasturi sacrificați de la paltoanele și hainele întregii familii purtaseră nume celebre ale acestui club: Apolzan, Bone, Con-

stantin, Tătaru etc. Nu puteam uita nici lacrimile vărsate la golurile primite de Voinescu, după cum nu puteam uita că victoriile vestitei C.C.A. fuseseră pentru mine adevărate sărbători. Dar nu numai la fotbal, deși el era baza, ci și la alte discipline sportive, la hochei, rugby, baschet — vai, cît mă fascinaseră Folbert și Nedef ! — Steaua fusese totdeauna favorita mea.

Dinamo îmi aducea aminte de adolescență. Dar, mai presus de orice, Dinamo însemna pentru mine amintirea lui Baratky. Vrăjitorul cu părul alb. Incomparabilul dascăl și model în ale fotbalului, omul care mi-a înfiorat de atîtea ori simțirea cu execuții tehnice de vis. Execuții pe care le-am mai văzut, ulterior, unele dintre ele, doar la Cruyff și la Dobrin... Dar asta-i o paranteză. Dinamo mai însemna pe planul handbalului o echipă deja consacrată în lume — majoritatea componenților săi erau campioni mondiali la Dortmund — în timp ce Steaua abia se înălța... Este adevărat că strălucea de pe atunci și se ridica foarte sigur, dar nu ajunsese încă în conștiința lumii handbalului ceea ce era Dinamo.

Ce să aleg ?

Încotro să merg ?

Pînă la urmă destinul meu a fost hotărît de o întîlnire fericită. Îmi aduc aminte perfect, era o zi frumoasă, ieșisem de la cursuri, mă dusesem apoi la un film să mă destind puțin, să-mi „clătesc" puțin capul burdușit de formule. Cînd am ieșit de la cinema am pornit-o spre Cișmigiu, să iau puțin aer. La un moment dat, în apropierea clădirii Ministerului Apărării Naționale, văd că lîngă mine oprește o Volgă neagră. Din ea coboară un om potrivit de statură, un bărbat în uniformă militară, se apropie, zîmbind, de mine, îmi întinde mîna și-mi spune : „Felicitări, Cristiane, pentru jocul tău bun de duminică, cu Steaua..."

Îngîn un „vă mulțumesc". Apoi mă întreabă de sănătate, de facultate, de părinți. După aceea, bărbatul acela distins — la care am admirat de la început firescul, simplitatea și limpezimea luminoasă a atitudinii și a vorbei, fiind din primul minut cucerit de căldura cu care s-a apropiat de mine — s-a urcat din nou în ma-

„Cupa campionilor europeni 1977" a ajuns lîngă bărbatul care de atîtea ori s-a bucurat și a suferit alături de noi, sportivii steliști, tovarășul general-colonel Ion Coman, ministrul apărării naționale. În dreapta imaginii, general-locot. Marin Dragnea, prim-vicepreședintele C.N.E.F.S., iar în stînga ei Ștefan Covaci, antrenorul echipelor reprezentative de fotbal ale României.

șină și a plecat. Nu știu cum să vă spun, dar, credeți-mă, în clipa aceea am ales. „Clubul meu va fi Steaua!" — am hotărît pe loc.

Cine era acel bărbat? — vă veți întreba, poate, curioși. Nu altul decît generalul-colonel Ion Coman, astăzi ministrul apărării naționale. Mare pasionat și iubitor al sportului, omul la care fotbaliștii, handbaliștii, toți sportivii militari cu vreo problemă de viață mai grea se duceau la el ca la un părinte.

Înaintea unor meciuri grele, cîteodată examene decisive pentru cucerirea unui campionat sau altul, cuvintele sale — puține, bine cîntărite, încurajatoare și întotdeauna foarte calde — reprezentau pentru noi cea mai bună pregătire psihologică și moral-volitivă. Nu întîmplător, ci din adîncul ființei îl socoteam coautor la succesele noastre și, după fiecare reușită mai deosebită, mergeam la dînsul să ne bucurăm împreună de victoriile culorilor clubului.

Așadar, în viața mea a urmat Steaua. Afirmat și lansat de Știința București, unde ajunsesem să fiu de toate, și realizator, și apărător și — mai ales — conducător de joc, am trecut la puternica echipă militară. Era o șansă pe care nu aveam voie s-o scap, de această părere fiind și antrenorul meu Trofin, care mi-a încuviințat, cu toată înțelegerea, transferul. Eram în pragul unui pas foarte important al vieții mele.

— Un pas pe care l-ai făcut sub imperiul căror sentimente ?

— Aveam mari speranțe, eram însă perfect conștient de faptul că pot să cîștig totul, dar pot să și pierd totul. Știam foarte bine că o mare echipă, în handbal ca și în fotbal, te poate respinge foarte ușor, în pofida eforturilor tale, dacă nu te potrivești cu angrenajul ei de ansamblu. Ai norocul, tu, nou venitul, să te înșurubezi ca o rotiță utilă și necesară în mecanismul echipei — ești adoptat, nu — ești aruncat ca un sîmbure de cireașă. Acestor dificultăți generale, pe care le întîmpină orice sportiv cînd intră într-o echipă mare, li se adăugau alte mari semne de întrebare. Veneam la o echipă în care străluceau doi excelenți conducători de joc : Nodea și Oțelea. Veneam apoi la o echipă dominată de puternica personalitate a celebrului Gruia, „tunarul" pentru care adeseori juca întreaga formație. Toți erau într-un fel servanții lui și el le valorifica munca prin ploaia de goluri pe care le înscria meci de meci. Asta era situația. Ei erau cu toții renumiți, iar eu eram „Gațu ăla micu' și-al dracu'," adus de antrenori ca să ia locul unui coechipier, unui prieten de-al lor. Adormeam și mă trezeam cu aceleași întrebări în gînd. Mă va accepta oare Nodea ? Mă va accepta Oțelea ? Mă va accepta Gruia ? Ce mă aștepta — soarta grefei fericite sau a sîmburelui de cireașă ?

PUMNII PRIMIȚI NU SE VĂD, SE VĂD DOAR GOLURILE

— Ți-ai pus mari speranțe în Steaua, dar în același timp erai îngrijorat de primirea pe care ți-o va face această mare echipă. Ți-era, cu alte cuvinte, teamă că te va respinge. Te-ai înșelat, nu te-a respins...

— M-am înșelat, într-adevăr, m-a primit foarte bine. A fost o mare și emoționantă surpriză pentru mine. Culmea a fost că oamenii care s-au arătat cei mai apropiați, care se învîrteau în jurul meu cum se învîrte cloșca în jurul puiului, punîndu-i uneori pînă și boabele în cioc, erau tocmai jucătorii pe care-i concuram direct : Oțelea și Nodea. În angrenajul Stelei eu urmam să fiu exact o rotiță ca oricare din ei doi și ei știau foarte bine acest lucru, îl știau mai bine ca mine, știau că — mai devreme sau mai tîrziu, datorită vîrstei, — ei aveau să se retragă din echipă, că eu le voi „mînca pîinea", cum se spune în sport atunci cînd iei locul cuiva, și totuși mă ajutau ! Deși nu le eram nici frate, nici măcar prieten. Această dovadă de omenie și de caracter a contat foarte mult pentru mine. De aceea și „grefa" s-a prins foarte iute și după numai cîteva săptămîni eram trup din trupul și inimă din inima Stelei.

— În afara lecției de frumoasă bărbăție și de omenie pe care ți-au „predat-o" Oțelea și Nodea, ce-ai învățat de la ei ?

— Cu întrebarea asta ajungem de fapt la... titlul cărții acesteia și la menirea mea în handbal. La problema conducătorului de joc. Ei erau conducători de joc, eu eram conducător de joc. Sosisem la Steaua cu teoriile lui Eugen Trofin în cap, el mă „unsese" la Știința con-

ducător de joc, și mărturisesc că aveam de gînd un singur lucru : să creez întotdeauna, conducător de joc fiind, acel „ceva“ cu care echipa mea să-l uimească, să-l deruteze pe adversar, să-l prindă pe picior greșit și pînă să se dezmeticească să-l „execute“.

Ce-am învățat de la Nodea și de la Oțelea, oameni din aceeași „branșă“ a conducătorilor de joc ? De la primul am învățat că un conducător de joc trebuie să conteze în economia meciului prin creier — el construiește jocul echipei, așa cum se construiește un edificiu care trebuie să stea în picioare —, dar nu numai prin creier, ci și prin gloanțele proprii. Să punctezi necruțător, decisiv, în momentele în care toată atenția echipei adverse este concentrată asupra „tunarilor“, iar tu să lovești acolo unde apărarea adversarilor se așteaptă mai puțin, iată un mare atu pe care conducătorul de joc de excepție trebuie să-l aibă în buzunar. Nodea era un astfel de conducător de joc, combina, țesea, torcea jocul timp de trei sferturi de meci, pentru ca în 3 minute să marcheze 3 goluri la rînd cu care înnebunea adversarul. Sfaturile lui erau fără îndoială pe deplin întemeiate și foarte utile. De la Oțelea am învățat alte lucruri. Structură total diferită, un metal foarte rar, cum îl recomandau antrenorii, năvalnicul și bătăiosul Oțelea din timpul meciurilor era un tip de om așezat, liniștit, un mare modest, un om de un rar echilibru care în timpul jocului fierbea și tăcea, se mistuia în el și înghițea — dar în același timp zîmbea !?! și lupta înainte și nu se lăsa, oricît de greu i-ar fi fost. La început nu-l înțelegeam, credeam că zîmbetul lui e o poză, că nu e normal și nu se poate să zîmbești ca la fotograf atunci cînd, de pildă, te strînge pantoful de-ți vine să urli. Îl vedeam cum îl tăvăleau apărătorii adverși în fața semicercului, îl auzeam cum icnește cînd îl „pipăiau“ cu cîte un pumn sub coaste și apoi mă uitam la fața lui zîmbitoare, angelică. „Omul ăsta ori e artist, ori e nebun !“, îmi ziceam, și-am rămas cu acest gînd pînă în clipa în care m-a lămurit chiar el care-i adevărul. „Cristiane, mi-a spus, asta-i soarta mea, asta este și va fi și soarta ta. Nu ai altă soluție. Trebuie să o accepți. Să te împaci cu gîndul și cu realitatea pumnilor pe care nu-i vede nimeni și pe care-i simți numai tu,

pumni primiți ca să-i faci paravan sau culoar lui Gruia, pumni primiți ca să stai înfipt pe semicerc și să fixezi — tactic — apărătorii lîngă tine, apărători care te învinețesc zîmbind candid către arbitru... Dar tu trebuie să lupți înainte și să faci munca asta de salahor al handbalului pentru a-i crea cea mai bună poziție de șut și a-i oferi mingea ideală tunarului echipei, lui Gruia, care-ți răscumpără prin goluri, prin goluri care aduc victoria, pumnii încasați de tine. Sigur că lumea vede doar golurile și aplaudă doar golurile, nu vede pumnii pe care-i primești tu, dar ăsta-i jocul, n-ai ce-i face, nu poți chema toți spectatorii la vestiar după meci să le explici și să le arăți : vedeți, vînătaia asta o am de la aruncarea aceea de la 9 metri transformată de Gruia la începutul reprizei a doua, sau, nu vă mirați, dungile astea violacee care pleacă de la gît spre omoplat nu le am din naștere, le am de le meciul de azi și ele sînt traseele a două unghii care au „schiat" pe spatele meu etc. Toate astea intră în prețul victoriei, un preț pe care-l plătești tu sau altul ca tine care înțelege și acceptă acest sacrificiu."

L-am înțeles bine pe Oțelea și mi-am dat seama cît adevăr este în vorbele lui, cum mi-am dat seama ce om cu totul deosebit trebuie să fii ca să judeci și să vorbești ca el. De la Oțelea am priceput, el m-a învățat că echipei mele îi va fi cu atît mai bine cu cît eu, conducătorul de joc și servantul tunarilor și al tuturor coechipierilor, am să mă sacrific mai mult ! Cam asta ar fi povestea adoptării mele de către Steaua. Am fost primit cu mare grijă, cu dragoste chiar, de toată lumea : de la tovarășul Pandele, președintele clubului, pînă la șofer, toți se interesau de mine, toți mă întrebau dacă mi-e bine, dacă sînt mulțumit, toți mi-ar fi dat tot ce le-aș fi cerut. Sufletismul acesta la toate nivelurile, cum rar se poate întîlni la un alt club, aș mai vrea să-l ilustrez — sărind peste ani și gîndindu-mă din nou la omul care mi-a schimbat și mi-a hotărît în chip fericit destinul — și printr-o secvență care mi-a rămas întipărită în minte și pe care parcă o văd și acum. Era în 1969, jucam pe stadionul din șoseaua Ștefan cel Mare derbiul decisiv cu Dinamo, ploua continuu, soarta partidei atîrna de un fir de ață — conduceam ba noi, ba adversarii —, iar pe

marginea terenului se plimba nervos și vădit emoționat un bărbat cu o umbrelă. La un moment dat, spre finalul partidei, cînd noi ne-am desprins în cîștigători, privirea mi s-a fixat întîmplător asupra lui, țin minte că m-am oprit, chiar, o clipă, descumpănit, ploua în continuare, dar bărbatul acela uitase de umbrelă, o ținea în jos, deși ploua strașnic, iar el zîmbea mulțumit... Era generalul Coman, unul din cei mai mari sufletiști pe care i-am cunoscut vreodată, care la sfîrșitul meciului, după victorie, o victorie care însemna un nou titlu de campion al României, a venit și ne-a strîns mîna, pe rînd, la toți jucătorii. Nu greșesc, cred, atunci cînd susțin că acest sufletism, căldura omenească pe care le-am găsit la Steaua explică multe. Explică devenirea multora dintre noi, explică și cele 11 titluri naționale consecutive...

10 ANI DE AUR

— Am venit așadar la Steaua, unde am împlinit 10 ani de activitate, timp în care echipa a cucerit de 10 ori titlul de campioană a țării, cel de-al 11-lea arătîndu-se destul de clar în zare la ora scrierii acestor rînduri, pînă la apariția cărții titlul aflîndu-se cu mare probabilitate în posesia echipei noastre (n.a. — Așa s-a și întîmplat! Steaua a cucerit cel de-al 11-lea titlu consecutiv, fiind autoarea unei suite unice de succese în handbalul românesc și, după cîte știu, și în handbalul mondial).

— Ce au însemnat pentru Gațu acești ani?

— 10 ani de satisfacții multiple, mari, de răsunet. 10 ani de continuă ascensiune pe scara valorii sportive.

10 ani de viață militară, legătura permanentă cu unitățile, cu ostașii, cu ofițerii colegi creîndu-mi definitiva convingere că armata este o mare familie în care se stabilesc numeroase afinități, în care se formează oameni adevărați și caractere ferme, în care cei din jurul tău se bucură sincer alături de tine la succese și suferă alături de tine la necazuri.

10 ani de împlinire pe toate planurile, 10 ani de afirmare pe plan social, 10 ani de aur din viața mea.

Am debutat la Steaua într-un meci cu Dinamo Brașov, fiind stăpînit de niște emoții nemaipomenite. Ei bine, de la primele mingi, de la primele pase, totul a mers foarte bine, de parcă mă aflam între prieteni vechi care mă înțelegeau perfect în joc și pe care eu, la rîndul meu, îi înțelegeam în fiecare acțiune.

De atunci, de la meciul cu Dinamo Brașov, de la primul meu campionat la Steaua, și pînă astăzi, interval de timp în care am jucat și cîștigat 10 ediții de campionat, totul a mers cum nici n-am visat.

M-am reîntîlnit la Steaua cu foștii mei colegi universitari Goran, Kicsid, Marinescu și Savu, oameni de bază ai echipei. Plecați de pe băncile facultăților, ei s-au alăturat nucleului Gruia — Oțelea — Dincă și alții, cucerind primul din suita celor 10 titluri cîștigate de Steaua.

Iată, telegrafic, un film al intrării în scenă a cîtorva personaje steliste bine cunoscute în lumea handbalului nostru. În 1968 am venit eu, în 1969 — Stöckl, în 1970 — Munteanu și Birtalan, în 1971 — Orban, Kicsid și Drăgăniță, în 1972 — Voina și Tudosie.

La venirea mea, echipa era proaspătă campioană europeană, după o foarte încinsă finală cu Dukla Praga, campioana Cehoslovaciei. Belu, Alboaica, Roșescu, Savu se pregăteau să părăsească echipa Steaua. Nucleul echipei rămînea să fie compus din Gruia, Oțelea, Dincă, Goran, Marinescu și cu mine. Dintre toți, marea personalitate care dominase pînă în 1972 Steaua a fost Gruia, omul care a exercitat o mare influență asupra tuturor jucătorilor. Noi, „restul echipei", asiguram circulația mingii, noi munceam adversarul și-l suceam pînă-l zăpăceam, iar Gruia era responsabilul cu loviturile de grație. Pentru el se făceau toate schemele, pentru el trăgeam „cu dinții" în teren, pentru ca dumnealui, stîngaciul cu numărul 10, să sară scurt și să-i execute pe toți portarii, cît ar fi fost ei de renumiți, cu aruncări năprasnice din orice unghi, de la orice distanță.

Simpatic, ușor adaptabil oricărei societăți, marele „Guriță", care începuse să prezinte semne evidente de calviție — „părul prost părăsește capul deștept!" era teoria lui — făcea față cu același recunoscut succes într-o discuție despre cosmonauți sau despre Baudelaire. Să nu uit, în momentele sale lirice, nu puține dealtfel, Gruia era și un excelent cîntăreț de romanțe.

Cum mai era Gruia? Personalitate foarte puternică, forța uneori ieșirea lui în evidență, indiferent de mediul în care se afla. Pe atunci, setea aceasta permanentă de

Steaua — o familie! De la stînga la dreapta, Birtalan, Kicsid, Stöckl, Voina, Tudosie, Orban, Dincă și Gațu.

rîndul întîi, setea de prim-plan mi se părea cîteodată ușor ridicolă. Acum însă îl înțeleg perfect: Gruia era născut să fie vedetă! Aplaudat de toată lumea cînd juca, era obișnuit, simțea nevoia să fie cultivat „ca o stea" în orice împrejurare.

Cu noi, coechipierii săi, avea uneori momentele sale de mic tiran. Țin minte două scene petrecute cu ocazia Trofeului Carpați disputat la Galați. După victoria noastră finală, omagiată, între altele, și de un splendid banchet, savuram, în acea seară, primele ore ale succesului. Și le savura fiecare în felul său. Samungi și cu mine, de pildă, stăteam într-un colț, mai retrași, glumeam și ne bucuram ca doi copii. Gruia, în fruntea mesei, perora la nesfîrșit, ca un orator aflat în preajma alegerilor. Simțindu-se, probabil, la un moment dat, insuficient ascultat, ne trezim deodată, Sami și cu mine, cu două labe puternice, exagerat de tari, aplicate din spate pe umerii noștri! Amîndoi am sărit în sus ca arși, strigînd ca din gură de șarpe: „Stai Guriță, nu lovi ca ciobanul!" Ne-a întors spatele și a plecat. Noaptea însă, cînd dormeam și

visam duși, cine apare în camera noastră? Gruia. Deschide tiptil ușa și ne lovește peste degetele de la picioare cu un băț. Am sărit în sus buimaci, neștiind dacă a fost realitate sau vis. Ne-am lămurit cînd Guriță ne-a explicat „părintește“ : „dacă tot m-ați făcut cioban aseară, m-am dus la shop, am cumpărat un fluier și am venit să-mi scot oile la păscut!“

Ce era să-i fi spus?!? Ăsta era Gruia. Îi plăcea să fie recunoscut și salutat pe stradă, îi plăcea să fie admirat și nu admitea nici o abatere de la ceea ce con-

Unul din tradiționalele derbyuri Steaua — Dinamo. Depășind întreaga apărare dinamovistă, Cristian Gațu îl mai are în față doar pe vechiul său adversar și prieten Cornel Penu.

sidera el respectul obligatoriu pentru „nașul“ echipei. Adevărul este că avea destule motive să ceară multe și mult de la toți. Pentru că era mare ! Era un uriaș — la propriu și la figurat — al handbalului românesc și mondial. Altă trăsătură a lui Gruia pe care puțini i-au cunoscut-o : ferească Dumnezeu să-l fi durut glezna, sau un deget, sau să fi avut două linii peste 36° și 5. Se plîngea ca o babă. Dar odată intrat pe teren, uita de totul și de toate. Uita de durere, uita de familie, de necazurile și de bucuriile din afara sportului. Uita totul și își începea recitalul. Odată le-a marcat cehoslovacilor 9 (nouă) goluri deși avea 39 de grade temperatură ! Altă dată s-a luptat ca un drac cu apărătorii puternicei echipe a Uniunii Sovietice deși avea ambele glezne și un genunchi „în pioneze“.

Ăsta era Gruia.

Dădea totul ! Sau nimic ! Vă mai amintiți finala mondială de la Paris, din 1970 ? Cu mîna lui a spulberat în ultimele secunde ale timpului regulamentar visul victoriei noastre, visul de a ieși campioni mondiali, pentru ca în prelungiri tot el să transforme acest vis în realitate.

Cum mai era Gruia ?

Se bucura ca un copil pentru fiecare victorie a noastră și pentru fiecare gol pe care-l marca.

Fuma, se culca uneori tîrziu, nu bea numai lapte ca Pelé, dar Gruia a fost, sînt convins, la vremea lui, un adevărat Pelé al handbalului.

După un „rămas bun“ fugitiv și pripit, după părerea mea, Guriță a dispărut o vreme de pe scena handbalului. Toți începuseră să-l uite. El, în primul rînd, și noi, „oastea sa“, am înțeles, o dată în plus, cu această ocazie, că „gloria mundi transit“ foarte ușor în sport. Lumea își caută și își găsește alți idoli, iar cei dispăruți sînt amintiți doar la ocazii rare, la sfîrșitul cîte unui banchet la care cel mai romantic de la masă oftează și vorbește mai mult pentru sine : „îți mai aduci aminte de Guriță, săracu', atunci la Paris, la...“.

Dar „Gruia cel mare“ a mai zvîcnit o dată „la bătrînețe“, pe scena handbalului românesc, apărînd acolo unde nimeni nu se aștepta, la... Săvinești, în chip de

salvator al unei echipe de mîna a treia. Și a făcut din nou minuni, și a marcat din nou zeci de goluri, iar noua sa echipă a ajuns dintr-odată „alta". Conduși de o autentică stea, aflată ea chiar și la apusul carierei, noii săi coechipieri au suferit o uimitoare metamorfoză, depășindu-și propria condiție, propria valoare, întrecîndu-se pe ei înșiși și întrecînd așteptările, evoluînd ca vrăjiți sub bagheta celui care a fost și rămîne „marele Gruia".

Mai chel în creștet decît noi, la Steaua, Guriță a dovedit tuturor că rămîne un mare orgolios, că inima sa rănită nu s-a împăcat cu afrontul primit de la cei care odinioară îl purtau pe brațe și care s-au grăbit să-l „îngroape". Come-back-ul său surprinzător și spectaculos a fost o ultimă probă de forță și de mare valoare, și chiar dacă nostalgicii îl numesc cîntecul lebedei, eu îmi refuz această „încadrare" dulceagă ca o tămîie și-mi spun, cu emoție și cu solidară dragoste frățească : „Guriță a mai atacat o dată și a fost, ca întotdeauna, irezistibil. Bravo, tată !"

În loc de o încheiere pentru Gruia, un ultim cuvînt de mulțumire : „Îți mulțumim, Guriță, în numele foștilor tăi coechipieri, care te-au admirat și te-au iubit, îți mulțumim în numele handbalului pe care l-ai slujit cu credință, în chip exemplar și cu rezultate strălucite, îți mulțumim pentru tot ce ai făcut în sportul românesc !"

Altă stea a Stelei, altă stea a handbalului nostru, Cornel Oțelea. Și el ocupă în mintea și inima mea un loc aparte. La venirea mea la clubul militar credeam că relațiile dintre noi se vor dezvolta anevoios, ca urmare a faptului că eram concurenți pe același post. Contrar așteptărilor, Cornel m-a întîmpinat cu multă prietenie și înțelegere, iar concurența noastră sportivă s-a transformat treptat într-o prietenie sinceră și puternică, de care nu mă îndoiesc și sînt convins că va dura pînă la sfîrșitul vieții noastre.

Jocul lui Oțelea mi-a oferit multe repere pentru cizelarea mea. În rol de conducător de joc, bineînțeles. Jocul lui curat, elegant, m-a impresionat mai ales prin... risipa de muncă pentru alții. Alerga și juca pentru toată echipa, accepta cu o impresionantă înțelegere anonimatul, dăruindu-se cu toată inima jocului colectiv. Ceea

ce m-a impresionat pe mine foarte mult la Cornel Oțelea și pe vremea cînd era jucător și mai tîrziu, cînd a ajuns antrenor, a fost faptul că nu-și trăda niciodată trăirile interioare atunci cînd era nemulțumit sau avea necazuri. Necazuri din viața sportului sau din viața particulară. Avea pe cineva bolnav în familie, venea direct de la spital la teren, dar nu-l trăda nici o cută de pe frunte, nu-i puteai ghici îngrijorarea sau amărăciunea, tot el fiind acela care te îmbărbăta, te încuraja înaintea unei partide grele, afișînd un optimism cu care te dădea gata, pentru că tu, coechipierul sau elevul lui, știai că are totuși ceva pe suflet. Știai dar te prindeai în jocul lui de mare omenie și în partidele acelea luptai de două ori mai mult ca de obicei. O dată pentru echipă și o dată pentru „nea Cornel".

În raporturile mele directe cu el, era de cele mai multe ori de un calm enervant, rîzînd adeseori cînd mă încercau furiile. N-am să uit niciodată tratamentul la care mă supunea în timpul călătoriilor noastre cu avionul. Eu eram renumit pentru teama mea de avion, teamă de care nu reușea să mă lecuiască nimeni. Asta nu-l oprea pe Cornel să încerce să mă călească, în felul său, de fiecare dată cînd avionul în care ne aflam intra în cîte un nor și începea... dansul. Atunci mă ghemuiam și mă făceam că dorm, pînă cînd venea Cornel și mă bătea „încurajator" pe umăr. „Alo, ce faci maestre, ai bătăi... de joc la inimă ?" Eu mă făceam mic, luam o expresie umilă și-l rugam din ochi să mă ierte, dar Cornel era sadic și trebuia să-mi servească de fiecare dată meniul complet. „Bravo, tăticu'! Pe teren te dai mare, faci ca leul, ca rața, ești în stare să te dai și peste cap ca să le iei ochii spectatorilor și, după cîte mi-am dat eu seama, și unor anumite spectatoare, iar în avion faci pe mortu-n păpușoi. Marea vedetă, celebrul conducător de joc Ggggațuuu! Nu prea ține. Tu nu-ți dai seama?" La care eu, mic-pitic, răspundeam invariabil : „Ce să-i faci, nea Cornele, așa m-a făcut pe mine mama. Să-mi fie frică de avion. Uite, pe vapor nu mi-e frică..." Noroc că nu ne deplasam și cu vaporul, că cine știe cum aș fi suportat ruliurile și tangajele acelea blestemate despre care am auzit că-ți întorc stomacul pe dos.

Astăzi Cornel Oțelea este antrenorul echipei Steaua. Are o echipă tînără și deosebit de talentată. Cornel trăiește pentru jucători, iar băieții joacă pentru Cornel Oțelea. Steaua este o familie care va fi încă multă vreme, sînt convins, condusă de nea Cornel, antrenor încă tînăr dar copt, care a mîncat pîinea greu muncită a jucătorului-luptător din handbal, care știe atît de bine viața de handbalist pentru că a trăit-o și n-a trădat-o și n-a păcălit-o niciodată.

Despre Gică Goran și Mihai Marinescu am mai vorbit deseori în paginile acestei cărți. Amîndoi, trup și suflet cu echipa. Amîndoi au înțeles că munca de sacrificiu la semicerc reprezintă cheia victoriilor echipei. Asta nu înseamnă că atît Goran cît și Marinescu nu au fost în destule ocazii „soliștii“ care au aplecat prin golurile lor balanța în favoarea Stelei.

Un alt om de bază al echipei, portarul Bebe Dincă, a trăit și el destulă vreme în umbra unei mari vedete, în umbra binecunoscutului dinamovist Penu. Dincă a luptat ani de zile să spargă conul de umbră pe care i-l proiecta spectaculosul Penu, uneori a și reușit, grație remarcabilelor sale calități fizice și nervului său care îl făcea să vibreze ca un arcuș. Alteori însă tocmai nervul îi deregla tot jocul... Adevărat stîlp al apărării noastre, maestrul emerit al sportului Alexandru Dincă a fost una din figurile proeminente ale handbalului românesc, în care s-a impus prin seriozitate, muncă și har.

Ca și Gruia, Dincă a încercat la un moment dat să se retragă din viața competițională, dar dragostea pentru întrecere a învins, a revenit pe teren, a apărat la C. M. din 1974, a urmat o nouă tentativă de „retragere la vatră“ și un nou come-back, la Relonul Săvinești (cu Gruia), echipă a cărei poartă a apărat-o cu deosebit succes în campionatul național ediția 1976—1977.

Aceste mari personalități le-am găsit gata formate la Steaua, eu potrivindu-mi pașii, din mers, cu ele. Alte personalități s-au format și se formează în continuare sub ochii mei.

Sub ochii mei a apărut, s-a consacrat și a ajuns o stea de primă mărime în handbalul mondial Birtalan,

Birtalan și Voina, doi coechipieri „de aur".

„copilul minune" al Campionatului Mondial din R. D. Germană.

Un uriaș cuminte, timid și cîteodată puțin bîlbîit, ceea ce îl face și mai simpatic, Birtalan a vrut odată să se recomande într-un grup, și-a spus numele Bi-Bi-Birtalan și de atunci „Bibi" i-a rămas porecla.

O inimă mare, direct proporțională cu gabaritul lui. Corect și modest, la fel de amabil cu fratele lui ca și cu un necunoscut care-l oprește pe stradă spre a-i cere un autograf.

Un om de o rară distincție sufletească și de o mare sensibilitate.

Un ambasador strălucit — prin toate trăsăturile sale — al sportului nostru pe toate meridianele lumii.

Și pentru că tot sîntem la „capitolul Birtalan“, îmi amintesc de o întîlnire pe care am avut-o acum cîțiva ani la o facultate bucureșteană cu cîțiva simpatizanți ai handbalului. La un moment dat am fost întrebat eu, „servantul“ celor doi celebri tunari ai handbalului românesc, Gruia și Birtalan, care dintre ei a reprezentat o valoare mai mare ? Făcînd puțină „istorie“, am răspuns, în primă instanță, că handbalul nostru a înregistrat progrese incontestabile de la o generație la alta. Echipa lui Tellman, Hnat, Ivănescu și a tînărului Oțelea a jucat într-un fel, cea a lui Gruia, a maturului Oțelea, a lui Nica într-alt fel, pentru ca formația cuprinzîndu-i pe „bătrînul“ Oțelea, Samungi, Gruia, Gațu, Penu și Moldovan să joace „ceva“ cu totul nou, după aprecierea specialiștilor. „Bine, bine, mi-au spus studenții, știm și noi toate astea, dar așteptăm de la dumneata, de la omul care a fost cel mai aproape — la propriu și la figurat — atît de Gruia, cît și de Birtalan, să ne spui care crezi că a fost dintre ei doi, luați chiar și într-o comparație relativă, cel mai bun.“ Le-am răspuns în doi timpi. În perioada finalei de la Paris am gîndit că Gruia va rămîne, peste ani, cel mai mare handbalist al tuturor timpurilor. Pentru ca după finala de la Berlin să înțeleg că Birtalan — 1974 reprezintă, poate, mai mult decît Gruia — 1970. Astăzi cred că nu este deloc exclus ca în 1979 să avem alt prototip de handbalist, mai bine-zis de super-handbalist român.

Dîndu-i lui Birtalan ce este al lui, n-am să uit niciodată sacrificiul liber consimțit pe care l-a făcut alt „mare“ — tunar și el — al handbalului nostru : mă refer la Gabriel Kicsid, care, dreptaci și el ca și Birtalan, i-a lăsat „de bună voie“ postul de inter stînga lui Birtalan, consimțind să evolueze pe dreapta, acolo unde plecarea lui Gruia a lăsat un mare gol.

Acest Kicsid, vedetă de primă mărime care știa să treacă cu zîmbetul pe buze pe planul doi al ceremoniilor și festivităților din handbal, este și el, în felul lui, un cap de serie, unul din liderii — de fapt și de drept — ai echipei Steaua și ai reprezentativei României.

Steaua, proaspătă campioană a Europei (1977) — este întîmpinată acasă la familia Kicsid cu pîine și sare.

De Gabi mă leagă vechi și calde amintiri. Țin minte că mă aflam la unul din antrenamentele Științei cînd și-a făcut apariția la teren un tînăr înalt și slab, cu glezne de... căprioară subnutrită, vorba lui nea Mändel Trofin. Era — și a rămas — un băiat de o rară delicatețe. Parcă-l văd, ținea mingea ca pe o bomboană și scotea o vorbă pe repriză.

Au trecut anii, profesorul-căpitan Gabriel Kicsid, maestru emerit al sportului, este din toate punctele de vedere un exemplu pentru toți handbaliștii tineri. Și mai este tată a doi copii „frumoși ca mine și căpoși ca nevastă-mea", după cum singur îi recomandă la toată lumea. În rezumat, Kicsid înseamnă în handbalul nostru un destin de excepție, cu drepturi egale lîngă alte... destine de excepție.

Roland Gunesch reprezintă și el un mare capitol din viața mea. Ani întregi, în timpul a nenumărate cantonamente și deplasări, am împărțit împreună masa, bucuriile și necazurile. Deși din punctul de vedere al fizicului

aduceam, împreună, cu Pat și Patachon, cuplul nostru a fost extrem de unit și de omogen în manifestări, în felul de a fi în afara terenului. Aveam aceleași gusturi, ce-mi plăcea mie îi plăcea și lui și ce nu-i plăcea lui nu-mi plăcea nici mie.

Gunesch a participat — cu o importantă cotă — la toate succesele handbalului masculin românesc din perioada anilor 1966—1976.

Țin minte, de pildă, că un timp destul de lung a fost „nașul" echipei cehoslovace. Avea calități cu duiumul, și ca om și ca jucător. A fost unul dintre cei mai renumiți „tunari" ai tuturor echipelor României. Ca om, muntele de doi metri era bunătatea, blîndețea, modestia și delicatețea personificate. De-aia și pierdea, uneori, cîte un tren în întrecerea sportivă. „Roli, îi spuneam eu, cu rușinea mori de foame!" Îmi dădea dreptate, fiind un om foarte lucid și o minte organizată cum rareori mi-a fost dat să văd, dar a doua zi roșea din nou, ca o elevă...

Camarad admirabil, avea simțul umorului și ne făcea din cînd în cînd cîte o farsă care ne lăsa cu gura căscată. Îmi vine, de pildă, în minte un turneu în Tunis pe care l-am făcut în 1975. Înaintea unui joc, gata echipați, pornim spre centrul terenului să salutăm publicul. Eu primul, fiind căpitanul echipei, după mine Cornel Penu și după Penu... nimeni. Ce s-a întîmplat? Gunesch, care conducea șirul uriașilor noștri în ordinea descrescîndă, l-am făcut în 1975. Înaintea unui joc, gata echipați, porieșiseră din vestiar arbitrii. Și s-a oprit frumușel, cu toată ceata după el, lăsîndu-mă pe mine și pe Cornel să fugim țanțoși în mijlocul sălii. Fără să prind figura, m-am prezentat împreună cu Penu în mijlocul sălii, am luat poziție de drepți, și cînd m-am întors la băieți ca să comand salutul am văzut că din echipă eram numai doi inși... Mamă, ce rușine mi-a fost! Am fugit înapoi sub tribune și am sărit ca un cocoș la Gunesch, care rîdea pe înfundate. Revanșa pentru această păcăleală mi-am luat-o abia la Montreal, un an mai tîrziu. Își cumpărase, țin minte, niște pantofi superbi, cu care se fudulea la toată lumea. Cum stăteam în aceeași cameră și cum scorul păcălelilor îi era net avantajos lui Roli, m-am gîndit să-l reduc. Ce-am făcut? Găsind în dulap niște „șalupe"

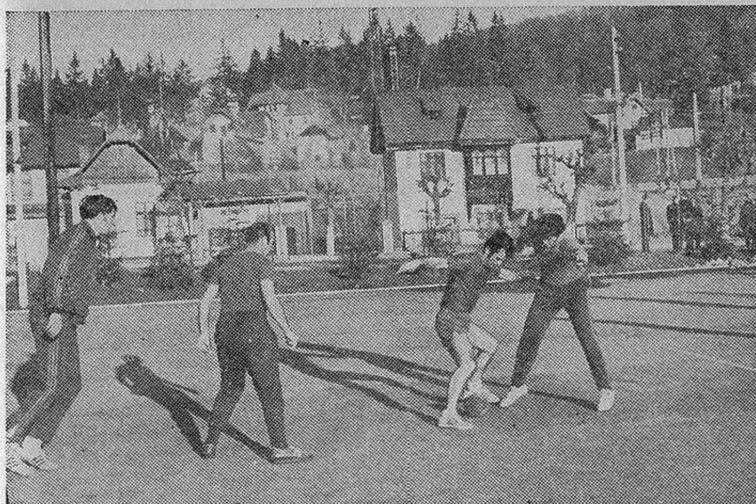
vechi, tocite, le-am luat frumușel, le-am pus în pachetul în care fuseseră pantofii cei noi și l-am legat la loc cu tot dichisul, cu fundulită, așa cum venise cu el de la magazin. Pantofii cei noi i-am ascuns, bineînțeles, undeva prin cameră. Și m-am pus pe așteptate. Să văd cum explodează bomba. Trece o zi, trec două,... era într-o după-amiază cînd ne-am culcat după un antrenament mai tare, eu dormeam dus cînd mă scoală din somn un răcnet de viking. „Mi-au furat pantofii!" Vrînd să-i mai admire a nu știu cîta oară, Roli își desfăcuse pachetul unde a descoperit scîlcieturile acelea de pantofi pe care i le pusesem în loc. S-a adunat, firește, toată echipa să vadă ce s-a întîmplat, au rîs toți cu poftă cîteva minute, eu aducîndu-i, firește, pînă la urmă, pantofii cei noi prietenului meu. Desigur, ar fi multe, foarte multe de povestit despre „aventurile" mele cu Gunesch. După finala olimpică am hotărît amîndoi, cu lacrimi în ochi, să ne luăm rămas bun de la echipa națională.

Gunesch mai joacă și azi la Poli Timișoara, este același sportiv exemplar, e inginer, are o fetiță superbă și în orașul de pe Bega este unul din oamenii cei mai respectați și mai iubiți.

Nicu Munteanu este un alt coleg de care mă simt foarte legat. Văd în el urmașul sigur al lui Penu. Tip de portar modern, cu calități fizice deosebite, foarte suplu, ager, afișînd un calm aparent cu care ridică deseori moralul coechipierilor. Dacă va reuși să cîștige în continuare partida sa dramatică pe care o joacă cu o discopatie ce îi face destule necazuri, Munteanu va reuși să-și croiască una din marile cariere ale handbalului nostru.

Alt mare portar, Ștefan Orban. Cel mai mare ghinionist din handbalul românesc. A pierdut „biletul de avion" la două olimpiade aproape pe aeroport, suferind accidente grave, dintre care ultimul, o dublă fractură, îl ține indisponibil de un an de zile. Va reveni însă cu siguranță pe teren pentru că este o inimă mare, un băiat cu o pasiune extraordinară, care ar fi în stare să învie și din morți pentru a intra în joc și a cîștiga! Cred în Fănică și o să mai auzim multe — și bune — despre el.

Nu vreau să închei referirile la coechipierii mei fără a aminti de Ghiță Licu, un prieten adevărat, mare luptă-

Fotbalul, marea pasiune a handbaliştilor de la Steaua. În imagine, Gaţu îi driblează pe rînd pe Birtalan, Tellman şi Stöckl

tor în teren, „cîine" în joc, om de mare nobleţe sufletească în viaţa de toate zilele, de Mircea Ştef, alt dinamovist de valoare cu care în campionat ne luptam din greu, iar la lot ne-am înţeles perfect, despre Tase, despre Grabovschi, despre Roşu, despre Victor Neagu sau despre Flangea, cel care va conduce, probabil, viitoarea promoţie de handbalişti.

Un gînd şi pentru Otto Telman, coechipierul meu mai mare şi apoi antrenor-model, şi pentru doctorul Şerpe, doctorul-sufletist care murea şi învia alături de noi, vindecîndu-ne de atîtea ori rănile dobîndite în lupte pe care o să le povestim şi nepoţilor noştri.

Cîteva cuvinte şi despre un coleg de echipă care n-a fost niciodată în teren ! N-a fost în teren, dar a fost întotdeauna alături de noi, a fost un coechipier de nădejde care a plîns şi a rîs şi a fost fericit alături de noi. Se numeşte Cristian Ţopescu. Telecomentatorul nostru pe care l-am simţit inimă din marea inimă a handbalului românesc. Un prieten pe viaţă pe care nici o carte despre handbal şi despre handbalişti nu-l poate uita.

CUVINTE DESPRE CÎȚIVA DINTRE CEI MAI MARI ANTRENORI DE HANDBAL AI ROMÂNIEI

Nu descopăr nici o Americă spunînd că handbalul românesc a urcat sus de tot — și s-a menținut acolo — datorită muncii cîtorva antrenori excepționali care ne-au învățat foarte multe lucruri și au luptat, alături de noi, pentru fiecare mare victorie a culorilor patriei noastre. Fără a stabili vreo ordine — n-am nici căderea și nici lipsa de delicatețe de a face eu acest lucru — vreau să spun că noi, sportivii, datorăm foarte mult lui Nicolae Nedef, lui I. Kunst-Ghermănescu, lui Eugen Trofin, lui Oprea Vlase.

Natura cea mai armonioasă dintre toți, Nicolae Nedef a fost pentru noi toți un om minunat și un antrenor cu un foarte mare tact. Este coautor la toate campaniile de mare succes ale handbalului masculin românesc. Excelent pedagog, nea Nicu murea cu noi pe teren, dar la sfîrșitul meciului, după duș, revenea rapid la viața „de toate zilele", pe care o lua de la capăt împreună cu toată „trupa", cu aceeași cumpătare, cu același echilibru, cu aceeași determinare! „Viața este un șir neîntrerupt de campanii pentru care trebuie să te pregătești mereu să le cîștigi", asta era deviza lui. Zece ani de zile ne-a băgat-o în cap, spre binele nostru. Minunat om, minunat antrenor.

Ion Kunst-Ghermănescu, om de mare suprafață în lumea internațională a handbalului, a fost și a rămas un strălucit strateg. Deși în ultima perioadă nu m-am prea înțeles cu el, îi sînt recunoscător pentru faptul că în momentele cele mai importante ale carierei mele a știut să-mi ordoneze evoluția pe postul de coordonator și conducător de joc. Apreciindu-mi în mod deosebit aportul, I. Kunst-Ghermănescu a fost în stare să spună că, dacă este necesar, jocul întregii echipe va fi schimbat în funcție de jocul și capacitățile mele. O afirmație care m-a flatat, dar care m-a și obligat enorm.

Eugen Trofin m-a învățat ca nimeni altul să lupt. Să lupt și „să mor pe teren", dar să nu mă recunosc învins. Cred că am învățat pe de rost lecția lui nea Măndel.

De la Oprea Vlase, antrenor pe care unii dintre colegii mei îl socoteau un om dur, neînduplecat, fără sensibilitate, am învățat să muncesc ca și el. Mult, cît mai mult, cît mă țineau puterile. În ceea ce privește duritatea acestui om, ce să spun ? L-am văzut la înmormîntarea tatălui meu plîngînd ca un frate mai mare. Din ziua aceea am înțeles că în acest om se ascunde un suflet rar.

În fine, Cristian Gațu nu poate vorbi despre antrenorii vieții lui fără a-i aduce un cald omagiu celui care l-a învățat alfabetul handbalului, lui Francisc Spier, omul care l-a făcut handbalist și l-a aruncat în focul acestui sport minunat.

„COMPLEXUL IUGOSLAV", O GOGORIȚĂ CARE A AJUNS REALITATE, O REALITATE CARE A AJUNS AMINTIRE

— S-a vorbit destul de des în ultimii ani, s-a mai și scris că voi, multiplii campioni mondiali, ați ajuns la un moment dat să aveți un „complex iugoslav", să vă temeți, cu alte cuvinte, de echipa, puternică, ce-i drept, a țării noastre vecine și prietene. Sigur că teama de un adversar este la urma urmei un sentiment omenesc perfect explicabil, surprinzătoare era însă conjunctura : voi erați campioni mondiali, deci primii în lume, dar se vorbea de complexul vostru în fața unei echipe care se afla în urma voastră.

— Deși am o mare simpatie pentru ziariști — explicabilă, firește, și prin faptul că am crescut în casa unui ziarist —, cunosc bine tendința lor de a „umfla" din cînd în cînd realitatea, pe care o socotesc mai interesantă atunci cînd e „balonată". O etichetă frumoasă, puțină culoare și aruncă balonul în aer ca să se mire toată lumea. Așa a apărut și gogorița asta cu „complexul iugoslav", pe care noi, handbaliștii, am aflat-o din articolele cîte unui „ziarist-psiholog" care pretindea că ne citise el în suflete ca într-o carte de bucate, descoperindu-ne frica de echipa iugoslavă.

— Susții că nu exista nici un temei și că această „teorie" nu avea nici un fel de premisă obiectivă în raționamentul său ?

— O premisă, da, avea. Suferisem, e adevărat, cîteva înfrîngeri în fața iugoslavilor, surprinzătoare pînă la un punct și explicabile pînă la alt punct. Surprinzătoare pentru că noi eram campioni, explicabile pentru că și în handbal, ca și în alte sporturi, toată lumea joacă

Se poate să zbori printre doi „cerberi" apărători și să arunci, în... zbor fiind, mingea cu vîrful degetelor peste portarul advers? Se poate dacă te numești Gațu.

nemaipomenit, cu o ambiție extraordinară, trăgînd cu dinții de orice meci, împotriva campionilor. În cazul rivalității noastre cu echipa Iugoslaviei, valorile sînt sensibil egale, noi avînd probabil un plus la capitolul știință a handbalului, ei la capitolul luptă, deși se știe că și echipa noastră este printre cele mai combative din lume. De regulă, doar forma de moment ne departajează, în meciuri, la un punct sau două.

— A existat însă o perioadă cînd departajarea aceasta s-a făcut aproape continuu în favoarea echipei iugoslave...

— Fiindcă am ajuns, cu timpul, să credem și noi, jucătorii, după ce ni s-a tot fredonat la ureche refrenul ăsta, că avem într-adevăr... un complex în fața echipei iugoslave. Gogorița a ajuns realitate, și la începutul meciurilor noastre ne uitam la ei ca la niște zmei și plecam, firește, cu un handicap psihologic.

— Îmi permit să observ că folosești dezinvolt verbul la trecut, asta vrea să însemne...

— ...că toată povestea a trecut! Din glumă în serios, „complexul iugoslav" este azi doar o amintire, „proba probatissima în această direcţie fiind dubla semifinală Steaua—Borac Banja Luka din Cupa Campionilor Europeni.

— Faimoasa semifinală în care aţi pierdut calificarea la Bucureşti şi aţi fost gata-gata de-a o obţine la Banja Luka?

— Ce-a fost la Banja Luka e subiect de film! Într-un singur minut, gazdele — întreaga sală şi echipa localnică — au murit şi au înviat! Într-un singur minut noi am avut calificarea în mînă şi-am pierdut-o, e adevărat, cu largul concurs al arbitrului. În acel ultim minut al jocului, noi conduceam cu trei goluri diferenţă (13-10), faţă de cele două goluri cu care fuseserăm învinşi la Bucureşti, şi eram cu un picior în finală.

— Iartă-mă că te rog să revii puţin înapoi şi să ne explici, ca să înţelegem măcar acum misterul surprinzătoarei voastre înfrîngeri din meciul-tur, de la Bucureşti, înfrîngere pe care unii au pus-o tot pe seama complexului de care vorbeam.

— La Bucureşti, unde am pierdut cu 17-19, am fost într-adevăr victimele unui complex, dar al unui complex de situaţii. Aveam cîţiva jucători accidentaţi, echipa era obosită deoarece nu ni se amînase — aşa cum ar fi fost firesc — un turneu intern la Iaşi, iar eu, ce să mai spun?, eram în plină gripă şi am intrat în joc cu 38 de grade cu doi.

Pentru meciul-retur însă, ne-am pregătit cu o mare ambiţie, hotărîţi să încercăm imposibilul, adică întoarcerea roţii calificării în favoarea noastră. Poate că nu e lipsit de interes să spun că am ajuns în Banja Luka avînd senzaţia că am aterizat direct într-un vulcan. Întregul oraş trăia deja, înaintea meciului, euforia calificării în finala cu Worwärts Berlin. Zeci de maşini defilau prin faţa hotelului nostru, claxonînd încontinuu, se scanda ritmic, în acompaniament de... petarde, „Borac!" „Borac"!, atmosferă prelungită pînă la meci şi în timpul meciului. Un joc pe care l-am gîndit tactic perfect, rezistînd furiei ofensive a gazdelor şi menţinîndu-ne în plasa lor, la un gol sau două diferenţă, hotărîţi să încercăm

să sprintăm decisiv în ultima parte a meciului. Atmosfera era, cum spuneam, teribil de încinsă; aveam senzaţia că alergăm pe o tigaie, ardea podeaua sub noi, galeria făcea un vacarm greu de suportat fizic şi toată lumea era convinsă că Borac se îndreaptă irezistibil spre o a doua victorie. Ţin minte că la 10-9 pentru gazde mi s-a oprit privirea undeva în tribună şi am zărit o fată, o elevă probabil, care... a scos limba la mine şi mi-a făcut cu degetele semnul doi, arătîndu-mi, cu alte cuvinte, că noi, cei de la Steaua, am ieşit pe locul al doilea, după favoriţii lor. Exact din acel moment, nu ştiu cum s-a potrivit, dar echipa noastră a lansat atac după atac şi în faţa unei săli care a amuţit ca o catedrală, spectatorilor nevenindu-le să-şi creadă ochilor, am înscris gol după gol, *de patru ori la rînd,* aflîndu-ne cu 90 de secunde înaintea fluierului de sfîrşit de joc calificaţi în finală! În acele secunde s-a produs ultima lovitură de teatru a dublei noastre semifinale cu Borac. A intervenit arbitrul! A dictat o aruncare de la 7 metri la un fault imaginar al lui Tudosie asupra celui mai slab jucător iugoslav, unul care nu a marcat nici un gol nici în partida de la Bucureşti, nici în cea de la Banja Luka! Ne-am dus cu lacrimi în ochi la conducătorul de joc, i-am explicat că atacantul advers s-a aruncat ca în apă, simulînd că a fost faultat, dar decizia a rămas aceeaşi, iar Borac a înscris golul calificării, victoria noastră cu 13-11 fiind inferioară celei obţinute de iugoslavi la Bucureşti (19-17) sub raportul numărului de goluri înscrise în deplasare. E adevărat că la banchetul din seara meciului adversarii noştri ne-au primit aplaudîndu-ne în picioare — ceea ce a însemnat că ei ne considerau învingătorii morali ai semifinalei, exprimînd în acelaşi timp stadiul în care am ajuns noi cu aşa-zisul „complex iugoslav" —, dar în finala cu Worwärts a ajuns Borac. O finală pe care prietenii noştri iugoslavi au pierdut-o şi pe care noi n-am fi pierdut-o în nici un caz, pentru simplul motiv că în urmă cu cîteva luni îi învinsesem pe berlinezi la vreo şase goluri diferenţă şi le ştiam jocul pe de rost. Dar asta este altă poveste, cea de la Banja Luka fiind de fapt sfîrşitul unei „teorii" umflate şi sparte ca un balon colorat...

Cel mai lung interviu al lui Cristian Gațu

VIAȚA MEA PÎNĂ LA 15 NOIEMBRIE 1977

100 răspunsuri pentru 99 de întrebări

Marius Popescu: Ai dat multe interviuri, Cristiane, în viața ta?

Cristian Gațu: Zeci.

Marius Popescu: Înseamnă că-ți place să dai interviuri?

Cristian Gațu: În general, da.

Marius Popescu: În particular, cînd nu-ți place?

Cristian Gațu: Cînd sînt constrîns s-o fac. Nu e nici o exagerare, sînt cîteodată și asemenea situații. La greu, unora dintre cei obișnuiți cu interviurile le dispare subit elocința și atunci ești sfătuit tu, Gațu, să le spui ceva ziariștilor, mai cu inimă, mai cu o glumă, „și vezi să iasă bine..."

Marius Popescu: N-ai dat totuși prea multe asemenea interviuri!

Cristian Gațu: Din fericire, nu. Pentru că în cele mai multe cazuri, atît la echipa națională cît și la cea de club, a ieșit bine pe teren și nu era nevoie să fac eu să iasă bine din vorbe.

Marius Popescu: Care a fost principala trăsătură a interviurilor pe care le-ai dat?

Cristian Gațu: Au fost interviuri „pe picior..." Între două avioane, între două trenuri, între un avion și un tren. Interviuri „pe fază", cum spunea tata. Mai calde, mai emoționante, mai șocante. Dar și mai superficiale, uneori. De ce? Pentru că vorbeam, de regulă, în preajma unui campionat mondial, sau imediat după finala mondială, europeană etc. Înainte — îmi luam angajamentele în numele meu, al băieților; după — răspundeam cum

le-am îndeplinit. Totul era firesc, dar ce era mai important, viața dintre două mari finale, dintre două mari competiții, VIAȚA era adeseori sărită. Reporterul mă întreba ce-am simțit în cutare clipă sau moment „decisiv, psihologic“, uitînd că momentul acela eu l-am repetat, cu echipa, de 400 de ori înainte de producerea lui, iar eu personal l-am visat, în patul meu, noaptea, de zeci de ori, vreme de doi sau patru ani. Așa se face că apărarea unei aruncări de la 7 metri sau un plonjon pe semicerc cu spatele la poartă poate să devină într-un interviu mai important decît repetarea acelorași faze de 400 de ori. Adevărul este însă invers.

Marius Popescu: Judecată severă, dar cu miez. Așa fiind lucrurile, cum ai reacționat?

Cristian Gațu: Am intrat în joc. Asta mi se cerea, asta spuneam. Și mai spuneam, bineînțeles, și ceva cu inimă, și o glumă, o vorbă de duh și ieșea „interviul bogat“, să fie toată lumea mulțumită. Deși eu știam că peste esența vieții de mare performanță, peste luni și ani de muncă pentru o idee, pentru o realizare ieșită din comun, întrebările și răspunsurile interviului săreau elastic și grațios ca un cal peste obstacole.

Marius Popescu: Ce-ai zice să intrăm acum — cu capul — în toate obstacolele pe care le-ai sărit în interviurile pe care le-ai dat pînă astăzi?

Cristian Gațu: Șo pe ele! Intrăm în toate obstacolele! N-o să fie, poate, prea spectaculos, nici prea palpitant, n-o să ies întotdeauna bine, n-o să fiu eu mereu cel mai bun și cel mai deștept, cel mai „electrizant“ și cel mai simpatic, o să fiu eu cu toate ale mele, și bune și rele, așa cum și cei despre care o să vorbesc o să fie așa cum sînt, și mai buni, și mai răi...

Marius Popescu: Tăiem romanța, și culorile, și mergem numai pe alb-negru?

Cristian Gațu: Nu, nici chiar așa, lăsăm și culorile... Ca în viață. Și viața are pe lîngă alb și negru și celelalte culori. De ce s-o simplificăm noi cu forța cînd ea este compusă?

Marius Popescu: O să încep cu cîteva întrebări clasice, pe care le pune orice biograf. Care este cea mai frumoasă amintire din viața ta de sportiv?

Cristian Gațu: Primul titlu mondial. După o finală de pomină, dramatică cum n-am mai văzut, adevărat atentat la cordul jucătorilor, spectatorilor și telespectatorilor, am fost, cum să vă spun?, beat de fericire. Țin minte, la festivitatea de premiere, și învinșii noștri, jucătorii echipei R. D. Germane, și noi, învingătorii, eram palizi ca ceara. Nu ne reveneam după extraordinarele răsturnări și peripeții ale jocului. Mă uitam pierdut la Gruia, Oțelea și Samungi, le curgeau lacrimile pe obraz ca la copii, ei nici nu le ștergeau, clipeau doar mai des din ochi și le lăsau să șiroiască în voie, și deodată m-a apucat un plîns nervos, cu hohote, care, bineînțeles, n-a rămas neobservat de cei de lîngă mine. Vreo doi m-au mîngîiat pe cap, nu știu cine, unul s-a aplecat la urechea mea și mi-a șoptit „lasă puștiule, e bine! Ți-ai făcut datoria! Toți am tras cît am putut și a ieșit bine". Nu știu cine mi-a vorbit, poate Gruia, poate Oțelea, adevărul e că în acele clipe eu mă gîndeam la tata și la mama... Și le sărutam mîinile în gînd pentru că au avut grijă de mine și m-au făcut mare, de-am apucat să trăiesc acolo, la Paris, seara aceea atît de fericită.

A urmat Imnul de stat al României, în sală s-a așternut o liniște profundă, respectuoasă, de mare demnitate, apoi toată lumea a izbucnit într-un torent de aplauze, iar noi am făcut fotografia de album împreună cu o mînă de angajați ai ambasadei, răgușiți și fericiți de victoria noastră.

Este, n-am nici o dificultate la alegere, cea mai frumoasă amintire din viața mea sportivă.

Marius Popescu: Care este cea mai frumoasă amintire „de viață" din... viața ta?

Cristian Gațu: Au fost multe momente fericite, cărora le păstrez o amintire emoționantă. Ziua absolvirii Liceului Mihai Viteazul... Apoi euforia provocată de reușita la examenul de admitere la Facultatea de construcții civile și industriale, un examen extrem de sever. A urmat, firește, absolvirea facultății, cînd am ajuns, cum se spune, un „om făcut", aveam o meserie sigură, apreciată, îmi realizasem un vis... Apoi, poate o să rîdeți, dar prima cursă în mașina personală a reprezentat și ea una din marile mele bucurii... Cu toate acestea, peste tot și peste

toate, momentul cel mai fericit din viața mea rămîne ziua cînd m-am căsătorit. Ziua cînd am pornit în viață alături de un om minunat, soția mea, Tamara.

Marius Popescu: Care este cea mai rea, cea mai neplăcută amintire din viața ta de sportiv?

Cristian Gațu: Amintirile neplăcute le cam uiți. Eu cel puțin sînt o natură care asimilează sufletește ce e bun, vindecîndu-mă destul de repede de rănile pe care ți le fac o întîmplare neplăcută, un moment trist. Cum rănile au dispărut, au mai rămas totuși cîteva cicatrice. Una dintre ele, care-mi revine mai des în minte, probabil pentru că am cam ajuns și eu la vîrsta eroului acelei întîmplări, s-a petrecut acum cîțiva ani la Ploiești. Era un meci de campionat, care urma să ne aducă o distanțare decisivă față de eterna noastră rivală, Dinamo. În timpul partidei, spre uluirea mea, aud un strigăt groaznic. Un spectator îi strigă la un moment dat, din tribună, lui Gruia: „Bă boșorogule, lasă locul la tineri!" Culmea a fost că acest „spirit de glumă" a găsit un oarecare ecou în tribună, stîrnind cîteva rîsete... Îmi venea să intru în pămînt de rușine. Guriță, celebrul nostru Gruia, primise o palmă pe cît de groaznică, pe atît de nemeritată de la un zarzavagiu al sportului. Mult timp după încheierea jocului, după victoria care însemna un nou titlu pentru noi, n-am putut să mă bucur cu adevărat de noul nostru succes. Mă uitam pe furiș, în vestiar, la Gruia, îi vedeam lacrimile care-i mijeau în colțul ochilor și pe care tot încerca să le ascundă ștergîndu-se pe față cu prosopul, îmi venea să mă apropii de el, să-l mîngîi în vreun fel, dar n-am făcut-o, mi-era frică să nu-l rănesc și mai rău pe idolul lumii handbalistice mondiale, și sufeream pentru el, așa cum sufăr și astăzi cînd mă gîndesc la acea întîmplare.

Marius Popescu: Care este cea mai tristă amintire din viața extrasportivă!

Cristian Gațu: Cea mai dureroasă și mai tristă amintire din viața mea este pierderea celui mai bun prieten, pierderea celui care m-a crescut și m-a făcut om, ființa care a părăsit lumea aceasta exact cînd îi puteam oferi și eu clipe de bucurie, de fericire, pierderea tatălui meu.

Un om dăruit cu trup și suflet sportului, un om pe care l-au plîns și l-au regretat mulți, și-l mai regretă și astăzi, dar ce consolare este asta pentru mine ?...

Marius Popescu : Care a fost modelul tău nr. 1 în viață ?

Cristian Gațu : Tata. Era un exemplu de soț, de tată, de fiu și de om. Devotat pînă la moarte meseriei sale de ziarist, a crescut multe generații de gazetari. Om de onoare în toate, în viață ca și în sport, n-a acceptat niciodată compromisurile, falsul, presiunile, intimidarea care-și mai fac loc din cînd în cînd în fotbal, sportul căruia tatăl meu i-a fost un adevărat sclav pînă în ultima clipă a vieții lui.

Am dorit de mic copil să-l urmez pe părintele meu pas cu pas, calea și principiile vieții lui să fie și ale mele. „Cristiane, tată, îmi spunea bătrînu', săracu', dacă oamenii își scot pălăria în fața ta și se uită deschis în ochii tăi, înseamnă că nu trăiești degeaba. Dacă te ocolesc și te salută numai de nevoie înseamnă că greșești în fața lor și trebuie să te cercetezi tu pe tine, să vezi în ce le ești dator și să-ți plătești datoriile".

Adevărul este că pe mine mă salută mulți, și cu simpatie, dar ca tata, simt eu, încă n-am ajuns.

Marius Popescu : Care ți-a fost modelul nr. 1 printre handbaliștii români ?

Cristian Gațu : Prin anii 1960, 1961, 1962, pe vremea cînd deschisesem eu ochii spre handbal, mi-a atras atenția un jucător cu un stil aparte. Nu era un munte de om, părea mai curînd fragil în comparație cu mulți dintre coechipierii săi, dar în clipa cînd apărea în echipă la Dinamo, pentru că acolo juca, parcă dădea foc la tot terenul. Prin ce ? Prin inteligența sa sclipitoare de joc, prin dinamismul său extraordinar, prin combustia sa internă pe care o comunica nu numai echipei sale, ci și tribunelor, care parcă erau „curentate" de ceea ce făcea el în teren. Acest jucător cu fibră fizică și morală de autentică vedetă a handbalului era Simion Pompiliu.

Mă antrenam la Ș.S.E. 2 și încercam să-l imit în toate pe modelul meu, nea Pompilică. În joc, în fente, chiar și în obiceiurile sale extrasportive. Cum mergea ușor le-

Acesta a fost ziaristul Petre Gaţu, de profesie om — cum perfect îl caracteriza Dr. Romulus Balaban.

gănat, aruncîndu-şi parcă înainte umărul drept, cum se uita în jos cînd îl aplauda toată lumea...

Trăgînd o linie şi adunînd, pot să spun că de la Simion Pompiliu am luat prima mea idee de joc. Idee care mă stăpîneşte şi astăzi. Să înlocuiesc pe cît se poate forţa, gabaritul, însuşirile fizice deosebite, care se cereau tuturor, şi care la mine erau „pe cartelă", prin inteligenţă, prin măiestrie, prin concepţie. Ştiut fiind că românul ţine dintotdeauna cu Făt-Frumos cel isteţ, nu cu căpcăunul şi cu balaurii, iar spectatorii de pretutindeni ţin cu cel slab şi cu mai puţine şanse, m-am gîndit că eu trebuie să mă încadrez cît mai bine, neavînd altă şansă, în categoria simpatizată a celui mic şi slab în luptă cu cel mare şi tare. Dar înainte de a cîştiga publicul, trebuia să-mi cîş-

tig, în primul rînd, încrederea și prețuirea coechipierilor, ale antrenorului. Or, Simion Pompiliu tocmai lecția asta mi-a „predat-o", fără să știe. Cum poți învinge între cei mari, tu fiind mic. Mai tîrziu, după mulți ani, am continuat lecția cu ideea „cum poți să conduci jocul celor mari, tu fiind mic". Se pare că n-am fost singurul cu această idee. L-ați văzut pe renumitul căpitan de echipă, al „15"-lui Franței la rugbi. Pe Fourroux? Majoritatea coechipierilor săi sînt de două ori mai mari — la gabarit — ca el. Dar tot jocul îl face Fourroux. Dar de conducătorii de joc — la volei — Drăgan, la noi, sau Mondzelevschi, în echipa sovietică, ați auzit? Dar pe Dumitru, pe Liță, căpitanul Stelei și al echipei naționale, îl știți? Și exemple mai sînt destule.

Marius Popescu : Care a fost adversarul tău cel mai puternic în țară?

Cristian Gațu : Cu certitudine — Penu!

Un portar de excepție, care a speriat o lume de handbaliști jucători de cîmp, pe cei mai renumiți șuteuri, pe cei mai iscusiți executanți ai aruncărilor de la 7 metri, din țară ca și de peste hotare. Și dacă-i speria pe toți, cum să nu mă sperie și pe mine, care eram mai firav și care făceam mari eforturi pentru a-i păcăli pe apărători, de regulă foarte atletici, prezentîndu-mă, odată scăpat de stîncile din fața semicercului, cu o ultimă fentă în fața „caracatiței" Penu, care parcă te vrăjea și „chema" toate mingile la el. Ce să vă spun, a fost o perioadă de vreo doi-trei ani cînd efectiv la toate derbiurile Steaua-Dinamo eu nu reușeam să înscriu nici un gol din cauza acestui vrăjitor care a fost și este Penu. Cum noi doi am fost și sîntem buni prieteni, nereușita mea în fața lui Penu la capitolul goluri — pentru că în teren jucam totuși bine — această nereușită, zic, crea un dublu complex. Lui Penu, un complex de prietenească înțelegere, iar mie, un complex de frate mai mic și neputincios... Toate însă pînă într-o zi, cînd m-am gîndit că și doi boxeri pot fi foarte buni prieteni, dar cînd intră în ring „se bat de se usucă". Și, ca urmare, i-am făcut lui Penu al meu, într-un derbi de mare atracție, tot ce i se poate face unui portar! Am marcat peste el, pe sub el, l-am azvîrlit, la aruncări de la 7 metri, într-o parte, iar mingea

am plasat-o în colțul opus, mă rog, tot tacîmul... Ca la box... Cînd s-a terminat, m-am apropiat de el și l-am întrebat : „Sper că nu te-ai supărat, Cornele ?“ „Se poate, Cristiane ? ! — mi-a răspuns el. Sîntem prieteni !“ „Asta ziceam și eu, Cornele ! Rîdea lumea de mine că mă fîstîcesc în fața ta... Nu mai ținea. Oricum, îmi pare bine că nu te-ai supărat“. „De ce ?“ „Pentru că ăsta e doar începutul !“

Și m-am ținut de cuvînt.

„Caracatița cu zeci de brațe“, „psihologul cu rîs dezarmant“, „vrăjitorul“ și bunul meu prieten Penu și-a mușcat ulterior de multe ori pumnii pe seama mea. Îi făceam nu o fentă, îi făceam, la aceeași fază, la aceeași aruncare, cîte două-trei fente ! Și mă uitam în ochii lui așa cum se uita el în ochii atacanților... Și căutam să-i „ascund“ mingea ca să n-o mai găsească decît în plasă... Și mai făceam ceva : la fiecare meci, încercam ceva nou. Știam că de la meciul trecut îmi învățase toate chițibușurile, așa că la fiecare partidă îi serveam două-trei „trufandale“. După meciuri, nu o dată, Cornel îmi strecura cîte un oftat. „Mă, al dracului ești ! Ce-ți dă prin cap !“ „Ce să fac, Cornele ? îi răspundeam. Asta-i viața ! Cînd o să ne întîlnim la lot, te pun eu la curent cu ultimele noastre „secrete de fabricație“, de la Steaua, să nu zici că nu-s prietenul tău...“

Lăsînd gluma la o parte, se cade să spun că adversar mai îngrozitor, mai puternic și mai inteligent ca Penu n-am întîlnit niciodată. Și adevărul e că ne păcăleam unul pe altul. Cînd eu pe el, cînd el pe mine...

Marius Popescu : Care a fost adversarul tău cel mai puternic peste hotare ?

Cristian Gațu : Erau în echipa Gummersbach-ului doi frați pe nume Brandt, care jucau în apărare pe centru, pe acolo pe unde încercam și eu, de regulă, să pătrund. Nu-mi amintesc să fi trecut vreodată, în vreun meci, de ei fără să iau și restul... Cîte un „pumnișor“ în ficat, în bărbie, în coaste... Duritatea lor însă m-a ajutat, în sensul că m-a călit pentru contactele neiertătoare cu Varga sau cu Maximov, cu Schmidt sau Cernîșev, în meciuri de mare miză, la compionatele mondiale. Nu-i mai puțin adevărat că după orice șoc din care ieșeam puțin „zdren-

Doi vechi prieteni, Gațu și Penu.

țuit“, cei care mă oropseau erau prompt „pedepsiți“ de Ghiță (Licu) sau de Roli (Gunesch), „stîncile“ echipei noastre...

Oricum, pe cei doi frați Brandt o să-i țin minte cît oi trăi. De fiecare dată cînd mi-aduc aminte de ei mă mîngîi singur...

Marius Popescu : Care a fost cel mai mare handbalist pe care l-ai văzut vreodată ?

Cristian Gațu : Greu de ales între Gruia și Birtalan. Dar atenție la... Voina ! Este un sac cu calități și crește mereu. Nimeni nu știe unde se va opri.

Marius Popescu: Ce ai apreciat la Gruia?

Cristian Gațu: În primul rînd calitățile fizice nemaipomenite. Detenta. Explozia execuției. Forța. Sărea ca un atlet, ca un săritor la înălțime sau la lungime, probe în care, dealtfel, eu cred că ar fi putut, la fel de bine, să facă o frumoasă carieră. În ce privește execuția, ce să spun? Era un... trăznet! Viteza sa de reacție, explozia execuției sale erau „electrice"! Adeseori n-aveai timp să te dumirești ce s-a întîmplat. Cum a venit golul? Cînd a șutat?? Despre forță nu mai zic nimic. Dacă aveai „bucuria" să te lovească vreo minge șutată de el, îl pomeneai cîteva zile... Nu spun ce se întîmpla cînd îți strîngea mîna sau te bătea „amical" pe umăr, cum îți mușcai limba să zîmbești, dacă mai erau și alții de față...

Ce mai avea Gruia?

Un curaj rar. Intra în foc și se bătea cu o energie extraordinară împotriva oricărui adversar, în orice situație, oricît ar fi fost ea de grea. Înainte de toate însă,

Meci Steaua — S. V. Hamburg. După cîteva fente irezistibile, Gațu străpunge apărarea de oțel a echipei din Hamburg și va marca un gol de mare spectacol.

Gruia avea o calitate pe care o găsești numai la unicatele lumii sportive. Avea o inimă de cîștigător.

Gruia era făcut pentru succes și succesul era făcut pentru Gruia.

Marius Popescu : Ce ți-a lipsit ca jucător și ai fi vrut să ai ?

Cristian Gațu : Ohoho, cîte nu mi-au lipsit !

În primul rînd, cîțiva centimetri în plus.

Apoi, cîteva kilograme în plus.

Asta nu înseamnă că am fost complexat la 1,78 m și 73 kilograme. „Mic și al dracului !" — asta era șansa mea. O șansă pe care mi-am valorificat-o, cred, sută la sută... Sigur că alta ar fi fost situația la 1,85-1,90 m și la 80 de kilograme ! Aș fi candidat și eu la... supremație în lume. Așa, deși jocul meu era „fantezist", „științific", „sclipitor", — ca să citez doar cîteva din numeroasele adjective de care m-am bucurat adeseori —, eu fiind întotdeauna bine primit de public, fața mea, îndrăznesc să spun, fiind socotită simpatică și acceptată „pe piață", în pofida acestor atuuri, repet, am avut mereu handicapul

Trei mari sportivi ai României, Cristian Gațu, sabrerul Dan Irimiciuc și Gheorghe Gruia invitați de onoare ai pionierilor.

de a nu putea marca așa de ușor ca alții. N-aveam gabarit! Înțelegînd această realitate imposibil de corectat, m-am retras în linia a doua. Am creat culuare de șut, am pregătit „obuze pentru tunari“, am fost servantul lor și la sfîrșit, nu o dată, m-am... fotografiat împreună cu ei. Cu Gruia, cu Birtalan, cu Gunesch și ceilalți.

Marius Popescu : Cred că ești prea sever și oarecum nedrept cu tine. Cred că Gruia, sau Birtalan, sau Gunesch ar vorbi altfel despre Cristian Gațu...

Cristian Gațu : Poate. Oricum, Cristian Gațu nu se amăgește pe sine. Așa că nu așteptați să vedeți în „oglinda Gațu“ un Gațu mărit. Am fost și sînt mic — ăsta-i adevărul — pentru handbalul pe care-l știu, cu 10 centimetri în plus aș fi fost pe aceeași linie cu Gruia, dacă nu chiar în fața lui...

Marius Popescu : Dar atunci nu te mai chema Gațu. Și ca să-ți răspund la acuta ta modestie de mai înainte, vreau să-ți spun că ar fi fost nevoie de un alt... Gațu. Un alt „creier de joc“ care să-i înțeleagă perfect și pe Gruia și pe Gunesch și pe Birtalan, să-i înțeleagă și să-i pună în valoare. Nu vreau să-ți fac un compliment de circumstanță, dar am auzit nu o dată că la mijloace fizice egale, uneori poate chiar inferioare, la o tehnică handbalistică echivalentă cu aceea a altor echipe renumite din lume — formațiile Uniunii Sovietice, Cehoslovaciei, R. D. Germane — echipa României a „plusat“ spun specialiștii, la capitolul „aur cenușiu“. Iar purtătorul lui nr. 1, decretat ca atare la multe competiții de cel mai înalt nivel, cum a fost, de pildă, campionatul mondial din R. D. Germană, ai fost, s-a spus și se mai spune, tu, Gațu!

Sigur că în teren poți să te simți uneori complexat lîngă un „bombardier“ care marchează el singur, într-un singur joc, 8-10 goluri...

Cristian Gațu : ...Iar tu execuți doar o aruncare de la 7 metri, pe care, uneori, mai poți avea și ghinionul să o ratezi!

Marius Popescu : Perfect adevărat, au fost și sînt și asemenea situații. Dar nu subestima, Cristiane, puterea de înțelegere a publicului! El știe să vadă și să-și dea seama care este temelia victoriilor echipei noastre. Așa

„Ce să fac, numai urcat pe soclu pot să fiu mai mare ca voi"
În imagine, Munteanu, Birtalan, Telman, Goran și Gațu.

cum își dă seama și cine sînt cei care construiesc această temelie. Pe orice vas din lume nu căpitanul trage cu tunurile, ca să distrugă vapoarele inamice. Asta-i treaba tunarilor. A tunarilor foarte iscusiți, desigur. Dar cel care-și conduce vasul la victorii este căpitanul ! Nu vreau să-ți propun o metaforă gratuită, dar vreau să-ți spun că publicul și specialiștii au văzut de multe ori în tine pe căpitanul vasului-tricolor al handbalului românesc. Revenind la prima menire a interviului nostru, în care tu trebuie să răspunzi și nu eu, spune-mi, te rog, care este handbalistul pe care l-ai invidiat cel mai mult în viață ?

Cristian Gațu : L-am invidiat și-l invidiez foarte mult pe Cezar Drăgăniță. Pentru calitățile lui fizice „de pur sînge", pentru ușurința cu care aleargă, cu care sare și cu care marchează goluri după goluri. Pentru cîte un gol de-al lui, vreau să spun un gol atît de spectaculos cum marchează el, eu mă chinuiesc uneori și cîte trei meciuri la rînd !

Nu-i mai puțin adevărat că față de sacul de daruri cu care este copleșit acest băiat, sînt și destul de supărat pe el... Nu glumesc. Drăgăniță, handbalistul de excepție care culege cu mare ușurință succesele, își refuză, deocamdată, marea consacrare după care alții au alergat o viață întreagă, iar mulți dintre ei n-au aflat-o niciodată. Sigur, nu e timpul pierdut, Cezar are în fața lui o carieră de excepție, eu fiind primul care-i dorește să ajungă acolo unde visează să ajungă toți handbaliștii mari.

Marius Popescu : Te consideri un norocos în handbal ?

Cristian Gațu : Evident. Sînt maestru emerit al sportului, posesor a numeroase medalii și trofee de mare valoare, sînt campion mondial, campion european, vicecampion olimpic, campion mondial la studenți, campion mondial la tineret și am cîștigat și 11 tricouri de campion național.

Toate aceste performanțe le-am realizat împreună cu colegii mei, cu care am împărțit totul. Și munca. Și lupta. Și sacrificiile. Și decepțiile. Dar și laurii multor victorii.

Munca a fost temeiul, marele temei al realizărilor noastre.

Asta nu înseamnă că eu n-am avut și noroc. În sport, în sportul de performanță, ai nevoie și de noroc cîteodată ! Un noroc este și acela că am avut coechipieri de mare clasă, atît la echipa națională, cît și la echipa mea de club, Steaua.

Dar primul și marele meu noroc este acela de a fi român ! Avînd condiții optime de pregătire, bucurîndu-ne de grija părintească a partidului și statului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, atît eu cît și colegii mei am urcat acolo unde am urcat mai ales pentru că ne-am născut, trăim și muncim în România, țara care nu întîmplător a ajuns să fie considerată „polul superior al handbalului".

Marius Popescu : Dar în viață, în viața de toate zilele, te consideri un om norocos ?

Cristian Gațu : Cu excepția pierderii tatălui meu, am avut numai bucurii. Fericit de a avea o familie minunată — cu o bunică așa ca în poveste, un tată exemplar în toate, o mamă iubitoare care s-a sacrificat pentru mine și o soție inteligentă, tandră, înțelegătoare, profesoară de sport, intuind și știind ce mult poate însemna o soție pentru un sportiv de performanță — am trăit, cum se spune, în mijlocul bucuriilor de mic copil și pînă am ajuns mare. Pe deasupra, am prieteni sinceri, adevărați, prieteni care au rămas cu mine și la bine și la greu, am avut și am mulți admiratori. Am avut și bucuria de a fi putut colinda, cerceta și înțelege lumea „la ea acasă".

Marius Popescu : Ce-ți dorești acum cel mai mult în viață sportivă ?

Cristian Gațu : Îmi doresc tăria de a mă putea despărți de terenul de sport.

Momentul se apropie, îl simt, dar îmi este greu să-l înfrunt.

Viața sportivă este mult mai scurtă decît viața biologică, dar o comparație între ele suportă multe paralelisme : în amîndouă te naști, crești, te maturizezi, te realizezi sau nu, îmbătrînești, iar apoi dispari. Cei apropiați te plîng o zi, două, o lună, un an. Apoi te uită. Apar alții, cresc și se realizează. Respectînd legea progresului, ei vor urca mai sus decît tine.

Coridă în Spania. Nimic neobișnuit dacă printre cei din vecinătatea taurului nu s-ar afla și veșnicul neastîmpărat Gațu.

Cu excepţia medaliei de aur olimpice, care mi-a... scăpat, am o colecţie pe care și-ar dori-o oricine. Acum, însă, am ajuns la o vîrstă la care orice efort trebuie dublat pentru a mă menţine la cota performanţelor trecute. Simt că mai pot juca, că mai pot juca bine sau foarte bine chiar, dar din marea mea plăcere pentru competiţie mușcă, mușcă tot mai adînc, oboseala nervoasă, uzura și chiar și... capriciile publicului. Unii mă mai vor, cred în mine pînă la... ultimul glonte, alții s-au plictisit de Gațu. Mai am puțin și mă amenință strigătele celor care se mai rătăcesc cîteodată prin tribunele noastre fără a înțelege nimic din viața, grandoarea, sacrificiul și marea omenie a sportului. „Boșorogul" de Gruia n-a pățit-o la fel? El, cîndva cel mai mare handbalist al lumii, n-a fost, oare, jignit pe același teren pe care cu numai cîțiva ani înainte era privit ca un zeu?!

Și totuși mi-e foarte greu să mă despart de lumea miraculoasă a handbalului. Mă ajută — este adevărat —

să plec mai iute cei care au coborît o răceală în relațiile omenești ale handbalului cu mine. Ei mă ajută să trec mai lesne acest impas, ușurîndu-mi sufletește despărțirea.

Marius Popescu: Ce-ți dorești, acum, cel mai mult în viață?

Cristian Gațu: Să lupt sportiv pînă la capăt și să înving sportiv în acest final de viață sportivă. Așa cum m-a învățat handbalul.

Marius Popescu: Care crezi că a fost atuul tău nr. 1 în handbal?

Cristian Gațu: Publicul!

El m-a înfiat, aș spune, de la început, ținînd mereu cu mine, și atunci cînd jucam ca pe roate și atunci cînd mă mai încurcam...

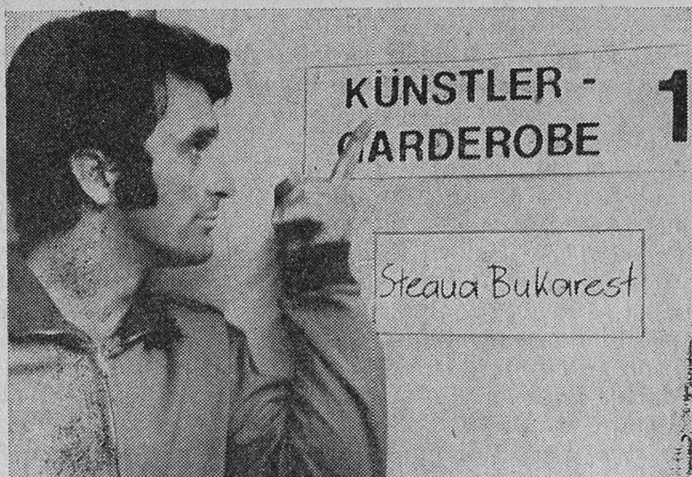
Aș adăuga și un al doilea atu, aproape la fel de important, zic eu. Este vorba de mișcarea mea în teren, greu de prevăzut de oricine, chiar și de... mine, care mă lansam într-o acțiune și mă „schimbam" de trei ori pe parcurs, după impuls, după cum simțeam eu și după cum îmi venea mie. Mișcarea asta a mea, aparent dezordonată, dar care avea totuși o logică a ei și un rezultat de obicei favorabil, a luat ochii spectatorilor și specialiștilor. Și eu zic — fără falsă modestie — că nu i-a luat de pomană.

Marius Popescu: Care crezi că a fost defectul tău nr. 1? Slăbiciunea ta cea mai mare?

Cristian Gațu: Cel mai mare defect — pentru că am avut mai multe defecte — a fost acela că uneori am încercat „complicatul", refuzînd „simplul", în dauna, firește, eficacității. Este adevărat că ceea ce era „complicat" era adeseori frumos, dar din acest frumos nu cîștiga nimeni, nici echipa, nici eu, poate doar publicul pentru moment, deoarece pînă la urmă și el mă judeca. Și era drept!

Marius Popescu: În ce direcție crezi că va evolua handbalul mondial? Va fi mai eficace, mai spectaculos?...

Cristian Gațu: În handbalul mondial există la ora actuală un echilibru valoric evident, cel puțin 6 echipe punîndu-și serios candidatura la supremație în lume. Din păcate, jocul s-a înăsprit mult, „propriul" conjugîndu-se cu „figuratul". Handbaliștii sînt din ce în ce mai atletici,

„Intrarea artiștilor", o „firmă" pe care gazdele din Freiburg (R. F. Germania) au pus-o pe ușa vestiarului handbaliștilor de la Steaua. O glumă cu conținut. Nu o dată jocul sportivilor clubului militar bucureștean s-a apropiat de artă.

gabaritele lor sînt în jur de 1,90 m, forța tinde spre cea a... boxerilor și jocul capătă accente de rugby ! În consecință, handbalul este și tinde să devină din ce în ce mai realist, dar și mai puțin spectaculos, mai puțin frumos. Mai puține goluri de efect ! Mai multă luptă și hărțuială. Este firesc însă să ne așteptăm ca handbalul să crească în eficacitate. La frumusețea sa clasică nu se poate întoarce, a ales calea realismului și pe calea aceasta progres înseamnă goluri mai multe, mereu mai multe goluri !

Marius Popescu : Care este fotbalistul român pe care-l admiri cel mai mult ?

Cristian Gațu : L-am iubit pe Constantin și-l admir pe Dobrin. Poate și pentru că amîndoi sînt din categoria conducătorilor de joc, sigur pentru modul lor strălucit — prin virtuozitate, inteligență de joc, frumusețe de manevrare — de a se exprima în teren. În aceeași familie de favoriți intră și Dumitru, marele meu adversar la tenis. Despre Dumitru, ce să vă spun, cred că poate ajunge cel

mai mare fotbalist român al tuturor timpurilor. Depinde de el să se hotărască odată să joace doi-trei ani la posibilitățile-i extraordinare pe care le are!

Marius Popescu: Care este fotbalistul care-ți place cel mai mult în lume?

Cristian Gațu: Sînt trei. Pelé, Beckenbauer și Cruyff. Primul, pentru că are tot. Dribling uluitor, șut, geniu. Al doilea, pentru finețea și eleganța sa de lord al gazonului. Pe Cruyff l-am urmărit de mai multe ori pe micul ecran și o dată la noi, în Ghencea. N-am văzut în viața mea un fotbalist să lovească mingea așa cum o lovește el! Ce rist, ce nerist! Parcă o mîngîia cu mîna și o dădea de-a dura pe-o masă de biliard!

Marius Popescu: Ce apreciezi mai mult la oameni, curajul sau chibzuința?

Cristian Gațu: Îi apreciez pe cei care au curajul să chibzuiască, ca și pe cei care chibzuiesc curajul.

Marius Popescu: Ești inginer. Ce raporturi ai cu poezia, cu arta?

Cristian Gațu: Raporturi mult mai apropiate decît le au, în general, poeții cu științele exacte. Iubesc poezia deci și arta frumosului. Resping duritatea în artă ca și în sport. De fapt, pentru mine — și desigur nu numai pentru mine — sportul este o artă, o poezie... O manifestare caldă, tandră, ca o poezie de Ion Alexandru, foarte energică, vulcanică, zguduitoare, pătimașă ca o poezie de Adrian Păunescu, cerebrală, rotundă, filozofică, ca o poezie de Lucian Blaga. Și cu ocazia asta v-am făcut și „mărturisiri complete" asupra poeților mei preferați, ale căror volume le am, de obicei, pe noptiera mea, folosindu-le selectiv în funcție de starea mea sufletească și de nevoile ei.

Marius Popescu: Îți place filmul?

Cristian Gațu: Foarte mult. În special cel care scrutează realitatea din unghiuri obiective; îmi place și apreciez și cineverité-ul, îmi plac în general filmele „care nu mint" pentru a face arta lor mai frumoasă sau mai digerabilă după masa de prînz, îmi plac filmele în care viața este adevărată iar regizorul îmi propune măcar două soluții din care eu să-mi aleg una. Nu-mi plac filmele în care soluția și morala îmi sînt servite — obliga-

toriu — ca un medicament hotărît de „medicii“ cinematografiei. Asemenea filme merg pentru școlarii care n-au absolvit primele 8 clase elementare.

Marius Popescu: Care este filmul care te-a impresionat cel mai mult pînă acum?

Cristian Gațu: E greu de spus. M-a impresionat mult „Puterea și adevărul“, un film care a redat multor oameni o față adevărată a istoriei noastre. Un film care a avut puterea sincerității față de sine însuși a poporului nostru. Deși aș putea să mă refer la alte multe filme remarcabile, am să mă opresc la un încîntător film cu subiect sportiv, „Cineva acolo sus mă iubește“. Un film de mare forță. Un erou puternic, cu un caracter „forjat“ de sport, de unul dintre cele mai dure sporturi, de „nobila artă“, cum numea George Carpentier boxul. Ei bine, un delincvent, un tînăr pierdut revine în albia largă a vieții, în rîndul oamenilor cumsecade, și nu numai că revine în rîndul lor, dar se și impune printre ei, ajunge un fel de lider al oamenilor săraci care văd în el — și au în el — un exemplu de învingător în inegala competiție a inegalităților și inechităților din capitalism. La scara 1 : 1, a raportului care se stabilește între privitor și eroul filmului, pot să spun că Rocky Graziano, extraordinar interpretat de Paul Newman, m-a fermecat și m-a urmărit multă vreme, influențîndu-mi chiar într-o oarecare măsură felul de a vedea lupta în viață.

Marius Popescu: Care este actorul tău preferat?

Cristian Gațu: Sînt doi. Din păcate, amîndoi au plecat dintre noi. Dintre oameni. La noi în țară era Toma Caragiu. Te făcea să zîmbești, cînd erai trist. În „Actorul și sălbaticii“ ne-a dat marea măsură a talentului său imens. Din galeria internațională a actorilor, „omul meu“ era Jean Gabin. N-am văzut în viața mea un actor care să fie — nu să pară! — și ceferist și soldat și doctor și milionar și tată balzacian și soț încornorat și... cam toate ipostazele care ne sînt hărăzite pe lumea asta. Trăia — totul — în film ca nimeni altul!

În urma lor, vin genialul Peter O'Toole și minunatul Spencer Tracy, dar cei mai apropiați de inima mea au fost și vor rămîne Caragiu și Gabin.

Marius Popescu : Ești un om generos sau un om calculat în toate ?

Cristian Gațu : Balanța înclină spre generozitate. Am reușit să-mi impun calculul în viață numai în cazuri extreme.

Marius Popescu : Ce rol joacă, după părerea ta, femeia în viața sportivului de performanță ?

Cristian Gațu : Dacă rămîne numai... femeie, este cîteodată un rău necesar. Dacă devine prietenă, este o necesitate. Dacă prietena devine soție, este o necesitate confirmată, iar dacă soția îți este și prietenă este o necesitate vitală și poți împărți cu ea performanțele sportive pentru că și ea are o contribuție la producerea lor.

Marius Popescu : Ce ți-a dat handbalul ?

Cristian Gațu : Mi-a dat o lume ! Mi-a dat o lume cu nenumărate satisfacții. O lume cu oameni minunați. O lume ca o mare familie, în care am trăit și am luptat și am învățat să lupt mai bine. O lume care m-a făcut om mai bun, român mai bun.

Nu vă puteți închipui ce înseamnă să cînte imnul patriei pentru victoria echipei României !

Nu vă puteți închipui ce înseamnă să-ți strîngă mîna șeful statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și să te felicite și să-ți ureze noi succese !

Nu vă puteți închipui ce-am simțit, nu o dată, atunci cînd am aterizat cu avionul la Băneasa sau la Otopeni, iar aeroportul era inundat de o mare de oameni care strigau : „Uite-l pe Gruia !“ „Uite-l pe Penu !“, „Uite-l pe Gațu !“. Cuvinte simple, dar cu un ecou extraordinar. Apoi nu vă puteți închipui ce poți simți cînd te prind 15 oameni în brațe și te aruncă în sus pînă amețești, pentru ca acasă să-ți dai seama că la costumul cel nou, „de gală“, pentru ocazii mari, o să trebuiască să-ți cumpere soția o garnitură nouă de nasturi.

Handbalul mi-a dat posibilitatea să-mi cunosc bine țara, patria, așa cum mi-a dat posibilitatea să cunosc lumea.

Marius Popescu : Crezi că handbalul ți-a dat tot ce meriți ?

Cristian Gațu : Cu prisosință ! Țara noastră e plină de talente sportive. Ca și în alte discipline sportive, și în

handbal e la fel. Ivănescu, Gruia, Redl, eu am fost niște „aleși“ ai soartei. Nu era Gruia, era altul. Nu eram eu, erau alți doi.

Handbalul mi-a dat totul. Cu o șansă în plus, puteau fi alții în locul meu. Oricum, ștafeta generațiilor ne arată că handbalul românesc a fost și este o adevărată mină de talente de primă mărime. A fost, întîi, seria Bulgaru, Telman — campioană mondială. A urmat seria Gruia, Nodea, Redl, Ivănescu, Hnat — campioană mondială. A venit apoi seria Samungi, Goran, Penu, — tot campioană mondială. În marșul victorios al acestor serii, am apărut și eu, Gațu, un punct într-o istorie...

Marius Popescu : Ce i-ai dat tu handbalului ?

Cristian Gațu : I-am dat cei mai frumoși ani din viața mea. I-am dat inima, și mîinile, și picioarele, și aproape toate gîndurile și speranțele mele.

Cine crede că sportul de performanță este o joacă și sportivul de performanță o ține într-una într-o plăcere și într-un șir nesfîrșit de bucurii se înșală profund. De asemenea, și cei care-și închipuie că turneele în străinătate sînt excursii de agrement cad într-o mare greșeală, cel puțin în ce ne privește pe noi, handbaliștii. Nu vă puteți închipui cîtă alergătură, cîtă transpirație în zeci de antrenamente, de seara nu mai știam pe ce parte să mă culc să nu mă doară. Pe spate, pe dungă sau pe burtă. Nu mai vorbesc de vînătăile pricinuite de lovituri cu cotul de nimeni văzute, de locurile dureroase care nici nu te lăsau să tușești. Dar din suma tuturor acestor „bucurii“ ieșea de fiecare dată performanța. Performanța adevărată, marea bucurie ! Eforturile, sacrificiile noastre, lupta noastră permanentă înaintea luptei propriu-zise, înaintea competițiilor, aveau, o știam cu toții, un rost. Ne întăream, ne căleam, ne pregăteam pentru încercările cele mai grele, ca să nu avem nici un fel de surprize.

Marius Popescu : Crezi că puteai să-i dai mai mult handbalului ?

Cristian Gațu : Nu știu. Nu cred. Îmi aduc aminte de o întîmplare cu Dincă al nostru, portarul. Înaintea unui meci important, i s-a spus că băiatul său, grav bolnav, este în pericol. Ce a făcut ? S-a albit ca ceara la față, apoi a strîns din dinți, a apărat în acel joc, pe care l-am

cîștigat, contribuția lui la victorie fiind prețioasă, iar după partidă a zburat spre casă. Despre mine ce să vă spun ? Mi-am îngropat tatăl și a doua zi am jucat la Ploiești meciul România-Bulgaria. Țin minte că în pauza acestui meci, difuzoarele au tăcut un moment, întregul public solidarizîndu-se cu durerea mea, arătîndu-se alături de mine în lupta pe care o duceam înainte pentru viață, pentru gloria handbalului nostru.

Aș putea să mai dau destule exemple. Gruia a jucat ca un drac la meciul cu echipa Cehoslovaciei, de la Mondiale, dar foarte puțini știu că în timpul jocului avea 39 de grade. La rîndul lor, Gunesch și Birtalan zîmbeau în meciuri cu miză, iar ei, săracii aveau coastele rupte... Medicul lotului, doctorul Șerpe, a făcut cîteva preinfarcte. Alt medic, doctorul Mănescu, ne-a părăsit pentru totdeauna, tot din cauza inimii, între două turnee. Oare poți să-i dai mai mult handbalului ? Eu nu cred. Știu destui oameni care au dat acestui joc tot ce aveau mai bun. O parte din viața lor.

Marius Popescu : Dacă ar fi să începi azi o nouă carieră sportivă, ce traseu ai alege și pentru ce joc ai opta ?

Cristian Gațu : Răspunzînd la o întrebare sinonimă, de factura „dacă ar fi să reîncepi ?", regretatul artist al poporului Gyorgy Kovács spunea într-un splendid telerecital că el, spre deosebire de un cunoscut actor francez, n-ar răspunde „aș trăi la fel, dar mi-aș face cărarea la mijloc". El, Kovács, ar trăi exact așa cum a și trăit și ar face totul așa cum a făcut ! Nu din imitație, nu din respect pentru un punct de vedere atît de inteligent și de frumos, ci numai din pură convingere, răspunsul meu este ca și al lui. Aș face cam tot ce am făcut. Aș merge la Școala sportivă, aș urma Construcțiile, aș juca handbal la Știința, apoi aș trece la Steaua, aș juca MEREU handbal.

În fond, să știți că eu am trăit viața pe care mi-am visat-o...

Marius Popescu : Care este cea mai mare plăcere a ta în viața de toate zilele ?

Cristian Gațu : Să joc ceva și să fie și o minge.

Marius Popescu : Ce-ți place cel mai puțin să faci ?

Cristian Gațu : Să dorm. Dorm foarte puțin și agitat, trăind emoțiile meciurilor care au trecut, trăind emoțiile meciurilor care vin ! Întrebați-o pe nevastă-mea de cîte ori s-a speriat de „evoluția“ soțului ei în timpul somnului cel mai adînc.

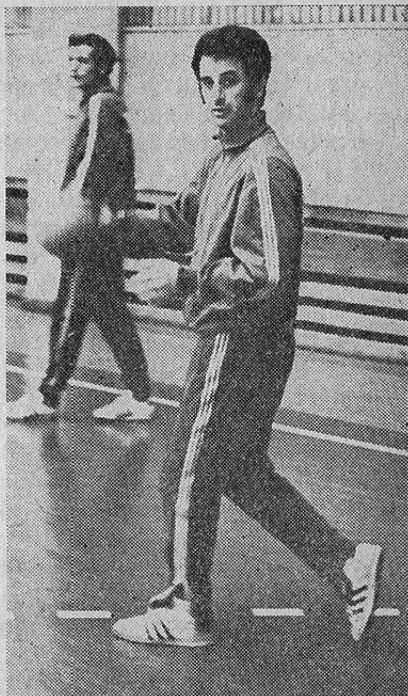
Marius Popescu : Ai mulți prieteni ?

Cristian Gațu : Foarte mulți !

Marius Popescu : Dar cu dușmanii cum stai ?

Cristian Gațu : Stau bine. Adică nu depind de ei, albia vieții mele trecînd printre maluri prietenoase.

Dar ca să nu dau impresia că fac pe filozoful care preferă abstracțiile am să dau un exemplu — concret — de răutate care m-a durut. Se încheiase un turneu de la Baia Mare, un turneu dotat cu Trofeul Carpați. La „revenirea“ pe care ziaristul titular al rubricii de handbal a

Gațu, un nume cu aceeași rezonanță pe toate meridianele handbalului.

ziarului „Sportul“ o făcea acelui turneu, din trei coloane două și jumătate mi-erau consacrate mie, „călcîiul lui Achile“ al echipei noastre, jucătorul care de multă vreme aduceam prejudicii reprezentativei. După 180 de jocuri în națională, după ce participasem, în calitate de conducător de joc, la nenumărate succese, contribuind, după părerea multora, și chiar a ziaristului respectiv, la realizarea lor, acum eram făcut praf. De ce? Pentru că, după părerea mea, ziaristul în cauză, un om inteligent, la care țineam încă din copilărie, preluase fără rezerve opiniile unui tehnician al handbalului nostru cu care avusesem cîteva „contre“ legate de joc și de modul de a trata relația jucători-antrenori-conducere, specialist care căuta să-și impună punctul de vedere la fiecare escală a acestui traseu, cu alte cuvinte vroia să-și impună punctul de vedere în totul și în toate. Ei bine, vrînd să „puncteze“ decisiv, acest personaj i-a împărtășit opiniile sale ziaristului respectiv, care, spre surprinderea mea, a căutat să rimeze cu „doctrina“ abil prezentată de tehnician. Dar atacul din „Sportul“ m-a durut cu atît mai mult cu cît ziaristul se numea Hristache Naum.

Marius Popescu : Ai vreo pasiune extrasportivă ? Cît timp îi consacri ?

Cristian Gațu : Am două. Automobilismul și filatelia. Prima o au destui. Și eu am o Dacie 1300 cu care mă întîlnesc zilnic și care îmi dă satisfacții reale cînd mă ascultă, cînd nu pierde ulei, cînd n-are pene și nu i se înfundă carburatorul.

Cu filatelia e o poveste mai lungă. Cînd eram copil, tata se ocupa de timbre, le strîngea, le dichisea în clasoare, iar eu rîdeam de el... Acum am ajuns eu să rîdă alții de mine. Și în situația mea mai sînt și alții, Cornel Penu, Nicolae Perța... Ne întîlnim la „Filatelia“ și încingem niște colocvii ca pensionarii.

Marius Popescu : Cînd ai de gînd să abandonezi activitatea competițională ?

Cristian Gațu : La vîrsta de 32 de ani știi că acest moment se apropie cu pași mari. Momentul acesta îl simt. Cu inima. Și-l înțeleg cu mintea. Da, nu sînt doar cuvinte frumoase, care să impresioneze. Prea mult doresc să joc, prea mă agăț de fiecare meci, prea mă costă să stau mai

mult ca de obicei pe banca de rezerve — și toate acestea au fost pînă acum, pînă la această carte, secretele mele, numai ale mele — ca să nu înțeleg, cu mintea limpede a inginerului Gațu, că se apropie sigur și de neoprit sfîrșitul carierei sportive a handbalistului Gațu.

Îmi este foarte greu să renunț la dreptunghiul de joc, acolo mi-am petrecut 17 ani de pasiune și de muncă, cei mai frumoși ani din viața mea.

Sînt mulțumit că în urma mea vin băieți deosebit de talentați. Cred în marele talent al lui Voina, în puterea impresionantă de luptă a lui Stöckl, în dăruirea lui Tudosie și în nervul de „pur sînge" al lui Drăgăniță. Sînt convins că acești tineri foarte înzestrați vor fi liderii generației viitoare de handbaliști și vor scrie cu litere de aur capitolul următor al minunatei cărți a handbalului românesc.

Marius Popescu : Ești o fire prietenoasă sau distantă ? Te superi ușor sau ești tipul de om în stare să „înghită" multe ?

Cristian Gațu : Am realizat foarte mult prin prietenie. Postul de conducător de joc nu poate fi conceput altfel, el impune, vrînd-nevrînd, relații bazate pe prietenie cu coechipierii, care trebuie să-ți urmeze manevrele tactice. Deviza „unul pentru toți, toți pentu unul" a stat la baza tuturor succeselor handbalului nostru. Toate realizările noastre s-au clădit pe prietenie. Prietenie în teren, prietenie în viața de toate zilele.

Cred că nu greșesc spunînd că un ax principal al vieții mele îl reprezintă prietenia. Desigur, și în viața mea familiară sînt... prieten cu toți. Cu nevastă-mea, cu rudele mele.

Sînt, ăsta-i adevărul, o fire prietenoasă, iar cînd mă cert cu cineva nu pot dormi noaptea.

Marius Popescu : Care crezi că este factorul decisiv al reușitei unui om în viața socială ?

Cristian Gațu : Munca. Munca asiduă, făcută cu convingere și cu ambiție. Fără ambiția de a te autodepăși, de a cîștiga concurența, te pierzi în mediocritatea categoriei larg populate de clasicul „băiat bun, săracu' dar n-are asta, n-are asta sau asta..."

Marius Popescu: Care crezi că este factorul hotărîtor în cariera unui sportiv?

Cristian Gațu: Tot munca. Și tot dublată de ambiție.

Marius Popescu: Care este cartea ta preferată?

Cristian Gațu: E foarte greu să mă opresc la una singură. În ultimii ani mă pasionează romanele-document istoric. Forța de convingere a realității este mai puternică decît orice plăsmuire, fie ea cît de sclipitoare. Dacă e să numesc totuși o carte, am să pomenesc „Cazul Maurizius", de Wasserman, o carte care mi-a obsedat gîndurile tinereții și care-mi revine deseori în minte. Este vorba de un condamnat la închisoare pe viață, un condamnat dintr-o eroare judiciară, pe care o descoperă, după 20 de ani, fiul procurorului care a săvîrșit eroarea. Eliberat după 20 de ani de temniță nedreaptă, Maurizius, victima erorii, omul care a rezistat 20 de ani și ale cărui speranțe au luptat 20 de ani cu deznădejdea, n-are forța să trăiască decît o singură zi în libertate! Sînt desigur subiectiv, dar și acum, după multă vreme de la citirea cărții, îmi amintesc, emoționat, cum eroul cărții a stat 20 de ani în aceeași celulă, privind prin același ochi de geam două ramuri — pe unde se strecura o pată de cer și cîteodată un fir de soare — 20 de ani a privit aceleași două ramuri, aceeași pată de cer și același fir de soare, sperînd că va veni totuși o zi cînd va scăpa de temniță, sperînd că va veni totuși o zi a libertății în care nu înceta să creadă. Și cînd ziua aceea a venit, aproape printr-un miracol, eroul nu mai are forța s-o trăiască. Nu mai poate trăi nici măcar o singură zi pe care o visase 20 de ani!

Marius Popescu: Care este eroul tău — de roman — preferat?

Cristian Gațu: Unul dintre ei este, cu siguranță, Richard Sorge. Altul este eroul colectiv din Groapa lui Eugen Barbu. Altul este Moromete al lui Marin Preda. Altul este Ion al lui Liviu Rebreanu.

Marius Popescu: Care crezi că este cel mai mare sportiv român actual?

Cristian Gațu: Nadia Comăneci. De departe. Ea este ambasadorul nr. 1 al sportului românesc în lume. A atins perfecțiunea.

Marius Popescu : Care crezi că este cel mai mare sportiv român al tuturor timpurilor ?

Cristian Gațu : Greu de spus. Concurează Nadia, Ilie Năstase, dar și Iolanda Balaș, Patzaichin, Linca, Gruia, Voinescu, Constantin... Eu l-aș alege pe Năstase, pentru jocul său de virtuoz al tenisului, neegalat de nimeni în ceea ce privește lovirea fermecată a mingii. Îl aleg pe Ilie, deși n-o să-i iert niciodată înfrîngerea în fața lui Jauffret, la Paris, în Cupa Davis. Jauffret, un jucător pe care Năstase ar trebui să-l bată pornind cu 0-4 handicap de ghemuri în toate cele trei seturi !

Marius Popescu : Scriitorul Albert Camus spunea că tot ce are mai bun datorează fotbalului. Tu ce datorezi handbalului ?

Cristian Gațu : Nu chiar tot ce am mai bun, dar o mare parte din ce am mai bun datorez handbalului.

Marius Popescu : Care sînt și care au fost raporturile tale cu presa noastră sportivă, cu ziariștii ?

Cristian Gațu : Bune și foarte bune. Asta nu înseamnă că nu am avut și unele conflicte cu un gazetar sau altul. Nu pot să sufăr ziariștii subiectivi și orgolioși și nici ei pe mine.

Marius Popescu : Care este ziaristul sportiv pe care-l apreciezi cel mai mult ? Și de ce ?

Cristian Gațu : Ca să nu se supere nimeni, am să-l numesc pe... Petre Gațu. De ce pe el ? Pentru multe motive profesionale. Era, credeți-mă, o adevărată enciclopedie de fotbal și de sport, în general. Apoi era de o corectitudine și de o obiectivitate cum rar am întîlnit. Ținea, îl știam, la un jucător sau altul, dar cînd era vorba de cronică nu ierta pe nimeni. Își călca pe suflet, dar scria tot, fără să îndulcească nimic, fără să avantajeze pe nimeni. Era drept ca un tată și sever ca un tată. Nu greșesc spunînd ca un tată. Pentru că îi iubea pe sportivi ca pe copii, ca pe copiii săi. Iar meseria de gazetar era viața lui. De toate acestea mi-am dat însă seama prea tîrziu. În ultimele momente ale existenței, în stare de inconștiență, și-a mimat întreaga viață ! Cum ? Dormind, mișca mîna de parcă bătea la mașina de scris, ducea mîna la frunte ca și cum s-ar fi gîndit, apoi scutura o țigară imaginară, apoi iar bătea la mașina de scris.

Asta a fost toată viața lui. Bătea cît era ziua de mare la mașină, trăgea cu ochiul la televizor cînd se prezenta un meci, asculta în același timp transmiterea întregii etape la radio, citea toate comentariile străine privind sportul, își nota o mie de amănunte, își fișa totul, știa despre orice subiect mai mult decît oricare dintre cei cu care discuta. Bătea încontinuu la mașină, scria, scria mereu, și fuma, fuma mereu, și așa s-a dus și viața lui, arzînd ca o țigară.

Marius Popescu : Care este după părerea ta sportul cel mai frumos ?

Cristian Gațu : Cînd evoluează Nadia — gimnastica ! Cînd joacă Ilie — tenisul ! Cînd se află în teren echipa României — handbalul !

Marius Popescu : Ai vreun hobby ?

Cristian Gațu : Fotbalul. Îl mănînc cu pîine. Sînt în stare să nu dorm o noapte întreagă dacă televiziunea transmite la 4 dimineața vreun derbi cules prin satelit.

Marius Popescu : Care este omul de la care ai învățat cel mai mult în viața ta ?

Cristian Gațu : Pentru multe întrebări am același răspuns, același nume. Petre Gațu, tatăl meu. Și acum învăț de la el... Îmi amintesc o reacție sau alta a lui, pe care acum 20 sau 15 ani nu le-am înțeles, și-mi dau seama ce model cu totul remarcabil am avut în părintele meu.

Marius Popescu : Care a fost cea mai importantă lecție de viață pe care ai primit-o vreodată ?

Cristian Gațu : Este o întîmplare foarte tristă, pe care aș fi preferat să n-o trăiesc, cu riscul de a ști mai puține despre viață. Timp de un an de zile am încercat împreună cu mama și soția mea să-i ascundem tatălui meu verdictul medicilor în ce privește natura bolii sale necruțătoare, boală care-l măcina. Desfășurarea fulgerătoare a ei l-a adus însă, la un moment dat, la o uimitoare schimbare în interval de numai o săptămînă. Dintr-un om slăbuț, dar cu o mare vitalitate, vioi și muncitor, într-o epavă de numai 40 de kilograme, cu un picior și o mînă paralizate. Am încercat tot ce era omenește posibil să-l salvăm, dar sfîrșitul se apropia rapid și implacabil.

Eram pe vremea aceea în pregătire comună la Cluj-Napoca, în vederea Campionatului mondial din 1974. Eram cu toții în febra preparativelor finale. Eu, vorba vine că

mă pregăteam. Stăteam aproape tot timpul pe la clinică, vorbeam cu doctorii, cu cei care-l tratau pe tata, cu toți cu care intram în contact în mediul clinicilor. Cînd intram la tata în cameră, eram întotdeauna în trening, eram întotdeauna grăbit... Îi spuneam că sînt între două antrenamente... Glumeam, îi mai povesteam ce e nou pe la lot, și toate în mare grabă, să nu cumva să observe vreo atenție deosebită din partea mea, vreo grijă ieșită din comun care să-l alarmeze. Cînd ne întîlneam însă toți trei, mama, nevastă-mea și cu mine, pe hol, pe culoare, plîngeam ca trei copii.

În ultima seară parcă-l văd, mă cheamă cu un semn lîngă el, și-mi șoptește dorința, care avea să fie și ultima sa dorință, de a sta de vorbă numai cu mine.

N-am să uit cuvintele.

— Cristinel, eu am să mor. Vreau să vă mulțumesc pentru tot teatrul pe care l-ați jucat în fața mea, încercînd să-mi ascundeți boala și finalul ei. L-ați jucat așa de bine încît și eu am sperat în... nimic. Boala mi-a luat piciorul, cu care am bătut toate stadioanele, mi-a luat mîna, cu care am scris, dar cu care nu te-am bătut niciodată (sfînta mînă a lui tata, pe care-mi venea să i-o sărut de zeci de ori), mi-a luat vocea și acum îmi ia și puțina viață care mi-a mai rămas.

Cristinel, te-am iubit și am crezut în tine. Să nu mă dezamăgești. Să nu mă plîngi, ci să mergi la Campionatele mondiale și să joci pentru mine, să fie campionatul meu! Am să te urmăresc și am să-ți țin pumnii, ca totdeauna. Rămîi capul familiei, să ai grijă de ea, să o respecți prin muncă cinstită!

A fost o lecție vitală pentru mine.

Am înțeles atunci că teatrul îl jucase și el, nu numai noi, de-a lungul bolii sale. Am înțeles atunci superioritatea omului — cu numai 40 de kilograme — care se luptase eroic cu boala necruțătoare.

Înainte de finala de la Berlin, în vestiar, le-am spus băieților ultima dorință a tatălui meu, care murise înainte de plecarea noastră în R. D. Germană.

La fluierul final, Tudosie și Birtalan m-au îmbrățișat și, plîngînd toți trei, mi-au spus: „pentru nea Petrică, da, și pentru el, am cîștigat meciul de astăzi!"

Era primul meu mare examen pe care-l luam după marea lecţie de viaţă primită de la cel care-mi dăduse viaţa !

Marius Popescu : Te consideri un om împlinit ?

Cristian Gaţu : Da. Cred că sînt un om împlinit. Am o familie bună şi iubitoare, am o locuinţă primitoare, sînt inginer şi locotenent-colonel, sînt maestru emerit al sportului. Toţi din familie sînt sănătoşi, am maşină... Mi-e destul.

Marius Popescu : Ce ai fi vrut să realizezi şi nu ai realizat ?

Cristian Gaţu : Împreună cu colegii mei, sînt în prezent campion naţional (multiplu), campion european, campion mondial şi... vicecampion olimpic. Titlul olimpic l-am scăpat printre degete la Montreal. Eram siguri că o să-l cîştigăm, dar echipa sovietică a luptat extraordinar pentru victorie, iar noi ne-am încălzit greu, şi atunci cînd ne-am încălzit soarta partidei nu mai putea fi întoarsă. Sper însă ca la Moscova, la Olimpiada viitoare, să ne luăm revanşa, iar urmaşii mei să realizeze obiectivul care mie mi-a scăpat.

Marius Popescu : Cînd, la ce vîrstă, ai început să ai un scop precis în viaţă ?

Cristian Gaţu : În vara anului 1963, la obţinerea, printr-un teribil concurs, a unui loc în amfiteatrul facultăţii de construcţii civile, am înţeles că destinul meu a luat un start hotărîtor pentru tot restul vieţii. Voi fi inginer, mi-am zis, trebuie să fiu un specialist cît mai bun. Mai tîrziu, cînd am debutat în echipa naţională de handbal, am ştiut că şi pe pista asta voi avea mult de luptat ca să confirm, apoi ca să mă afirm mai departe etc. Mi-am dat seama că între cele două activităţi şi pasiuni va fi o întrecere pentru întîietate. Din fericire, a fost o întrecere nu un conflict.

Marius Popescu : Care au fost scopurile pe care ţi le-ai propus şi cînd ? Cum ţi le-ai îndeplinit de-a lungul timpului ?

Cristian Gaţu : Cînd eram mic şi începea emisiunea sportivă la radio, pe fondul muzical al prezentării ei, ţîşneam de la lecţii şi defilam sportiv în jurul mesei,

visînd cu gura mare o viitoare glorie sportivă. Într-o zi, cînd am luat o scărmăneală de la mama pentru că-mi neglijasem lecţiile din cauza unui meci de fotbal, i-am spus foarte hotărît bunicii, care mă mîngîia: „Lasă, mamă-mare, că eu, să ştii, tot sportiv mare am să ajung!"

Peste ani, am ajuns să-mi mut defilarea din jurul mesei pe stadioane şi în săli celebre, în pasul imnului ţării noastre dragi.

Tot din copilărie am şi cealaltă pasiune a vieţii mele, construcţia. Îmi plăcea să construiesc din cuburi, din lemne, din pietre, din orice, case, poduri, cetăţi, castele. Şi iată-mă inginer constructor.

Marius Popescu: Care a fost antrenorul tău cel mai iubit?

Cristian Gaţu: Francisc Spier. L-am iubit pentru modul în care m-a respectat — pe mine, un copil — şi m-a învăţat să respect oamenii. L-am iubit şi pentru toate lecţiile de handbal şi de viaţă pe care mi le-a dat de-a lungul anilor.

Marius Popescu: Care a fost antrenorul tău cel mai... puţin iubit?

Cristian Gaţu: Mi-am iubit toţi antrenorii. Îi iubesc şi astăzi şi-i stimez. Tuturor le datorez multă recunoştinţă. Totuşi, pentru a răspunde şi la această întrebare, trebuie să spun că au fost momente în cariera mea de handbalist, mai bine-zis de viitor handbalist, cînd literalmente l-am... urît pe profesorul Eugen Trofin. Da, zău aşa, l-am urît! L-am urît pentru modul cum... dădea cu mine de toţi pereţii ca să fac ce vroia el. Pentru pereţii ăia însă, astăzi îl iubesc ca pe un frate mai mare, şi o să-i mulţumesc toată viaţa pentru tot ce a făcut în folosul meu!

Marius Popescu: Care a fost coechipierul tău cel mai drag?

Cristian Gaţu: Birtalan. Şi Munteanu. Parcă ei mi-au fost cei mai apropiaţi sufleteşte. Nu-i mai puţin adevărat că mai sînt destui băieţi de care mă leagă amintiri de neuitat, băieţi la care ţin mult şi ştiu că şi ei ţin la mine. Goran, Samungi, Gruia, Oţelea, Stöckl, Voina, Dincă, Orban, Belu şi alţii. Cu toţi sîntem prieteni pe viaţă.

Marius Popescu: Care a fost coechipierul cu care te-ai înţeles cel mai puţin.

Cristian Gațu: M-am înțeles cu toți. Pentru că toți erau nu numai handbaliști buni, dar erau și oameni de calitate. Cine nu era om se elimina singur.

Fără îndoială că nu m-am înțeles cu toții în chipul cel mai armonios și mai „festiv" cu putință. Cu Gruia, de pildă, am avut destule „contre" în afara terenului. Adică eu aveam o părere despre un lucru, iar el alta. Și nu cedam nici unul, nici altul. Toate însă pînă la teren. În timpul meciului, eram nu numai prieteni, eram frați. Ne ajutam frățește și treaba mergea strună.

Marius Popescu: Care este explicația ta privind afirmarea și marele succes al handbalului românesc în lume?

Cristian Gațu: Handbalul nostru a avut o școală aparte. O școală superioară. Bazată pe principii sănătoase și puternice. Aș încerca să-i arăt caracteristicile, așa cum le-am văzut eu, dintr-una din băncile sale, ca elev al său. Iată-le:

N-a avut profesori mulți, dar i-a avut buni sau foarte buni, și i-a păstrat mereu la „catedră". Mă gîndesc la E. Trofin, I. Kunst-Ghermănescu, Oprea Vlase, Nicolae Nedef, Valeriu Gogîltan, Fr. Spier, Popescu-Colibași, C. Popescu.

S-a bucurat de succesiunea unor generații de sportivi credincioși, modești, muncitori, tineri cu marele har al muncii!

A avut spectatori puțini, dar spectatorii handbalului au fost o adevărată familie pentru noi toți.

Schimbarea generațiilor, ștafeta lor, s-a făcut întotdeauna cu mult tact și cu maximum de răspundere și competență, nerămînînd niciodată cu o „gaură", un loc gol în echipă.

Handbalul a avut o federație consecventă în idei și principii; poate și pentru că oamenii ei nu s-au vînturat prin tot felul de posturi, ci au rămas pe loc, s-au consolidat, au făcut lucruri bune și au învățat să facă lucruri și mai bune, mereu mai bune.

Handbalul a fost și este un sector de viață socială și sportivă unde s-a muncit întotdeauna mult și cu mare ambiție.

Marius Popescu: Cine te-a ajutat cel mai mult în realizarea ta ca om?

Cristian Gaţu : Familia. Prietenii. Viaţa.

Marius Popescu : Ai un program de activitate pe zile, pe săptămîni şi luni, dacă nu chiar şi pe ani ? Adică îţi propui : astăzi trebuie să fac lucrul acesta, săptămîna viitoare celălalt, luna aceasta cutare lucru ?

Cristian Gaţu : Nu mi-am planificat niciodată riguros activitatea. Nici în handbal n-am jucat după planuri prestabilite. Bineînţeles că mi-am fixat mereu obiective, acordîndu-mi termene-limită pentru îndeplinirea lor. Termenele nu prea le-am respectat, dar obiectivele mi le-am îndeplinit.

Marius Popescu : Care consideri că sînt cele mai mari succese ale vieţii tale ?

Cristian Gaţu : Decorarea mea cu Ordinul Muncii clasa I şi obţinerea diplomei de inginer.

Marius Popescu : Care consideri că este cea mai mare greşeală pe care ai făcut-o pînă acum ?

Cristian Gaţu : Am făcut destule greşeli, în viaţă ca şi în handbal. Cred că cea mai mare greşeală a mea a fost aceea că n-am practicat şi un sport individual. Înotul, de pildă. M-ar fi ajutat cu siguranţă să mă dezvolt mai armonios fizic şi aş fi fost — de ce să mă ascund după vişin ? — mai tare. Am suferit, în cariera mea handbalistică, destul de lipsa forţei.

Marius Popescu : Iată-te şi complexat în faţa forţei ?

Cristian Gaţu : Un complex, cum să vă spun ?, realist... Care nu mi-a provocat coşmaruri, mi-a lăsat intactă luciditatea, şi tocmai cu ajutorul lucidităţii mi-am dat de nenumărate ori seama că mi-ar fi prins nemaipomenit de bine vreo 4-5 kilograme de muşchi în plus şi vreo 7-8 centimetri la înălţimea mea.

Marius Popescu : De cînd eşti căsătorit ?

Cristian Gaţu : De la 26 octombrie 1970. Soţia mea, Tamara Gaţu, este absolventă I.E.F.S. şi profesoară de educaţie fizică.

Marius Popescu : Ce a reprezentat în viaţa ta sportivă soţia ta ? Te-a înţeles, te-a ajutat sau a fost primul tău „adversar“ cu care a trebuit să duci eterne lupte de convingere etc. ?

Cristian Gaţu : Fiind apropiată, prin profesie, de sport, soţia mea m-a înţeles aproape întotdeauna şi m-a ajutat

foarte mult. Cînd eram nervos, din cauza handbalului, în afara terenului de joc, în viața de toate zilele, Tamara era nu numai primul meu sedativ, dar era un adevărat „medic curant“, luîndu-mă, cu mult tact și cu dragoste, ușor, ca pe... copiii mai mari care se îmbufnează lesne. În asemenea ocazii mă uitam la ea, îmi dădeam seama că mă duce cu preșul, dar mă lăsam dus. Și barometrul meu sufletesc o lua din nou spre vreme frumoasă. Povestea asta pe care eu o simplific puțin, reducînd-o la eternul ajutor pe care-l primește cocoșul de la găină, a fost de fapt un important motor al vieții mele sportive. Un motor cu ajutorul căruia am luat de zeci de ori un nou start în lungul și asprul război al performanței.

Marius Popescu : Ai copii ?

Cristian Gațu : N-am și regret nespus. Altfel zis, n-am și-i doresc nespus !

Marius Popescu : Ce-ți dorești, băiat sau fată ?

Cristian Gațu : Orice o fi, sport să facă !

Marius Popescu : Cînd o să-l ai, o să vrei să ajungă celebru ca taică-su ?

Cristian Gațu : Nu ca mine, ci într-adevăr celebru. Îi pun însă... de pe acum o condiție : cartea înainte de toate !

Marius Popescu : Către ce sport o să-l îndrumi ? Tot către handbal ?

Cristian Gațu : Nu. Către înot, fotbal, tenis și schi. Din toate acestea să aleagă el ce i-o plăcea mai mult.

Marius Popescu : Am pornit de la „ce-o fi“ — adică poate să fie și băiat și fată — și am ajuns la „să aleagă EL“. Apoi la fotbal, care înseamnă tot El. Te-ai cam trădat...

Cristian Gațu : Ce să fac, recunosc. Asta nu înseamnă că dacă... primul copil o fi fată n-o s-o iubesc.

Marius Popescu : Îți vei încheia activitatea de sportiv de performanță la clubul Steaua. Poți să-mi spui ce a însemnat, în esență, Steaua în viața ta ?

Cristian Gațu : Steaua a fost culmea vieții mele sportive ! O culme pe care am cucerit-o greu. Am venit la acest club și am găsit o echipă plină cu valori, cu jucători de mare calitate. Din prima zi am fost convins că o să trebuiască să lupt mult pentru a fi și eu cineva, pentru a ajunge și eu un nume în handbalul național. Așa a

și fost. Am luptat mult, nu glumă. Țin minte că treceam prin curtea clubului și mă uitam cu jind la vedete. Astăzi simt că și după mine se uită „bobocii“ veniți la Steaua.

Esențial pentru mine este faptul că la clubul Steaua m-am format ca om, ca cetățean.

Foarte important a fost de asemenea faptul că am găsit la Steaua mediul sufletesc al unui adevărat cămin.

Și am găsit oameni minunați, oameni superiori, caractere puternice care au avut asupra mea o înrîurire, zic eu, dintre cele mai fericite.

O asemenea școală cetățenească și sportivă și-ar dori-o mulți tineri de la noi.

Marius Popescu : Ai fost la Montreal, locul unde a „izbucnit“ steaua sportului românesc care se cheamă Nadia Comăneci. Ce impresie ți-a făcut atunci — ce impresie îți face acum — acest copil-minune al țării noastre?

Cristian Gațu : Este într-adevăr un copil-minune! După succesele Nadiei dobîndite în concursurile premergătoare Olimpiadei canadiene, eram foarte curios să-i văd evoluția la Montreal. Mă interesa în egală măsură sportiva și omul, adică sportiva și copilul... Așa se face că am urmărit-o în permanență, la masă, la antrenamente, la concurs. Trebuie să vă spun că am admirat-o foarte mult, în toate împrejurările, pentru stăpînirea sa, pentru uimitoarea prestanță pe care o avea un copil de 14 ani, în tot ce făcea în concurs și în afara concursului.

Impresia pe care a lăsat-o publicului canadian a fost extraordinară, spectatorii își rupeau mîinile aplaudînd-o, iar la sfîrșitul întrecerilor o așteptau cu miile pentru a o vedea și a o atinge cu degetele... Da, o atingeau cu degetele ca să-și dea seama că nu este un vis, ci o realitate, o mică și minunată realitate omenească de 14 ani.

Nu vă închipuiți ce mîndrie clocotea în piepturile noastre, ale tuturor românilor aflați la Montreal, privind extraordinarul succes pe care l-a repurtat această minunată fetiță a României.

Marius Popescu : Deși a mai fost vorba despre el în aceste pagini, spune-mi cum îl vede Cristian Gațu pe Ilie Năstase?

Cristian Gațu : Talent de excepție, Ilie Năstase a fost cîțiva ani modelul nr. 1 al tenisului mondial, folosind ra-

cheta ca pe un arcuș. Măiestria sa sportivă a întrecut tot ce se văzuse pînă la „ora Năstase". Așa se face că a cucerit inimile spectatorilor, condeiele gazetarilor și sufragiile tehnicienilor.

Ca și foarte mulți iubitori de tenis, am sărit și eu de atîtea ori în sus în fața televizorului privindu-l pe Ilie ce minuni face pe cele mai celebre courts-uri din lume. Trebuie să mărturisesc însă că în afară de marea mea admirație pentru arta sa tenisistică, există și o veche prietenie, prietenia noastră de copii jucători de fotbal, da, de fotbal!, eu la Dinamo și el la Steaua. De mic era un torent de fente și părea predestinat unei mari cariere fotbalistice. Am auzit oameni care regretau că Năstase nu s-a „făcut" fotbalist. Eu nu le împărtășesc părerea — deși mă gîndesc că Ilie ar fi ajuns cu mare probabilitate în echipa României și la fotbal — și mă bucur că s-a ținut de tenis, unde a ajuns, după opinia mea, „momentul" cel mai clasic al acestui minunat sport.

Nu pot să închei considerațiile mele despre Năstase fără a-mi exprima regretul de a nu-l vedea pe Ilie bătînd într-un an pe toate vedetele tenisului mondial, în toate marile turnee: Wimbledon, Roland Garros, Forest Hills, Roma etc. A avut forța și clasa să realizeze și asta. Nu știu ce n-a avut? Poate dîrzenia „feroce" a lui Borg? Poate ambiția și „răutatea" lui Connors? Nu știu. Oricum, marea carieră a lui Năstase îmi lasă umbra unui regret. Ilie a fost un adevărat rege al tenisului și s-a mulțumit cu condiția de prinț...

Marius Popescu: Și încă o... revenire: ce părere ai de un mare fotbalist român, de Dobrin?

Cristian Gațu: Jocul lui Dobrin este o încîntare. El mîngîie mingea și ea îl ascultă ca o îndrăgostită. Cred că este cel mai fin tehnician din fotbalul nostru. Păcat că n-are o viteză mai mare și o condiție fizică superioară. E drept că dacă le-ar avea și pe acestea nu s-ar mai numi Dobrin, ci Cruyff...

Marius Popescu: Și ce părere ai de Dumitru?

Cristian Gațu: Colegul meu de club și bunul meu prieten Liță este, după părerea mea, cel mai complet fotbalist român. Are tot. Putere de luptă, tehnică excelentă, viziune amplă și rapidă în teren, Dumitru creează,

deposedează, aleargă, sare, driblează, plonjează, marchează... Nu cred că-i lipsește vreun procedeu din tehnica fotbalistică.

Marius Popescu : Hai să ne întoarcem la handbal și la handbaliști. De pildă, la Voina. Se spune că el va fi succesorul tău la pupitrul conducătorului de joc atît la Steaua cît și la echipa națională. Ce părere ai despre el ?

Cristian Gațu : Este un talent extraordinar, cum rar apare cîte unul în vreun sport. Radu Voina este un mare polisportiv, avînd calități tehnice și fizice cu totul remarcabile. Este un coleg de mare caracter, cu o sensibilitate rară. Deși în ultimul timp am fost concurenți pe același post, nu-mi aduc aminte să fi avut vreodată cel mai mic conflict sau măcar păreri contradictorii. Cred că nu exagerez cu nimic socotindu-l cel mai complet handbalist la ora actuală din țară și unul dintre cei mai mari handbaliști ai tuturor timpurilor.

Sînt fericit că succesorul meu este... mai bun ca mine. Doresc din toată inima ca Radu să conducă echipa României spre cea de-a cincea victorie în Campionatele mondiale și spre prima medalie de aur olimpică.

Marius Popescu : Ai făcut multe călătorii în străinătate. Poți să-mi selecționezi pentru acest interviu unul din aspectele sociale pregnante care te-a impresionat în chipul cel mai plăcut în periplul tău pe meridianele lumii ?

Cristian Gațu : Desigur că aș putea să evoc, răspunzînd la această întrebare, multe amintiri frumoase. Mă voi opri însă la una dintre ele care s-a fixat foarte adînc în cugetul meu tocmai pentru condițiile cu totul deosebite în care se producea vizita pe acele meleaguri, pe care le știam doar din cărțile lui Pearl Buck : China. Am fost în China populară cu echipa mea, Steaua. Doream de mult să vizitez această țară de legendă și de mari înfăptuiri. Doream de mult, și eram foarte curios, să cunosc poporul său, recomandat de o istorie multimilenară unică. Ei bine, după mulți ani impresiile îmi sînt foarte vii și la fel de calde ca și în zilele vizitei în R. P. Chineză. Totul a fost minunat, totul a fost ca în poveste. M-au impresionat profund simplitatea, modestia chinezului, puterea sa de muncă, optimismul, voința sa. Atît sportivii, cît și oamenii pe care-i întîlnești pe stradă oferă perma-

nent, prin comportare și atitudine o adevărată lecție civică vie pentru orice străin. Nu mai vorbesc de raporturile dintre sportivii clubului nostru și sportivii cu care ne-am întîlnit acolo. Ne-am împrietenit, întîlnirile noastre au fost adevărate sărbători ale sportului, ale ideii de prietenie și colaborare între toți oamenii acestui pămînt.

Marius Popescu : Ai putea să-mi spui și aspectul social care te-a impresionat cel mai neplăcut ?

Cristian Gațu : Înainte de Olimpiada de la Montreal am întreprins un turneu de pregătire în S.U.A. Acolo ne-am dat seama, eu și colegii mei, că plimbarea, seara, pe străzile orașelor americane este un adevărat pericol. Ieșeam să facem cîțiva pași la aer și deodată auzeam, din senin, pocnete de pistol. La început ne venea să plonjăm, așa îmbrăcați, pe stradă, pe trotuar. Apoi, pe orice tip care apărea în fața noastră îl studiam din cap pînă în picioare, noi urmărindu-i mai ales mișcarea mîinilor și felul cum i se prezentau buzunarele, unde puteau să se găsească eventualele pistoale... Explicîndu-i unui amic american teama care ne stăpînea, omul a zîmbit și ne-a spus că și cu zgomotul produs de pistoale te obișnuiești cu timpul. Întrebat de noi cum reacționează el în asemenea situații, americanul ne-a spus candid : „Simplu, îmi fac cruce cu limba în gură și-i mulțumesc lui Dumnezeu că glonțul tras n-a fost pentru mine".

Marius Popescu : Se spune și am auzit adeseori vorbindu-se despre pregătirea psihică excepțională a handbaliștilor noștri. Care este punctul tău de vedere în ce privește acest capitol ?

Cristian Gațu : Se spune un adevăr. Este o realitate că handbaliștii noștri au fost și sînt de regulă foarte bine pregătiți psihic. Multe, foarte multe partide de extraordinară tensiune le-am cîștigat tocmai pe frontul acesta, al tăriei de caracter și al pregătirii psihice. Mă văd din nou obligat să amintesc de marea finală de la Paris cu echipa R. D. Germane, partida aceea memorabilă în care la un moment dat crainicul televiziunii, Cristian Țopescu, nu mai știa nici cît e scorul... Ei bine, cu ocazia acelei finale, în sală se afla un grup de suporteri români, unii veniți din țară, alții de la ambasada noastră din Paris. La începutul partidei, erau foarte entuziaști, ne încurajau

continuu și agitau o pancartă mare pe care scria: România — campioană mondială!" Iată însă că după un timp, destul de scurt dealtfel, scorul a ajuns 3-0 pentru adversarii noștri. În acele clipe, nu știu cum s-a întîmplat, dar ochii mi s-au oprit cîteva fracțiuni de secundă pe grupul susținătorilor noștri. Ce-am văzut? Pancarta era jos, oamenii tăceau, deja resemnați, ba se vedea și dosul pancartei pe care, prevăzători, în fond drăguți, aceiași suporteri scriseseră: „Nu-i nimic băieți, și locul II este bun!" De abia în acele momente am simțit că trebuie să tragem cu dinții de joc, că ne ducem încet și sigur spre înfrîngere dacă nu reacționăm foarte hotărît, dacă nu ne batem „pe viață și pe moarte". Rezultatul se știe.

La același capitol aș vrea totuși să adaug că în cîteva ocazii am plecat la jocuri prea siguri de noi, de victorie. Așa a fost la semifinala Campionatelor mondiale din 1967, cu Cehoslovacia, așa a fost și în finala olimpică de la Montreal, cu Uniunea Sovietică. Prea siguri de noi, eram de fapt nepregătiți psihic așa cum trebuie și am pierdut. Am pierdut, cum se spune, pe mîna noastră.

Marius Popescu: Te consideri un tip de sportiv cu un plus de moral, adică i-ai încurajat, în general, pe alții sau ai avut nevoie de încurajările altora?

Cristian Gațu: Am fost, de mic, un tip de sportiv cu o mai mare forță psihică decît alții. Asta a fost compensația naturii pentru mica mea forță fizică. Uneori, în meciurile cele mai aspre, îmi venea să... mușc pur și simplu din adversarul meu, atunci cînd era prea aspru, prea dur. Mă opream însă de fiecare dată în ultimul moment, cînd stăteam o clipă și mă uitam la viitoarea mea „victimă", care nu de puține ori era mai mare cu un cap ca mine. Alteori zîmbeam, deși ardea sufletul în mine sau aveam sentimentul că alerg pe o plită încinsă. Nu știu de unde-mi veneau toate astea, cred că de la faptul că întotdeauna am fost un mare luptător mic...

Marius Popescu: Ai plecat vreodată la un meci considerîndu-l dinainte pierdut?

Cristian Gațu: Niciodată. Invers da, și am pierdut...

Marius Popescu: Se spune — o repetă adeseori tehnicienii — că handbalul practicat în R. D. Germană, Iugoslavia, U.R.S.S., Cehoslovacia a fost, de-a lungul anilor,

sensibil egal cu cel practicat la noi. Or, handbalul nostru a reușit să urce pe cea mai înaltă treaptă în foarte multe confruntări internaționale. Prin ce „plus" a izbutit handbalul nostru să-și apropie victoriile? Cu alte cuvinte, ce are handbalul românesc decisiv în efortul suprem făcut pentru a-și apropia marile victorii?

Cristian Gațu: Mă gîndesc la două mari atuuri ale echipelor noastre. Primul este mai variat decît al tuturor celorlalte „mari puteri" din handbal. Variația, fantezia noastră ofensivă au fost în repetate rînduri socotite aproape imposibil de contracarat. Și de părerea aceasta au fost tehnicienii reputați din R. D. Germană, Cehoslovacia, Suedia etc. Al doilea, o mare forță morală a echipelor noastre. Ne băteam pînă cădeam jos pentru victorie, pentru izbînda tricolorului nostru.

Marius Popescu: Momentul abandonării competiției de către un mare sportiv este tratat în chip diferit — adeseori contradictoriu — de marea masă de iubitori ai sportului. Unii sînt pentru retragerea vedetei încă în plină glorie, alții sînt pentru ideea că sportivii de excepție trebuie lăsați să-și „tragă ultimul glonte", încheind pe cîmpul de luptă al arenei sportive cariera de performer. De partea cărei tabere este Cristian Gațu?

Cristian Gațu: Eu cred că nu trebuie să-ți tragi nici ultimul, nici ultimele gloanțe pe terenul de sport! Riști să nu mai nimerești ținta, și-atunci ultimul glonte îl tragi — fără să vrei — în impresia pe care au făcut-o ani și ani de muncă și de luptă. Și te poți compromite — fie și parțial — și-i păcat! E dureros să te retragi cînd știi că mai poți avea un cuvînt de spus în sport, dar e mai sănătos. Și mai demn. Pleci cu fruntea sus, puternic, nu ești scos pe ușa din spate cu flori de pensionar în brațe!

Marius Popescu: Care crezi că sînt principalele virtuți ale sportului românesc?

Cristian Gațu: Munca, lupta și fair-play-ul. Virtuți care au crescut din calitățile fundamentale ale românului.

Marius Popescu: Există la unii oameni — nu puțini — prejudecata că sportivii, în general, nu-s în stare de altceva decît să facă jonglerii cu balonul, să dribleze, să fenteze, să sară, să se dea peste cap, neputîndu-se conta pe ei în restul activităților, în treburi serioase. Această pre-

judecată este un efect. Un efect care va dispărea cînd va dispărea și cauza. Or, cauza sînt cei cincizeci, o sută, două sute de pierde-vară eșuați în sport, pentru care au o mai mare sau mai mică aptitudine. Cînd crezi că va dispărea cauza?

Cristian Gațu: Vreau mai întîi să spun un loc comun: pentru marea performanță se muncește enorm. Și se muncește și cu mușchii, dar și cu mintea. Nu poți ajunge sus de tot dacă nu ești multilateral înzestrat, dacă nu cauți să-ți perfecționezi continuu însușirile fizice și psihice. Așa cum bine spune proverbul, nicăieri nu există pădure fără uscături. Nici în sportul de performanță. În sport însă, spre deosebire de alte activități sociale, uscăturile se cam elimină singure. Sau — s-a mai văzut, și asta nu o dată — asiști la fenomenul recuperării uscăturilor, prin corpul cărora începe cîteodată să pulseze o viață nouă. Și vezi uneori „uscături“ care — spre surprinderea multora — se înnobilează și ajung chiar vîrfuri sportive și oameni respectabili din toate punctele de vedere.

Prejudecata care vede în sportiv... urangutanul modern ce știe doar să sară, să dribleze, să boxeze, să dea cu piciorul, ei bine, prejudecata asta pierde teren, îl pierde progresiv, sportul clădește azi infinit mai mult decît strică. Nu contest și „producția“, ce-i drept, redusă, de pletoși ai sportului, a indivizilor care n-au o morală, n-au o conștiință a sportului adevărat, dar remarc numărul mereu mai mare de tineri pe care sportul îi modelează și-i întărește ca oameni de caracter, ca oameni de care societatea noastră socialistă are nevoie, tineri puternici, și fizic și moral, care contribuie din plin la mersul înainte al patriei noastre dragi.

Eugen Trofin (antrenor federal) :

PE ADEVĂRATUL GAȚU L-AM DESCOPERIT LA PIATRA ARSĂ. DEȘI NU PREA ȘTIA SĂ SCHIEZE, SE ARUNCA FĂRĂ URMĂ DE FRICĂ PE PÎRTIE, RISCÎND SĂ-ȘI RUPĂ PICIOARELE ȘI CAPUL PENTRU A IEȘI PRIMUL !

— Ce pot eu să vă zic despre Gațu nu se poate spune !

— Chiar așa lucruri de neacceptat și ieșite din comun ați avea de spus ?!

— Nici vorbă ! Nu la așa ceva m-am referit. M-am gîndit că dacă v-aș povesti toate întîmplările care mă leagă pe mine de băiatul ăsta ar trebui să ne luăm amîndoi vreo două-trei luni de concediu fără plată și să stăm de vorbă toată ziua. Sigur că dumneavoastră ați vrea să vă povestesc măcar întîmplările cele mai semnificative. Nici asta nu se poate ! De ce ? Pentru că toate întîmplările pe care le-am trăit eu cu Gațu ăsta sînt foarte semnificative ! Și o să vedeți de ce.

L-am văzut pentru prima oară în viața mea prin anii '59—'60. La sala Recolta. Era printre copiii lui Spier. Cum l-am văzut, mi-au rămas ochii la el. Deși avea un fizic de țînțar, era argint viu. Făcea de mic orice cu mingea. Din prima zi, nu vă spun nici o gogoașă, ăsta-i adevărul pe care-l știu mulți oameni din handbalul nostru, gîndul meu a fost să-l iau pe Gațu la mine. În echipa mea, unde-i vedeam rolul de conducător de joc, un conducător de joc așa cum visam eu. Deși aveam la Clubul sportiv școlar o echipă excelentă, Gațu nu vroia să vină la mine cu nici un preț. Ba mai mult, de cîte ori juca împotriva echipei mele lupta ca un nebun ca să ne învingă. N-am să uit niciodată, de pildă, o finală între noi, Clubul sportiv școlar, și echipa lui, Școala sportivă numărul 2,

cînd Gaţu ăsta m-a chinuit ca dracu. După ce că antrenorul lui, Spier, ne-a pregătit o surpriză, punîndu-şi jucătorii, mai slăbuţi ca ai mei, să facă un marcaj om la om pe tot terenul, treabă pe care n-o prea fac nici echipele mari, dar prin care se mai ştergea din distanţa valorică dintre echipa mea şi S.S.E. 2, Gaţu a făcut un meci fenomenal. A fost „stăpînul" jocului, a înscris goluri, a fost foarte bun în apărare, s-a mişcat excelent pe tot terenul, înnebunindu-mă, vă rog să mă credeţi, toată partida. Şi erau gata-gata să ne bată, dacă nu aş fi avut inspiraţia să-l bag în echipă, în prelungiri (!), pe un băiat de-al meu mai slăbuţ, unul Gînju, care a marcat în final vreo două goluri extraordinare, noi cîştigînd partida la un punct diferenţă. Ce a fost după meci, nu vă mai spun. Gaţu să moară de ciudă, nu alta !

Ei bine, un asemenea caracter pe mine m-a dat gata ! I-aş fi dăruit tot ce aveam să vină la mine, întîi la Clubul sportiv şcolar, apoi la Ştiinţa, unde făcusem o echipă foarte bună, cu Goran, Marinescu, Moldovan, Bădău, Eftimie, Duca, Samungi, Paraschiv. Ce mai, floare de talente ale handbalului nostru. Îmi lipsea însă, la toată maşinăria mea, Gaţu, fermentul extraordinar pe care-l reprezenta el pentru orice echipă în care ar fi jucat.

Nu concepeam echipa fără Gaţu !

Şi mă tot rugam de el să vină la mine. Degeaba ! Am ajuns să mă înţeleg şi cu taică-su, cu nea Petrică, om minunat la viaţa lui, dar tot degeaba. Cristian nu vroia să vină la mine şi pace. S-a dus la Rapid, după Francisc Spier. Îl vrăjise omul ăsta. Nu mai spun că împotriva mea juca totdeauna de parcă ar fi fost într-o finală a lumii. Vroia el să-mi arate că poate să-mi bată echipa deşi evolua într-o formaţie mai slabă, vroia să-mi dea peste nas, nu ştiu... Cert este că după ce a retrogradat Rapidul n-a mai avut ce face. A venit ca un mieluşel la nen-su Mândel. Vorba vine, ca un mieluşel. Mieluşel în prima zi. În primele ceasuri ! Că pe urmă a început chinul dracului. Jucător capricios. Făcea numai ce vroia el. La început fiecare antrenament era o luptă cu Gaţu. Ca să-l înmoi, am găsit însă o tactică potrivită, care a ţinut cinci ani de zile. Mare amator de fotbal şi el şi încă vreo doi-trei băieţi, eu însumi iubitor de fotbal, le-am băgat la fiecare antre-

nament cîte un meci de fotbal. Cu asta începeam. Aveam două echipe formate, Gaţu era bineînţeles în formaţia adversă, avea el ce avea cu mine(!), să mă învingă la orice, şi cu fotbalul începeam antrenamentul. Cu ocazia asta făceam o bună parte din încălzire şi din pregătirea fizică. După aceea, fără nici un efort din partea mea, băieţii îşi luau toată porţia de handbal, ba uneori chiar şi porţie dublă, că începeam antrenamentul pe la ora trei sau patru şi-l terminam la lumina becului de pe baza noastră de la Institutul pedagogic.

Băieţi inteligenţi, de suflet, jucătorii mei s-au „lipit" într-o echipă admirabilă, care a ajuns să cam sperie campionatul. De exemplu, îmi vine în minte un meci cu Steaua, echipă mare, pe care am bătut-o măr într-o primăvară, după ce la pauză am condus-o cu 6—0 !!! Şi pe Dinamo am învins-o de cîteva ori, astfel că cele două case mari ale handbalului nostru începuseră să ne cam ia frica. Cum noi mai pierdeam şi cîte un meci în provincie, unde se juca mai tare, mai dur, şi băieţii mei erau tineri toţi, şi fragezi, titlurile şi le disputau tot Dinamo şi cu Steaua, dar rolul nostru a fost de multe ori acela de „arbitru" între cele două formaţii-vedetă. De regulă, echipa care pierdea cu noi pierdea şi campionatul, în favoarea rivalei.

Ce să vă mai spun, l-am avut cinci ani în echipă pe Gaţu.

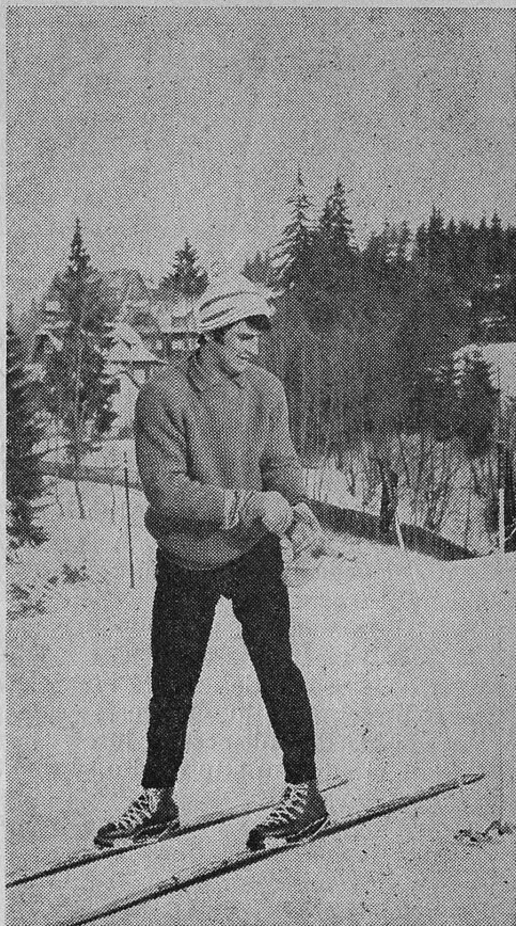
Să vă spun că el era jucătorul cu care comunicam cel mai bine?

Să vă spun că înţelegea handbalul ca nimeni altul şi găsea în cel mai greu joc soluţiile cele mai neaşteptate, dar şi cele mai eficace?

Asemenea lucruri v-au spus, bănuiesc, toţi specialiştii cu care aţi stat de vorbă despre el. Mă gîndesc că poate ar fi mai nimerit să vă spun unde m-am lămurit eu definitiv ce valenţe cu totul ieşite din comun are Omul Gaţu.

...Eram într-o iarnă cu echipa la Piatra Arsă. Pregătire de bază, pregătire fizică, sporturi complimentare, ştiţi dumneavoastră cum este ciclul pregătirii sportivilor în lunile de iarnă. La Piatra Arsă, printre alte sporturi, făceam, fireşte, şi schi. Eu eram un schior bun, cu destulă

Gata echipat pentru un nou concurs de coborîre cu „eternul rival“ nea Măndel-Trofin.

experiență în materie. Gațu era un fel de începător. Adică știa el ceva, dar puțin. Cum rivalitatea dintre noi n-a încetat în nici un domeniu din clipa cînd ne-am cunoscut, Gațu vrînd să mă întreacă în orice joc ne-am fi înfruntat, l-am văzut că vine la mine, pe pista de schi, să ne întrecem amîndoi. „Măi Cristinele, am glumit eu, sîntem în pădure, mă băiatule ! Cum schiezi tu, te pierzi pe aici

și te mănîncă lupii..." Atît i-a trebuit lui Gațu ! Și am făcut cu el nu știu cîte curse. Credeți că s-a lăsat. Nici pomeneală ! Se arunca de nebun în jos, să-și rupă picioarele și capul, nu altceva, dar nu s-a lăsat ! A căzut o dată, de două ori, de zece ori, că ajunsesem să-mi fie frică pentru el, dar de lăsat, nu s-a lăsat.

Atunci am dibuit eu definitiv cine-mi era Gațu ! Și l-am iubit ca pe copilul meu. Păi se putea altfel ? Un asemenea băiat !

Și ca să revin la handbal, să vă spun în încheiere care a fost marele folos pe care Gațu l-a adus ani de zile la Steaua și în echipa națională. Băiatul ăsta „curenta" echipa. Și lucrul acesta se vedea uneori la început, dar se vedea mai ales atunci cînd echipa se învîrtea în gol, cînd nu-i mai ieșeau pașii, cum spunem noi, cînd nu-i mai reușeau toate combinațiile, și adversarul avea un ascendent moral, uneori și pe tabela de marcaj, iar partida curgea spre o înfrîngere sigură. Atunci, în asemenea momente, primul om care se „trezea" pe teren era Gațu. Și, din senin, îl vedeai că scapără, că scoate scîntei... Ușor, ușor, curentul trecea de la el la ceilalți, și se nășteau reacții în lanț, și partida era din nou a noastră. Fermentul Gațu, motorașul electronic Gațu își făcuse din nou datoria. Cîți își dădeau seama de această realitate atunci, imediat după focul luptei, nu știu. Cert este că handbalul nostru îi datorează foarte mult acestui jucător cum n-am mai avut niciodată și cum nu știu cînd o să mai avem.

Nicolae Nedef (antrenor al echipei naționale):

CA ȘI NĂSTASE, GAȚU A SFĂRÎMAT CANOANELE, UIMIND LUMEA CU JOCUL SĂU SCÎNTEIETOR

— Scrieți o carte despre Gațu? Nu mă mir. Aș putea să vă spun și eu o carte despre el... În fine... Adresîndu-vă unui tehnician, nu vă așteptați, bănuiesc, să vă povestesc viața lui cu floricele. În consecință, am să vă vorbesc despre Cristian așa cum mi l-am notat eu în carnetul de antrenor sau în minte...

— Care credeți că este trăsătura dominantă a sportivului de excepție Gațu?

— Vedeți, dumneavoastră ați spus-o, nu eu. Sportivul de excepție Gațu. Așa este. Și așa fiind, vă rog să mă credeți că mai ales în ce-l privește pe Cristian n-aș putea să-i găsesc o singură trăsătură dominantă. Pentru că are vreo două-trei. Și toate la „clasa" excepțional.

Voi începe cu tehnica. Tehnica lui Gațu n-a putut și nu poate fi pusă în canoane. De ce? Pentru că Gațu n-a imitat pe nimeni și nici nu poate fi imitat de nimeni. Ca și toată lumea, nutresc o mare admirație pentru Năstase, fiind puternic impresionat de explozia de fantezie pe care o etalează celebrul nostru jucător de tenis, care la aproape fiecare partidă face și reușește lucruri pe care nu le-a mai făcut niciodată. Cu Gațu, lucrurile sînt cam la fel. L-am văzut în zeci de meciuri aducînd noutăți în jocul său, lucruri pe care nu i le mai remarcasem niciodată. Această aptitudine a avut, vă închipuiți, și efecte-problemă pentru noi, pentru tehnicieni, cărora evoluția neprevăzută a lui Gațu ne crea serioase dificultăți de punere a ei într-un sistem, de încadrare stabilă într-un stil precis de joc. Pe de altă parte, inventivitatea permanentă a lui Gațu, conducător de joc al echipei naționale, a avut ca

efect nemijlocit faptul că, de la meci la meci, evoluția reprezentativei noastre se prezenta cu destule noutăți, cu destule date noi. Asta datorită în primul rînd lui Gațu, conducătorul și catalizatorul jocului nostru. Era acest lucru un avantaj ? Imens. Am să vă dau un exemplu. După cum se știe, în preajma marilor competiții internaționale — campionate mondiale, olimpiade, cupa campionilor europeni — se practică așa-zisul „spionaj sportiv". Echipele puternice își trimit tehnicienii spre a studia din timp jocul celor mai redutabile adversare, punctele lor forte, punctele lor mai slabe, și, în funcție de ele, își pregătesc tacticile de joc pentru întîlnirile directe. În acest scop se fac sute de metri și chiar kilometri de filme, care se studiază apoi, cu grije și amănunțit, de către echipele interesate. Noi, campioni mondiali, am avut deseori „privilegiul" de a fi filmați și apoi studiați cu lupa, cum se zice. Astfel, înaintea campionatelor mondiale din R. D. Germană, tehnicieni ai viitoarelor noastre gazde ne-au filmat meciuri la rînd și ore în șir, spre a ne ghici jocul. Rezultatul ? După studierea a kilometri de film, antrenorul echipei R. D. Germane, Hans Seiler, a ajuns la următoarea concluzie : „Ne pierdem timpul de pomană. Jocul românilor este de fiecare dată altfel, nu seamănă de la un meci la altul !"

Experimentatul antrenor Hans Seiler avea perfectă dreptate. Jocul nostru era de fiecare dată deosebit și-ți pierdeai timpul studiind 10 variante. Noi veneam cu a 11-a, apoi cu a 12-a, a 13-a etc. În fine, ca să revenim la jocul-surpriză al lui Gațu, trebuie să spun că pînă la urmă am mers pe ideea prevederii... surprizelor lui Gațu, în sensul că noi îi ceream să îndeplinească anumite sarcini de joc, pe lîngă care el își făcea și „numărul" sau „numerele" sale, de cele mai multe ori în beneficiul real al echipei. Așa se face că nu o dată „nebunia" lui Gațu (sau uneori a lui Gruia) — așa-i ziceau cei care nu înțelegeau decît a doua zi că nebunia aceea avea un grăunte de geniu — răsturna în favoarea noastră cursul jocului, determinînd un fericit moment psihologic în avantajul echipei.

După cum știe o lume întreagă, Gațu n-are un fizic ideal pentru handbal. E departe, chiar, de tiparul cerut

pentru practicarea acestui joc la nivelul marii performanțe. Ei bine, fizicul lui „de șahist“ — cum îl luau în glumă prietenii lui cîteodată — a fost larg compensat de două atuuri mari. În primul rînd, de o strălucită inteligență de joc, probată în toate momentele-cheie ale partidelor, cînd Gațu înțelegea — înaintea tuturor jucătorilor, iar uneori, mărturisesc, chiar și a noastră, a antrenorilor — care este singura soluție și singura șansă de a obține cîștig de cauză. Firește, prin formația sa intelectuală, de inginer constructor, Gațu era o minte foarte organizată, dar, vă rog să mă credeți, am văzut mulți jucători ingineri și doctori și ce vreți, dar sportiv care să aibă acea acuitate de înțelegere într-un minut, în cîteva secunde, a ceea ce este absolut necesar și obligatoriu ca să salvezi o situație, s-o întorci, s-o cîștigi, un asemenea sportiv ca Gațu n-am mai văzut.

În al doilea rînd, un atu care face de multe ori mai mult decît zece trăsături tehnice : competitivitatea. Avea și are acest Gațu un spirit de competitivitate uimitor, care ne-a lăsat cîteodată și pe noi, antrenorii, paf. Am să vă argumentez. S-a întîmplat nu o dată ca în timpul unor turnee, la un meci sau altul, Gațu să se accidenteze, ieșind într-un picior de pe teren sau cu brațul plin de vînătăi, mă rog, fărîmat, „făcut bucăți“, de-ți era mai mare mila de el. În astfel de situații, medicul echipei, noi, antrenorii, eram, de obicei, de părere să-l menajăm pe Gațu în meciul următor, să căutăm cu toții să se refacă cît mai bine pentru a doua partidă sau a treia. Vorbe în vînt. Hotărîri zadarnice. Dacă meciul următor accidentării lui era un derbi sau, oricum, un joc important pentru echipa noastră, pe Gațu era imposibil să-l convingi să nu intre pe teren. Dacă era lovit, rănit, își scotea pansamentele. Dacă era bolnav și avea chiar și 38 de grade, înghițea un pumn de medicamente, făcea injecții, se ruga de doctor pînă-l omora cu pisălogeala și tot intra pe teren.

Să nu-l oprești pe Gațu să joace, asta știu toți antrenorii !

Gațu, cu excepționala-i personalitate de mare sportiv, era născut să fie titular !

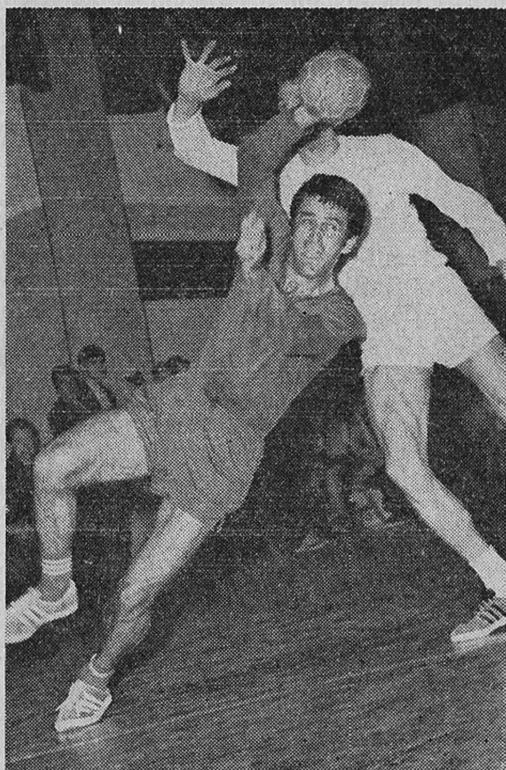
Vedeți, în cariera mea am întîlnit uneori jucători care în situații foarte grele, de mare răspundere, căutau să se

fofileze, să „se dea morți", cum se spune în jargon sportiv, pentru o julitură, văicărindu-se că au întinderi și tot felul de leziuni invizibile. Ei bine, Gațu accidentat cu diplomă, vorba aceea, murea să joace și se ruga, uneori cu lacrimi în ochi, să-l lăsăm să intre în teren !

Asta era Cristian !

De aceea și „mergeam pe mîna lui". Știam că în orice meci și în orice împrejurare, Gațu dă totul, totul din el pentru victoria echipei României.

Vorbind despre psihicul său de învingător și de luptător exemplar, am să vă povestesc o întîmplare care mie, la timpul ei, mi s-a părut hazlie, dar care are un sîmbure valoros și pe deplin edificator în ordinea de idei amintită.

Gațu a găsit o „fereastră" în apărarea adversă și va marca spectaculos

Conducătorul de joc Cristian Gațu a găsit o „soluție verbală".

Ne aflam în Franța, la un turneu, și în zilele de pauză băieții își mai ocupau timpul cu diferite jocuri distractive, spre a se destinde. Gațu, mare iubitor de tenis, joc pe care-l practică binișor, își găsise un partener ocazional de întrecere, pe antrenorul francez Serge Galé, care în prima zi l-a bătut măr pe Cristian. Roșu ca un rac de ciudă, Gațu l-a provocat pe Galé pentru a doua zi dimineața, n-a dormit toată noaptea, iar la ora 6, cînd tot lotul dormea dus la hotel, spiridușul nostru era gata echipat pe terenul de tenis, unde antrenorul francez, foarte fair și înțele-

gînd starea de spirit a campionului nostru, s-a prezentat cu punctualitate la rendez-vous-ul revanșei.

Ajungînd aici, aș vrea să vă spun, ca un fel de concluzie, că strălucitul conducător de joc Gațu a fost mai mult decît un sportiv exemplar, a fost pentru echipă, pentru lot, pentru handbalul nostru o adevărată stare de spirit. *Starea de spirit Gațu!* Ea însemnînd luptă pentru victorie dusă cu o dăruire pînă la abnegație, însemnînd o competitivitate cum n-am mai întîlnit, însemnînd spirit de sacrificiu, însemnînd onoare fără nici o pată în lupta pentru afirmarea culorilor României în marea lume a sportului.

În loc de încheiere, o ultimă amintire dintr-un sac fără fund. Eram cu lotul reprezentativ la Cluj-Napoca, pregătindu-ne pentru Campionatele Mondiale din R. D. Germană. Acolo, în orașul de pe Someș, se afla internat și prețuitul gazetar Petre Gațu, tatăl lui Cristian, care-și trăia ultimele săptămîni ale vieții, lovit fiind de o boală necruțătoare. Cristian, vă închipuiți, era foarte zdruncinat sufletește, nici nu apuca să se antreneze, toată ziua era la doctori, la spital etc. Pentru ca nea Petrică să nu-și dea seama ce se petrece cu băiatul său, Cristian se ducea în camera lui de spital îmbrăcat în trening, mințindu-l că a venit de la antrenament sau că urmează să se ducă la antrenament. În realitate, Gațu nu s-a pregătit aproape deloc, n-avea cum — omenește — să se pregătească pentru acele campionate. Și totuși în R. D. Germană — unde lotul nostru a plecat la cîteva zile după moartea tatălui său — Gațu a fost cel mai bun conducător de joc, a evoluat excelent, a jucat cu toată puterea sufletului său mare, iar în finala de la Berlin primul gol pentru România l-a înscris el. „Golul acesta, mi-a spus în acele clipe Gațu, l-am marcat pentru tata!“

I-am mulțumit cu lacrimi în ochi.

Îți mulțumesc și acum pentru tot ce ai făcut pentru handbalul românesc, dragă Cristiane!

Francisc Spier (antrenor):

UNII SPUN «GAŢU A FOST CEL MAI MARE» ALŢII SPUN «GAŢU N-A FOST CEL MAI MARE». CEEA CE ZIC EU ESTE CĂ DE NECONTESTAT RĂMÎNE INTELIGENŢA UNICĂ, DE JOC A LUI GAŢU. LA CAPITOLUL ACESTA A FOST NR. 1 ÎN HANDBALUL MONDIAL!

— Stimate Francisc Spier, Cristian Gaţu susţine că dumneavoastră l-aţi furat fotbalului. V-aş ruga să vă explicaţi : de ce aţi făcut-o ? Se spune că şi la fotbal avea un car de talent.

— Şi se spune adevărul. Realitatea este că Gaţu avea un excepţional talent în mai multe discipline sportive. Şi la fotbal, şi la baschet, şi la handbal, şi la altele... Că l-am furat eu fotbalului este de fapt numai o jumătate de realitate. Acum, cînd nu mai este printre noi Nea Petrică Gaţu, săracu', acest om excepţional, tatăl lui Cristian, pot să vă spun toată povestea „răpirii" băiatului din lumea fotbalului. Deşi era mort după jocul-rege, nea Petrică a vrut ca fiul său să facă o facultate, şi pe deasupra o facultate serioasă, „să iasă băiatul om!" ; făcînd fotbal, nea Petrică se îndoia că fiul său va putea să urmeze şi o facultate ca lumea. Ne-am sfătuit amîndoi, am vorbit şi cu Fane Stănculescu, antrenorul lui Cristinel la juniorii fotbalişti ai lui Dinamo, şi am hotărît să-i schimbăm macazul lui Gaţu cel mic. I-am aşezat talentul pe altă linie. Şi n-a regretat nimeni. Nici Cristian, care a ajuns în handbal la satisfacţii mari şi într-un termen foarte scurt în raport cu toţi marii jucători pe care i-am avut.

O să mă întrebaţi, poate, ce mi-a căşunat mie, antrenor, pe copilul acesta. Fiind omul cu care Gaţu a învăţat

handbalul de la A la B, de la O și I la „OI", am să vă spun în primul rînd o observație de învățător. Gațu prindea extraordinar de repede totul! Orice mișcare nouă, orice combinație nouă, orice element de joc nou. Asimilarea foarte rapidă și exactă este un indiciu foarte prețios pentru orice dascăl. În al doilea rînd, Gațu a prins gustul handbalului ca un adevărat pasionat al jocului. Nu spun că a optat numai pentru handbal. N-ar fi adevărat. Pe el îl rodea și-l atrăgea în continuare și fotbalul. (Făcînd o paranteză, aș vrea să vă spun că multilateralitatea lui Gațu mi-a sărit în ochi în cîteva „examene" cu totul neobișnuite. De pildă, atunci cînd baschetbaliștii din echipa noastră de handbal au învins echipa de... baschet a școlii sportive. Sau cînd băieții mei au învins la cros, care este proba-mamă a atletismului, echipa de... atleți a școlii. Sau cînd într-un meci de fotbal de neuitat, jucat la Sinaia, împotriva unei echipe în care jucau Lucescu, Strîmbeanu, viitorul atacant de la Jiul — Bimbo Ionescu, echipa noastră, cu un Gațu sclipitor în teren, a învins cu 4-1! Din toate aceste semne, mi-am dat de la început seama că Gațu este sortit să ajungă o mare valoare în orice ramură sportivă ar fi perseverat să lucreze). Aud că și astăzi iubește fotbalul. Și nu văd nimic rău în asta. N-am văzut nici atunci. Știam chiar că, pe vremea aceea, Gațu se ducea „în secret" și la antrenamente la fotbal și pe urmă venea la noi, la handbal. Erau chiar zile cînd dimineața se ducea la fotbal și după-amiaza venea la noi. Eu mă făceam că nu știu și-l lăsam să-și vadă de treabă, căutînd însă, bineînțeles, să-l atrag cît pot spre handbal. Pînă la urmă tot el trebuia să aleagă. Și a ales. A ajuns să-i placă în așa măsură handbalul încît a fost în stare ca între două examene de bacalaureat să vină la antrenament. Nu vă spun nici o brașoavă. Așa a fost. Dimineața a avut examen scris, a venit la prînz la teren și mi-a spus, n-am să uit niciodată cuvintele lui: „Nea Feri, dacă reușesc s-o adorm pe mama după-amiază, vin și eu la antrenamentul de astăzi!" Și a venit. A doua zi s-a dus la examenul oral și a luat notă foarte bună!

Am să vă mai subliniez o trăsătură a lui care mie mi-a impus foarte mult. Fidelitatea. Față de colegi, față de antrenor. Ajuns să fie repede remarcat în handbalul nostru, Gațu a fost solicitat de toate echipele mari de la noi. Dinamo, Steaua, Știința. Peste tot ar fi avut condiții incomparabil mai bune și totuși a venit după profesorul lui, nea Feri, la Rapid. Asemenea gesturi nu le face uneori nici copilul tău... Deci băiatul ăsta a fost un caracter, un caracter adevărat, de mic.

Pentru că nu aș vrea totuși să-mi taxați aceste mărturisiri drept o frumoasă pledoarie sentimentală, am să mă întorc la principala valoare despre care vorbim acum, la valoarea handbalistică propriu-zisă a lui Gațu. În fond, ea este esențială, și a determinat și apariția cărții dumneavoastră. Vreau să vă spun că Gațu s-a afirmat foarte repede și foarte puternic în handbal pentru că a învățat totul și a aplicat creator fiecare lucru pe care și l-a însușit. Așa se face că sub ochii antrenorilor săi elevul Gațu a ajuns neașteptat de iute „profesorul Gațu" pentru ceilalți coechipieri. Credeți-mă, nu exagerez. Gațu, ca și Folbert în baschet, dar fără îndoială mai mult decît el, este un creator de procedee. Au venit după el băieți care de care mai dotați, care au încercat să facă ceea ce făcea Gațu. Chiar dacă nu i-au învățat toate „șuruburile", au luat destule de la el. Și vor mai lua. Știți, stînd de vorbă cu dumneavoastră, mă gîndesc ce film extraordinar de spectaculos și de util s-ar putea face lipind cap la cap secvențele filmate cu Gațu în diferite meciuri interne și internaționale. Proiectate pe ecran, evoluțiile lui Gațu ar compune unul din cele mai senzaționale documentare sportive care s-au realizat vreodată. Închipuiți-vă, să privim două-trei ore erupția vulcanică a lui Gațu ! Ce spectacol ar fi !

... Pentru că mă gîndesc că ultima mea idee ar putea să-l conducă pe un drum greșit pe cîte un cititor al cărții despre Gațu, aș vrea să vă spun — și să rezolv — o problemă care s-a tot pus, ani la rînd, în legătură cu această mare vedetă a handbalului nostru. Multă lume — spectatori și specialiști — a trăit cu impresia că Gațu joacă pentru public. Pentru galerie. Pentru spectatori. Nimic mai fals ! Eu îl știu pe băiatul ăsta de copil, l-am

și urmărit, pas cu pas, în perioada maturizării sale ca om și ca jucător, apoi în perioada afirmării sale depline, ca o valoare recunoscută, în handbalul mondial. Gațu nu a jucat pentru spectatori! N-a jucat pentru a cuceri galeria! N-a făcut fente de mare efect pentru a-și face din public un aliat! Fentele lui Gațu au fost — și sînt — fente tactice! Virtuozitatea lui n-a fost un scop în sine, ea a ieșit în evidență pentru că nu putea să nu iasă. Realitatea este că Gațu vroia să facă un lucru sau altul bine și ieșea un lucru extraordinar. Cred că acesta este de fapt secretul marilor valori în toate domeniile de activitate. Oamenii de mare clasă vor să facă treaba bine și o fac excepțional!

Am mai putea face împreună încă multe variații pe aceeași temă, dar eu mă gîndesc să vă propun un final de sinteză. Desigur, despre Gațu s-a vorbit și se va mai vorbi încă foarte mult. Unii au susținut și susțin că Gațu este „cel mai mare", alții nu sînt de părerea asta. Deși am și eu o părere în această dispută, vreau să le propun tuturor o idee care mie mi se pare incontestabilă. Dacă la „sumă" nu poți spune cu siguranță dacă Gațu a fost sau nu „cel mai mare handbalist de la noi", la un capitol, la cel al inteligenței de joc, eu cred că el nu are rival în întreaga lume! Am văzut sute de partide ale lui Gațu și pot să spun că de nenumărate ori ceea ce făcea el pe teren erau demonstrații pe viu ale inteligenței transformate în handbal. V-o spune un dascăl și un vechi antrenor al acestui joc.

Pandele Cîrligeanu (arbitru internațional):

JUCĂTOR DIN CELEBRA FAMILIE LAKEMAKER—DUDA—POPOVICI—MAXIMOV. GAȚU ÎNSĂ AVEA O SCÎNTEIE ÎN PLUS!

— Am 22 de ani de cînd sînt arbitru internațional, așa că mă puteți crede că am văzut și că știu cam tot ce s-a petrecut în această perioadă în handbalul mondial. Pentru că dumneavoastră scrieți o carte despre Cristian Gațu, aș vrea să vă spun că apariția lui Gațu în handbal a fost unul din fenomenele cele mai fericite ale sportului nostru. Nu fac această afirmație mare de dragul de a vă... ajuta să scrieți cartea dumneavoastră! Să nu credeți acest lucru! Am văzut jucători foarte înzestrați, multilaterali, și la alte echipe mari. Lakemaker (R. D. Germană), Duda (Cehoslovacia), Popovici (Iugoslavia), Maximov (U.R.S.S.) sînt cu toții celebrități în handbalul mondial. Toți patru jucători cerebrali, de creație, care au ridicat de nenumărate ori tribunele în picioare prin execuțiile lor. Maximov și Duda au avut în plus capacitatea de a marca mai multe goluri decît Gațu, ceea ce în orice joc pe goluri contează mult. Și totuși, Gațu a fost incontestabil mai mare decît toți acești patru mari! De ce? Pentru că în orice joc, și mai ales în partidele disputate cu echipa unuia dintre ei, Gațu ieșea deasupra cu o scînteie în plus! Scînteia cu care aprindea partida, scînteia cu care stabilea un curent de mare tensiune în echipa noastră, superioară tensiunii la care evolua adversarul.

Ce înseamnă acest lucru?

Înseamnă, adeseori, totul.

Înseamnă recuperarea unei diferențe de goluri, înseamnă detașarea în învingător, înseamnă superioritatea iscată de acea scînteie... în plus.

Dacă îmi permiteţi să vă explic în situaţii handbalistice ce înseamnă şi cum apare o asemenea scînteie, am să vă dau două exemple clasice. Vedeam scînteia lui Gaţu la pasă, la angajare, cînd mingea pe care o transmitea jucătorului nostru n-ar fi ghicit-o — în ceea ce priveşte adresa — nici un adversar, nici un coechipier, nici un spectator şi nici unul din cetăţenii judeţului în care se juca partida! Am văzut zeci de asemenea angajări extraordinare făcute de Gaţu. O altă ipostază în care, de asemenea, Gaţu era de-a dreptul fenomenal era intercepţia! Şi la fotbal, unde se joacă cu piciorul, este greu să interceptezi o pasă, darmite la handbal, unde transmiţi mingea cu mîna, deci cu o adresă mult mai mare. Ei bine, Gaţu simţea, judeca, intuia cu genialitate, nu mă sfiesc de acest cuvînt, intuia nemaipomenit intenţia adversarului, era acolo, răsărea din pămînt, intercepta balonul şi, în loc să primim noi gol, din contraatacul lui ieşea gol în favoarea noastră. De cîte ori s-a întîmplat acest lucru ? De nenumărate ori !

Aş putea să vă mai povestesc că-l ştiu pe Gaţu de copil, de pe vremea cînd antrenorul Spier îl ţinea în mînă ca pe un diamant, înţelegînd de pe atunci ce talent ieşit din comun creşte în curtea lui, şi l-am văzut urcînd pînă sus, acolo unde nu ştiu cine şi nu ştiu cînd va mai urca cineva.

Ţin totuşi să vă mai spun că l-am văzut pe Gaţu evoluînd în zeci de partide peste hotare şi n-a existat sală, n-a existat oraş în care numele lui Gaţu să nu fie foarte repede învăţat de toţi amatorii de handbal, care-l „adoptau" din prima zi pentru jocul său strălucitor în inteligenţa şi spectaculozitatea lui. Peste tot unde l-am văzut evoluînd, şi l-am văzut, repet, în multe locuri, Gaţu a fost un excelent şi remarcabil ambasador al sportului românesc, comportîndu-se ca atare şi fiind primit ca atare.

Lucian Grigorescu (secretar al Federației române de handbal):

UN JUCĂTOR CA GAȚU SE NAȘTE, NU SE PREGĂTEȘTE

— Să știți că nu sînt dintre aceia care fac filozofie din handbal. Pentru mine lucrurile sînt clare și nu văd de ce le-aș complica. Pînă la apariția lui Gațu, n-am avut nici un alt jucător care să aducă a... Gațu.

El a fost o „premieră românească" și, mi-am dat ulterior seama, o „premieră mondială". Prin ce a fost o premieră? Printr-o inteligență de joc sclipitoare pe care a transformat-o în o mie de gesturi și mișcări și fente și scheme și combinații grație cărora și-a condus ca nimeni altul echipa la victorie. Pentru mine nu încape nici o îndoială, Gațu a fost și este cel mai cerebral handbalist pe care l-am văzut vreodată. Mă refer, evident, la gîndire exprimată în joc.

Sincer să fiu, mă îndoiesc că vom avea curînd un al doilea Gațu. Pentru că asemenea jucători se nasc, nu se pregătesc. Este foarte greu să apară un alt handbalist cu toate datele lui Cristian. Să fie conducător de joc ca el, să fie un luptător de calibrul lui, să aibă uluitoarea lui îndemînare tehnică. De obicei, un jucător cu numai una din aceste trei calități poate fi considerat un jucător bun sau foarte bun...

I. Kunst-Ghermănescu (președintele Federației române de handbal) :

GAȚU A FOST UN UNICAT MONDIAL !

— Printr-o sumă impresionantă de calități, unele dintre ele la clasa excepțional, Gațu a fost, după părerea mea, un unicat mondial, cum nu cred că vom mai vedea prea iute.

Pentru mine, ca tehnician, „fișa" calităților lui Gațu a fost cea mai bogată fișă din cîte am avut ocazia să cunosc. Dar pentru a nu lăsa impresia că vorbesc pe deasupra lucrurilor, am să punctez tot evantaiul dotărilor acestui excepțional handbalist.

— Dotat cu o îndemînare sinonimă, adeseori, cu prestidigitația. Făcea cu mingea ce vroia. O ascundea, o scotea „la lumină", o transmitea uluitor.

— Jucător de mare viteză, atît viteză de execuție, cît și viteză — explozivă — de reacție.

— Sportiv de mare orgoliu, în sensul pozitiv al cuvîntului. Ținea, ca nimeni altul, la renumele echipei, la renumele lui de jucător.

— Nemaivăzut spirit de competitivitate ! Vroia să cîștige în orice joc era angrenat. La handbal lupta pînă cădea jos, dar nu ceda.

— Inteligență scînteietoare de joc, creatoare în aproape fiecare fază.

— Foarte bun coechipier.

— Extrem de altruist. Unii nu l-au înțeles, considerînd că jocul lui era individualist, că sacrifica totul de dragul fentei, al spectacolului. Mare greșeală ! Gațu a făcut joc individual — nu individualist — prin care și-a pus întotdeauna în valoare coechipierii, cărora le-a creat adeseori situații excepționale în teren.

— Cu un fizic care nu spunea prea multe, ba chiar spunea puţine lucruri, Gaţu a avut o rezistenţă cu totul ieşită din comun.

— Extraordinară intuiţie ! Numeroasele şi foarte spectaculoasele lui intercepţii s-au datorat faptului că gîndea odată cu adversarul, iar uneori chiar înaintea lui ! Aşa se face că adeseori reuşea să anihileze jucători net superiori fizic lui.

— O calitate pe care n-am mai întîlnit-o, imprevizibilul în jocul acestui mare handbalist ! La Gaţu, totul era atît de neprevăzut în ceea ce priveşte direcţia, sensul, acţiunilor lui încît aveam cîteodată impresia că ştie cum începe o fază, dar nici chiar el nu ştie cum o va continua ! Era atît de fenomenal de spontan, avea un asemenea „radar“ de cuprindere a posibilităţilor de joc, încît alegea fulgerător, în plină acţiune, continuări la care nimeni — şi eu susţin că nici el — nu se aştepta !

— Ce a reprezentat, în sinteză, Cristian Gaţu în handbalul românesc ?

— Triumful handbalului de creaţie, triumful inteligenţei !

Hristache Naum:

GAȚU? VEDETĂ, MARE VEDETĂ, DAR ȘI UN STRĂLUCIT MOMENT DE REFERINȚĂ!

— Iată, am îmbătrînit! Mi-o spun nu atît anii, cît amintirile adunate ca jucăriile în tolba lui Moș Gerilă. Dulcea reverie are un insidios parfum trist-nostalgic, iar consolarea experienței acumulate este palidă, neîndestulătoare. De aceea desfac cu greu baierele sacului cu amintiri și arareori cu plăcere. O fac acum, la rugămintea bunului meu prieten și coleg de breaslă Marius Popescu. O fac acum cu sentimentul că-mi ușurez o povară...

Ce a însemnat Cristian Gațu, dincolo de un moment de referință pentru handbal, pentru sport, pentru spectatori, pentru mine?

Ce va însemna el de acum încolo pentru sport, pentru societate?

Întrebările pe care mi le pun — și la care voi fi nevoit să răspund... — încearcă nu numai să contureze, din unghiul meu de vedere, o mare personalitate a sportului mondial, ci să și facă — prin el — o legătură între trecut, prezent și viitor, între acești timpi care reprezintă viața unui om. Așadar...

Cristian Gațu a fost — și este — monumental prin marea sa contribuție pe care a adus-o sportului. El a făcut să troneze pe dreptunghiul terenului inteligența, a dat acestei mari calități a omului o pondere hotărîtoare în marea zbatere pentru victorie. Veți obiecta, desigur: Gațu al nostru este oare singurul care a înarmat brațul cu forța gîndirii, este el unicul care a dat prioritate rațiunii în disputa cu sine însuși și cu alții pentru... mai repede, mai sus, mai departe, este el solitar în încercarea

de a impune fantezia în arenă? Nu. Pretenţia ar fi absurdă.

Gaţu are, totuşi, un mare atu faţă de mulţi dintre predecesorii săi. El a impus inteligenţa — ca factor determinant şi nelimitativ — într-un moment cînd handbalul abandonase tendinţa romantică, transformîndu-se într-o veritabilă şi acerbă bătălie, cînd în terenul disputei contactul între echipe luase forma unor lupte de gladiatori, „supravieţuitorul" (admiteţi, vă rog, exagerarea!) fiind declarat învingător. În acest moment al glorificării muşchilor, Cristian a amintit sportivului-om că ceea ce îl deosebeşte esenţial de celelalte vieţuitoare ale planetei este tocmai inteligenţa sa, puterea sa de judecată. Şi i-a demonstrat-o! Cu har drept scut, cu pasiune, cu sîrguinţă, el a intrat între „zmei" şi i-a îngenunchiat, i-a ridiculizat uneori, i-a obligat să admită, în final, incontestabila superioritate a minţii. Desigur că Gaţu n-a închis „era" supremaţiei muşchilor, dar a întîrziat-o în ascendenţa sa, a diminuat-o, a obligat-o să reflecteze dacă nu cumva omul trebuie să domine lupta prin raţiune, dacă nu cumva oamenii, despărţiţi doar pentru o clipă în tabere adverse, trebuie să fie împreună, şi numai împreună, victorioşi. Cristian Gaţu şi-a educat în acest spirit nu numai generaţia din arenă, ci şi generaţiile din tribună. Celor învăţaţi să exulte pentru corida dintre oameni, el le-a deschis gustul pentru un sport-artă, cu atributele sale estetice, spre un sport care-şi distribuie cu altruism gloria şi asupra terenului limitat şi asupra tribunelor. Gigantismul olimpic care poate, după opinia mea, să distrugă visul lui Pierre de Coubertin, foamea neostoită de victorie sportivă cu orice preţ sînt capabile să năruie credinţa lui Gaţu. Au şi început să apară superjucătorii (talie obligatorie: peste doi metri!), antrenorii de seniori cer cu disperare colegilor lor de la juniori numai giganţi, apărările handbalului îşi propun să-şi mărească angajamentul fizic, de fapt aspra corecţie a adversarului aflat în atac, se solicită fără încetare oprirea cu „orice mijloc" a omului din faţă. Se vor mai găsi probabil şi alte arme, la fel de ascuţite. Dar mereu ne vom aduce aminte de „momentul Gaţu" şi ne vom ajusta pornirile, judecăţile. Va fi, poate, refugiul acelor zile...

În fond, cum s-a exprimat acest sportiv ideal în arenă?

De ce este el mai mult decît rafinatul tehnician Gh. Gruia, omul victoriei de la Paris, mai mult decît truditorul Cornel Oțelea sau năpraznicul șuteur Ștefan Birtalan?

Cristian Gațu a readus nu numai farmecul fentei și al agilității de prestidigitator care, uneori, pot fi sau pot deveni gratuite. El a demonstrat că prin acțiuni gîndite, executate accelerat, prin raționament rapid, poate fi expulzat din arenă contactul fizic aspru, faza se poate derula clar și eficient, cu „dantelării" avînd scop definit, pînă în preajma omului dezlănțuit, pentru ca apoi, într-o fracțiune de secundă, mingea să zboare în mîna colegului rămas fără supraveghere și de acolo în plasă. Am văzut la Berlin, în finala celui de al patrulea succes al handbalului românesc în lume, sportivi uluiți de traiectoria balonului, neînțelegînd pur și simplu cum a ajuns în plasă!

Inteligența îți permite să plămădești mii de variante și să faci nevolnică riposta pregătită. Hans Seiler, un om cu părul albit între vedete, recunoștea — nu fără amar în glas — că aceasta este singura armă căreia nu-i poți preîntîmpina loviturile. Glorifica, de fapt, inteligența. Nu era vorba — susținea el — de dezlegat un rebus, ci de învățat o limbă nouă pentru a descoperi comori noi.

Văzusem cîndva, pe „Republicii", ceva asemănător. O „trupă" de baschetbaliști, Harlem Globe Trotters, mă încîntase. Dar în noaptea aceea de vară, mergînd pe Splai și rumegîndu-mi bucuria, i-am descoperit și urme de tristețe. Virtuozii erau, de fapt, niște clovni, pentru că unicul lor scop era acela de a produce uimire. Întrecerea era regizată, iar măiestria — cu adevărat existentă — umilită de dragul epatării. Neexistînd emoție, ci numai uimire, nefiind vorba de o reală întrecere, totul dispărea ca după un spectacol de varietăți. Mișcarea era învățată și nu născută. Adevărata bucurie am simțit-o după ani și ani, datorită lui Gațu.

El a fost și este admirabil pentru că s-a străduit și a reușit de minune să dea minții prioritate, a gîndit fie-

care gest, intuind că o tonă poate fi ridicată cu un deget dacă-ți pui mintea la contribuție și nu spinarea.

Este posibil ca unii dintre cititori să mă acuze de idealizarea unui portret.

Nu neg că am accentuat, poate, unele trăsături.

Dar ele existau. Există.

Poate că nu le-am oferit culoarea dorită pentru că n-am suficient talent pentru un om atît de mare sau pentru că nu le-am pătruns suficient de adînc sensul. N-am citit manuscrisul cărții prietenului meu. Sigur, el va fi reușit mai bine să descifreze această viață sportivă exemplară, să redea cititorului mai bine contururile unui gigant sportiv real.

Simt, în final, o dorință irezistibilă să elucidez o problemă care a stîrnit o ușoară vîlvă la vremea respectivă. Exact cu un an în urmă (mă refer la data cînd scriu aceste rînduri), am analizat în ziarul „Sportul" contribuția de moment a lui Cristian Gațu în echipa națională. Mi-am spus cu onestitate și sinceritate părerea asupra unor greșeli pe care jucătorul adulat de public le săvîrșea într-adevăr. Porneam de la faptul, scuzabil pentru Cristian, că nu întîlnisem perfecțiunea și nici nu credeam că există. Deci, că și vedetele greșesc, că tocmai lor — și în primul rînd lor — este bine să le-o spunem. Fire mîndră, celebrul jucător n-a acceptat dojana. Prin „conexiuni" de mine știute, mi-a declarat un război pe care nu l-am acceptat, deoarece nu-mi vedeam adversarul. A urmat răspunsul, urban, găzduit de revista „Flacăra". Și-apoi, mai puțin urbane, mici „atenții" trimise prin colegi de breaslă (întotdeauna gata să-ți facă o... bucurie), cunoscuți și necunoscuți, refuzul de a mă saluta.

Era clar. Înfocatul luptător cu arma ascuțimii minții n-a înțeles nici sensul, nici rostul cuvintelor mele. Poate că singur ar fi reușit, ajutat (așa cum nu obișnuiește în teren) însă n-a reușit. Într-un fel — păcat, într-altul — nu. Cristian (Cristinel pentru mine, chiar și atunci cînd îl vor ajunge bătrînețile) mi-a dovedit prin acest cusur că este și el om ca și mine, ca și dumneata, citi-

torule. Mi-ar fi plăcut oare mai mult dacă l-aş fi ştiut fără prihană ? Icoanele sînt reci, neînsufleţite. Iar noi...

De aceea îl iubesc tot atît de mult pe Cristian Gaţu (sau poate mai mult) şi am să amestec „bunele cu relele“ replămădindu-l în minte, dîndu-i conturul real. Acela al unui foarte mare sportiv, al unui om cu balanţa înclinată pînă la refuz în partea calităţilor. Acela al unuia dintre noi, dintre semenii noştri, cu care te mîndreşti.

Ovidiu Ioanițoaia:

ULTIMUL MARE POET AL HANDBALULUI

— A trebuit să ne însoțim de necazul din Danemarca pentru a constata cît de mare a fost rolul pe care l-a jucat Cristian Gațu în economia handbalului românesc. Un rol atît de complex încît tare mi-e teamă că multe generații se vor mai primeni la semicerc pînă va izbuti handbalul nostru, altfel abundent în talente și abundent în idei, să mai inventeze un al doilea Gațu. Firește se vor găsi destui care, puși față-n față cu afirmația de mai sus, vor zîmbi strîmb și vor privi de la balcon, iar aceia nu vor fi, sînt gata să pariez un coș de mere contra unui coș de rumeguș, decît cei care, din motive subalterne, au hotărît să-l lase pe Cristian acasă, să priceapă băiatul că una e meritul și alta e funcția. Numai că eu, fără să întind cuiva mîna de ceartă, am s-o țin pe-a mea, susținînd că alta ar fi fost, la mondialele-1978, povestea cu Gațu în teren, știind să înfierbinte sau să înghețe jocul ca nimeni altul, posedînd arta de a se strecura ca o nălucă printre adversari, deținînd secretul, care uneori se învață, dar care nu totdeauna se învață, de a trimite publicul în delir și adversarii în restriște.

Într-un fel, îmi vine să cred că, odată cu plecarea lui Gațu, lumea handbalului de la noi și de pretutindeni, asaltată tot mai mult de încrîncenarea staturii și forței fizice, va rămîne mai săracă, la fel cum i se va întîmpla tenisului după ce Ilie Năstase, romanticul întîrziat al rachetei, va fi silit de timp și de uzură să-și ia la revedere și să se mute în tribună. Acum, ca să fiu sincer pînă la capăt, comparația aceasta s-ar putea să nu fie prea

exactă, fie și numai pentru faptul că unul a ajuns la glorie în cadrul unei echipe, iar celălalt și-a croit renumele de unul singur. Dar pentru mine ea rămîne valabilă integral și dacă m-ar pune cineva să mai caut, m-aș opri la Nadia Comăneci, la efortul ei extraordinar de a se autodepăși, la munca ei fără limite, la talentul ei unic, virtuți care nu i-au fost străine niciodată omului despre care scriu.

Ca să ajungă ceea ce a ajuns, adică unul dintre jucătorii pe care istoria handbalului îi va reține în primele pagini, cu drept de includere în orice antologie sportivă, Gațu a trebuit să muncească enorm. Abilitatea lui înnăscută, care l-a făcut la un moment dat să aibă de ales între fotbal și handbal, nu i-ar fi fost suficientă pentru a-l catapulta către vîrfurile piramidei, dacă foarte tînărul — pe atunci — învățăcel n-ar fi însoțit-o de o muncă perseverentă, de la principiile căreia nu s-a abătut nici o clipă. Cu vremea, pe măsură ce handbalul s-a perfecționat (sau a dat înapoi, e greu deocamdată de spus, vorba poetului, om muri și om vedea), chemînd la semicerc oameni din ce în ce mai înalți și din ce în ce mai robuști, capabili să arunce la poartă sau să lovească pe furiș cu aceeași violență, însingurarea fragilului — prin raportări — Gațu — a devenit tot mai evidentă. Mulți s-au temut pentru el, dar el s-a temut cel din urmă. Ambițios și tenace, dăruit cu o inteligență sclipitoare, a găsit noi resurse și noi soluții nu doar spre a rămîne în competiție, ci și spre a-și menține și consolida pozițiile de lider, fiind nevoie în toată această poveste, ce pare simplă, dar care n-a fost, de un efort care de cele mai multe ori nu stă decît la îndemîna marilor caractere.

Uneori, ce-i drept, a jucat cam prea mult pentru el. Dar în majoritatea zdrobitoare a meciurilor a jucat pentru echipă, inventînd situații de gol cu o fantezie de-a dreptul diabolică, mărind pînă la glorie cota de participare a unor coechipieri, al căror servant fidel a știut să fie, fără să se înfumureze și fără să revendice. Îndrăznesc să cred, oricît de frică mi-e de opiniile care taie în carne vie, că fără Gațu nu l-am fi avut nici pe Gruia și nici pe Birtalan, extraordinari jucători prin ei înșiși, dar ajutați în cariera lor de mingile, derutante

pentru alții, utile pentru ei, plecate din mîna lui Gațu după geometrii năstrușnice, adesea născute la granița dintre realitate și vis.

A avut puterea să fie, pe rînd, cînd primadonă, cind sufleur, dar a îndeplinit ambele sarcini cu același respect și aceeași sîrguință, iubind jocul și iubind, mai presus decît orice, culorile sportive ale țării, pentru care a luptat mereu cu o dăruire pînă la sacrificiu. A fost ambițios și a fost harnic, a fost generos și a fost coleg desăvîrșit, a profesat, pe terenul sportiv și în viață deopotrivă, sinceritatea, chiar dacă ea i-a adus nu o dată destule bătăi de cap. În plus, a deținut ceva miraculos ce nu poate încăpea în cuvinte, dar de pe urma căruia noi ne-am ales cu multe bucurii la ceas de seară, iar handbalul românesc cu minunate izbînzi. Ceva care a ținut de sport și a ținut de poezie. Ceva care a ținut de noi și n-a ținut de noi, de vreme ce nimănui nu-i stă în putință să-l imite și să-l egaleze. A fost un fel de foc sacru care a aruncat lumini nemaivăzute peste un sport, înnobilîndu-l și transformîndu-l în artă.

Odată cu plecarea lui definitivă de pe teren, plecare de care nu ne mai desparte, din păcate, mult timp, vom rămîne mai săraci în prezent și mai bogați în amintire, dar un capitol al handbalului va fi fost scris, spre luarea aminte a celor care n-au avut șansa să-l vadă pe Cristian Gațu jucînd. Un capitol scris cu sudoare, cu talent unic și cu sinceritate.

Cristian Ţopescu :

NU ÎNTÎMPLĂTOR ZIARIŞTII L-AU BOTEZAT PÎNĂ ŞI... SAMANTHA

— Cristian Gaţu-sportivul este cel care mi-a oferit, ca şi multor iubitori ai handbalului, numeroase clipe de desfătare... Din păcate, de cele mai multe ori, nefiind spectator, ci comentator T.V., a trebuit să-mi „cenzurez" entuziasmul provocat de sclipirile de geniu sportiv ale celui pe care, de-a lungul anilor, ziariştii şi spectatorii l-au denumit „argint-viu", „creierul echipei", „Samantha" etc. Au fost momente cînd surprizele pe care Gaţu le făcea adversarilor, uneori chiar şi coechipierilor, m-au lăsat... fără cuvinte. Aşa ceva, într-o transmisie directă T.V., nu se iartă unui comentator. Nici eu nu i-o iert lui Cristian Gaţu. E drept, uneori m-a prevenit : fii atent că în repriza asta marchez în primele 10 secunde...

Este un adevăr axiomatic, de circulaţie internaţională, că pe piaţa valorilor inteligenţa e marfa cea mai scumpă. Aş zice că în handbal (joc în care mîna este mai aproape de cap), mai mult decît în fotbal, inteligenţa are un rol decisiv. Ascuţimea minţii a fost şi este arma nr. 1 a lui Gaţu. Ea este în mod fericit completată de calităţi căpătate în mii de ore de antrenament : îndemînare, precizie a paselor, viteză de execuţie, coordonare a întregului corp. Dacă Gaţu îşi poate permite unele fantezii în maniera jucătorilor de la Harlem Globe-Trotters şi reuşeşte unele pase de vrăjitor — lăsînd parcă suspendat un balon în aer în urma unei fente de şut la poartă, pentru a-i permite de fapt unui coechipier să „smash"-eze imediat din spatele lui — el nu face din asta un spectacol în sine, ci împinge tehnica de joc pînă în apropierea artei, ceea ce necesită indiscutabil foarte multă

Doi Cristiani, Gațu și Țopescu, aceeași pasiune, handbalul.

siguranță și, mai ales, mulți ani de antrenament. Descriindu-l pe Gațu, tunarul Gheorghe Gruia, ale cărui „bombe“ erau de multe ori excelent pregătite de „servantul“ Gațu, îmi spunea : N-am văzut nicăieri în lume un jucător atît de talentat, de inventiv și subtil, cu atîta energie și ambiție, capabil nu numai să răstoarne rezultatul, dar să și inhibe adversarii, uneori ridiculizîndu-i pur și simplu !“

Cristian Gațu-omul. Firește, sportul nu este singurul mijloc prin care se modelează un caracter. Dar în competițiile sportive găsim situații asemănătoare celor ce se ivesc în viață, acasă, la serviciu. De multe ori se impune aceeași comportare în toate ocaziile. De exemplu, controlul asupra temperamentului, acceptarea autorității, respectarea regulilor, autodisciplina, supunerea personală pentru binele colectivului, colaborarea. Situațiile în sport sînt în general impregnate cu emoții. Contactul corpurilor provoacă, adesea, durere, urmată de necaz sau teamă ; eșecul sau posibilitățile de eșec sînt în permanență pre-

zente. Menţinerea autodisciplinei şi controlul exprimării emoţiilor în asemenea momente constituie teste de caracter. Astfel de teste, Cristian Gaţu a trecut de multe ori.

Ar mai fi ceva: marca superiorităţii omului mi se pare a fi capacitatea de a recunoaşte superioritatea altora; a avea un admirabil spirit sportiv înseamnă printre altele şi a fi capabil să apreciezi performanţa adversarului superior. Am obiceiul de a mă duce în vestiarul echipelor de handbal româneşti atît înaintea meciurilor pe care urmează să le comentez (evident, în primul rînd pentru a afla amănunte necesare transmisiei: formaţia, rezervele, jucătorii absenţi şi motivele indisponibilităţii lor, starea de spirit etc.), dar mai ales după meciuri, pentru că în sport ceea ce constaţi DUPĂ este mai important decît ceea ce vezi ÎNAINTE. După ambele eşecuri olimpice (România — Iugoslavia 13-14 la München — 1972 şi România — U.R.S.S. 15-19 la Montreal — 1976), ascultîndu-l pe Cristian Gaţu, ai cărui ochi se luptau cu lacrimile, am constatat că pentru marii sportivi nu este o ruşine să recunoască că au jucat mai slab ca învingătorii lor.

Dar, iată că am intrat în domeniul amintirilor. Să vă povestesc deci, cu speranţa că nu vă voi plictisi, cîteva întîmplări asociate în memoria mea cu persoana lui Cristian Gaţu.

8 martie 1970. România a cucerit la Paris cel de-al treilea titlu mondial la handbal masculin învingînd echipa R. D. Germane într-o finală de o intensitate extraordinară, 14-13 după două reprize de prelungiri! În vestiarul nostru, după meci, Gruia plîngea, Oţelea plîngea, Gaţu plîngea! Toată lumea plîngea în acest vestiar-fortăreaţă, unde am avut norocul să intru înainte ca un serviciu de ordine să ridice o barieră în nasul reporterilor. Fericirea băieţilor noştri se exprima prin lacrimi. Zidurile de beton repercutau ecoul pînă în vestiarul vecin, unde handbaliştii din R.D.G. îşi strîngeau în linişte maiourile scăldate de transpiraţie în saci uşuraţi de greutatea viselor ce şi le făuriseră. Intrasem în cabina pe care scria ROMÂNIA, trecînd val-vîrtej printre doi

„cerberi" amenințători, avînd încă pe buze strigătul de victorie cu care încheiasem transmisia TV., și m-am pomenit și eu plîngînd pe umărul lui Gațu. I-a trebuit un lung sfert de oră pentru a-și stăpîni nervii, pentru a schița un surîs, pentru a-și da seama că este campion mondial.

10 martie 1974. Înaintea finalei campionatului mondial, România — R.D.G., la Berlin, într-o cameră a etajului 26 din hotelul care ne găzduia, după ședința tehnică cu antrenorii. Rămăseseră doar jucătorii și... cu mine (M-am socotit întotdeauna „al 8-lea jucător" al echipei noastre de handbal, cu toate consecințele inerente unei astfel de poziții față de telespectatori). Ce credeți că a găsit de cuviință Cristian Gațu — căpitanul echipei naționale — să le spună coechipierilor săi? „Băieți, jucăm această finală pentru familiile noastre, pentru toți cei de acasă care ne vor urmări cu emoție, o jucăm pentru România". Atît. Nici un cuvînt în plus. Am ieșit fiindcă îmi dăduseră lacrimile.

11 martie 1975 (tot martie)! la Banja Luka, în Iugoslavia, Steaua juca returul semifinalei „Cupei campionilor europeni" cu echipa locală Borac, care cîștigase primul meci, la București, cu 19-17. Poate vă amintiți transmisia acestui meci ieșit din comun, comparabil cu ultimele secunde ale dramaticei finale olimpice '72 la baschet masculin dintre echipele U.R.S.S. și S.U.A. În cîteva zeci de secunde, victoria a trecut ca fulgerul de la o echipă la alta. Așa s-a întîmplat în tumultoasa sală de la Banja Luka, unde Steaua a realizat o victorie puțin scontată (13-11) după jocul slab și înfrîngerea suferită la București în partida-tur și a ratat calificarea (iugoslavii marcaseră în deplasare un număr mai mare de goluri) din cauza unei penalizări exagerate, dictată de cei doi arbitri ai jocului. Seara, la masa comună, eram cu toții negri de supărare. Nu ne puteam atinge de paharele cu bere. Gazdele veniseră mai devreme, jucătorii de la Borac erau deja „bine dispuși" și cîntau. Mă uitam la Cristian Gațu cum fierbea... în suc propriu. Și, la un moment dat, spre marea mea surpriză, îl aud dînd tonul unui cîntec, marșul „Hai Steaua", bine cunoscut suporterilor roș-albaș-

trilor. La început, suna cam trist. Iugoslavii se uitau compătimitor. Dar, treptat-treptat, corul băieţilor noştri, impulsionat de vocea uşor tremurîndă şi privirea dîrză a lui Gaţu, a căpătat prestanţă, gravitate, semăna cu un jurămînt de revanşă (în sensul sportiv al cuvîntului).

... La următoarea participare, Steaua a cîştigat „Cupa campionilor europeni“ !

Călin Antonescu :

CRISTIAN GAŢU ? UN HIBRID MIRACULOS

— Cristian Gaţu ! Personalitate extrem de complexă, alcătuită din înmănuncherea firii unui sportiv de mare clasă, cu tot ceea ce implică această condiţie a unui „erou al secolului XX", şi a firii unui om înclinat spre studiu, care a iubit de mic matematica, logica, a unui inginer meticulos şi aplicat spre această profesie a calculelor. Între aceşti doi poli a pendulat Cristian Gaţu, la vremea lui cel mai bun handbalist român, semnatarul acestor rînduri socotindu-l ca pe o autentică şi mare vedetă a handbalului mondial, pe care l-a dominat cîteva sezoane bune prin inteligenţa lui tactică, prin fineţea şi varietatea execuţiilor tehnice, prin inventivitatea cu care-şi surprindea adversarii. Şi în tot acest timp, handbalistul nu uita celălalt pol al existenţei sale, studiile inginereşti. Erau, fireşte, ore mai liniştite, de concentrare psihică, de efort intelectual la capătul cărora îl aşteptau satisfacţii mari, examene luate cu brio, diploma de inginer constructor etc.

Deci, nu numai un sportiv mare sau un inginer reuşit. Ceva mai mult. Aşa cum spuneam, o personalitate complexă a cărei creionare este cu atît mai grea cu cît noianul de date şi fapte ce stă la îndemîna autorului acestor rînduri este, prin întinderea şi varietatea lui, o reală şi, poate, insurmontabilă dificultate.

Ce să aleg din numeroasele fapte pe care memoria le-a înregistrat în cele peste două decenii şi jumătate de cînd îl cunosc pe Cristian Gaţu ?

M-am oprit asupra celor mai semnificative întîmplări, definitorii pentru conturarea caracterului şi firii acestui

sportiv de excepţie. Toate cuprinse în scurte portrete, legate de evoluţia unei mari vedete a handbalului românesc, care vă va apare astfel în ipostaze mai puţin ştiute sau uitate, poate, azi sub asaltul actualităţii.

Deci...

CRISTIAN GAŢU — COPILUL

Cîţi ani avea? Poate 6, poate 7... Nu mai ţin bine minte. Este cert însă că nu mergea la şcoală. Mă aflam gazetar de cîţiva ani buni şi în redacţia ziarului „Sportul popular" făceam parte din secţia „Sporturi de bază", al cărui şef era Petre Gaţu, om profund ataşat acestei profesii, şi pe care o slujea modest, cu o conştiinciozitate ieşită din comun, cu răbdare şi convingere, cu har. Am învăţat mult, enorm de mult de la el. Îl respectam la început, iubindu-l apoi ca pe un frate mai mare.

La începutul carierei mele de ziarist sportiv, proaspăt angajat al ziarului „Sportul popular", ştiam doar că nea Petrică are un băiat mic. Îl mai auzeam, uneori, vorbind acasă, stopînd ritmul infernal al telefoanelor profesionale, cu avalanşa lor de nume şi rezultate, prin candide întrebări gospodăreşti, din care nu lipsea întrebarea: „Ăla mic ce face?", urmată de un surîs sau de o uşoară încruntare. Apoi, peste cîtva timp, în redacţie a apărut şi puştiul. Mic, slăbuţ, negricios, cu ochi mari şi arzători, se strecura tiptil printre birourile înalte. Nu atingea nimic. Privea doar. Avea însă o privire iscoditoare.

Într-o zi am descoperit cu toţii că puştiul ştia să joace şah. Juca bine. Gîndit, atent, inventiv. Era uimitor. Deşi pierdea destul de des, nu renunţa. Avea o ambiţie ieşită din comun. Cocoţat pe un scaun pentru a ajunge la mesele înalte ale redacţiei, Cristinel se încrunta, roşea uşor, ochii i se umezeau cîteodată şi totul se încheia cu o întrebare ce anunţa dorinţa de revanşă a copilului:

— Mai facem una? Haide, te rog, nene...

De dincolo, din spatele glasvandului, care despărţea pe şeful nostru de secţie de restul... trupei, se auzea glasul lui Nea Petre:

— Cristinel! Lasă oamenii în pace. Și voi... Hai, la lucru! Ce, n-aveți ce face?

Și Cristinel cobora copăcel de pe scaun și se ducea cuminte lîngă biroul unde tatăl său, cu picioarele încolăcite sub birou, bătea într-un nor de fum, neobosit, la mașină.

Așa l-am cunoscut. Un copil... Dar un copil în care ardea o mare ambiție, un copil ce se arăta de pe atunci perseverent, dornic să învingă, să se impună chiar și în fața celor mai puternici decît el.

CRISTIAN GAȚU — ADOLESCENTUL

Anii treceau furtunos, înșirîndu-se, rapid, ca mărgelele, pe ața nevăzută a vremii. În tumultul vieții sportive, toți îmbătrîneam cîte un pic, fără să simțim. Pe Cristinel-copilul aproape că-l uitasem. Îl mai auzeam uneori pe Nea Petrică la telefon:

— Mamă, ce face Cristinel? Unde? Afară? Cu cine? Ia dă-mi-l la telefon...

Pauză. Noi toți așteptam, zîmbind. Știam ce se întîmplase. Cristinel o zbughise la vreo „miuță" pe stradă...

— Cristi? Ți-ai făcut lecțiile? Nu, nu vreau să știu... Ai repetat la matematică? Nu! Am spus o dată că nu! Să intri imediat în casă!

După cinci minute, nea Petrică — omul cu glasul aspru, dar cu sufletul de aur — suna din nou.

— Cristinel? Ce mai cauți pe stradă? N-ai după masă antrenament? Cît fotbal vrei să joci?

Iarăși, pauză. Cristinel explica.

— Cum? Vă conduceau cu 3-2? Păi, de ce?

Altă pauză.

— Bine, bine. Du-te. Dar să nu stai mult. Egalați și voi mai repede că aude maică-ta cît ai lipsit...

Într-o zi, prin '57-'58, nu mai știu exact și în fond nici n-are prea mare importanță, nea Petrică mi-a spus într-o după-amiază de început de vară, la una din rarele lui clipe de confidență:

— Măi, Căline, am emoții. Duminică mă duc devreme la 23 August. În deschiderea cuplajului (era un cuplaj

interbucureştean) se dispută finala campionatului Capitalei la copii. Joacă şi Cristinel. Vii şi tu ?

Aflasem de la Fănică Stănculescu, fost hocheist de ocazie, dar reputat antrenor al micilor fotbalişti de la Dinamo, că fiul lui Nea Petrică este un talent ieşit din comun. M-am dus din curiozitate şi l-am văzut pe Cristinel Gaţu în echipa de copii a lui Dinamo. Au cîştigat cupa. A fost unul din meciurile oficiale de fotbal în care a evoluat maestrul handbalului de mai tîrziu. Sincer vorbind, mi-a plăcut grozav interul Cristian Gaţu, care a dat pase de vis pentru un copil, a driblat cu fineţe şi a marcat un gol spre încîntarea mamei sale, a bunicii, şi, fireşte, a lui Nea Petrică Gaţu, cronicar de fotbal celebru, care a trăit o mică dramă în clipa cînd fiul său, în ciuda unor prime şi promiţătoare succese în „soccer", a trecut brusc, dar, după cum s-a văzut mai tîrziu, inspirat în lumea handbalului.

CRISTIAN GAŢU — TÎNĂR HANDBALIST

Ca şef al „Secţiei de jocuri sportive", nea Petre Gaţu avea toate sporturile socotite ca atare — baschet, rugby, handbal, volei etc. — sub conducerea sa. Era, deci, obligat profesional să urmărească, să controleze, să fie la curent cu activitatea din toate aceste ramuri. De la un timp, mai mult se interesa de handbal. Nu bănuiam pentru ce... Ulterior am aflat şi motivul acestei pasiuni tîrzii. Cristinel devenise handbalist. Elev al liceului „Mihai Viteazul", se ataşase grupei de handbalişti de la Şcoala sportivă de elevi nr. 2, pregătită de unul din cei mai apreciaţi tehnicieni ai handbalului nostru, Francisc Spier. Aici, la Şcoala sportivă nr. 2, se înfiripa un nucleu de viitori mari handbalişti. Sub mîna măiastră şi ochiul atent al lui Feri Spier se plămădea o echipă mare. Gaţu, Goran, Marinescu, Bădău, Paraschiv, Moldovan, Banciu se numeau puştii de atunci, majoritatea ajunşi vedete mai tîrziu.

Deşi eram şeful rubricii de handbal, atenţia nu-mi putea fi captată de această activitate de la Ş.S.E. 2, oricît de importantă apare ea acum în retrospectiva anilor ce

s-au scurs. Pe atunci, prin 1960-1964, handbalul românesc domina autoritar ierarhia mondială și trepidanta desfășurare a marilor competiții, pregătirea lor, reflectarea acestor aspre bătălii sportive solicita o muncă atentă și continuă. De unde timp și pentru echipa Școlii sportive nr. 2, trecută apoi „cu arme și bagaje“ la Șiința București ? Copiii crescuseră și reproșurile lui Nea Petrică (avea delicatețea sufletească să nu pretindă) nu reușeau să-mi stîrnească interesul pentru echipele, oricum, de la periferia activității handbalistice interne. Auzisem ceva. Lucruri vagi. Se spunea că antrenorul (emerit de mai tîrziu) Eugen Trofin făcuse minuni la Știința București. Și a venit și un timp cînd se vorbea tot mai insistent în lumea handbalului nostru despre „dinamicii“ lui Mändel (n.n. — Eugen Trofin). Așa că m-am dus la un meci de verificare dinaintea începerii campionatului. Voiam să văd cu un ceas mai devreme „minunea“, pe Știința București. Curat — minune ! Un handbal parcă nou, extrem de iute, cu pase tari, cu combinații subtile, derutante, în care rolul de finalizare al pivoților și extremelor creștea enorm. Totul depindea însă de conducătorul de joc. El era „creierul“ ! Rolul acesta dificil, cu complicații nebănuite, de care se lega structural reușita, victoria, îl îndeplinea la Știința București Cristian Gațu. Era o încîntare să-l vezi. Valsa pur și simplu printre adversari, înșiruind superbele lui execuții tehnice într-un ritm uluitor. Parcă era un foc de artificii ! Ehei, mi-am zis totuși, asta merge aici, la noi...

Dar nu peste mult timp am avut posibilitatea să mă conving că lucrurile nu stau chiar așa. Eram cu echipa de tineret a țării, în 1965, la Sarajevo, unde avea loc un tradițional turneu internațional. Noi prezentam o echipă de... puști care se numeau Gațu, Penu, Moldovan, Paraschiv, Marinescu, Goran, Licu și alți necunoscuți pe atunci. Adversarii ? Selecționate iugoslave puternice și două redutabile echipe de club, una din R. D. Germană și alta din Ungaria. În ciuda lipsei — aparente — a oricărei șanse, „dinamicii“ lui Mändel au răsturnat carul cu pronosticuri și au cîștigat. Cristian Gațu a primit o cupă pentru cel mai talentat jucător. Pe drumul de întoarcere, la Belgrad, într-o seară ploioasă de primăvară,

Cristi îmi spunea, pe cînd treceam pe sub castanii cu frunză udă de la Terezjie :

— Asta-i abia începutul... Voi ajunge și în echipa națională și campion mondial ! O să vedeți...

CRISTIAN GAȚU — DEBUTANT ÎN ECHIPA ROMÂNIEI

Ianuarie, 1967... Reprezentativa României pornise spre Stockholm, Suedia urmînd să găzduiască campionatul mondial. Era o echipă foarte curioasă, alcătuită din cîțiva jucători consacrați (Redl, Hnat, Costache II) și dintr-un „nou val" al handbalului nostru, în care un loc de frunte îl ocupa Cristian Gațu. Formației îi lipsea unitatea generală. Componenții nu erau egali nici ca vîrstă, nici ca înțelegere a jocului și nici ca exprimare tactică. Tocmai atunci căzuse termenul schimbării generațiilor la noi, cînd echipa României avea de apărat două titluri mondiale (1961 și 1964), iar în față îi stătea cea mai grea serie preliminară : R. D. Germană, U.R.S.S. și Canada.

Primul joc, la Stockholm, a fost de un dramatism rar văzut pe terenurile de sport. Acolo, pe parchetul lui Eriksdalshallen, s-a consumat în 60 de minute o epopee. Meciul România—R.D. Germană, încheiat la egalitate, 16-16, urma să decidă în bună parte echipa care părăsea competiția. Ambele echipe au luptat eroic. Egalitatea a fost consemnată de 14 ori și cînd mai erau 10 secunde, la scorul de 16-15 pentru ei, handbaliștii din R. D. Germană au scăpat mingea în aut. Au repus Oțelea și Gruia, aproape de la centru, au egalat cu un șut memorabil. Mai rămăseseră 6 secunde și... Cristian Gațu, cu Gunesch, Samungi, Goran și ceilalți puști căzuseră jos de pe banca rezervelor. A doua zi, noi am bătut Canada, iar Uniunea Sovietică a întrecut R. D. Germană. Pentru a rămîne mai departe în cursă trebuia să cîștigăm partida cu puternica echipă a Uniunii Sovietice. Dar la Eriksdalshallen — tot acolo ! — zeii erau împotriva noastră. Jocul handbaliștilor români șchiopăta, n-avea nerv. Se aștepta prea mult în atac, toți uitîndu-se la Gruia, iar în apărare in-

Se poate înscrie și așa ...

tervențiile erau tardive, reținute. Cînd mai erau 7-8 minute de joc, la scorul de 13-11 pentru handbaliștii sovietici, antrenorul Ioan Kunst-Ghermănescu a avut un moment de mare inspirație. Tot nu mai era nimic de pierdut. A lăsat în teren pe „dinamici", introducîndu-i — în plus — pe Gațu și Goran. Am înțeles că ultimele

noastre speranțe se risipiseră, mai ales că, imediat, echipa noastră a pierdut mingea în atac, printr-o stîngăcie. Adversarii aveau acum inițiativa și în această situație mărirea avantajului lor părea ca iminentă. Dar — surpriză! Pregătind atacul, Djamal Tzertzvadze — un jucător foarte tehnic, subtil și bun finalizator, cam cum este azi Horvath în echipa Iugoslaviei — a bătut mingea de podea și... în fracțiunea de secundă următoare i-a fost subtilizată miraculos!! O fentă, un șut și gol! Explozie de bucurie în tabăra noastră. Avantajul adversarilor era mai mic: 13-12 pentru U.R.S.S. Autorul acestui număr de prestidigitație sportivă nu era altul decît debutantul Cristian Gațu. Dominați de efectul demoralizant al acestei fulgerătoare acțiuni, jucătorii sovietici au greșit repede în atac și... alt „număr" de uimitoare îndemînare semnat Gațu. Două driblinguri derutante, o pasă-surpriză lui Gruia — alt gol! Scorul era acum 13-13. În mai puțin de un minut... În final am cîștigat cu 15-13, pe fondul unui joc uluitor al „dinamicilor".

Așa a debutat Cristian Gațu în echipa națională. O jumătate din promisiunea lui se realizase. Era în reprezentativă. Dar titlul de campion mondial n-a venit atunci. În iarna lui '67, handbaliștii români s-au întors din geroasa Scandinavie doar cu medaliile de bronz.

Puțin mai tîrziu, doar după două luni, Cristinel, avînd banderola de căpitan, a primit și laurii de campion al lumii. Însă la echipele de tineret... Adevăratul titlu, cel pe care-l aștepta de mult, a venit mai tîrziu. Peste trei ani, într-o plină de miresme primăvară pariziană...

CRISTIAN GAȚU — JUCĂTORUL FORMAT

Acum, nea Petre Gațu, șeful meu de secție, era tare mîndru. Cristinel nu juca fotbal — e-adevărat... —, dar, în schimb, era o mare personalitate a handbalului românesc și mondial. Devenise inginer constructor, muncind enorm, și făcea parte din clubul Steaua, deci dintr-o echipă-fanion a handbalului românesc, unde se impusese alături de alte mari vedete, ca Gruia, Oțelea, Goran, Marinescu și alții.

Din acea perioadă, îmi amintesc cîteva lucruri, mici întîmplări ce mi se par semnificative. Mai întîi, o întîmplare legată de terminarea facultății. Era într-o iarnă. Echipa noastră reprezentativă juca cu selecționata Islandei la București și Cluj. În primul meci, cîștigat ușor, Cristian Gațu făcuse o partidă excelentă, la sfîrșitul căreia, în cabină, anunțase, puțin jenat, cu ochii în pămînt, că nu poate pleca la Cluj, pentru al doilea meci.

— Mai am un examen greu în această sesiune. Sînt în ultimul an și nu pot risca...

Antrenorul Nicolae Nedef și secretarul general al federației, Lucian Grigorescu, au sărit ca arși.

— Cristi — a zis Nedef. Uite ce e... Tu vii, joci și pleci imediat înapoi. Ai timp și pentru examen...

— Știu, dar nu se poate...

— Cum nu se poate ?

— Nu mă lasă mama... Nici tata nu mai are curaj să-i ceară voie.

Brusc, Nedef și Grigorescu au întors capul spre mine. Mă priveau rugător...

— Încearcă tu... Explică, fii convingător... Numai pentru un meci. Atît !

O cunoscusem pe mama lui Cristinel, pe soția lui nea Petre. Era o femeie deosebită, poate aspră și neînduplecată, dar dreaptă, dorind mult, din tot sufletul, să-și vadă fiul inginer. A doua zi am fost împreună cu Cristinel în redacția „Probleme economice“, unde lucra mama lui. Îmi amintesc scena ca acum. Era o clădire veche, cu patină, pe undeva prin Piața Romană. O văd cum a coborît scările, cu părul nins, strîns legat la spate. Fuma enorm. A discutat cu mine cu amabilitate, dar tranșant, fără sentimentalism. Mi-a spus :

— Fiind dumneata aici, cred că este vorba de ceva important. Sînt de acord să plece. Dar, Cristi, bagă de seamă ! Examenul este examen. Cu așa ceva nu te joci...

În seara meciului stăteam cu Cristian Gațu în gara Cluj. Așteptam acceleratul spre București. Era un ger năprasnic. La fereastra vagonului, învăluit în aburii trenului, Cristian mi-a făcut un semn amical, spunîndu-mi :

— Nici o grijă... Nu mîine, poimîine iau și examenul ăsta și sînt aproape gata.

Și a fost gata, devenind inginer constructor. Fără ca prin aceasta cariera lui de mare handbalist să aibă ceva de suferit. Ba, dimpotrivă. Treptat, s-a impus cu o evidentă autoritate, prin jocul său aparte, prin fantastica abilitate cu care manevra mingea, prin viteza și fantezia lui.

Cum era, cine era Gațu în afara terenului? Un mare povestitor, un om pus pe șotii, simpatic, optimist. Tot timpul încrezător, niciodată dezarmat sau resemnat în fața greutăților. Am făcut împreună turnee lungi, în luni de iarnă aspră, pe rute aeriene ocolite, cu lungi așteptări prin holurile aeropoartelor troienite, cu etape dificile în trenuri întîrziate de viscole sau prin autocare ce se încălzeau greu. Toți protestau, mormăiau, erau posomorîți, fără chef de vorbă. „Argintul viu" al delegației era însă mereu Cristinel. Spunea glume, făcea farse, animînd mereu spiritele. Odată, pe aeroportul din Zürich, într-o lungă și plicticoasă așteptare, cînd Gruia se „declarase" accidentat și stătea întins pe un fotoliu, anunțînd că în următorul meci, cu R. D. Germană, la Berlin, nu va juca, Cristian a venit la antrenorul Nedef, care și el stătea puțin îngîndurat :

— Nea Nicule, ce dai să-l fac bine pe Georgică ?

Nicu Nedef a zîmbit imediat.

— Ce pui, drace, la cale ? Hai, dăi drumul. La preț ne înțelegem noi...

Cristinel a dispărut cîteva secunde și s-a întors cu un calup de țigări „Kent", pe care-l ținea ostentativ în mînă. S-a așezat lîngă Gruia. A urmat reacția așteptată a lui Georgică Gruia.

— Cît ai dat pe el, Gațule ?

— Cum cît ? Normal, 13 franci...

— Cît ? A sărit Gruia. 13 franci. Păi, cum ? Eu am dat 14,50... De unde l-ai luat ?

— De acolo, de jos. Este o frizerie la subsol și alături de ea găsești un mic magazin, unde se vînd țigări și băuturi cu reducere — a răspuns Gațu arătînd o scară ce cobora spre subsol.

Gruia a sărit în sus și a pornit imediat grăbit spre cealaltă parte a imensului hol de pe aeroportul Kloten din Zürich. În graba lui, uitase însă să... șchiopăteze !

Cristi nu l-a iertat, strigîndu-l :

— George ! Nu uita piciorul...

Au urmat, firește, hohote de rîs. Și totul s-a terminat cu bine. La Berlin, Gruia a jucat, contribuind copios la obținerea unei victorii mari, în fața echipei R. D. Germane, pe terenul ei.

Acesta era Gațu. Un om plin de nerv, cu o minte foarte ascuțită, vioi în totul. La fel era și handbalul pe care-l juca și pe care-l iubea nespus. Un handbal inteligent, vivace, plin de fantezie, în care faultul sau brutalitățile de orice gen erau de neconceput. Din păcate, pe măsură ce prețul marilor victorii a fost din ce în ce mai mare, prin dezvoltarea generală a handbalului, a crescut tot mai mult și ponderea jocului tare în apărare, simplu și dur, în care inteligența tactică sau anticiparea erau substituite, comod, prin forță și duritate. Primul care a avut de suferit a fost Cristian Gațu. Era din ce în ce mai aspru hărțuit de adversari. Dar nu ceda. Lupta înainte. Ca în copilărie, cînd relua partidele de șah, cu ambiție și speranță...

CRISTIAN GAȚU — VEDETA

Și astfel, perseverînd pe drumul acesta al unui handbal spumos, cu un mare grad de spectaculozitate, bogat în broderii tehnice, care ridicau tribunele în picioare, Gațu ajunsese un nume remarcabil, o mare personalitate pe care spectatorii de pe toate meridianele și de cele mai diferite temperamente îl stimau, urmărindu-i, captați, evoluțiile. Acum nu se mai îndoia nimeni că una din marile vedete ale handbalului mondial se numea Cristian Gațu și se născuse pe pămîntul românesc.

Ceea ce îl detașa de ceilalți jucători de handbal de mare clasă, cu care se confrunta des, era nu atît abilitatea tehnică, fără discuție impresionantă, sau inventivitatea în joc, sursă permanentă de noi soluții tactice, unele dintre ele găsite și aplicate ad-hoc, în fracțiuni de secundă, ci curajul și siguranța cu care acționa chiar și în cele mai dificile momente. În acest sens, cred că nimic nu poate fi mai semnificativ decît felul în care a

marcat un gol în cea mai echilibrată și disputată finală a unui campionat mondial, cea din 1970, de la Paris.

Îmi amintesc perfect acele ore fierbinți, petrecute la „Palais du Handball", din suburbia pariziană Ivry. Se fuma enorm. Aproape 8 000 de spectatori trăiau intens, pe viu, emoțiile unei extrem de îndîrjite lupte sportive pentru supremație în handbalul masculin mondial. Se trăgea cu sete din țigări, în timp ce pe tartanul de culoarea sîngelui echipele României și R. D. Germane aruncau în epuizanta dispută pentru victorie ultimele lor forțe. Meciul se terminase la egalitate (10-10). Au urmat prelungirile... Palpitațiile atinseseră punctul maxim. Se juca prudent. Matematic. Nimeni nu încerca decît ceea ce știa bine sau foarte bine. Nu era loc pentru improvizații...

Chiar și Cristian Gațu — dribleurul cutezător și neînfricat — stătea cuminte pe extremă. L-am văzut de cîteva ori ajuns pe semicerc, încercînd o fentă, printr-o pivotare surprinzătoare pe un picior, dar adversarul său direct, cunoscutul Petzold, era foarte atent și bloca prompt. Aveam impresia că Gațu renunțase la ideea de a-l păcăli pe sobrul Petzold. În a doua repriză a prelungirilor, la scorul de 10-10, Cristian a încercat iarăși driblingul lui, dar — surprinzător — s-a oprit la jumătate. Petzold a zîmbit. Pe banca de rezerve a echipei noastre s-a simțit parcă o înfiorare. Glasul lui Nedef a tunat peste tumultul sălii :

— Cristi ! Stai cuminte... Atacăm cu răbdare !

Cristian a făcut semn că a înțeles. Am avut impresia că înțelesese și... Petzold. La atacul următor, Cristian era iar cu mingea la semicerc în fața imposibilului Petzold. Și — deodată — minune ! Gațu a executat o pivotare ca un fulger. Petzold a... pierdut startul și Cristian a rămas singur pe semicerc. A plonjat cu fentă și... gol ! 11-10 pentru România...

Extraordinar ! Mărturisesc și acum, după atîția ani, că inima a încetat să-mi bată cînd l-am văzut ce face. Dar ce măiestrie ! Ce siguranță ! Și cît curaj ! Acesta era Gațu — vedeta !

S-ar putea însă ca unii să spună : „Exagerări ! S-a întîmplat să fie așa..." Alte multe întîmplări au venit

însă să confirme o astfel de părere, completînd portretul acestui jucător de handbal de excepție, al acestei autentice vedete a sportului mondial.

L-am văzut în sala Olimpia din Timișoara marcînd un gol direct din corner. Întîmplare? Atunci cum se explică că la alt meci, pe terenul Steaua, a „anunțat" acest lucru, făcînd semne evidente spre banca echipei lui, după care a marcat, din nou, un gol din corner? Cum se explică așa ceva? Numai într-un singur fel: har extraordinar, antrenament, muncă, perseverență, mereu și mereu căutarea noului.

Nu o dată l-am văzut la antrenament după ce antrenorul Nedef sau, mai tîrziu, la echipa de club, Cornel Oțelea explicau cîte o temă tactică, l-am văzut cum el găsea continuări inteligente care erau acceptate și aplicate. Nimic nu era, deci, întîmplare sau pură fantezie.

Oamenii din tribună, spectatorii au remarcat acest lucru. De aceea îl iubesc și-l stimează. De aceea îi subliniază cu aplauze furtunoase reușitele. Cînd tribuna strigă, cînd încurajările se întețesc, Cristian se emoționează. Îmi mărturisea odată:

— Sînt un timid, în fond. Curajul cu care mă avînt uneori în acțiuni este, dacă vrei, curajul celui ce se repede pe principiul acum ori niciodată. Nu îmi „execut" adversarii cu sînge rece. Sînt temperamental. Îmi place mingea, îmi place jocul. Și mă avînt.

Numai că elanurile lui Cristian Gațu au început a fi prea dur stopate. A apărut ideea tactică de a fi utilizat doar în atac pentru a-i economisi forțele și pentru a face să-i crească eficacitatea. El a păstrat un ușor regret. Nu mi l-a mărturisit niciodată direct. Dar ne-am înțeles din priviri. Demnitatea lui, înțelegerea manifestată de acest sportiv de excepție l-au înnobilat parcă...

CRISTIAN GAȚU — OMUL

Poate că acest capitol ar fi trebuit să lipsească. În fond cititorul a putut înțelege bine personalitatea complexă a acestui sportiv din cele povestite pînă acum.

Totuşi, sînt cîteva lucruri de spus. Primul este la prima vedere un fapt mărunt, dar definitoriu pentru caracterul şi delicateţea acestui adevărat om. Într-un meci România-Cehoslovacia, la Ostrava, cînd scorul era de 15-14 pentru noi, în ultimul minut de joc, Moldovan, introdus neinspirat în joc pentru că era gripat, a ratat în atac o finalizare, cînd n-ar fi trebuit nici măcar să tragă la poartă. Gazdele au revenit rapid şi au egalat. Dintr-o eroare, în ziar a apărut că am ratat victoria din cauza lipsei de forţă şi precizie a lui... Gaţu. Nu s-a supărat. M-a rugat să nu rectific, spunînd :

— Se poate întîmpla oricui. O rectificare ar amplifica lucrurile şi Puiu (n.n. — Moldovan) nu merită acest lucru...

Peste trei ani, în finala primei ediţii a Cupei Mondiale, la Göteborg, se întîlneau România şi Iugoslavia. La încheierea timpului regulamentar scorul era egal : 15-15. S-au jucat prelungiri. Cînd era pe terminate şi a doua repriză a prelungirilor, scorul ne era favorabil, 16-15, şi, în plus, echipa noastră avea şi mingea. Iugoslavii au încercat un pressing, printr-un marcaj „om la om“ pe tot terenul. Zadarnic ! Handbaliştii români nu cedau mingea. Şi atunci au apelat — în disperare — la ultima soluţie. Au lăsat brusc jumătatea lor de teren liberă sperînd că atacînd vom rata şi că vor reintra în posesia mingii. Era unica posibilitate de egalare pentru ei. În fond ce riscau ? Ori 16-15, ori 17-15 tot un drac era...

În momentul liberării terenului din faţă, Gaţu, care avea mingea, s-a repezit spre poarta lui Zorko şi — incredibil ! — a ratat. A urmat un contraatac şi... egalarea.

În a doua prelungire, iugoslavii au cîştigat Cupa mondială ! În cabină, Gaţu îmi spunea, plîngînd :

— Aţi văzut ? Se poate întîmpla oricui...

COLEGII LUI DESPRE EL

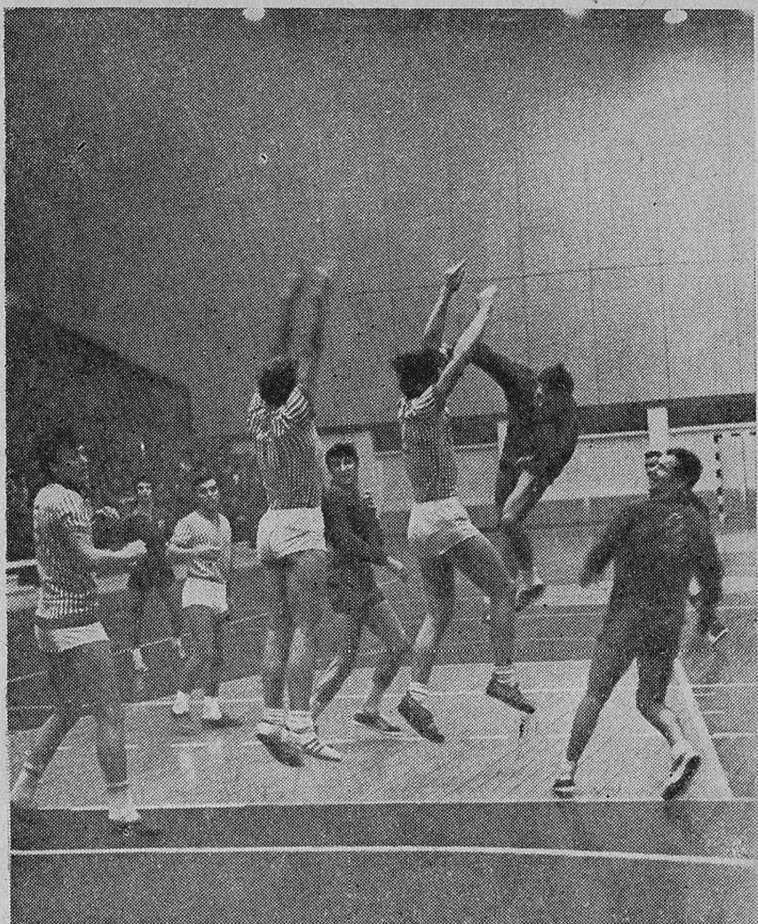
Înaintea campionatului mondial din Danemarca, ediția 1978, am stat de vorbă cu o parte dintre colegii cei mai apropiați ai lui Cristian Gațu, căpitanul care nu și-a mai condus oastea la luptă, după nenumărate bătălii încununate de victorii de neuitat.

Iată cum îl văd coechipierii săi pe Cristian Gațu.

Ștefan Birtalan :

GAȚU INVENTA, PE LOC, HANDBALUL...

— Înainte de toate, Cristian Gațu a fost și este un desăvîrșit prieten. Prieten mare, prieten rar, prieten de suflet. Prieten cu colegii, prieten cu adversarii, împotriva cărora, în timpul jocului, lupta ca un drac, dar la încheierea meciului se ducea totdeauna să le spună un cuvînt cald, să-i consoleze, dacă era cazul... Apoi, era prieten cu cei mari, dar și cu cei mici. Este un lucru știut, pe mulți dintre noi ne stînjenește adeseori prezența „în coasta noastră", a puștilor, de cele mai multe ori prea îndrăzneți, arzînd de dorința să învețe și să crească cît mai repede spre a ne lua locul. Ei bine, tocmai cu ei Gațu avea o răbdare nemaipomenită. O răbdare de frate mai mare, care îi lua, îi sucea, le arăta de cîte zeci de ori cum trebuie făcut un lucru sau altul. Și nu se lăsa pînă nu-i învăța ce trebuie. O calitate rară. N-am prea văzut-o la alții sau în orice caz n-am văzut-o la „modul Gațu".

Birtalan, unul din cei mai celebri „tunari" ai tuturor timpurilor, șutează năprasnic și înscrie.

Un alt lucru despre care vreau să vă vorbesc și care, după mine, reprezintă definiția în sport a lui Gațu este capacitatea lui extraordinară — de necrezut pînă în clipa în care îl privești la un meci sau măcar la un simplu antrenament — de a inventa, pe loc, handbal ! Gesturi noi,

mişcări noi pe care uneori le sesizam imediat, şi-i cerеam „ia mai fă o dată, Cristiane, chestia aia!“, iar alteori le înregistram în subconştientul nostru şi ne aduceam aminte de ele după joc, seara, noaptea, a doua zi. Şi ne întrebam — nu o dată — încercînd să recompunem din memorie cîte o fază : „mă, cum dracu' a făcut Gaţu fenta aia? Pînă la meciul ăsta parcă n-am mai văzut-o niciodată la el...“

Şi fenta aceea n-o făcuse pînă atunci nici el, nici vreun alt jucător din lume! Era ultimul „patent“ Gaţu!

Cristian Gaţu inventa mereu! Acesta este adevărul. Inventa din nevoie — pentru că era mic şi se lupta cu adversari mai mari ca el — dar inventa, mai ales, din geniu. Pentru că avea geniu. Micul meu coechipier şi prieten Cristian Gaţu avea această calitate pe care o găseşti cîteodată la o sută de mii sau la un milion de oameni, avea geniu!

Cezar Drăgăniţă:

NU CRED CA ÎN HANDBALUL MONDIAL SĂ SE MAI NASCĂ UN AL DOILEA GAŢU

— Am venit la Steaua în anul 1971. Echipă mare. În această echipă mare, cel mai mare era Gaţu, care era, în acelaşi timp, cel mai scund om din lot!

De ce m-a copleşit încă din primele zile personalitatea acestui fenomenal jucător?

Am să vă spun pe rînd. Întîi şi întîi, pentru că te înţelegeai cu el din ochi. Adică te făcea să te înţelegi din ochi cu el. Şi nu spun o vorbă mare. Cînd meciul e mai aprins, iar sala de joc e mai fierbinte ca un cazan, nu mai auzi coechipierul de lîngă tine chiar dacă îţi strigă de la numai un metru distanţă! Şi atunci te înţelegi cu ai tăi prin altceva. Prin unda de inteligenţă, de pildă, pe care Gaţu ştia să ţi-o comunice şi să o propage în întreaga echipă.

Să vă mai spun că primul om cu care m-am înțeles în echipă a fost Gațu ?

Să vă mai spun că toți ascultam de „legile“ lui în echipă ?

Să vă spun și de ce îl consider eu conducătorul ideal de echipă ?

Ei da, asta trebuie să vă spun. Gațu a fost și este cel mai mare conducător de joc, așa cum eu unul nu cred că o să se mai nască, pentru că :

— vede faza pe care o pregătește cu 5-6 mișcări înainte (jucători mari, conducători de echipă renumiți văd 2-3 mișcări înainte) ;

— leagă jocul ca nimeni altul ;

— construiește fazele cu întreaga echipă, nu cu unul, doi oameni ;

— în situațiile cele mai grele, cînd nimeni nu îndrăznește să aibă o inițiativă, ia soarta jocului în mîinile lui, încearcă o „nebunie“, de fapt o acțiune de mare răspundere și de mare curaj, și ne mobilizează pe toți să luptăm pînă la ultima picătură de energie.

Ce-aș mai putea să vă spun despre Cristian ?

Că într-o echipă ca a noastră, în care toți, de la stînga la dreapta, sînt niște caractere (altfel nici n-ar fi putut ajunge Steaua să obțină performanțele pe care le-a obținut), Gațu este un model pentru toți. Tip de luptător și de om competitiv prin excelență, ascunde un suflet foarte sentimental, de frate, gata în orice moment să-și lase de o parte problemele lui pentru a te ajuta.

Repet, și nu mi-o luați în nume de rău, Gațu s-a retras din echipa națională, mîine, poimîine o să se retragă din activitatea competițională și de la Steaua, dar un asemenea conducător de joc, un asemenea fenomen handbalistic nu cred să se mai nască în handbalul mondial. Gațu a apărut ca o sclipire, a strălucit ca nimeni altul între marile stele ale handbalului mondial și va rămîne în memoria tuturor ca un pisc de referință. De Gațu poți să te apropii, poți să joci aproximativ „ca și el“, dar nu poți fi ca el.

Gațu a fost și va rămîne unic !

Nicolae Munteanu :

COLEG CU CEA MAI MARE EXCEPŢIE A HANDBALULUI MONDIAL !

— Cînd zici Gaţu, zici mare spectacol !

Cînd zici Gaţu, zici suma inteligenţei care se poate produce pe un teren de handbal !

Cînd zici Gaţu, numeşti cea mai mare excepţie care a apărut şi a evoluat vreodată în handbalul mondial ! Mic, fragil, cu un fizic de ping-pongist, Gaţu s-a impus în lumea uriaşilor handbalului cu o asemenea autoritate dezarmantă încît orice spectator şi-a putut da seama că nu există stîncă pe care un simplu fitil şi o inteligenţă explozivă să nu o arunce în aer.

Am asistat, din poartă, la jocuri în care „namile" de peste 100 de kilograme, avînd în jur sau peste 2 metri înălţime, ridicau mîinile în sus neputincioase — sau le lăsau în jos neputincioase — după trei-patru „înşurubări" ale lui Cristian care „culcau la pămînt" cea mai „feroce" apărare.

Nu ştiu ce vor spune colegii mei despre Gaţu, dar eu consider că vreme de mulţi ani de zile conducătorul nostru de joc a fost autorul nr. 1 al victoriilor noastre. Cu oricine jucam, Gaţu era omul care făcea primul breşa pe unde intrau „tunarii" Gruia, Birtalan, Kicsid, Gunesch.

Despre omul Gaţu aş putea să vă spun multe. Are o inimă pe care şi-o sfărîma şi şi-o... mînca pe teren. Era mort după victorie nu numai la handbal, în competiţii oficiale, ci şi la jocuri amicale de fotbal sau de tenis, unde lupta pînă cădea jos ca să cîştige.

Aş mai vrea să vă spun cîteva cuvinte despre nobleţea sufletului său de om superior. Eram la Niş, în 1976, la puternicul Trofeu Iugoslavia. Un turneu ca un campionat mondial neoficial. În anul acela, ţin minte, echipa noastră a jucat excelent şi România a cucerit trofeul. Gaţu, căpitanul nostru, a avut adevărate evoluţii de vis, motiv pentru care organizatorii s-au gîndit să-l răsplătească cu o superbă cupă de cristal, pentru el, în afara trofeului transmisibil pe care-l cucerea echipa noastră.

În seara ultimului meci însă, Cornel Penu, portarul nostru, împlinea, mi se pare, 200 de jocuri în echipa României. La intrarea în vestiar, cînd nimeni nu se aștepta, Gațu s-a dus la Penu, topit de emoție, și i-a dăruit minunata cupă pe care organizatorii i-o dăduseră lui. Cu această ocazie ne-am dat seama că „omulețul" care era conducătorul nostru de joc era și un mare OM, care ne servea și cu acest prilej o exemplară lecție de viață.

Radu Voina :

O TEHNICĂ DE NIMENI EGALATĂ

— Mergem la Campionatele mondiale din Danemarca și vă rog să mă credeți că-i simt lipsa ca nimănui altuia. Gațu nu poate fi înlocuit !

Deoarece m-am înțeles perfect întotdeauna cu el, pentru că ne asemănăm la joc, pentru că ne place enorm să... jucăm handbalul, o mare bucurie a vieții noastre, acum, cînd nu mai sîntem alături în echipa națională, simt că-mi lipsește, parcă, o mînă...

Am jucat sute de meciuri împreună, unele dintre ele în care eram pe trei sferturi bătuți. Și atunci „exploda" Gațu ! Uneori pregăteam zeci de combinații „aeriene" cu el, cu Drăgăniță, cu Tudosie, combinații în care, la un moment dat, ne trezeam în aer... trei inși — iar apărătorii adverși nu știau pe care să sară mai întîi — pentru ca Gațu să apară din pămînt cu mingea și s-o pună în vîrful degetelor coechipierului la care și spectatorii și adversarii și noi înșine ne așteptam cel mai puțin. Erau uneori situații cînd prin aer, prin barajul mîinilor, nu mai putea trece nici pasărea, necum mingea de handbal. Și atunci venea Gațu cu cîte o „invenție" !. Am să vă dau un asemenea exemplu de antologie handbalistică. Jucam acum vreo trei ani o partidă extrem de grea cu renumita echipă M.A.I. Moscova. Aveam în fața noastră cea mai puternică, probabil, apărare a unei echipe de club. Orice minge trimisă pe sus era culeasă ca un măr de uriașii apărători moscoviți. N-aveam de

ales în această situație decît șutul de la distanță, și el riscant deoarece blocajul advers era foarte înalt. Ce era de făcut? Ei bine, în această împrejurare, Gațu a ales cea mai paradoxală soluție care-i putea veni în minte cuiva. Cînd în fața semicercului era o aglomerație „ca la piață" și mîinile care se agitau prin aer ar fi prins ca un uliu orice minge ar fi zburat pe acolo, Gațu a încercat și a reușit să trimită cîteva pase „cu pămîntul", pase la care nimeni nu se aștepta, pase care au străbătut o pădure de picioare, pase care au fost adresate de la o extremă a semicercului spre cealaltă extremă, pase care i-au găsit în zbor pe Drăgăniță sau pe Kicsid, sau pe mine și au ieșit niște goluri nemaipomenite.

Aș vrea să subliniez că marea majoritate a fazelor de mare spectacol erau, la noi, regizate de Cristian. Pivoții noștri erau tot timpul cu ochii pe el, pentru că nu știau în ce moment anume îi va angaja Cristian. Uneori aveau impresia că faza s-a dus în altă parte, că o vor juca alții și tocmai atunci se trezeau cu cîte o pasă de nimeni așteptată care făcea șah-mat pe toată lumea.

Printre numeroasele impresii foarte puternice pe care mi le-a făcut Gațu, un capitol aparte îl reprezintă tehnica sa, o tehnică cum n-am mai văzut la nimeni. Este adevărat, cu mingea de handbal poți face multe, dar să marchezi gol direct din corner n-am mai văzut pînă la el. Pe Gațu însă l-am văzut înscriind de mai multe ori din aruncare de colț.

Gabriel Kicsid:

PĂCĂLEA PE TOATĂ LUMEA. ȘI PE SPECTATORI, ȘI PE ADVERSARI, ȘI PE COECHIPIERI!

— Deoarece Cristian Gațu este omul cu 2 000 de posibilități și în 1 000 de ipostaze, este foarte greu să vorbești despre el, oricît te-ai strădui, în cîteva zeci de rînduri. Dai prea multe lucruri importante și foarte inte-

Alb ca zăpada... Gațu. „Mi-ați făcut-o!" În „scenă", Cornel Oțelea, Eugen Trofin, Cornel Penu ș.a.m.d.

resante de o parte și ți-e realmente extrem de greu să optezi pentru o scenă sau alta, pentru un fapt sau altul.

Cum nu există totuși altă soluție, am să operez pe loc o selecție în fața... pistolului care a tras focul și a lansat întrebarea: „ce-ai putea să-mi spui în cîteva minute despre coechipierul dumitale Cristian Gațu?"

Despre Gațu pot să spun că deși era, vorba aceea, o mînă de om, era în schimb un munte de curaj! Înainte de joc și în timpul jocului. Înaintea partidelor de mare importanță, cînd „mîncam chibrite" — vorba sportivilor — din cauza emoțiilor, Cristian trecea pe la toți și, deși simțeam că și în el se zbate pasărea fricii, ne spunea cîte o glumă, ne trăgea cîte o păcăleală — era mare maestru în păcăleli! — și ne aducea așa, pe nesimțite, în

albia noastră firească, ne aducea la un puls normal, la o stare de spirit bună pentru cea mai grea luptă. În timpul partidelor era altă poveste. Aveam și noi, ca și toate echipele mari dealtfel, o sumă de scheme de atac, de contraatac etc. Se întîmpla însă, uneori, ca adversarul să ne pună în timpul jocului capac la toate, să găsească răspuns la fiecare dintre schemele noastre. Ba, uneori, să vină și cu unele „suplimente" cu care să ne găsească descoperiți. În asemenea momente, echipa se bloca, cîteodată, psihic, apărea un punct mort care se prelungea și simțeam cu toții cum alunecăm ușor la vale, către înfrîngere. Am trăit, vă închipuiți, de mai multe ori în cariera mea asemenea momente groaznice, în care și eu și colegii mei ne simțeam neputincioși în a-i opri pe adversari din cursa lor hotărîtă spre victorie. Ei bine, de cîteva ori, din starea asta de prăbușire fără speranțe ne-a trezit, ne-a scuturat și ne-a relansat un singur om: Gațu! Văzîndu-ne cu capetele plecate, pierduți, Cristian făcea în cîteva momente ceea ce nu i-ar fi trecut nimănui prin cap! Se dădea de-a dura în semicerc, striga la noi, ne ciupea, faulta trei adversari la rînd, se lăsa el faultat și urla de durere, nici nu știu să vă spun cîte mai făcea, îmi dau însă seama că toate acestea erau un fel de „tratament de șoc" pe care ni-l aplica spre a ne veni în fire. Noi, în primele momente, ne uitam la el, la artificiile lui, ca la niște ciudățenii, dar apoi, pe nesimțite, ne aprindeam din nou. Gațu ne reconecta la partidă, la tensiunea ei. Și se relansa meciul. Și nu o dată din partide „gata îngropate" am obținut pînă la urmă succese de rezonanță.

Nu vă puteți închipui ce simțeam la sfîrșitul unor astfel de meciuri „întoarse", cum sînt ele numite în lumea sportului. Nu vă puteți închipui cum ne simțeam la capătul unor asemenea partide întoarse de Gațu, cum ne uitam la el, cu cîtă dragoste și recunoștință. Căpitanul nostru, omulețul acela dintre noi ne făcuse — ne dădeam cu toții seama — să cîștigăm jocuri pe care cu toții le socotisem cu numai o jumătate de oră înainte gata pierdute.

O altă trăsătură-unicat a lui Gațu. Am jucat în viața mea cu mulți handbaliști dotați cu o mare fantezie, cu

mulţi fentoşi şi superfentoşi. Am şi văzut destui asemenea jucători la alte echipe. Handbalişti cu o tehnică individuală de mare rafinament, iar uneori de-a dreptul sclipitoare. Ce-am văzut însă la Gaţu la acest capitol n-am văzut nicăieri şi la nimeni !

Mă refer la capacitatea lui de a păcăli pe... toată lumea, spectatori, adversari şi chiar coechipieri.

Uneori, vă rog să mă credeţi, noi între noi ne şi supăram pe el ! Şi-i reproşam chiar : „Bine mă, Cristiane, ne fierbi minute în şir pe semicerc, luăm cîte 5-6 pumni în coaste în timpul ăsta şi tu la sfîrşit ne fentezi şi pe noi şi îi pasezi altuia..." La care Gaţu avea teoria lui, care era perfectă ! „Păcălindu-vă pe voi, îi păcălesc cu siguranţă şi pe adversarii noştri. Ei nu-şi închipuie că o să vă fentez şi pe voi şi iau plasă... Deci păcăleala voastră este tot în folosul nostru ! Aşa poţi veni cu cîte o manevră la care nu se aşteaptă absolut nimeni !" Şi avea dreptate. Nu de puţine ori Gaţu realiza prin trei abateri de la regulă, de la scheme, mai mult decît făceam noi prin 20 de combinaţii !

Cornel Penu :

CE SPECTACOL EXTRAORDINAR A FOST ACEST GAŢU !

— Am să încep prin a vă spune că Cristian Gaţu este cel mai altruist jucător de handbal pe care l-am cunoscut vreodată. Tot jocul lui a fost şi este făcut pentru alţii, pentru punerea lor în valoare, pe care el, „Gaţu cel mic", îi făcea mari !

Cristian este în felul lui un fenomenal recordman mondial, reuşind să facă cu fizicul lui minimal lucruri maximale, lucruri extraordinare, care-l situează printre primii jucători ai lumii din toate timpurile.

Pe mine, care-l urmăream din poartă, jocul lui mă fascina de-a dreptul, furîndu-mă adeseori, ceea ce vă închipuiţi că nu era prea sănătos, eu putînd fi uneori surprins de cîte un contraatac fulger. Dar nu puteam

Un trofeu mare, pentru doi „mari" ai handbalului internațional: Penu și Gațu, după C.M. de la Berlin.

altfel... Evoluția din teren a lui Gațu mă făcea să-mi lipesc ochii de el ca de un magnet!

Ce spectacol extraordinar a fost acest Gațu!

Ce „numere" reușea el să facă, numere pe care la început erai tentat să le taxezi drept circării, comicării, pentru ca în cîteva fracțiuni de secundă figura „de circ" să se termine cu un gol uluitor, iar tu, judecător neînduplecat la început, să te freci la ochi și să-i spui vecinului: „Ce-i al lui, e al lui! Băiatul ăsta face lucruri pe care nu le-a pomenit lumea!"

Credeți-mă, eram coechipier cu el, mă bucuram și eu de o cotă ridicată în lumea handbalului mondial, dar, uneori, la sfîrșitul cîte unei „acțiuni Gațu", îmi venea să fug din poartă, să mă duc la el să-l aplaud și să-l îmbrățișez.

În fine, aș mai vrea să vă spun că între echipele noastre Dinamo și Steaua a fost, cum bine se știe, întotdeauna o rivalitate extraordinară. Jucam cu Steaua și-mi venea uneori să-l... mănînc pe Gațu, pentru că el era, de regulă, omul care ne bătea, omul care construia victoria echipei sale, iar formația mea, Dinamo, nu reușea nicicum să-l neutralizeze pe acest conducător de joc nemaipomenit. Cum vă spuneam, în timpul derbiurilor noastre îmi venea să-l mănînc, dar la sfîrșitul lor mă duceam să-l îmbrățișez. Ca prieten. Și pentru că merita !

Constantin Tudosie :

CA GAȚU NU A FOST NIMENI...

— Nu se pot face rezumate și sinteze pe „tema Gațu". Sînt prea multe de spus. Gațu a creat aproape o lume a handbalului, o lume spirituală a handbalului, care trăiește și azi, în absența lui de la lotul reprezentativ, unde cu toții ne gîndim adeseori ce făcea acum cîțiva ani, cum era la lot cînd era cu noi etc.

Luînd-o de la o filă de pe la începutul amintirilor mele despre Gațu, aș vrea să vă spun că pe mulți dintre noi, mai tineri ca el, Cristian ne-a adus la Steaua, apoi în echipa reprezentativă, stimulîndu-ne permanent, încurajîndu-ne, ajutîndu-ne cînd ne era mai greu.

Că am învățat enorm de la căpitanul nostru de echipă, aproape că nici nu știu cum să subliniez.

Gațu era un model pentru noi toți. Vreau să vă spun că de la început ne-am dat bine seama că așa cum este Gațu nu e nimeni, că tot ce face el este atît de unic, de sclipitor, încît nu știam cum să facem să-l imităm în toate. Firește că nu reușeam, pentru că Gațu era per-

manent altul și-ți făcea o surpriză după alta, atît la... cantină, cît și pe terenul de joc, unde el singur era un spectacol inegalabil.

Nu știu, nu pot să-mi închipui cum ar fi fost handbalul românesc fără Gațu, dar îmi dau seama că avîndu-l pe Gațu handbalul nostru și-a întins registrul tehnic în zone neatinse încă de alții, urcînd sus, foarte sus, și prin contribuția lui cu totul de excepție.

Ghiță Licu :

CÎND L-AM VĂZUT PRIMA OARĂ, AM ÎNTREBAT CE CAUTĂ POCITANIA AIA MICĂ, NEAGRĂ ȘI CRĂCĂNATĂ ÎN HANDBAL ?...

— ...Da. Scrieți chiar așa cum vă spun. Ăsta-i adevărul. Dumneavoastră, stimate Marius Popescu, scrieți o carte care vrea să fie „adevărată“, adică să spună lucrurilor pe nume, din cîte am înțeles eu. Atunci scrieți tot ce vă spun. N-are rost să umblăm cu înflorituri atunci cînd faptele au fost altele.

— Nu numai că scriu vorbele dumitale cuvînt cu cuvînt, dar o fac cu neascunsă plăcere. Ceea ce îmi spui dumneata nu numai că aduce o foarte bine venită „pată de culoare“ în această carte, dar scoate în relief — spus foarte clar și pe românește — premisa de la care a pornit jucătorul de handbal Cristian Gațu pentru a ajunge un subiect mondial al handbalului. Handbal în care s-a consacrat drept unul dintre cei mai mari jucători ai lumii, fiind dealtfel decretat în anul 1974 drept handbalistul nr. 1 de pe glob. Așadar, zi-i înainte. Cînd l-ai văzut prima oară...

— ...Am întrebat și eu pe alții cine era pocitania aia mică, neagră și crăcănată care tot făcea figuri pe teren ? Ce caută ăsta în handbal, mi-am zis eu, care eram convins că în sportul ăsta nu ai nici o șansă dacă nu ești, vorba românului, tare și mare ?

Un meci R.D.G. — România, în care Gațu, înfierbîntat peste măsură, este eliminat pentru două minute. Coechipierul și prietenul său Licu îl liniștește.

Ce să spun, care mi-a fost părerea după cîțiva ani ? Ani în care Gațu ne-a „otrăvit" de fiecare dată pe noi, pe dinamoviști, cînd se învîrtea ca un țînțar printre noi și ne sufla — el în primul rînd ! — de fiecare dată titlul de campioni la mustață. Ei bine, după atîția ani petrecuți împreună în lotul reprezentativ, după zeci de meciuri care de care mai tari, după „campanii" mondiale și olimpice, după toate astea pot să vă asigur că Gațu a avut voință cît toți la un loc !

Cînd era mai greu, cînd ajungeam și noi „în găleată", vorba sportivilor, că oameni eram și noi — nu puteam să învingem întotdeauna la sigur ca mașinile de calculat — atunci, în momentele acelea de mare cumpănă, Gațu cel mic cu inima lui mare se arunca înainte ca un vultur și ne dădea parcă și nouă aripi. Asta a fost pentru mine adevăratul Gațu, handbalistul de excepție lîngă care — o spun fără nici un complex — mă mîndresc că am jucat și eu, Ghiță Licu.

Werner Stöckl:

AM DORMIT ANI DE ZILE CU EL ÎN ACEEAŞI CAMERĂ ŞI POT SĂ VĂ SPUN CĂ MĂ UIMEA ÎN FIECARE ZI

— Colegii mei v-au spus desigur ce mult îi simţim noi lipsa acum, în preajma campionatelor mondiale din Danemarca, lui Cristian Gaţu, căpitanul şi conducătorul nostru de joc mulţi ani de zile (n.a. — Opinia lui Stöckl, ca şi ale celorlalţi coechipieri ai lui Gaţu, autorul a înregistrat-o înaintea C.M. 1978). Nu ştiu cum să vă spun, dar fiecăruia parcă ne lipseşte omul acesta în fiecare zi, în fiecare seară. Lui Birtalan, ce să mai zic — el este în bună parte creaţia lui Gaţu — parcă-i lipseşte o mînă... Fireşte că tuturor Gaţu ne lipseşte în primul rînd în teren. Dar Cristian ne lipseşte teribil de mult în viaţa noastră, de aici, de la lot. Gaţu era fermentul ei nr. 1. V-o spun eu, care am dormit ani de zile în aceeaşi cameră cu el.

Adevărată mitralieră de surprize, Gaţu ne-a lăsat cîteva amintiri de neuitat prin glumele şi farsele sale. Să vă dau cîteva exemple. Eram în 1972, înaintea Olimpiadei de la München, în pregătire la Snagov. Muncă multă, ca de obicei, pregătire extrem de conştiincioasă. La un moment dat, se mai întîmplă, antrenorii noştri s-au aflat într-o dispoziţie foarte proastă, nu aveau înţelegere pentru nici una din rugăminţile noastre. De pildă, nici nu vroiau să audă de vreo învoire acasă, chiar şi numai pentru cîteva ore, a vreunuia dintre noi. Văzînd Gaţu că antrenorii rămîn statui la orice rugăminte de a sa, s-a gîndit să organizeze o „evadare" de cîteva ore. Cum? Avînd maşina cu el la Snagov, Cristian a pus la cale cu mine şi cu Sami (n.a. — Samungi) o ieşire de vreo trei ore de la bază. În timp ce el urma să-l ţină de vorbă — timpul unu — pe nea Nicu (n.a. — antrenorul Nicolae Nedef), noi urma să-i împingem maşina prin parc pînă la ieşire. Dacă reuşea manevra, după o vreme

— timpul doi — ar fi venit după noi și Gațu, pe care urma să-l așteptăm dincolo de intrare. Ghinionul nostru a fost că nea Nicu a observat mișcarea, a fugit după noi și ne-a găsit împingînd de zor la mașina lui Gațu. „Ce faceți voi aici?“ ne-a întrebat nea Nicu. Îi facem o farsă lui Gațu, îi ascundem mașina“, i-am răspuns noi. „Cum îi ascundeți, măi, că văd că Stöckl are și cravată și sînteți îmbrăcați de oraș...“ Pînă la urmă a ieșit la iveală toată tărășenia, deși Gațu — „oț“, ca nimeni altul, o ținea pe a lui: „se poate, nea Nicule, să-mi facă ei bancuri din astea!“ Și, zău așa, dacă te uitai la el prima oară ai fi jurat că e supărat foc...

Altă glumă de-a lui Cristian. Prieten bun cu Samungi, se tachinau amîndoi toată ziua, și-și făceau o groază de farse unul altuia. Nu știu ce i-a făcut Gațu într-o vară lui Samungi, la Cluj-Napoca, dar vreo două zile l-am văzut foc. Știu însă ce i-a făcut Samungi lui Cristian. Venim cu avionul de la Cluj-Napoca, ne dăm jos din avion la Băneasa și o pornim agale către oraș. La un moment dat observăm că din pantofii lui Cristian iese ceva alb. Vede și el, dă să-și scoată pantofii... Îi desface la șireturi, dar pantofii nu ieșeau nicicum... Ce se întîmplase? Înainte de a pleca din hotel, Samungi, care-și rumegase cîteva zile „răzbunarea“, îi turnase lui Cristian ghips în pantofi. Nu prea mult, ca să nu observe, dar destul ca să-i prindă piciorul... Și în timp ce Samungi s-a urcat în troleibuz, strigîndu-i prietenului său „Cristian, e 1-1, sîntem chit!“, Gațu săracul stătea pe marginea trotuarului și încerca să-și descalțe pantofii de piatră.

Mihai Mironiuc :

SÎNT URMAȘUL A DOI «URIAȘI» — MARELE GRUIA ȘI MICUL GAȚU

— Am apărut în handbal — spun specialiștii, — pe traseul marelui meu predecesor Gruia, stîngaciul de aur al echipei României. Fără îndoială că această apropiere

atît de măgulitoare pentru mine are în vedere faptul că sînt și eu stîngaci, ca și Gruia, că marchez și eu goluri mai multe ca alții... Sînt însă, vă rog să mă credeți, perfect conștient că ceea ce ne desparte este mult mai important decît ceea ce ne apropie. Cu alte cuvinte, vreau să spun că îmi dau bine seama că între Gruia și mine mai există o cale lungă pe care o am de străbătut.

Este foarte mobilizator să ai modele de clasa super, ca Gruia sau ca Gațu, dar „ascensiunea" spre ei, spre cota lor valorică, o simți adeseori ca pe o muncă de Sisif, descurajantă uneori.

Ce pot face, oare, spre a-l egala pe Gațu, mare spectacol mondial, lîngă care mă simțeam adeseori spectator mut de admirație deși eram lîngă el în teren și jucam în aceeași echipă? Sincer să fiu, cred că Gațu nu va putea fi depășit, nu știu dacă va putea fi vreodată ajuns... Noi vom înscrie, cu siguranță, goluri mai multe, vom șuta mai puternic, vom marca de la distanțe tot mai mari, dar „jocul minții lui Gațu" din handbal nu poate fi depășit.

Asta-i părerea mea, a handbalistului Mironiuc, crescut în umbra falnicului Gruia și a sclipitorului Gațu.

Gheorghe Gruia:

GAȚU A JUCAT PE PARTITURI CARE N-AU FOST SCRISE NICIODATĂ...

...Un apartament în Bulevardul Armata Poporului aducînd a muzeu sportiv, un bărbat înalt, cu pantaloni de trening, făcînd „curățenie mare" cu aspiratorul, și o poveste lungă despre un prieten bun. Despre un coechipier „unic" numit Gațu.

Maestrul emerit al sportului Gheorghe Gruia nu este romantic, nu este sentimental, este un meditativ, este un tip analitic care judecă trecutul, nu-l evocă doar ca pe o romanță. Pentru un om de condei care l-a cunoscut numai din tribună, „marele Gruia" este un interlocutor

care face o impresie foarte puternică, transformînd plăcuta surpriză inițială în convingerea că așa este normal să fie, ca un sportiv de mare clasă să fie și un om multilateral, de mare clasă...

— Am 38 de ani și nu mai joc cu Gațu în echipă de 5 ani. E mult? E puțin? Oricum, detașarea în timp a avut darul să așeze lucrurile. Nimic nu-mi este nebulos, chiar și în subiectul Cristian Gațu, care în felul lui reprezintă subiectul cel mai puțin obișnuit, ca să zic așa, din handbalul românesc. Dacă n-aveți nimic împotrivă, am să vă ofer o privire retrospectivă, de „factura Gruia“, asupra lui Gațu, de cînd l-am cunoscut, și am ajuns colegi de echipă la Steaua, și pînă astăzi.

— N-am nimic împotrivă.

— Ca să nu plictisesc pe nimeni, am să dau rezultatul înaintea... enunțului problemei. Cînd l-am cunoscut pe Cristian, și o bună bucată de vreme după ce am ajuns colegi la Steaua, Gațu era ceea ce se cheamă un „artist“. Dacă vreți, un mare artist... După ani de zile, a ajuns un „creier“. Un mare creier. Adică creierul nr. 1 al handbalului mondial, înțelegînd prin asta că întotdeauna conducătorul de echipă este și creierul ei, iar conducătorul de echipă cel mai bun pe care l-am văzut vreodată — și i-am văzut cam pe toți — a fost și rămîne Cristian Gațu.

N-aș vrea să se înțeleagă că cei doi „poli“ ai lui s-au substituit unul pe celălalt, cel de-al doilea luîndu-i, cu timpul, locul celui dintîi. Nu. Gațu face și azi o mare artă din handbalul său, dar arta sa o subordonează nevoilor echipei, arta sa este o formă de exprimare strălucită a gîndirii sale, a creierului său de mare handbalist.

Eu am apucat, în parte, prima mare echipă a României, prima campioană mondială. Caracteristicile ei? Joc foarte sigur, forță de șoc, disciplină tactică. Trăsătura esențială a acelei echipe? Jucam la temă, la subiect și ne permiteam foarte puține derogări de la regulile cu care veneam la o competiție sau alta. Generația a doua „de mondiali“ a fost cu totul altceva. Din ce cauză? Din cauza lui Gațu, în primul rînd! Cu băiatul ăsta,

să vă spun sincer, majoritatea schemelor cu care veneai la joc zburau în timpul meciului! Culmea era că ieșea bine! Și ieșea bine pentru că Gațu improviza în cîteva fracțiuni de secundă lucruri mai bune, soluții mai eficiente decît schema cea mai bine pusă la punct. Simțea, cu „scînteia" lui, că în anumite momente partitura pe care o știam cu toții era depășită sau nu dădea randamentul cel mai bun. Atunci se întîmpla următorul fenomen: Gațu juca pe o partitură încă nescrisă! Și „orchestra", echipa, trecea și ea la partitura lui Gațu.

Trebuie să vă spun însă că „artistul" Gațu a avut — orice ar zice el astăzi! — unele probleme de adaptare la Steaua. Venit de la Știința, de la nea Mändel, unde Gațu era și prim-balerin și prim-tenor și de toate, Gațu a venit la o echipă unde erau deja cîțiva „mari", pe vremea aceea chiar mai mari ca el. „Dansul" lui nu putea merge așa, oricum, la noi. Sigur că nimeni nu se aștepta ca Gațu să ajungă conducătorul de mare disciplină tactică de tipul Oțelea, dar el trebuia totuși încadrat în limitele unor tipare. Treabă grea, pretențioasă, dificilă. „Puiul de mustang nebun" Gațu era extrem de nărăvaș. Avea — de la început — orgoliul lui, avea personalitate. Totuși, nu existau două soluții. Pentru echipă și pentru Gațu însuși era mai bine ca el să joace constructiv-colectiv și nu în stilul balerin-solist pe gheață. N-am să vă povestesc tot procesul evoluției lui, dar rezultatul îl știm cu toții. Nu a existat încă în România un jucător care să joace atît de mult pentru alții ca Gațu!

Și pentru marele public, nu numai pentru mine, cred că a fost evident, de pildă, saltul pe care l-a făcut Gațu de la finala pariziană la finala berlineză. La Paris, Cristian a fost una din „armele" noastre, o armă necunoscută prea bine de jucătorii puternicei echipe a R. D. Germane, de aici rezultînd și eficacitatea lui Cristinel în momente-cheie, cum a fost înscrierea golului nr. 12 sau 13, nu știu exact, din prelungiri. Cu totul alta a fost situația la Berlin. Cunoscut și recunoscut, filmat și răsfilmat de specialiștii handbalului din R. D. Germană, Cristian Gațu era considerat „creierul electronic" al echipei noastre. Acest creier neutralizat, șansa formației R. D. Germane

de a cîștiga titlul suprem creștea considerabil. Ei bine, tactic, intențiile adversarilor noștri s-au manifestat în chip extrem de evident. Ei au încercat să-l neutralizeze pe Gațu, plasîndu-i cel puțin o „umbră" lîngă el pe tot terenul. Ce a ieșit, am văzut cu toții, am văzut și eu pe micul ecran. Marcat ca niciodată, Gațu a fost de-a dreptul strălucitor, a dat tuturor o adevărată lecție, un adevărat recital pe post de conducător de joc! Nu întîmplător a fost considerat de toți gazetarii acreditați la acest campionat mondial drept cel mai bun handbalist! Subordonîndu-se echipei și servind-o excepțional, Gațu a făcut din Birtalan, în primul rînd, un tunar care a semănat panică și dezastru, iar din întreaga noastră formație un ansamblu irezistibil.

Ce să mai aleg „din sac" și să vă mai spun despre Gațu?

Că a fost și este un unicat? Unicat a fost și Gil Hnat, cu celebra lui aruncare „prin evitare", care nu putea fi blocată de nici un adversar direct, dar cu Gațu, cum să spun?, cînd zici unicat parcă spui prea puțin. Unicat la pătrat, unicat la cub, unicat între unicate... Nu se poate închipui un al doilea Gațu! Nu poate exista un al doilea Gațu în primul rînd pentru că Gațu însuși nu a fost de două ori la fel. Pentru mine, care am fost „pereche" cu el ani de zile, problema aceasta îmi luase somnul la început. Plecam la teren cu două-trei scheme pe care urma să le facem amîndoi și, în timpul jocului, nimic! Așteptam, îi făceam semne, strigam la el, Gațu nimic! Mă juca, firește, mai mult pe mine, sau mai ales pe mine, care înscriam de obicei cele mai multe goluri, dar aproape niciodată așa cum ne înțelesesem înainte. Iar eu, obișnuit de predecesorul său Cornel Oțelea, care juca strict la temă, fără cea mai mică abatere în rolul său de conducător de joc clasic, la început am fost intrigat, ba chiar supărat puțin. Am și declarat într-un interviu că prin plecarea lui Oțelea mie mi s-a luat... o mînă. Așa a început colaborarea noastră, a mea cu Gațu. Sub auspicii cam nefavorabile...

— ...Iartă-mă că te întrerup, dar aș vrea să-ți împărtășesc o mărturisire a lui Gațu, care-mi spunea că luni

de zile s-a gîndit și multe din nopțile lui albe au avut un singur subiect: „cum să joc pentru Gruia mai eficient, cum să-i dau pase-gol, cum să-l angajez ideal pe culoarul stîngii lui care nu iartă?"

Explicația acestei preocupări care l-a frămîntat multă vreme pe Gațu mi-a oferit-o tot el, o explicație fără îndoială sinceră pentru că este foarte logică. „Atît la Steaua cît și la echipa națională mi-am dat limpede seama că de multe ori noi, toți ceilalți, coechipierii lui Gruia, putem să jucăm foarte bine, dar dacă el este în mînă slabă ne zbatem din greu ca să cîștigăm partida, iar uneori o și pierdem. De ce? Pentru că Gruia nu dă randamentul său obișnuit! Asta vrea să însemne că eu, Gațu, mi-am dat bine seama că jucarea perfectă a... stîngii lui Gruia înseamnă întotdeauna o mare opțiune pentru victorie. Și pot să spun că atîta vreme cît am stat lîngă Gruia, m-am gîndit mereu ce să mai fac, ce fentă nouă, ce combinație de joc neștiută de pe urma căreia Guriță să poată trage cît mai bine cu „tunul" său. Gruia ne dă victoria! — asta a fost concepția mea ani de zile. Oricum am juca noi, ceilalți, Gruia este primul care ne dă victoria..."

Asta mi-a mărturisit Gațu și ți-am spus-o dumitale acum, pentru ca măcar în al 14-lea ceas să-i înțelegi starea de spirit care-l domina pe vremea cînd jucați împreună.

— Știu, tot ce mi-ați spus acum știu din ceasul al... 6-lea. Deci am aflat în timp util de ce... nu făcea Gațu ceea ce ne înțelegeam noi să facă înainte de meciuri. Mi-a explicat și mie și m-a convins. Mi-a explicat că schemele noastre putea să le facă, nu era mare lucru, dar de cele mai multe ori vedea, simțea într-o fracțiune de secundă că schema noastră nu ar mai fi eficace dacă ar face-o așa cum ne-am înțeles. Vedea, de pildă, că eu sînt umăr la umăr sau că nu sînt umăr la umăr cu un adversar direct — și să știți că asemenea diferențe de cîțiva centimetri, de poziție, de elan contează enorm în handbal! — și atunci schimba, uneori pe aceeași pornire a brațului, pasa, angajarea sau doar simula pasa... Adversarul sau adversarii se aruncau pe mine, iar faza curgea

altfel, derutant pentru ei. Poate că marca alt coechipier de-al nostru gol în clipele acelea. Alteori, deși eram departe de poarta adversă, Cristian mă simțea extraordinar, eu mă apropiam și cînd nimeni nu-și închipuia — uneori nici eu ! — mă trezeam cu un balon spre care plonjam din instinct și era gol !

Nu încape nici o îndoială că Gațu, cu geniul lui nevăzut de mine la nici un alt conducător de joc, a ajuns să mă cunoască perfect, simțindu-mi extraordinar dispoziția omenească, starea de spirit într-un moment sau altul, fructificîndu-l în proporție maximală pe colegul și coechipierul său Gruia. Nu-i mai puțin adevărat că de-a lungul anilor am învățat și eu cîte ceva „din Gațu", l-am cunoscut și eu, cît de cît, în măsura în care puteai să-l cunoști pe el, care se schimba mereu. Și-l mai ghiceam și eu, cîteodată, iar atunci se stabilea între noi un fir de tensiune pe care-l știam numai noi.

În încheierea acestei discuții, aș vrea să vă mai atrag atenția asupra unei calități care m-a impresionat enorm la Cristian. S-a spus deseori că Gațu este de o competitivitate legendară. Murea dacă-l băteai și la șah, și la tenis, ce să mai vorbesc de înfrîngerile din handbal ! Ei bine, la temelia acestei competitivități cu adevărat legendare stăteau un curaj, o inimă de vultur. Deși unii-i spuneau că arată ca un pui de cioară, Gațu era un vultur ! Și să știți că nu fac figuri de stil. Am să vă dau și un exemplu. Jucam un meci cu echipa Iugoslaviei, în sala Floreasca. La un moment dat, Jagmestar, handbalist celebru din țara prietenă, un bărbat înalt ca o ușă și solid ca un tanc, îi face un vînt lui Cristian și-l aruncă tocmai în tribună, între spectatori... Roșu de ciudă, Gațu se repede la Jagmestar, care era de două ori cît el, dar nu apucă să pună mîna pe el că jucătorul iugoslav îi mai face, ușor, un vînt, fără să se uite la el, și Gațu era în clipa următoare din nou între spectatori... Scena era aproape amuzantă — Guliver cu un pitic — pentru cei care o priveau, nu și pentru Gațu, cu inima lui mare de luptător, care s-a repezit a doua oară, ca un șoim, spre Jagmestar. În clipa aceea am intervenit eu, am intrat între ei, i-am făcut observație iugoslavului, care,

în fond, era un băiat bun, și conflictul s-a aplanat, iar jocul a fost în continuare sportiv pînă la sfîrșit. Ceea ce nu l-a oprit pe Cristian să-mi reproșeze, la vestiar, în timp ce ne îmbrăcam : „De ce m-ai oprit mă, Guriță, să-l omor pe Jagmestar ? Îl mîncam mă, auzi, îl mîncam !"

Ce era să-i mai spun...

Ăsta era micul-marele Gațu.

Inginer Doru Brănici :

GAȚU ERA UIMITOR ȘI CA STUDENT, MĂ UITAM LA EL LA COLOCVII, LA EXAMENE, REACȚIONA „PE PISTOL" ȘI GĂSEA TOTDEAUNA SOLUȚIA

— Îl cunosc pe Gațu de vreo 15 ani. Din perioada studenției. Am fost colegi. Am stat împreună, cot la cot, cinci ani. Știu, cu alte cuvinte, cum s-a format el ca inginer. Acum, cînd mă gîndesc la ce a fost, la tot ce s-a petrecut sub ochii mei cu Cristian, am sentimentul că am fost martor la un film extraordinar, cu un erou pe care numai în filme sau în cărți îl mai întîlnești. Exagerez ? Poate... Fiind și eu inginer, mi-e teamă uneori de cuvinte. Am impresia că oamenii le cam umflă cîteodată spre a convinge mai ușor. Îmi dau seama că și vorbele mele ar putea fi privite la fel. De aceea, am să vă prezint fapte. Să vorbească ele. Și dumneavoastră o să judecați.

Faptele sînt următoarele. Fiind încă din primul an de facultate un sportiv de notorietate, jucător în divizia A și convocat pe la diferite loturi reprezentative, Cristian Gațu venea la cursuri și la seminarii cu o aureolă de mică vedetă socială — îi apărea fotografia prin ziare, era lăudat de antrenori, de specialiști, de gazetari — polarizînd în jurul lui interesul tuturor. Al asistenților universitari, al profesorilor, ca să nu mai vorbesc de atracția pe care o exercita asupra studenților și a studentelor. Toți ne uitam la el ca la un artist de cinema, examinîndu-l ca pe un cosmonaut și studiindu-i fiecare gest, fiecare vorbă, fiecare atitudine. Ce mai, ne uitam la el „cu lupa", dornici să înregistrăm fiecare nuanță a portretului său dinamic. Vă rog să mă credeți cînd vă spun că experiența noastră de spectatori critici ne-a dus la un rezultat la care, sincer vă mărturisesc, nu ne așteptam. Gațu a fost în tot timpul studenției un personaj uimitor. Urcînd pe scara măiestriei sportive, ajungînd mare vedetă națională și apoi internațională, Cristian era, prin forța împrejurărilor, adeseori absent la cursuri și la seminarii. Și apărea uneori la examene direct de la

aeroport sau de la gară... Și-atunci începeau surprizele. Ale profesorului. Ale noastre, colegii lui. Cu toții ne așteptam ca Gațu să fie „tufă de Veneția“. Și uneori chiar sub semnul ăsta începea cîte un examen. Cristian se foia, bîjbîia, era pe alături de subiect, ca dintr-odată să-l vezi cum în urma unei întrebări-cheie, sau în urma unei chestiuni prin care profesorul. urmărea sondarea cunoștințelor de fond, să-l vezi, spun, pe Gațu cum se declanșează și cum... dă drumul la „replici-pistol“ care la început stîrnesc mirare apoi produc senzație. De unde știe Gațu așa de bine? Cum de știe el așa de bine? Cînd a învățat el toate astea? Toată lumea se întreba.

Ei bine, eu, care am fost prieten cu el, pot să răspund și acum, așa cum răspundeam și atunci celor care se mirau de notele lui mari de la examene. Gațu lucra foarte mult în timpul deplasărilor, al cantonamentelor, al campionatelor și concursurilor internaționale. Țin minte că îmi arăta probleme rezolvate sau demonstrații scrise chiar și pe programe de spectacole de la Viena sau Berlin, sau Praga. Nu pot să uit, de asemenea, cît mi-a plimbat prin lume cursurile mele, scrise de mîna mea, la rezistența materialelor și la beton. Luni de zile. Foarte bine organizat și sistematic în studiu — altfel n-ar fi terminat, vă asigur, niciodată o facultate cum este facultatea de Construcții — Gațu prindea extrem de repede esența problemelor. Înregistra repede și mult, punîndu-ne uneori în situații delicate pe noi, cîțiva colegi de-ai lui, care ne strîngeam înaintea cîte unui examen spre a ne pregăti mai bine. Nu o dată, în astfel de ocazii Cristian venea cu lecturi suplimentare, din lucrări pe care le găsea pe unde călătorea. Și de unde la început ne gîndeam că o să-l ajutăm noi pe el ca să ajungă în rînd cu ceilalți studenți, ne ajuta el pe noi ca să-i pregătim profesorului cîte o surpriză care de obicei făcea impresie puternică la examene.

Desigur, vă închipuiți că am multe amintiri despre Gațu student. Am fost, de pildă, prezent la examenul de stat al lui Cristian. Examen public. Erau de față mulți oameni cunoscuți și necunoscuți, atrași cu toții de personalitatea sportivă a lui Gațu. Nu știu dacă știți, nu știu dacă v-a spus-o el (n.a. — Nu mi-a spus-o), dar

absolventul Gaţu a făcut o frumoasă impresie tuturor, convingînd pe toată lumea că nu este numai excelentul jucător de handbal pe care-l văd toţi la televizor, ci şi un excelent absolvent al unei facultăţi grele.

În încheiere, poate am să spun o banalitate, dar vreau să vă împărtăşesc convingerea mea că Gaţu a ajuns acolo sus în handbal datorită minţii sale sclipitoare, o minte ordonată şi organizată de studiile inginereşti. Combinaţiile sale, soluţiile sale neaşteptate, artificiile sale aveau la bază fantezia fără margini a unui gînditor remarcabil.

Sergiu Zaharescu, pilot:

CRED CĂ GAȚU PUTEA FI ÎNVINS DOAR ÎN AER...

— Am avut plăcerea să zbor de mai multe ori avîndu-l pe Cristian Gațu printre pasageri. Așa ne-am cunoscut. Așa ne-am și împrietenit. Cucerit de Gațu cel de pe micile ecrane, o mînă de om cu o putere de luptă impresionantă, cu un curaj uimitor, invers proporțional cu făptura sa măruntă, am fost teribil de amuzat să cunosc un alt Gațu, fricos ce nu s-a mai pomenit, în aer, în avion...

Nu exista zbor comun să nu vină în cabină lîngă mine, să nu mă întrebe o mie de lucruri, să nu-mi povestească el altele, doar-doar o trece timpul mai repede și o uita de frică.

După ce ne-am întîlnit de multe ori în aer, ne-am întîlnit și pe pămînt, după cîte o competiție cîștigată sau pur și simplu pentru a juca un șah împreună, pasiune comună pe care ne-am descoperit-o destul de repede amîndoi. Firește, jos, pe pămînt, l-am cunoscut mai bine pe Cristian. N-am văzut în viața mea un om cu spirit de competiție ca el. Îl știam eu de la meciurile de handbal, unde-l vedeam că se bate pînă nu mai poate pentru victorie, dar așa cum mi-a fost dat să-l cunosc în „viața particulară" a întrecut orice imaginație. Să ferească Domnu' să-i iei o partidă în plus lui Gațu la șah! Adio zi, adio noapte! Te ține pînă la 2, pînă la 3 dimineața să egaleze și să te bată! Băiatul ăsta, mi-am zis eu, mai demult, poate pierde doar în aer. Pe pămînt e făcut să cîștige!

Nicolae Ion, paginator:

CÎND ERA VORBA DESPRE GAŢU ÎN PAGINĂ, ZIARUL ERA ÎN PERICOL DE ÎNTÎRZIERE...

— Am aproape 30 de ani de tipografie. Mi-a plăcut meseria asta, de aceea am învăţat-o bine şi îmi dă satisfacţii zilnice. O pagină frumoasă, care are lumină, joc de titluri reuşit, cu caractere bine alese la ludlov, o pagină cu chenare închise „la meserie", o pagină făcută cu tot dichisul îmi umple toată ziua, sînt mulţumit şi nu mai am nevoie de nimic. De ce vă spun eu toate astea? Pentru că de ani de zile treaba mea merge cum trebuie, de ani de zile sînt fruntaş şi şefii au numai cuvinte bune pentru „Nicu matrozu'", aşa mi-a rămas porecla după ce am venit într-o vară cu un maieu din acela dungat, ca marinarii, la lucru. Care-i problema, acum? De ani de zile îmi merge bine, cu excepţia cazurilor cînd îl am în pagină — pe cine credeţi? — pe el, pe Gaţu! Moartea mea, Gaţu! Nu există plăcere mai mare pentru mine decît să-l văd pe Gaţu jucînd! Gaţu taie tot! Şi pe Dobrin şi pe Cruyff, care, vorba aia, îţi ascund mingea pe teren, de o cauţi după televizor... Gaţu însă e şi peste ăştia! Mă uitam la el, acum era la poarta noastră ca peste o clipă să apară la poarta adversarilor, să dispară pe sub ei, să reapară unde te aştepţi mai puţin, să-l vezi pe podea, să-l vezi prin aer, să-l vezi strîns ca într-o menghine de doi apărători ca nişte urşi pentru ca o fracţiune de secundă după aceea să ţîşnească printre ei ca o nălucă şi să înscrie un gol care lasă portarul cruciş, ca şi ceilalţi jucători şi pe toţi cei ce privesc jocul. La început mi-am zis că băiatul ăsta e dracul gol,

așa negrișor cum e, dar apoi am înțeles că e un jucător de foarte mare clasă.

Și cum zisei, de ce vă spun eu toate astea? Pentru că numai Gațu ăsta putea să-mi facă mie probleme de lucru. Cum? Uite așa! Vine articolul cu vreo victorie românească la handbal. S-a transmis, nu s-a transmis meciul la televizor, mă duc peste linotipist să văd ce scrie de ai noștri și, firește, de Gațu, omul meu. Cînd îmi vine „peria" peste articol în paginație, îl mai citesc o dată. Și-atunci încep discuțiile. De ce-i laudă ziariștii mai ales pe cei care au marcat multe goluri, pe Birtalan sau pe Kicsid, de exemplu, cînd Gațu le-a creat majoritatea fazelor de gol? Cum nu văd ei că tunarii, cît îs ei de tunari, n-ar fi avut ce face cu obuzierele lor dacă nu le punea Gațu ghiulelele în mînă! Mă perpelesc singur, și mai mă iau în colți cu cîte un „deștept" care știe treaba cu mine și vrea să mă fiarbă pe uscat, și vremea trece, secretarul de redacție își pierde răbdarea, pagina merge greu, șmecherii mă întărîtă „Nea Nicule, lasă, dom'le, pagina cu Gațu, că băgăm gazeta în pivniță!", adică întîrziem. Pînă la urmă abia de reușesc să calandrez la țanc și să scap de penalizări. Cine, tocmai eu, care, altfel, am pretenția că fac de multe ori artă din munca mea, din paginile care apar a doua zi pe piață.

Ștefan Georgescu (antrenorul echipei naționale de tenis):

ERAU GRUPURI, GRUPURI PE BULEVARDUL MOHAMED V ȘI STRIGAU: „GAȚU!", „GAȚU!"

— Era în anul 1974. Mă aflam la Tunis, unde funcționam ca antrenor al echipei reprezentative de tenis a țării gazdă. În luna decembrie, mare bucurie pentru românii trimiși de statul nostru să lucreze în Tunisia. Avea loc un turneu de handbal la care participa și o selecționată a țării noastre. Nu sînt specialist în handbal, îmi place însă să-l privesc atunci cînd am ocazia. O asemenea plăcută ocazie am avut în Tunis, unde m-am dus firește să urmăresc jocurile echipei române, care a făcut cîteva meciuri memorabile nu atît prin rezultate — nici n-a cîștigat, dealtfel, turneul —, cît mai ales prin evoluția uluitoare a lui Gațu, care i-a înnebunit, pur și simplu, vă rog să-mi credeți cuvintele, pe spectatorii tunisieni. Sarabandă de fente în plină viteză sau pe loc, soluții de nimeni văzute, improvizații sclipitoare — acesta a fost, în cîteva cuvinte, registrul evoluției lui Gațu, care „se juca" de-a virtuozul, luînd o „acută" după alta.

Ieșeam din sala turneului la terminarea meciurilor, o luam spre casă și pe bulevardul Mohamed V tinerii strigau: „Gațu!", „Gațu!". Era un spectacol tulburător. Nu mă aflam nici lîngă Sala Floreasca, nici lîngă sala polivalentă a Palatului Sporturilor și Culturii, eram în Africa, la mii de kilometri de patrie, iar tinerii localnici strigau pe străzi numele unui mare ambasador al sportului românesc.

Firește că în acele seri m-am gîndit adeseori la talentul multilateral al poporului nostru, în acele seri în care România cîștiga mai mult decît niște meciuri de handbal frumoase.

DEȘI SCUND, GAȚU S-A RIDICAT DEASUPRA CELORLALȚI HANDBALIȘTI PRIN ÎNĂLȚIMEA JOCULUI SĂU

La Liceul nr. 1 de Științele naturii din Capitală n-ai cu cine vorbi despre handbal, mi s-a spus. În afară de științele naturii și de baschet, jocul preferat al marii majorități a elevilor și elevelor, mai pot intra, eventual, în discuție Dobrin sau Dumitru, adică fotbalul, care-și face, ca peste tot, loc. O discuție despre handbal însă o să vă decepționeze. Uitați-vă, în sală tocmai se termină ora de sport a fetelor din clasa a XI-a. Vreți să facem un sondaj fulger despre handbal?

O discuție despre handbal cu o clasă „căreia nu-i place handbalul" mi s-a părut atractivă prin contrast...

Iată ce au răspuns cîteva din elevele clasei a XI-a C la una din întrebările profesorului lor de sport, Emil Manea, o întrebare care suna — timid — așa: „Ați auzit de Cristian Gațu?"

Batiș Cristina. Cristian Gațu reprezintă o stea de primă mărime a handbalului românesc și mondial.

Deși scund de statură, s-a ridicat deasupra celorlalți handbaliști prin înălțimea jocului său! De unde vine această înălțime? Din inteligență, din sclipirile care se văd în aproape orice acțiune a acestui sportiv exemplar.

Brișchi Georgia. La o întrebare de genul „îl cunoașteți pe Cristian Gațu?" aș răspunde tot printr-o întrebare: „Cine nu-l cunoaște pe Cristian Gațu?" Cristian Gațu după părerea mea este magnific. El a doborît ideea că în handbal numai înălțimea contează, situînd în primul

rînd inteligența și măestria jocului, care la el sînt uimitoare. Cred că este sportivul care s-a dăruit trup și suflet acestui joc. Cred că echipa României a folosit la maximum inteligența lui Gațu atunci cînd a cîștigat numeroase victorii și trofee internaționale. Oricum, eu îi adresez multe felicitări lui și coechipierilor săi.

Crăciunescu Carmen. Pentru mine Gațu este un mare exemplu de inventivitate, de inteligență, de dăruire și de fair-play. A adunat multe calități remarcabile care au făcut din el unul din cei mai complecși sportivi pe care i-am văzut vreodată.

Dragomirescu Sanda. Faptul că fiind handicapat de înălțime a găsit resursele de inteligență pentru a inova handbalul, iată ce am admirat cel mai mult la acest sportiv din categoria marilor excepții.

Guțu Daniela. Un sac de calități într-o mînă de om ! Așa l-aș caracteriza pe cel mai inteligent sportiv pe care l-am văzut pînă acum evoluînd pe micile ecrane...

Mera Adriana. Nu mi-a scăpat nici un campionat, nici un joc al echipei noastre de handbal, nici un atac al ei... În aproape toate aceste atacuri, Gațu era spiridușul care zăpăcea adversarii, îi descumpănea, îi amețea cu fentele lui, punîndu-și în schimb partenerii în situații ideale de a înscrie goluri. Prin această ultimă calitate, eu am văzut în Gațu nu numai un mare sportiv, ci și un mare om, altruist, generos, exemplar pentru tineri ca mine care ne căutăm modele în viață și în sport. Cred că Gațu merită din plin un loc de cinste în istoria sportului românesc.

...Și uite așa, prevăzuta decepție s-a transformat într-o plăcută surpriză, fetele, „necunoscătoare de handbal“ fiind, de fapt, mari iubitoare ale lui, precum și mari admiratoare ale lui Cristian Gațu, eroul cărții noastre. Gațu, ne-am putut da limpede seama, are o uriașă „priză“ în lumea școlară, chiar și la un liceu care preferă baschetul...

ULTIMA MEA MARE FINALĂ

— După ce ne-a... scăpat medalia olimpică de aur și la München și la Montreal, în Canada fiind în primul rînd victimele unui nefericit „complex de superioritate" care ne-a anesteziat simțul pericolului, deși cealaltă finalistă era puternica echipă a Uniunii Sovietice, nespus de încrezători deci în capacitatea noastră de a cîștiga finala (și rezultatul ei se știe), iată-ne în aprilie 19 în fața unor adversari pe care de la Montreal i-am tot visat... Cu cine, oare, ne-a fost dat să ajungem față în față în finala Cupei campionilor europeni? Tocmai cu campionii sovietici, cu Ț.S.K.A. Moscova, rezervorul nr. 1 al echipei campioane olimpice!

Mare bucurie, dar și mari griji!

Nu știu dacă din zece oameni întîlniți doi credeau în șansele noastre!

Dovezi indirecte ale acestei stări de spirit? Partida n-a fost preluată de televiziunea noastră, prea puțin încrezătoare, probabil, și ea în șansele Stelei, echipa nefiind însoțită la finală de nici un ziarist, considerîndu-se, bănuiesc, că vestea înfrîngerii poate fi foarte bine comunicată și de Agerpres, nefiind nevoie și de un comentator la fața locului care să plîngă pe umerii noștri.

În fine, „gata bătuți de-acasă", ne-am urcat în avion și ne-am oprit la Sindelfingen, orășel frumos din apropiere de Stuttgart. Aici urma să „participăm la victoria Ț.S.K.A.-ului", după expresia unor simpatizanți ai noștri care ne-au condus la Otopeni cu toată înțelegerea și compasiunea omenească pe care oricine putea să le-o citească ușor în priviri.

Că noi, jucătorii, gîndeam altfel, că în inimile noastre era cu totul altceva, nu-i greu de dedus, deşi vă mărturisesc că tristul „concert pentru înmormîntare" pe care-l auzisem peste tot în jurul nostru ne muiase într-o oarecare măsură balamalele sufletului.

Ce era de făcut? — ne întrebam cu toţii.

În primul rînd, să stabilim cu precizie datele problemei.

Care erau aceste date?

Întîi şi întîi, Ţ.S.K.A. Moscova venea la Sindelfingen cu laurii olimpici, majoritatea componenţilor ei fiind membri ai reprezentativei aliniate la Montreal. Băieţii erau siguri pe ei, pentru că alcătuiau un lot foarte puternic, ceea ce îi făcea să fie foarte optimişti.

Cum ne prezentam noi? Dezumflaţi după Montreal, nimeni nu credea serios în noi. Handicapul ar fi fost insurmontabil dacă am fi fost şi noi, jucătorii, copleşiţi de prea demonstrata lipsă a noastră de şansă. Prima problemă era ca prin zidul de pesimism şi de ceaţă să reuşim să descoperim o luminiţă a speranţei, un fir de nădejde de care să ne agăţăm, ca nişte păianjeni.

Şi am început să săpăm în ceaţă... Ne-am dus din vreme în R. F. Germania, în ideea de a ne pregăti în faţa publicului finalei. Am susţinut chiar o serie de meciuri amicale şi demonstrative. Urmarea? În fiecare zi apăreau în ziare fotografii şi reportaje „pozitive", elogioase, despre jocul nostru şi despre fiecare component al Stelei.

Adunîndu-se însă meciurile şi antrenamentele şi fotografiile şi reportajele şi toată tevatura de circumstanţă, a apărut la un moment dat un element nou şi periculos la care nu ne aşteptam. Băieţii au început să-şi piardă răbdarea. Vroiau să termine odată şi cu această finală pe care o jucam în mintea noastră de vreo două-trei săptămîni... Să iasă cum o fi, albă sau neagră, dar să se termine odată cu coşmarul ăsta. De Ţ.S.K.A. vorbeam dimineaţa, la amiază, după-amiază, seara şi pe deasupra o visam şi noaptea.

În sfîrşit, cu o zi înainte de meci, iată-ne în autobuzul care ne ducea la Sindelfingen, pentru o acomodare cu sala unde urma să aibă loc marea finală. Mă uitam la

coechipierii mei și-am încercat să ghicesc în spatele chipurilor lor ca de ceară starea de spirit interioară.

Munteanu avea deja în spate o finală pierdută în R. F. Germania. Cu Gummersbach. „Atunci m-am trezit cu adevărat abia după meci. În timpul jocului parcă mă vaccinase cineva și nu mai puteam reacționa cum trebuie. Întindeam mîinile, întindeam picioarele, dar nu ajungeam niciodată la minge. De data asta fac un duș înainte de joc ca să mă trezesc definitiv".

Voina, cu judecata lui de ardelean țeapăn care-și închipuie că toată viața e o suită de probleme de matematică pe care omul chibzuit și valoros le rezolvă, iar cel de factura greierului le încurcă, Voina filozofa în sinea lui, dar și pentru „beneficiul" public. „Sînt mai mari ca noi, ne-au bătut unde ne-a durut mai tare, la Olimpiadă, își închipuie că le-am luat frica și că o să ne topim cînd o să-i vedem apărînd pe teren. Șansa noastră e să-i atacăm din toate părțile, să-i amețim cu mișcarea noastră și să le marcăm cîteva goluri înainte de a se dezmetici, de a-și da seama ce se întîmplă pe teren. Dacă... furăm startul, nu ne mai ajung pînă la sfîrșitul finalei".

Spre surpriza mea, cel mai senin dintre toți, și atît de optimist de parcă atunci ar fi picat de pe lună, era Birtalan. Glumea și zîmbea într-una de parcă era băut... Nu m-am putut opri și l-am întrebat : „Ce-ai făcut Bibi, ai luat una mică ? O bericică bavareză ? ! ? Hai, spune tu adevărat ! Tu parcă te-ai duce la nuntă !"

„Habar n-aveți voi ce știe băiatu' ! — ni s-a adresat tuturor, neașteptat de retoric, Birtalan. Meciul ăsta îl simt în vîrful degetelor — și ne-a arătat tuturor mîna sa de uriaș. De aici vor pleca mîine multe șuturi pe care Tomin nici nu le va vedea. Uitați-vă azi la mîna asta, că mîine n-o să mai aveți cînd, or să se repeadă toți fotoreporterii din lume la mine și n-o să mai apucați momentul ! !" (Parcă a avut gura aurită Bibi, dragul și excepționalul nostru Bibi).

Optimismul contagios al lui Birtalan l-a dezmorțit pe Tudosie, care a ajuns și el la concluzia că „e păcat că nu se televizează meciul și la noi. Săracu'tata și-a mai cumpărat un televizor, la Craiova, că primul cam

făcea figuri, și uite-așa, cu două televizoare în casă n-o să-l poată vedea pe fi-su campion european!"

Mai retras ca de obicei, Cezar Drăgăniță, melancolic și trist, mi-a șoptit la ureche: „Pe mine, Cristinele, n-o să mă mai vadă mama campion, cum n-o să te mai vadă nici pe tine tatăl tău. S-au dus bătrînii, săracii. O să trebuiască să luptăm și să învingem pentru încrederea pe care au avut-o în noi, pentru necazurile pe care li le-am făcut cît au trăit și pentru datoriile pe care nu ni le-am putut niciodată plăti față de ei".

Simțindu-ne pulsul cam „amestecat", colonelul Drăgănescu, președintele clubului, a venit cu o idee care ne-a descătușat din ghemul fără capăt al gîndurilor. „Măi băieți, ce-ar fi să-i dăm drumul la marșul nostru, că parcă am merge la înmormîntare, nu la luptă". Și dintr-odată autobuzul nostru parcă s-a înfipt mai hotărît pe șosea, în acordurile marșului clubului Steaua:

„Ca stelele din cer vom străluci
Și cea mai bună echipă tu vei fi
Dar pentru asta noi te ajutăm
Fugim, sărim și de pămînt ne dăm!"

În sfîrșit, iată-ne la sală, pe cîmpul de bătălie de a doua zi. Prima surpriză! Înaintea noastră, antrenîndu-se de zor, adversarul de a doua zi, Ț.S.K.A. Moscova! Aproape că am făcut alergie. Ne-au luat-o înainte, ne-am zis. Și la antrenament ne-au luat-o înainte! Am început să ne echipăm, încet, meticulos, de parcă atunci urma să jucăm marea finală. Nimeni nu scotea un cuvînt. Toți vorbeam... în noi. Și sovieticii au terminat antrenamentul și am intrat noi în teren. La început am făcut un ușor meci de fotbal, de încălzire. Apoi ne-am pus pe treabă în toată regula. Antrenament, antrenament, dar jucam cu o sete și șutam la poartă cu atîta forță și convingere că bubuia sala ca la o tragere cu tunul.

Demonstrația nu era gratuită, deoarece în tribunele sălii luaseră loc handbaliștii sovietici, dornici să ne urmărească la repetiția generală. Și am vrut să le lăsăm o impresie cît mai profundă. O impresie asupra forței noastre și mai ales asupra hotărîrii de care eram animați

pentru finala de a doua zi. Fără să exagerez, cred că... prima finală am jucat-o la acel antrenament, cînd ne-a ieșit totul ca pe note. Angajări zburătoare ale șuteurilor, bombe din orice poziție, goluri ca în filme...

În fine, a sosit și finala adevărată. Mult așteptata finală a campionilor dintre campioni! Peste 5 000 de spectatori au aplaudat frenetic intrarea noastră în sală, spectatori care ne-au susținut cu frenezie pînă la ultimul fluier al arbitrului.

Cum a fost meciul propriu-zis?

Am atacat în trombă de la început! Fără studiu, fără tatonare, fără minute de analiză a adversarului! Ne-am aruncat din prima secundă „peste ei", cum se spune în limbaj sportiv, și-am marcat goluri după goluri.

Ce a ieșit?

Pînă să se dumirească handbaliștii moscoviți, în minutul 20 al partidei era 14-7 pentru noi!!!

Spectatorilor nu le venea să creadă ce văd, adversarilor nu le venea să creadă ce pățesc, iar nouă nu ne venea să credem ce le facem!

Birtalan zbura peste tot terenul și trăgea ca din tun, înnebunindu-l pe bietul portar Tomin, care sărea din bară în bară, dar nu se lipea de nici una din rachetele lui Bibi. Pe lîngă Birtalan, jucau ca la carte Voina și Drăgăniță, care judecau perfect evoluția tactică a echipei noastre și spărgeau frontul apărării adverse pe acolo pe unde băieții de la Ț.S.K.A. Moscova se așteptau mai puțin. Nu mai pun la socoteală golurile lor, ale lui Voina și Drăgăniță, care cădeau exact atunci cînd nu se aștepta nimeni, cînd toată lumea se gîndea că va fi angajat, o dată în plus, Birtalan. Pînă la sfîrșitul reprizei scorul a ajuns la 14-9, jocul nostru din prima parte a meciului fiind — vă jur! — demn de orice antologie a handbalului. A fost o adevărată demonstrație de virtuozitate, de extraordinară putere de luptă, de forță morală, de reușită a unor „numere" aplaudate de spectatori în picioare, cu pălării și fulare aruncate în aer.

Echipa cu șansa a doua — opinie convergentă a majorității specialiștilor și a ziarelor și a agențiilor — reușea să facă un joc de mare surpriză, soldat cu o primă repriză neașteptată de nimeni.

„Românii au fost fantastici!", îi auzeam pe spectatori comentînd în timp ce noi ne duceam la vestiar, la pauză.

Firește, în timpul pauzei eram cu toții mulțumiți că ne ieșise jocul și, deși nici unul dintre noi n-a spus-o, nutream cu toții convingerea că finala și cupa nu ne mai pot scăpa. Cu 5 goluri diferență ne simțeam în stare să rezistăm și în fața unei combinate mondiale.

Și a venit repriza a doua.

Și Ț.S.K.A. a început să joace din ce în ce mai metodic, cu atît mai mult cu cît nu mai avea ce pierde, avea numai de cîștigat. Așa că băieții și-au dat drumul la joc. Surprinși la început de cuminţenia și calmul echipei moscovite, care își vedea de treabă ca și cum ea ar fi fost în avantaj sau, oricum, „cap la cap" cu noi, n-am găsit, o vreme, continuarea cea mai firească și mai logică. În loc să ne refacem schemele cu răbdare și precizie, acordînd atenţia cuvenită apărării, am început să evoluăm individualist, încercînd să încheiem conturile jocului fiecare în felul lui. Și cum portarul Tomin a reușit cîteva parade excepţionale, mi-am dat seama că ne enervăm încetul cu încetul. Și iată că nouă a început să ni se încurce totul, iar adversarilor noștri a început să le iasă totul.

Ce a urmat?

A urmat ceea ce nimeni nu mai bănuia.

În minutul 44 scorul a devenit egal: 15-15!!!

Cine a făcut sport vreodată în viața lui știe ce se întîmplă în asemenea situații. Echipa care „vine din urmă" și egalează nu mai poate fi, în general, oprită de nimeni și de nimic și-și continuă marșul irezistibil spre victorie. Asta în vreme ce echipa egalată nu mai are aer, nu-și dă seama ce se întîmplă cu ea, înoată pe uscat și de obicei nu mai reușește să lege nimic ca lumea.

Din punctul de vedere al moralului, după 15-15 mergeam către o înfrîngere citită...

Nimeni nu mai găsea vreo soluție pentru a stăvili atacurile-tăvălug ale campioanei Uniunii Sovietice. În acele minute eram pe banca rezervelor cînd, din teren, Radu Voina a început să-mi facă semne cu mîna...

Din avionul cursă Tarom a coborît ultima cîștigătoare a Cupei campionilor europeni, echipa Steaua.

(În acest moment, autorul îi dă cuvîntul excelentului coechipier al lui Cristian Gațu, Radu Voina).

— Eram în mijlocul terenului, mă uitam la colegii mei și-mi dădeam seama că nu mă mai puteam înțelege cu nimeni. Toți erau luați de apă ! Alergau, se zbăteau din instinct, nimeni însă nu mai raționa limpede, spre

deosebire de handbaliştii de la Ţ.S.K.A. care gîndeau fiecare mişcare, jucînd un adevărat şah cu noi pe tot terenul. Ar mai fi — mi-am zis — o singură scăpare. Un singur om pe lumea asta mai poate opri alunecarea noastră pe toboganul înfrîngerii. Gaţu! El era singurul jucător care putea să-i „ameţească" cîteva clipe pe adversarii noştri prin „înşurubările" numai de el ştiute, el putea să ne mai dea oxigenul de care aveam nevoie pentru a mai sprinta, o dată, spre victorie. M-am uitat la banca rezervelor. Cristian simţea ce se întîmplă cu noi. Era negru de supărare. I-am făcut un semn. Apoi încă unul.

Să intre neapărat în teren!

Şi a intrat.

Şi Bibi-Birtalan, „omul lui", care joacă parcă vrăjit cînd e Cristian lîngă el, a marcat imediat un gol psihologic, de mare importanţă pentru înclinarea balanţei în favoarea noastră. Am început apoi să „ameţim" mingea, s-o „dichisim" şi s-o „lustruim" în regia lui Gaţu. Cîteva minute handbaliştii moscoviţi n-au mai apucat să pună mîna pe ea.

Şi a început... victoria.

Cu 7 minute înainte de final, am luat un nou avantaj, de data aceasta decisiv: 20-18. Nu mai puteam fi înfrînţi. La fluierul final al arbitrului, scorul a fost de 21-20 pentru Steaua!

Cristian Gaţu: Aşa am cîştigat, în condiţii de mare dramatism, ultima mare finală din viaţa mea. O finală în care nu credea aproape nimeni...

SCHIMBĂM — PENTRU CÎTEVA PAGINI — ROLURILE

Reporter : Cristian Gațu
Răspunde : Marius Popescu

Cristian Gațu : Stimate Marius Popescu, toată cartea m-ai judecat dumneata pe mine cum ai vrut. N-ai vrea să schimbăm — pentru cîteva pagini — rolurile ?

Marius Popescu : De ce ?

Cristian Gațu : În primul rînd, spre a intra și eu, pentru prima oară în viața mea, în rolul tatălui meu și al fostului dumitale coleg, ziaristul Petre Gațu. Ești de acord ?

Marius Popescu : Aș putea să nu fiu ?

Cristian Gațu : În al doilea rînd — deoarece există mai multe rînduri... — pentru a te întreba un lucru la care m-am gîndit adeseori : de ce ai ieșit dumneata din lumea fotbalului, la care știu că ții mult, cum ținea și tata, și te-ai oprit tocmai la mine, un handbalist ?

Marius Popescu : Am făcut o excepție. Cum excepția se numește Gațu, am găsit toate motivațiile necesare pentru inima mea iubitoare de fotbal. Scriind despre Gațu, e ca și cum aș scrie de Dobrin... Poetul Adrian Păunescu, redactorul șef al revistei „Flacăra“, era de aceeași părere. Așa se face, dealtfel, că serialul din revista „Flacăra“ a reprezentat primele ture, de viteză, ale unei curse care pînă la urmă a ajuns un maraton.

Cristian Gațu : Regreți, astăzi, maratonul ?

Marius Popescu : În nici un caz. Sper să nu-l regrete nici cititorii...

Cristian Gațu : Ai vreo îndoială asupra felului în care ne vor judeca ei lunga noastră cursă de fond ?

Marius Popescu : Sincer să fiu, da. Să mă explic. În cartea noastră, eu povestesc, de fapt, un film... pentru că viața ta, cariera ta sportivă, au compus un film extraordinar ! Povestindu-mi zeci de peripeții și de fapte ieșite din comun, vedeam cu ochii secvențele de film care ar fi putut imortaliza nenumărate momente de mare valoare vizuală, în primul rînd. Altfel spus, cartea aceasta ar fi plăcut, cu siguranță, foarte mult pe... ecran. Așa, în pagini, rămîne de văzut.

Cristian Gațu : Nu crezi că este în dezavantajul nostru această mărturisire ?

Marius Popescu : Eu cred că orice mărturisire, sinceră firește, este în ultimă instanță în avantajul autorului ei.

Cristian Gațu : Lipsindu-i, prin natura... cărții, imaginile de film, ce crezi că are totuși valoros acest volum ?

Marius Popescu : Povestea unei vieți de excepție. Povestea unui foarte mare sportiv al clubului militar Steaua, a unui foarte mare sportiv al României. Și, mai presus de toate, povestea unei stări de spirit care a făcut dintr-o carieră individuală un fel de simbol. Antrenorul Nicolae Nedef o numea foarte profesional „starea de spirit Gațu". Pe mine, ca om al scrisului, ideea lui m-a sedus la început în exprimarea ei metaforică, socotind-o cu o mare forță de expresie. Stînd de vorbă luni de zile cu tine, cu o mulțime de oameni din handbal, asociind la toate cele auzite numeroase imagini pe care le-am păstrat în minte după multe jocuri văzute din tribună sau pe micul ecran, am ajuns și eu la concluzia că elementul cel mai important la eroul cărții mele este „starea de spirit Gațu" !

Cristian Gațu : Îmi spui și mie care este starea asta de spirit înainte de-a o scrie în carte ?

Marius Popescu : În ciuda tonului glumeț — sper că ești glumeț din modestie — eu am să-ți răspund foarte serios și foarte convins. Starea de spirit Gațu a însemnat — și înseamnă — starea de luptător și starea de învingător ! Cred că aceasta este și interpretarea lui Nicolae Nedef. Dealtfel această stare de spirit a avut — pe toată

linia — un incontestabil cîștig de cauză. Micul handbalist Gațu a fost un foarte mare luptător și un foarte mare învingător. Este un adevăr pe care nu-l spune numai cartea, l-ai spus tu înaintea ei pe terenul de handbal și pe terenul vieții de toate zilele.

Cristian Gațu : Știu că tata avea de obicei o ultimă întrebare cu care se adresa celor cărora le lua interviuri : mai vreți să le spuneți ceva cititorilor noștri ?

Marius Popescu : Întîi de toate, aș vrea să-ți mai spun ție ceva. Îmi pare rău că printre cititorii noștri nu se va afla și nea Petrică. El, sînt sigur, s-ar fi bucurat mult de această carte. Și pentru fiul său și pentru colegul său mai tînăr. Iar cititorilor le doresc să creadă în carte așa cum am crezut și cred eu în tine, în starea ta de spirit care înnobilează pe orice om cu sufletul tînăr.

MAI BINE TRĂGEAI ŞI ULTIMUL GLONTE, CRISTIAN !

Exact înaintea predării acestui volum editurii s-a produs evenimentul handbalistic din Danemarca, ediţia a IX-a a Campionatului mondial.

În pofida aşteptărilor, handbaliştii noştri, de patru ori campioni mondiali, au pierdut, clasîndu-se pe un mediocru loc 7.

Nu voi face, fireşte, analiza evoluţiei echipei noastre în aceste rînduri. Au făcut-o — cu lux de amănunte — ziarele şi revistele de la noi.

Ceea ce vreau însă să subliniez acum, aşa cum au subliniat-o aproape toate articolele care au apărut după C.M. din Danemarca, este imensul regret că la aceste campionate n-a participat şi eroul cărţii noastre, Cristian Gaţu.

De ce a existat un regret unanim pentru absenţa lui Gaţu ?

Pentru că Gaţu nu a fost înlocuit, n-a putut fi înlocuit în Danemarca !

Conducătorul de joc exemplar Gaţu n-a avut, practic, urmaş la a IX-a ediţie a Campionatelor mondiale.

Voina, accidentat multă vreme, s-a resimţit vizibil, iar Gaţu a privit lupta colegilor săi pe micul ecran, la Bucureşti. A privit-o, adeseori, cu lacrimi în ochi.

Scriind aceste rînduri, îmi amintesc un lung interviu în care Gaţu îmi mărturisea că pentru un sportiv care a fost, cîndva, cineva, e mai bine să nu tragă ultimul glonte în arenă. Glontele să rămînă pe ţeavă. Spre a nu nimeri, la sfîrşit, eventual, în propria reputaţie, pe care şi-a construit-o cu greu, în mulţi ani de muncă, spre a

nu sparge, în ultimul moment, oglinda adevărată care-l înfățișează în conștiințele a milioane de iubitori ai sportului.

Așa spunea Cristian Gațu și avea dreptate.

Dar în Danemarca, în pofida dreptății lui Gațu, echipa noastră avea nevoie de Gațu !

Au spus-o, după campionat, toți colegii lui.

A simțit-o, cu siguranță, Gațu însuși.

În Danemarca echipa noastră avea nevoie de curentul de înaltă tensiune Gațu !

În Danemarca echipa avea nevoie de starea de spirit Gațu !

În Danemarca handbaliștii noștri aveau nevoie de conducătorul de joc Gațu !

Cu orice risc, și în pofida strîmbăturilor de nas ale unora, Gațu trebuia să tragă ultimul său glonte de mare performer la campionatele mondiale din Danemarca.

Foarte mulți sînt acei care sînt convinși că ultimul glonte al lui Gațu ar fi adus un nou titlu de campioană a lumii pentru echipa României.

TREI ÎNTÎLNIRI MAI EMOŢIONANTE DECÎT TOATE FINALELE CAMPIONATELOR MONDIALE

— Handbalul masculin românesc a obţinut, se ştie, mari performanţe de-a lungul anilor, cucerind de patru ori titlul suprem, campionatul mondial în 1961, 1964, 1970 şi 1974, aducînd acasă şi două medalii olimpice, una de bronz, în 1972, şi una de argint, în 1976. La ultimele două campionate mondiale şi la olimpiadele de la München şi Montreal am fost prezent şi eu. Nu vreau să mai vorbesc şi în aceste rînduri despre emoţiile şi satisfacţiile pe care le trăieşti în clipa marilor succese la care ai fost coautor şi tu. Este greu de spus în cuvinte tot ce simţi în acele momente. Şi la Paris şi la Berlin am trăit la sfîrşitul finalelor clipe unice din viaţa mea!

Ceea ce vreau să spun acum este faptul că nici la Paris, nici la München, nici la Berlin şi nici la Montreal n-am trăit momentele de copleşitoare vibraţie emoţională pe care le-am trăit în cele mai fericite întîlniri ale vieţii mele — şi au fost trei, ce noroc pentru mine! —, întîlnirile cu marele bărbat al istoriei României cu care avem norocul să fim contemporani, şi avem fericirea să fim conduşi de el, cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, preşedintele patriei noastre socialiste.

După finala de neuitat de la Paris, la care tremur cînd mă gîndesc şi acum, un ziar francez scria: „Băieţii lui Ceauşescu, campioni mondiali". Cînd l-am văzut, la banchetul oferit în cinstea victoriei noastre, am fost nespus de mîndri, mai ales că peste cîteva luni urma să aibă loc vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu în Franţa.

... 17 martie 1970. La ora 10 fix am pornit, întregul lot național de handbal, de la C.N.E.F.S. spre Comitetul Central.

Urma să fim primiți de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Am intrat într-o sală mare și după numai cîteva minute a apărut primul bărbat al țării, înconjurat de ceilalți membri ai conducerii de partid și de stat.

Îl vedeam pentru prima oară în viață de la numai cîțiva metri pe tovarășul Nicolae Ceaușescu! Era un vis adevărat pe care-l trăiam cu toată ființa mea. Închideam ochii și-i deschideam și-l vedeam în fața noastră pe tovarășul Nicolae Ceaușescu zîmbind, cu zîmbetul lui cald și părintesc. Totul era adevărat, era minunat de adevărat. Și primul bărbat al României s-a apropiat de microfon și ne-a spus:

„Stimați sportivi,

Se află aici mulți tovarăși care au urmărit — împreună cu cetățenii patriei noastre — modul cum a evoluat, în scurgerea încordată a minutelor, scorul întrecerii, care a fost cînd în favoarea, cînd în defavoarea noastră; pînă la urmă, așa cum au remarcat pe drept comentatorii sportivi din diferite țări, au învins cei mai buni. Am avut satisfacția ca handbaliștii români, echipa noastră națională, să fie cei mai buni.

Iată de ce, tovarăși, vă felicit, dorindu-vă să obțineți în viitor rezultate și mai bune în activitatea dumneavoastră sportivă. Am fi mulțumiți dacă și la următorul campionat mondial vă veți comporta la fel și veți cîștiga din nou titlul de campioni ai lumii".

Explozie de aplauze!

Eram atît de fericiți!

În numele nostru, al sportivilor, a vorbit antrenorul emerit I. Kunst-Ghermănescu, care a mulțumit, în calde cuvinte de recunoștință, pentru înaltele distincții care ne-au fost acordate.

I. Kunst-Ghermănescu, Oprea Vlase, Nicolae Nedef, Gh. Gruia, C. Oțelea și C. Penu au fost distinși cu Ordinul Muncii clasa I.

Eugen Trofin, Lucian Grigorescu, C. Gațu, R. Gunesch, G. Kicsid, G. Nica, V. Samungi și dr. Gh. Mănescu au fost distinși cu Ordinul Muncii clasa a II-a.

Gh. Goran și Gh. Licu au fost distinși cu Ordinul Meritul Sportiv clasa a II-a.

Al. Dincă, M. Marinescu, T. Moldovan și C. Țopescu au fost distinși cu Ordinul Meritul Sportiv clasa a III-a.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și ceilalți membri ai conducerii de partid și de stat au ciocnit cu noi o cupă de șampanie și au stat o jumătate de oră de vorbă cu noi. A fost o discuție foarte caldă și apropiată și am fost nespus de surprins să văd că tovarășul Nicolae Ceaușescu cunoaște multe amănunte din viața și activitatea noastră, a sportivilor.

Repet, aveam sentimentul că vorbim cu un părinte, care se interesa, ca un tată, de problemele noastre, de proiectele, de speranțele noastre, și ne sfătuia — apropiat, omenește, cu multă căldură — ce să facem în viitor.

Acasă, în plenul familiei, am povestit cu lux de detalii marea noastră întîlnire cu șeful statului. Ascultîndu-mă, toți se bucurau și mă invidiau pentru marea cinste pe care am avut-o. Nu vă mai spun ce mîndru mă simțeam eu.

Următoarea întîlnire a avut loc la 2 aprilie 1974.

După întoarcerea victorioasă de la Campionatul Mondial de la Berlin, după primirea memorabilă pe care ne-au făcut-o iubitorii handbalului din țara noastră la aeroport, am fost anunțați că însuși președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dorește să ne înmîneze distincțiile după cea de-a patra victorie românească în confruntarea celor mai bune echipe de handbal din lume.

Cu o zi înainte de primire, mi s-a spus să mă pregătesc pentru a vorbi în numele handbaliștilor.

M-a cuprins amețeala !

Înainte, mai vorbisem eu în fața familiei, în fața prietenilor și chiar în fața unui auditoriu mai mare, cu ocazia întîlnirilor noastre, ale jucătorilor, cu studenții de la diferite facultăți, dornici să afle amănunte din activitatea noastră, dar să vorbesc în fața președintelui țării !

Ajuns acasă, am comunicat familiei marea veste, m-am închis în cameră și am încercat să aștern pe hîrtie imensa noastră bucurie, a handbaliștilor, de a fi primiți de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Scriam, reciteam și rupeam coală după coală. Pe la ora 2 noaptea, terminasem cîteva

fraze, mi-am trezit din somn soția și i le-am citit. Apoi i-am dat ei ciorna să mă urmărească și am vorbit liber. Parcă recitam o poezie. Și-am recitat de zeci de ori „poezia“ celor mai fierbinți gînduri pe care le nutream și pe care doream să i le spun așa cum trebuie președintelui României. De fiecare dată schimbam un cuvînt, încercam să rotunjesc o idee, căutam să perfecționez frazarea. Cînd am terminat era 6 dimineața. La 7,30 trebuia să ne întîlnim cu toții în fața C.N.E.F.S.-ului pentru a porni la Palatul Republicii. Am încercat să mă bărbieresc. Îmi tremurau mîinile. Să mănînc nu puteam, am încercat, dar nu eram în stare să mestec. Eram stăpînit de o emoție cum n-am mai avut niciodată. Am băut un pahar cu lapte, mi-am îmbrăcat hainele militare, călcate, verificate și răsverificate pînă la ultimul nasture, și am plecat la o frizerie. Apoi am luat din zbor un taxi și la 7,30 fix eram la C.N.E.F.S. Am pornit apoi în grup spre Palatul Republicii. Antrenorul Nedef a venit lîngă mine și m-a întrebat : cum te simți ? (Probabil că eram galben ca ceara, de mi-a pus întrebarea asta !) Ți-ai pregătit discursul ? Am îngăimat un „da“ anemic și am plecat de lîngă el, repetînd în gînd, pentru a suta oară, tot ce mă pregătisem să-i spun tovarășului Nicolae Ceaușescu. Ajunși la Palat, am fost introduși în sala de primire. Am făcut un semicerc deschis spre ușa pe care trebuia să apară președintele României. Așteptam în tăcere. Toți eram teribil de emoționați, deși unii dintre noi nu călcam pentru prima oară pe acolo. Cineva a venit lîngă mine, mi-a pus microfonul în față și mi-a spus că după venirea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a celorlalți membri ai conducerii de partid și de stat eu voi vorbi primul. M-a întrebat : citiți sau vorbiți liber ? Am răspuns repede : vorbesc liber. La apariția tovarășului Nicolae Ceaușescu și a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și a statului întreaga asistență a izbucnit în aplauze.

Au fost decorați cu Ordinul Muncii clasa I Ștefan Birtalan, Cristian Gațu, Lucian Grigorescu (secretarul Federației române de handbal), Roland Gunesch, Gabriel Kicsid, Ghiță Licu și Cornel Penu, iar cu Ordinul Meritul Sportiv clasa I : Adrian Cosma, Ioan Kunst-Ghermănescu,

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul handbaliștilor, după memorabila finală de la Paris — 1970.

Nicolae Nedef, Werner Stöckl, Constantin Tudosie, Oprea Vlase, Radu Voina. Au fost conferite Ordinul Muncii clasa a II-a și a III-a și Medalia Meritul Sportiv clasa I altor jucători și antrenori, arbitri.

La solemnitatea înmînării înaltelor distincții de către președintele României au luat parte tovarășii Emil Bodnaraș, Manea Mănescu, Emil Drăgănescu, Paul Niculescu, Gheorghe Pană, Cornel Burtică, Ion Ioniță.

Erau, de asemenea, prezenți Constantin Stătescu, secretarul Consiliului de Stat, Emil Bobu, ministrul de interne, Ion Traian Ștefănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului, Nicu Ceaușescu, vicepreședinte al Consiliului U.A.S.C.R., general-locotenent Marin Dragnea, președinte al Consiliului pentru Educație Fizică și Sport.

După decernarea distincțiilor a urmat un scurt moment de tăcere. Toți colegii s-au uitat la mine. Am înțeles că a venit clipa cea mare și cea grea pentru mine. Am făcut cîțiva pași spre microfon și am spus :

„Stimate tovarășe președinte,

Permiteți-mi ca în numele handbaliștilor români, proaspeți campioni mondiali, să vă mulțumesc pentru înaltele distincții ce ne-au fost astăzi conferite.

Dacă în memorabila finală am avut emoții, ele nu le depășesc în intensitate pe cele de astăzi, cînd, aici — în fața dumneavoastră — dorim să închinăm victoria noastră finală și titlurile de campioni ai lumii celor trei mari evenimente pe care le trăiește anul acesta întregul popor român : alegerea dumneavoastră în înalta funcție de președinte al Republicii Socialiste România, cea de a XXX-a aniversare a Eliberării și cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Vă asigur că — și în viitor — nu vom precupeți nimic pentru ca tricolorul românesc să se înalțe pe cel mai înalt catarg, iar handbalul să rămînă unul dintre cei mai strălucitori ambasadori ai României pe tărîm sportiv".

Mulțumind din inimă pentru înaltele distincții, a luat cuvîntul și Cornel Penu, care a spus : „În lupta pentru dobîndirea celui de al patrulea titlu mondial am fost animați de dorința fierbinte de a ne aduce prinosul de recunoștință partidului și statului nostru pentru minunatele condiții de viață și pregătire asigurate tineretului. Sîntem mîndri, tovarășe președinte, că am reușit să impunem din nou sportul românesc, aducîndu-ne astfel modesta noastră contribuție la sporirea prestigiului sportiv internațional al României socialiste".

În aplauzele celor prezenți, a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu,

„Tovarăși,

Doresc ca, în numele conducerii de partid și de stat, precum și al meu personal, să vă adresez tuturor cele mai calde felicitări pentru victoria strălucită pe care ați obținut-o la Berlin, cucerind pentru a patra oară titlul de campioni mondiali la handbal.

De asemenea, doresc să vă adresez felicitări cu prilejul înmînării acestor înalte distincții și ordine ale Republicii Socialiste România.

Acordarea acestor ordine constituie o expresie a aprecierii deosebite pe care conducerea de partid și de stat o dă handbalului românesc, componenților echipei naționale, care au știut să apere în mod demn culorile naționale și să obțină această victorie.

Desigur, în fața handbalului, ca și a celorlalte discipline sportive, stau sarcini mari. Sper că exemplul echipei naționale de handbal va fi urmat și de sportivii din celelalte domenii, atît în confruntările din diferitele competiții europene și mondiale, cît și în pregătirea pentru Olimpiadă. Cred că se va ține seama de învățămintele Jocurilor Olimpice de la München și se vor face asemenea pregătiri, încît la Olimpiada viitoare să obținem realmente rezultate pe măsura posibilităților și condițiilor pe care poporul, statul nostru le creează activității sportive. Exemplul handbaliștilor trebuie să însuflețească și să mobilizeze și celelalte echipe, pe ceilalți sportivi români, așa cum exemplul pe care oamenii muncii din România îl dau în înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială trebuie să constituie pentru sportivii patriei noastre un îndemn de a-și face fiecare datoria în condiții cît mai bune.

În ce privește pe handbaliști, sper să ne aducă și un al cincilea titlu de campioni mondiali. Îi anunț de pe acum că — așa cum se obișnuiește în sport — vom ridica ștacheta de la „Ordinul Muncii“ la Ordinul „23 August“. (Aplauze puternice).

Încă o dată vă felicit și vă urez multe succese în activitatea sportivă, în întreaga voastră activitate, multă sănătate și fericire!“

A urmat simbolica și tradiționala cupă de șampanie pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a ciocnit-o cu noi. L-am înconjurat pe președintele României, care a stat îndelung de vorbă cu noi. Apropiat, cald, zîmbitor, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne întreba pe fiecare cîte ceva din activitatea sportivă și răspundea cu amabilitate la întrebările puse de noi. Eram nespus de mîndri că sîntem atît de aproape de dînsul, de acest mare bărbat al românilor care continuă în istoria patriei tradiția strălucită a fruntașilor acestui neam.

Ordinul Muncii clasa I primit din mîna tovarășului Nicolae Ceaușescu. Un vis, minunat, împlinit.

... Joi 19 august 1976.

Palatul Sporturilor și Culturii este arhiplin, ca un stup. Inima sportului românesc va bate cîteva ore aici, unde președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu conducerea de partid și de stat, se va întîlni cu sportivii noștri întorși de la Olimpiada canadiană.

La intrarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, sala întreagă a izbucnit într-un torent de aplauze. Apoi s-a dat citire decretului prezidențial prin care sportivii clasați pe primele trei locuri la Olimpiadă, precum și tehnicienii care s-au ocupat de pregătirea lor, au fost decorați cu ordine și medalii.

Momentul cel mai tulburător al serii a fost acela în care Nadiei Comăneci i s-a decernat titlul de Erou al Muncii Socialiste. Întîlnirea, pe podium, dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu cu această

minunată fată a României ne-a emoționat pe toți profund.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu o strîngeau în brațe, ca doi minunați părinți, și parcă nu mai vroiau să-i dea drumul.

Sala întreagă trăia cu vibrantă emoție acest moment de mare frumusețe omenească, acest moment de mare frumusețe cetățenească, definitoriu pentru raporturile președintelui României cu fiii și fiicele patriei noastre.

Tovarășul general-locotenent Marin Dragnea, președintele C.N.E.F.S., a luat apoi cuvîntul, mulțumind în numele tuturor sportivilor pentru grija părintească cu care am fost înconjurați în pregătire și cu care sîntem primiți acum.

Au luat în continuare cuvîntul sportivii. Nadia, Dan Grecu, Berceanu, eu.

„Folosesc acest prilej — am spus eu — pentru a mulțumi din adîncul inimii pentru înaltele distincții ce ne-au fost acordate. Vedem în acestea prețuirea deosebită de care ne bucurăm noi, sportivii patriei, din partea conducerii partidului și a statului, a dumneavoastră, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele României.

Vă rog să-mi permiteți să mă fac ecoul celor mai alese gînduri și sentimente ce ne animă pe noi, handbaliștii, de mulțumire pentru condițiile minunate de viață și pregătire ce ne-au fost asigurate.

Vă mărturisesc sincer și deschis că, deși am contribuit la îmbogățirea zestrei noastre olimpice cu o medalie de argint, trăim și acum emoțiile pentru finala în care n-am reușit să fim primii. Ne-am pregătit să cîștigăm medalia de aur la Olimpiadă. Cu aceste gînduri și cu încredere am plecat de acasă. Cu prilejul acestui eveniment deosebit din viața noastră, vă asigurăm, mult stimate tovarășe secretar general al partidului nostru drag, că noi, handbaliștii, vom face totul pentru a transforma argintul de la Montreal în aur la Moscova 1980, că oriunde și oricînd vom fi în primele rînduri la chemarea partidului, ca adevărați fii ai poporului nostru, născuți și crescuți în România socialistă."

Apoi am fugit după ceilalți colegi handbaliști să mă echipez pentru demonstrația care urma. Gata echipați, așteptam cu toții lîngă ușă să ne vină rîndul și deodată l-am auzit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu ajuns în discursul său tocmai la...

„...Trebuie să spun deschis — desigur că cei din echipa de handbal s-au dus să se pregătească pentru demonstrația sportivă, dar știu că ascultă (aplauze) — mi-ar fi făcut mare plăcere să-i felicit pentru medalia de aur la Jocurile Olimpice, dar le adresez felicitări și pentru medalia de argint. Am reținut angajamentul lor că vor face totul s-o obțină pe cea de aur la Moscova, în 1980". (Aplauze puternice, prelungite).

Mi s-au tăiat picioarele de emoție și recunoștință... Tovarășul Nicolae Ceaușescu vorbise despre noi exact ca un tată. Un tată care recunoaște că ar fi fost, firește, mai mulțumit ca un fiu al lui să ia premiul întii la școală, dar îl felicită și pentru premiul doi. Asemenea căldură și dragoste și înțelegere, noi, handbaliștii, le-am simțit mereu la primul bărbat al patriei noastre și vă rog să mă credeți că la începutul oricărei mari competiții ne gîndeam că, poate, la sfîrșit vom fi primiți de dînsul. Și-l vedeam, în gînd, cu tîmplele argintii, cu surîsul dumnealui discret, dar atît de apropiat, cu privirea caldă, încurajatoare, și cu mîna întinsă spre a ne strînge mîinile noastre.

Asemenea momente le-am visat treji și am avut norocul să le și trăim.

Revenind la seara de 19 august, la Palatul Sporturilor și Culturii, voi spune că au urmat demonstrațiile sportivilor, între care am evoluat și noi, handbaliștii. Dar toate demonstrațiile au pălit atunci cînd au apărut Nadia și Teodora, al căror „zbor" ne-a dus, parcă, pe toți, într-o lume de basm și poezie.

Așa s-a încheiat o zi extraordinară din viața mea, o zi pe care o voi avea vie în minte cît voi trăi.

Am avut, în viață, deosebita cinste și norocul rar de a da de cîteva ori mîna cu marele român Nicolae Ceaușescu, cu strălucitul om politic al patriei mele, cu

care am vorbit despre sport, despre lucruri de viață obișnuite. Marelui cîrmaci al destinelor României îi voi rămîne îndatorat cît o să trăiesc pentru toate cuvintele pe care mi le-a spus — cuvinte pe care le voi păstra în minte și în inimă pînă la sfîrșitul vieții mele —, pentru tot ce am primit noi, tinerii, de la patria noastră socialistă, al cărui prim ctitor este tovarășul Nicolae Ceaușescu. Lui, în primul rînd, îi datorăm, o știu prea bine, toate împlinirile noastre.

CUPRINS

Redactor : D. NICOLESCU
Tehnoredactor : D. ANDREI

Bun de tipar 22.08.1978. Apărut 1978. Tiraj 28.000 exemplare. Hîrtie tip II A de 60 g/m². Format 16/54×84. Coli tipar 15. B. 167.

Tiparul executat sub comanda
nr. 2265 la
Întreprinderea poligrafică
„13 Decembrie 1918"
str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București,
Republica Socialistă România

E ușor să scrii o carte despre Cristian Gațu?

E foarte ușor pentru că Cristian Gațu este un subiect inepuizabil, oferindu-se cititorilor în cel puțin „1000 de variante" numărate pe degete...

E și foarte greu, din aceleași motive.

Mai presus de orice însă, să scrii despre Cristian Gațu este o mare plăcere.

Un Năstase al handbalului sau un Dobrin al handbalului, acesta a fost și este Cristian Gațu.

Cel mai renumit conducător de joc din cîți a cunoscut handbalul mondial din toate timpurile, „micul nostru Gațu" a făcut cinste sportului românesc, pe care l-a slujit cu credință, pasiune și virtuozitate.

Lei 7